MICH. HENR. GRIBNERI
ICTI

PRINCIPIA PROCESSVS IVDICIARII

IN VSVS PRIVATOS AVDITORVM
CONSCRIPTA

PVBLICI IVRIS FECIT
IO. CHRISTOPH. FRANCK. I. V. D.
QVI
DIFFERENTIAS
IVRIS MAGDEBVRGICI
ADIECIT

ACCEDIT
DISSERTATIO EPISTOLICA
DE
LITIVM AMBAGIBVS
RECIDENDIS
ET INDEX LOCVPLETISSIMVS

EDITIO QVINTA
EADEMQVE MVLTIS ACCESSIONIBVS
AVCTA EMENDATA
ET AD
ORD. PROC. SAX. RECOGN.
ACCOMMODATA.

IENAE APVD HAEREDES MAYERI
ANNO MDCCXXXIII.

PRAEFATIO
PRIMAE EDITIONIS.

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

I. C. F.

QVi omnes eruditionis partes affligit, *scribendi pruritus, ICtorum potissimum scholas* infelici sidere iamdudum *occupauit*, vt veterum iuris conditorum volumina, ex quibus Pandectae legum Romanarum compilatae sunt, ad duo millia pene li-

brorum, et trecentas myriadas verſuum iam olim adſcendiſſe Imperator Iuſtinianus fuerit conqueſtus. Qui ſi ſuo ſeculo iuſte *veritus* eſt, ne legibus ſuis ſcripturientium verboſitas, niſi poena falſi coërceretur, labem, quae Edictum perpetuum deformauerat, adſpergeret, opusque moderate confectum in infinitum traheret: non eſt, quod miremur, iurisprudentiae cultores librorum multitudine noſtris temporibus obrui, quibus et typorum facilitas deſcribendi taedium impenſasque minuit, et legislatorum, iurium et iuris interpretum numerus admodum excreuit.

Neque vero is naeuus otioſam ſanctionum antiquarum ſcientiam, aut theoreticam iuris diſciplinam tantum corrupit, ſed etiam quod plus exercitationis, quam lectionis requirere debebat, *aureae praxeos ſtudium*

ſtudium eodem grauiſſime laborat.

Quippe vt in ipſa cauſas perorandi ratione, ita in tradendis proceſſus iudiciarii praeceptis veterum Romanorum mores ab hodiernis toto, quod aiunt, coelo diſtant.

Cum enim Romae patrum aſtutia factum eſſet, vt, qui ius ſuum in foro perſequi vellent, a Pontificum potiſſimum collegio certam actionum formulam peterent, qua non ad amuſſim propoſita ſtatim tota cauſa cadebant; tantum abfuit, vt ICti iſtas legum actiones publice docerent, vt potius easdem ſumma ſolicitudine celarent, donec tandem *Cn. Flauius* arcana illa patribus indignantibus proderet populo, cui proceſſus iudiciarii notitiam denuo eripuiſſent ICti, niſi nouas agendi formulas, ab ipſis

poſtea excogitatas, *Sextus Aelius* iterum publicaſſet. Tanta cura cauebant, ne fori, cui ipſi, oraculorum inſtar, praeeſſe cupiebant, myſteria publice innoteſcerent.

Alia omnia Germaniae acciderunt. Quamuis enim ex gloſſarum commentis, et Pontificum conſtitutionibus enata procedendi in foro ratio maiori etiam difficultate, quam priſcum malum formularium, laboret, Doctorumque de nouarum legum iudiciariarum ſenſu, altercationes non parum turbatam impeditamque agendi excipiendique rationem reddiderint; ex his tamen difficultatibus emergendi ſubſidia tantum abeſt, vt inter arcana artis retulerint et occultauerint ICti, vt potius, ſi quod ſe habere quis crederet filum Ariadneum, protinus id praxeos candidatis oſtenderet et commendaret.

Hinc

Hinc tot vbique duces occurrunt, qui facem ſcriptis ſuis praeferre cupiunt, vt iter facientibus, cum nunquam antea viſum ante pedes habent triuium aut quadriuium, facilius ſit, quam forenſis diſciplinae cultoribus, quo ſe vertant, ſtatuere.

Neque enim numerum quis facile inierit *analyſium*, *annotationum*, *apoteleſmatum*, *arborum*, *cautelarum*, *clauſularum*, *collegiorum*, *commentariorum*, *compendiorum*, *concluſionum*, *diſceptationum*, *diſputationum*, *electorum*, *enucleationum*, *enunciatorum*, *exercitiorum*, *gemmarum*, *gloſſarum*, *inſtitutionum*, *introductionum*, *iſagogarum*, *iurium*, *lucubrationum*, *manualium*, *methodorum*, *obſeruationum*, *ordinum iudiciariorum*, *pandectarum*, *practicarum*, *praxium*, *proceſſuum*, *progymnaſmatum*, *ſpeculorum*, *ſynopſium*,

phum, *tabularum*, *thesaurorum*, *tractatuum*, aliorumque scriptorum processualium, quae ad tantam multitudinem excreuerunt, vt, si quis ad omnia, quae de iudiciorum formis in lucem edita sunt, perlegenda condemnetur, satis crudele supplicium subiturus videatur, etiamsi a perlustrandis iocoseriis forensium *disceptationum inter superos inferosque*, instar fabulae Romanensis, confictarum somniis reliquisque *ignitabuli* processuum iudicialium, similique portentoso nomine praxin forensem tradentibus libellis veniam impetrauerit.

Quae cum ita esse ipsi referamus, miretur forsan aliquis, quo consilio noua PROCESSVS IVDICIARII PRINCIPIA edere, et post nonaginta nouem libellos alios centesimum publicae luci exponere animum induxerimus.

Cu-

Cuius inſtituti cauſas cum facile ſit plures allegare, genium ſeculi, diuerſas hominum opiniones, voluntatem aliorum, et quae vulgo ab aliis afferri ſolent; vna ego defungi me excuſatione poſſe confido, ſi in tanta proceſſualium operum multitudine *bonorum compendiorum inopia* magis, quam copia, nos dixerim laborare.

Vaſta volumina Virorum Celeberrimorum, qui partem hanc iurisprudentiae exornarunt, aduocatos et iudices, non iuuenes, inſtruunt, quos ſi quis ſtatim non praeparatos ad haec opera ableget, aut deſertores ſtudii huius eos efficiet, aut multo labore ſerius ad id perducet, ad quod breuiore via ducti ſine magno labore maturius potuiſſent peruenire. *Compendium commendat breuitas*, cum hic omnium enucleationum ſcopus ſit,

 pau-

paucis rei referre ſummam, quae ſi ab initio prolixe et plene iuuentuti tradenda eſſet, nihil opus foret ſynopſi, qualem a *Roſenthalio* conſcriptam eſſe, licet is ingentem ſuum de feudis tractatum hoc nomine appellet, nemo crediderit.

Sed breuis eſſe non poteſt, qui intra metam ſe non continet, qui ad alia digreditur, et per ambages eo tendit, quo recta via procedere licebat. Igitur quisquis cuiuscunque diſciplinae nucleum exhibere cupit, eam ſibi legem dicat neceſſe eſt, *ne* quicquam *afferat*, *quod ad* doctrinae, quam tradit, *principia haud pertineat*. Itaque cum cupida legum iuuentus iuris theoriam primum audire, eaque demum rite praeparata, ad proceſſus forenſis diſciplinam admitti ſoleat, in methodi leges impinget, qui, quae de concurſu creditorum, de hypo-

hypothecarum iure, de procuratoribus, de fide testium, et documentorum, et multis aliis argumentis in Digestis copiose traduntur, denuo repetat et pluribus exponat.

Vti vero nihil admitti debet, quod sit superfluum, ita *nec omittere* quicquam fas est, quod ad solida artis *fundamenta* iacienda requiratur; vt iustae introductionis in praxin forensem mensuram implere nequeat libellus, qui ea, quae ad appellationis fatalia, aut processus arrestatorii, cambialis, executiui, possessorii, vel prouocatorii rationes pertinent, aut aliam huius scientiae partem praecipuam sicco plane pede praeterit, vel vix leuiter attingit.

Neque selegisse optima et aptissima satis est, nisi probe digesta, *iusto ordine* proponantur. Quam-

uis enim ſuprema fere methodi lex habeatur, arbitrariam eſſe, dubitandumque non ſit, quin vna eademque res diuerſa ratione concipi et connecti poſſit: vti tamen compendio proficiſci illum nemo dixerit, qui in medio itinere, quo per anfractus varios peruenerat, inde viciſſim retrogradiatur, eodemque denuo per ambages reuertatur; ita confundi lectorem minus exercitatum neceſſe eſt, quoties, quem ducem ille ſequitur, more deſultorio modo huc tendit, modo aliorſum delabitur, modo in priorem locum, quaſi turbine circumactus recidit. Quapropter nunquam, fateor, illorum mihi inſtitutum placuit, qui aut neſcio ſecundum quam cauſarum methodum cum *Fibigio* proceſſus forenſis principia tradunt, aut pro ſerie titulorum, qui in ordinationi-

tionibus processuum continentur, praxeos candidatos instituere sueuerunt. Nam vti aliae sunt, legum, aliae compendiorum conscribendorum rationes, ita per se apparet, non commodiore via praecepta praxeos forensis proponi posse, quam si eum, quo caussae in iudiciis peraguntur, ordinem diligenter sequaris, ea vero, quae interdum incidunt, ac differentias extraordinariorum procedendi generum, illis demum absolutis, subiungas.

Praecipua compendiorum virtus est *accuratio*, vt non nisi vera tradant, aut vero certe similia, ne, vnde scientia quaeritur, inde errores hauriantur. In quos tum quoque non potest non incidere lector minus exercitatus, cum, quem ipse sequitur, scriptor dissidentes plurium terrarum leges, omissa diuersi-

uerſitatis mentione, indiſcretas coniungit, ac modo communium iurium centones, modo particulas e Saxonico proceſſu decerptas, modo proprias alteri foro lacinias, quaſi ex eadem officina depromptas, improuidus conſarcinat. Quippe neceſſe eſt, ex eiusmodi promiſcua diuerſorum iurium commixtione informem, et quaſi incerto patre ſpuriam naſci praxeos forenſis diſciplinam, quae nec integra vllibi terrarum vſum praebere poſſit, nec officium queat per partes praeſtare ignorantibus, cui quaeque loco conueniant. Quam ob rem quicunque anguſtum arbitratur, vnius Legislatoris finibus contineri, ab eo variorum, quorum legibus vtitur, iudiciorum diſcrimen ſedulo vbiuis inculcari debet, ne, dum nusquam peregrinus eſſe cupit, nusquam habita-

bitare videatur. Deniquenon rerum modo, ſed et verborum cura ſumma habenda eſt epitomatori; ne, dum, quae recte ſentit, male exprimit, incautus incidat in errorem, et ambigua, vel minus commoda voce lectorem fallat.

Hanc ad normam ſi quis exigat vulgares proceſſuum ſynopſes, is facile, puto, intelliget, concinnam in aliis breuitatem, in pluribus accurationem, in plerisque methodum, et adaequatam ac rei conuenientem tractandi rationem iure deſiderari poſſe, atque adeo non temere me de compendiorum bonorum inopia in tanta operum proceſſualium copia fuiſſe conqueſtum.

Atque id ipſum fateri videntur illi, qui dum iuuentuti ad praxin viam demonſtrare cupiunt, ipſas, quod dixi, *Ordinationes Proceſſus* prae-

praelegunt et principiorum loco proponunt. Qui ſicuti recte faciunt, quod ſuos ſtatim ad ipſas conſtitutiones noſtrorum Principum adducunt, ita magnopere mihi falli videntur, ſi iuſti compendii rationem habere ordinationes illas, ſibi quidem perſuadeant. Quo ipſo nihil quicquam iuribus ſanctiſſimis detraho. Quis enim in legibus ſcholaſticam ſolertiam, aut methodi ſubtilitates requirat? Aliae legislatorum, aliae legum interpretis rationes ſunt: neque illi libellos ſcribunt, vnde tyrones forenſis diſciplinae prima praxeos elementa addiſcant, ſed ſanctiones condunt, ad quas vel verſatiſſimi in foro, atque illi ipſi etiam, qui iura docent et reddunt, confugiant, doctrinasque et cauſas exigant.

Satius ergo eſt alio ordine incedere, atque libello compendiario pro-

proposito, discentes ad litium iura recta via deducere, leges vero et constitutiones Principum firmandis principiis adhibere. Sed *libelli vulgares* desiderio meo non vbique satisfaciunt, neque modum bonae synopseos omni ex parte implent. Ex quibus, qui vetustissimi sunt, minorem vtilitatem praestare solent. Quae subinde prodeunt nouellae constitutiones, processus rationes non raro immutant. Vsus quoque fori, quo plurima magis, quam certa lege nituntur, efficit, vt multa, quae olim recte tradita fuerunt, nunc secus se habeant, atque alia prorsus ratione doceri debeant.

Quapropter diu iam in votis habui, vt nouum aliquando prodiret processus Saxonici compendium, quod ea, quae in ipsis litibus obtinet, serie praxeos iura perspicue

cue et accurate traderet, neque tam quid olim obtinuerit, quam quo nunc iure collegia vtantur, exponeret. Id vero inuenisse me credidi, cum in manus meas venirent, quos nunc in publicum edo, DVO PRINCIPIORVM PROCESSVS IVDICIARII LIBELLI, quorum vnus iura ordinarii processus ordine exponit, ac per singulos terminos veluti de statione in stationem lectorem deducit, alter cuiuscunque processus extraordinarii rationes et differentias recenset.

Placebat ordo, placebat in tanta rerum vbertate breuitas, et sine obscuritate accuratio, neque minus placebat, quod vbique nouissima collegiorum iuridicorum praeiudicia allegari, atque ad opera insignia trium virorum celeberrimorum *Bergeri*, *Riuini* et

Men-

Menckenii, qui inter Doctores, qui processum Saxonicum illustrarunt, hodie primas facile tenent, lectorem viderem remitti. Licet enim ex auctoritate consentientium parum roboris veritati accedat, et obseruantias iuris potestate destitui non ignorem, interest tamen eorum, qui causas in foro perorare cupiunt, nosse, quae in collegiis praeualeant opiniones, et secundum quas nouissime fuerit pronunciatum, interest scire, vbi plenius discussa fuerit controuersia et pertractata ex instituto.

Itaque quod ipse non sine commodo aliquo legisse mihi videbar opusculum, id vt publicae exponi luci auctor pateretur, suasor ei monitorque fui. Is vero leue aiebat scriptionis genus, nec publicis, sed priuatis destinatum vsibus. Aliud

esse omnibus, aliud paucis scribere, aliud auditoribus in calamum dictare perituras positiones, aliud eruditi orbis et posteritatis iudicio immaturum sistere opus. Sed cum ille negaret, ego insisterem; tandem mihi opusculum reliquit, eoque se plane abdicauit, verum ea lege, vt si edendum id omnino censerem, aut dissimulato auctoris nomine id facerem, aut bona saltim fide lectorem admonerem, mea opera prodiisse, quod ipse auctor diutius latere maluisset.

Accipe ergo beneuola fronte, Lector, quae Tibi exhibeo, PROCESSVS IVDICIARII PRINCIPIA, quae, qualia accepi, bona fide reddo, breuissima saltem sententiarum EPITOME ad marginem adscripta, INDICEque rerum alphabetico in calce subiecto. Ex ipsis doctrinis nihil mihi vindico,

prae-

praeter ADDITIONES paucas, quibus Magdeburgicas leges iudiciarias cum Saxonicis contuli, iuriumque, quibus vtraque prouincia vtitur, in pluribus consensum, in quibusdam vero dissensum breuiter commemoraui. Quo fine cum auctoris compendio ordinationem processus Magdeburgici vtramque contendi, cum veterem, quam anno superioris seculi octogesimo octauo Ducatus hic accepit, tum recognitam, id est, prioris declarationem atque emendationem decennio post publicatam. Nec peculiares constitutiones omisi, quoad eas excerpere licuit e *Codice Iuris Magdeburgici nouissimi*, qui iam typographos tenet occupatos, prodicturus propediem (*) legesque omnes ducatui

(*) Quod postea anno 1715. factum, et continuatio etiam anno proxime elapso sequuta.

tui Magdeburgico ab anno poſt Chriſtum natum milleſimo ſexcenteſimo octogeſimo latas comprehenſurus. Denique e Regia Pruſſica atque Electorali Brandenburgica ordinatione generali de emendanda re iudiciaria anno praeterito die vigeſimo primo Iun. promulgata huc retuli, quaecunque proceſſum Magdeburgicum recta via vel confirmare viſa ſunt, vel reformare. Atque iſta quidem ita curaui exſcribi, vt typorum diuerſitate, adiectoque crucis (†) ſigno absque labore poſſint diſtingui, ne mea qualiscunque opella cum ceteris confundatur, aut a Saxonici proceſſus doctrina animus eorum, qui, quid in vicinia agatur, minus curant, diſtrahatur.

Fecerimne operae pretium, Tuum erit L. B. iudicare, qui ſi non ingra-

ingratum aut inutile inſtitutum meum iudicaueris, voti mei compotem me factum gaudebo. Sin aliter ſentias, mihi et iis, qui mecum faciunt, ignoſces, atque auctori ſaltem dabis veniam, qui ne quidem cum typis exſcriberetur opuſculum, reuidendi et emendandi ſingula curam aut voluit, aut ob abſentiam, negotiorumque et alias iuſtas cauſas ſuſcipere potuit.

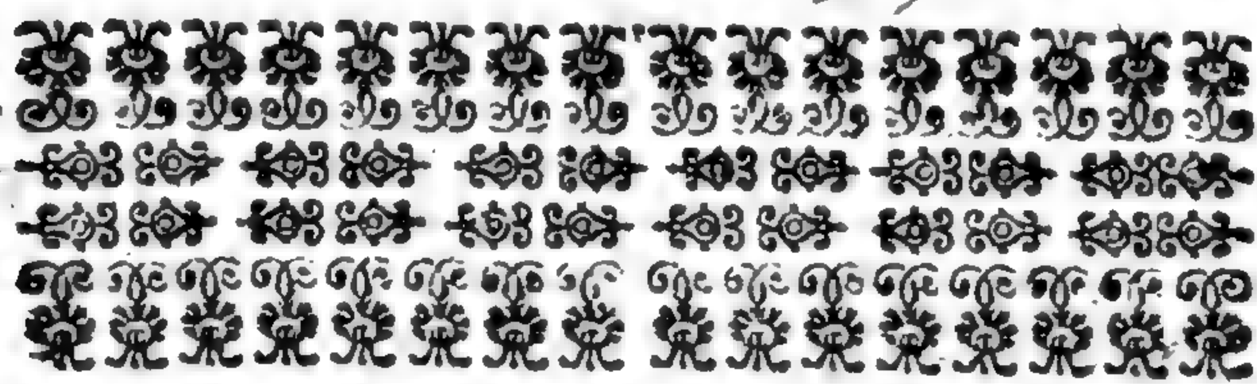
Atque iſta quidem in chartam conieceram, cum opportune in manus meas incidit exemplum *EPISTOLAE*, qua Saxonibus (ad alia enim fora nec progreditur ipſa nec a nobis prolatatur,) *litium ambages recidendi remedia* ſuppeditantur. Quae quia profundiore illorum, qui forenſium diſceptationum diuturnitatem execrantur, meditatione digna iudica-

ui, aliquam apud te gratiam me ſperaui initurum, ſi diſſertationem a praeſenti argumento non alienam, et noſtro potiſſimum tempori congruentem, in articulos diſtinctam hiſce proceſſus iudiciarii principiis adnecti curarem. Quod mihi eo certius licere exiſtimaui, quo liberius ipſe DISSERTATIONIS EPISTOLICAE auctor, quam parum aliorum cenſuras formidet, ſub illius finem profitetur.

His igitur fruere, Lector, et ex Tuo atque etiam ex noſtro voto res Tuas feliciter age. Dab. Halae Magd. Pridie Kal. Apr. Ann. poſt orbem redemtum

cIↄ Iↄccxiv.

MICH.

MICH. HENR. GRIBNER.

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

QVarta nunc vice prodit libellus hic, priuatis auditorum vſibus olim deſtinatus, et a *Viro Cl.* atque meliore fortuna digno, IO. CHRISTOPH. FRANCKIO, me fere inuito, publici iuris factus. Principia proceſſus exhibet, eo ordine, quo cauſae in foro aguntur. Qui, cum per *Nouiſſimam Ordinationem Regiam* inſigniter mutatus ſit, mihi quoque emendanda fue-

runt, quae ſcripſeram, et ad hanc normam exigenda. Neque tamen omiſi eas, quae antea obtinuerunt, procedendi rationes, ſed cum iure nouo coniunxi, vt non minus iis, qui hoc vtuntur, quam qui illas adhuc ſequuntur, vſui hic libellus eſſe poſſit. Quamobrem etiam *Diſſertationem Epiſtolicam* iterum adiici facile permiſi, quamuis litium ambages, de quibus recidendis illa agit, pleraeque apud nos ſublatae ſint, nec amplius cauſarum curſum remorentur. Dab. Lipſ. Non. Mart. An. M.DCC.XXVIII.

PRIN-

PRINCIPIORVM PROCESSVS IVDICIARII PROLEGOMENA.

DE *PROCESSV IN GENERE.*

§. I.

Processus criminalis,

PRocessus, quo causae in iudicium deductae peraguntur, in *ciuilem* et *criminalem*, hic in *accusatorium* et *inquisitorium* diuiditur. (a)

§. II.

ciuilis in

Ciuilis respicit vel iudicia *possessoria*, vel *petitoria*. (a)

B 5 §. III.

1. (a) De vtroque vid. *Lib. II. c. vlt.*
2. (a) Quod vocabulum latiore significatione accipimus, vt omnes siue rea-

§. III.

possessorio. *Possessorium* est vel *ordinarium*, vel *summarium*. Illud ordinario, hoc summario processu tractatur, qui est vel *possessorius in specie*, (a) vel *inhibitiuus*. vid. *Lib. II. cap. VII.*

§. IV.

et petitorio, vel ordinario *Petitorii* causae vel ordinariae, vel summariae sunt, inde processus alius *ordinarius*, alius *summarius*.

§. V.

vel summario *Summarius* diuiditur in summarium *in specie*, (a) et in *executiuum*, sub quo et *cambialis* continetur. *Lib. II. cap. 1. 4. 5.*

§. VI.

Iudex *Processus* peragitur in *iudicio*. *Iudex* summus in Republ. Princeps est. (a) Is ius reddit tam per summa,

les, siue personales actiones complectatur.

3. (a) Huius rationes non parum immutauit *Ord. Rec. Append.* §. 19. *seq.*

5. (a) Summarius hic Processus in Saxonia Electorali abrogatus est, vid. *Append. O. P. R. §. 1. p. 300.*

Iurisdictio omnis a Principe. 6. (a) Hinc ne *patrimonialem* quidem iurisdictionem, siue *inferiorem*, siue *superiorem*, quisquam, nisi ex bene-

ma, quam per inferiora iudicia, ab eius arbitrio pendet omnis *iurisdictionis* distinctio. (b) *Iurisdictio.*

§. VII.

Dependet etiam diuisio iurisdictionis in *ecclesiasticam* et *secularem*; *Eius diuisio.* illa ad personas et causas ecclesiasticas pertinet, et apud nos per *Consistoria* exercetur. *Iudex Ecclesiasticus.* Poterant vero istae quoque lites coram iudice seculari, iubente Principe, peragi. SCHOEPFFERVS *ad ff. tit. d. iurisdict. n. 24. seqq.* vnde in Saxonia Electorali a Consistoriis ad Regimen Regium prouocare licet. vid. SCHIL-

ficio Principis habet, vid. DISSERT. *d. Iur. Princip. regal. quae vulgo, sed perper. ad Iurisd. referuntur. Tom. I. Select. Iur. Publ. Opusc. Sect. IV. thes. 2. et 19.*

(b) Quid ad *altam*, quid ad *bassam* referri debeat? quid ad Ciuilem, quid ad Criminalem? Quid iure, quo vtimur, circa haec constitutum sit? traditur ad *tit. ff. d. Iurisd. et Iudiciis.* De iudiciis Saxon. *Elector.* vid. MENCKEN. *Disp. III. ad O. P. S. t. 1. §. 5.* *add.* WABST. *iezige Verfassung der hohen und niederen Iustiz im Churfürstenthum Sachsen.*

SCHILTERVS *Institut. Iur. Canon. lib. I. tit. V.* §. 13. (a)

† *A Consistorio Magdeburgensi appellatio interponitur, vel ad Regem coram Regimine Magd. introducenda et iustificanda ac per exteros definienda.* Verordnung wegen der Appellation und reuision in causis ecclesiasticis de die 22. Febr. 1696. v. COD. IVR. MAGD. Part. II. N. XVI. ORD. PROC. REC. c. 43. §. 9. *vel ad supremum Appellationum iudicium, quod Coloniae ad Spream est.* Gemeiner Bescheid, wie es bey denen Appellationen rc. zu halten de d. 7. Mai. 1708. vid. COD. IVR. MAGD. Part. II. No. XLIX.

§. VIII.

Secularis. Reliquae causae aguntur apud iudices *seculares:* Ciues plerumque conueniuntur coram senatu, rustici coram domino praedii, si is cum iurisdictione inuestitus sit. Ex his Magistratibus alii *Schriffts assii* sunt, alii *Amtsassii* (a), ab Amtsassiis appellatur

Amtsassii. 7. (a) a senatu ecclesiastico non aeque.

8. (a) In dubio autem quis praesumitur esse Amtsassius, non Schrifftsassius, quae praesumtio ad ciuitates ac possessores praediorum aeque pertinet. *Dissent.* BEYER. *Iur. Germ. lib. I. c. 7. §. 19. seqq.* Quae autem personae officii causa Schrifftsassiis

Schrifftsassii.

latur ad *Praefectum*, a Schrifftsassiis (b) vt et a Praefecto (c) ad *Curias*, vel ad *Regimen* (d), ad quod etiam ab ipsis Curiis prouocatio datur.

† *Ducatus Magdeburgicus Curias ignorat, reliqua seruat.*

† *Coram Regio Regimine vero, quod Halae est, etiam in prima instantia omnes forum sortiuntur cum in caussis priuatiue ad illud pertinentibus, quas refert* ORDIN. PROC. MAGD. VETVS c. 1. §. 12. 13. et RECOGNITA ib. §. 32. *tum, quoties iudicis inferioris iuris-*

annumerentur, exponit BERGERVS, *Elect. Discept. Forens. p. 106 seqq.*

† *Officiales Camerales, Commissariatus, Steurales, Venatorii, Postarum, intuitu officii coram suo quique Collegio conueniuntur.* ORDIN. GENERAL. *d. emendand. re iustit.* §. 33.

(b) Ipsi Schrifftsassii forum sortiuntur in Curiis et Regimine Principis.

(c) Non autem licet omisso Praefecto ad curiam appellare, omissa curia ad Regimen Electorat. Sax. prouocare licet.

(d) Habent enim curiae in Saxonia Electorali cum regimine concurrentem quodammodo iurisdictionem. Sed vid. MENCKEN. *ad Process^. Disput. III. th. 7.* BERGERVS *Oeconom. lib. IV. Tit. IV. not. 7. pag. 943. in fin.* add. *eiusd. Diss. de praerogat. Cancellariae.* Curiae.

risdictio controuersa est, ibid. §. 9. *aut is monitoriis pro iustitia administranda non paret.* ORD. VET. dict. cap. §. 9.

† *Caussis Camerae Praefecturarum Magdeburgensis*, der Ambts-Cammer, *iurisdictioni subiectas exponit* ORDINATIO GENERALIS de emendanda re iustitiaria §. 4. *ad Collegii Commissariatus, quod Magdeburgi est, cognitionem pertinentes* d. ORD. §. 5. It. NOTIFICATION, was für Sachen vor das Commissariat zu Magdeburg gehörig seyn sollen d. 29. Iun. 1713. COD. IVR. MAGD. P. II. No. LVII.

† *Capitulum Cathedrale Magdeburgicum et Praelatos, qui Status Prouinciales sunt, eorumque heredes ne quidem reali actione alibi conuenire licet, quam coram Regimine, (non Consistorio.* MANDAT vom 24. Febr. 1693. *de foro competente* des Dom-Capitels, *Praelaten*, Stifftern v. CODEX IVR. MAGD. P. II. No. X.) *sicuti nec Capitulares Magdeburgicos, nisi coram Capitulo. In reliquos Capitulares Abbatum et Praepositorum iurisdictio ad causas Abbatiae et monasterii restricta est.* dict. cap. 1. ORDIN. RECOGN. §. 10.

† *A Regimine, si de sorte 400. th. maiore contendatur*, gemeiner Bescheid d. 7. Mai. 1708. §. 3. No. XLIX. *ad Regium Appellationum Senatum Coloniae ad Spream ius dicentem prouocatur.* RESCRIPT. d. 13. Apr. 1704. COD. IVR. MAGD. No. XXXII.

§. IX.

§. IX.

Singulare est, quod, qui iurisdictionem patrimonialem habent, *suos subditos coram suis iudiciis* conuenire possint, (a) modo actuarius † ORDIN. PROC. MAGDEB. c. 1. §. 7. ab

Forum subditorum a domino iurisdictionis conuentorum.

9. (a) Vbi nota: (1) subditos non habere vi *huius* §. beneficium primae instantiae, si a Domino in Curia Prouinciali conueniantur. vid. *Ord. Proc. Sax. t. 2. §. fin.* verb. ob wir auch wohl geschehen lassen können.

(2) Ius hoc inuestitis cum iurisdictione competere, siue singulos siue vniuersos subditos conueniant, siue causa personalis sit, siue realis, siue allodialis, siue feudalis, *O. P. R. ad Tit. II. §. 3.*

(3) Subditorum nomine non contineri conductores domini, nec eius liberos aut vxorem.

(4) Non facile ipsos sententias ferre, sed acta transmittere debere. MENCKEN. *ad Processß. Disp. IV. th. IX.* RIVINVS *ad Ordin. Processß. Saxon. Tit. II. Enunc. IX.* vid. *O. P. S. R, ad Tit. II. §. 3.*

† ORD. PROC. MAGD. *c. I.* §. 7.

(5) Reconuentioni in eodem iudicio esse locum, sed et si possessorium in hoc iudicio institutum sit, petitorium in eodem institui debere. conf. G. L. MENCKEN. *Diss. de iure conueniendi subditos in proprio iudicio.*

ab iis praeſtito in praeſentia ſubditorum iureiurando rite conſtitutus ſit (b). *Ordin. Proc. Saxon. Tit. II.* §. *fin.* Ob wir auch wohl ꝛc.

† ORDIN. PROC. MAGDEB. RECOGN. *cap.* 1. §. 9. *in fin.*

§. X.

Actuarius. *Actuariorum* officium ſingulis titulis commemorabimus. Hoc loco tantum praemonendum eſt (I) eos in Saxonia Electorali, ſi cauſis criminalibus adhiberi velint, *Notarios* publicos eſſe debere. *Deciſ. Elect.* 38. (a) † *Quod*

(b) Iuramento hoc, quod §. f. O. P. S. Tit. II. exigit, non rite praeſtito, nullitatis exceptionem obiici poſſe contendit ZIEGLER. *ad dict. tit. verb.* in Beyſeyn der Unterthanen, vt vix ſuperueniente actuarii iureiurando acta ſuſtineantur. BERGERVS *Elect. Diſcept. forenſ. ad Tit. II. Obſeru. V. not.* 2. *p.* 39. Ceterum O. P. R. ad Tit. II. §. 3. ab omnibus actuariis, licet nullae dominis cum ſubditis lites intercedant, hoc iuramentum illo, quo dictum eſt, modo praeſtari iubet, poena etiam 5. thalerorum ſtatuta in eos, qui antequam iurauerint, officio demandato defungi audeant. Ceterum ſi rite conuocati ſint ſubditi, aliquos ex iis comparuiſſe ſufficit.

10. (a) Alias ſumtibus eius, cui iuriſdi-

† *Quod in Ducatu Magdeburgico non requiritur.* ORDIN. PROCESS. cap. 50. §. 13.

(II) Registraturis conficiendis adhibere (b) teneri (c) *Personas iudicia-*

ctio competit, actuario adiungitur notarius. Add. tamen Rescript. Reg. d. 12. April. 1718. quo cautum est, daß die Auditeurs nicht eben Notarii seyn müssen. O. P. S. R. Tit. II. §. 7. Actuarios in causis criminalibus Actis tanquam Notarios, sub poena 5. Thal. subscribere iubet, neque quemquam Actuarii munus suscipere patitur, nisi qui ad praxin exercendam admissus fuerit, eique iam operam dederit. dict. Tit. II. §. 1.

(b) Vt subscribant, vtile est, non tamen omnino necesse. vid. ZIGLERVS *ad dict. Tit. verb.* in Beysein, *pag.* 20. add. O. P. S. R. ad Tit. II. §. 6 Subscriptio.

(c) Si tamen adhibitae non fuerint, registratura non est nullius plane momenti, quamvis non plenam vim probandi habeat, sed purgatorio iuramento contra eam locus relinquatur. Ita respondit *Ordo Iuridicus Vitembergensis anno 1709. Mens. Septembr.* O. P. R. Tit. II. §. 6. parti suppletorium, aut etiam Actuario purgatorium iniungere iubet. Sed et si adhibitae fuerint personae iudiciales, contra registraturam nihilominus iu-

ciales. *Ordin. Processf. Saxon. Tit. II.* §. 2. Alſo verſehen ꝛc. verb.: Und durch ihn iedesmahl in Beyſeyn der Gerichts-Perſonen. quod ad ſuperiora iudicia non pertinet (d), ſumtus litium auget, et paſſim diu negligi ſueuit, ac vix tum in vſum reuocari poteſt. (e)

§. XI.

---

ramentum aduerſario deferri poteſt, WERNHERVS *Part. I. Obſeru. XII. vbi praei.* Secus eſt, ſi ipſae partes regiſtraturam ſua approbauerint ſubſcriptione, vid. BERGERVS *Oeconom. lib. IV. Tit. VI. not. 9. p. 951.* modo illae ſubſcriptionem agnoſcant, aut de ea conuinci poſſint. confer. O. P. R. dict. §. 6.

Limitatio. (d) Ob verba *d.* §. die von uns mit Gerichten beliehen, oder dieſelben in Ubung haben, quae ad eos, qui iurisdictionem patrimonialem habent, tantum pertinere videntur, in primis cum de ſuperioribus iudiciis eorumque Secretariis et protonotariis non hoc, ſed *praeced.* §. 1. agatur. Quare nec ad Commiſſarios Principis Conſtitutionem illam pertinere verius eſt.

(e) De actibus, qui abſente licet iudice et Scabinis immo et extra locum iudicii expediri poſſunt, vid. O. P. R. d. T. II. §. 6. verb. inſonderheit mögen

§. XI.

Neque de *actore* et *reo* hoc loco multa praemittemus, aut de reliquis personis, quae ad iudicium constituendum concurrunt. Nam, quae in Pandectis traduntur, inde repeti debent, non huc transscribi, cetera suo loco indicabimus. Seruabimus autem in principiis praxeos forensis tradendis eum ordinem, vt initio seriem *processus ordinarii* LIBRO I. persequamur, deinde *cetera* quaecunque *processuum genera* LIBRO II. strictim enarremus. *De reliquis personis remissiue.* *Ordo dicendorum.*

Rügen und Klagen, Relationes Nuntiorum, das Angeben und Verfahren derer Partheyen, Production derer Documenten, und andere dergleichen Processualia von denen Actuariis, auch ohne Praesenz des Iudicis, und einiger Gerichts-Personen gar wohl expediret und registriret werden.

PRINCIPIORVM PROCESSVS IVDICIARII

LIBER I.

DE PROCESSV ORDINARIO.

CAP. I.

DE IIS, QVAE FIVNT ANTE PRIMVM TERMINVM.

SECTIO I.

DE LIBELLO ET SVPPLICATIONE PRO IMPETRANDA CITATIONE.

§. I.

Libellus. QVi causas clientum suorum perorare aggrediuntur, in primis de eo solliciti esse debent, vt desideria eorum rite composito libello(a) exponant. *Eius partes.* *Partes libelli* sunt *facti species* et congrua *petitio*, ius vt commemoretur, necesse non est, immo

1. (a) Hodie libellus in Saxonia Elect. licet minus recte compositus, quoad fieri potest, sustineri debet, O. P. R. T. V. §. 1.

immo inutile et superfluum; nisi singulare sit, quod iudex ignoret (b).

§. II.

Sed haec ex pandectis nota sunt: *Requisita.*
itaque paucis tantum monebimus,
in Saxonia (1) non admitti *libellum* 1.
articulatum, *Ord. Proceſſ. Sax. Tit. V. pr.*

Idem RECESSV IMPERII nouissimo §. 27. et 59. *cautum eſt, et in Ducatu Magdeburgico obtinet.*

(2) *nomen actionis* exprimere su- 2.
peruacuum haberi, neque, vt id
edat, actorem compelli posse, (3) 3.
plures qui consortes non sint, non
posse vno libello aduersus eundem
(a), (4) nec vnum *contra plures* ex- 4.
peri-

(b) Multo minus necesse est, vsum et obseruantiam legis allegare; si quis tamen allegauerit, probare non tenetur, cum vsus legis semper praesumatur. vid. DISPVTAT. *Vtrum fratres probare teneantur, se non fuiſſe ingratos.* §. 2.

2 (a) RIVINVS *ad Tit. V. Enunc. I.* nisi alter alteri actionem cesserit, quam cautelam suppeditat BERGERVS *Elect. Diſcept. forenſ. pag. 164.* plures tamen, qui eodem tempore eadem iniuria affecti sunt, vno libello

5. periri(b):(5) nec licere causas, quae *diuerso processus genere* peragi debeant (c), eodem libello cumula-
6. re, (6) immo nec eiusdem generis regulariter (d) *plures quam tres, dict. Titul. V.* §. wir lassen. (e)

† *Iure Magdeburgico ne his quidem.* ORD. PROC. MAGD. RECOGN. c. 18. §. 2.

(7) con-

experiri posse, censuit, F. I. V. an. 1711. M. Mai.

(b) Nequidem aduersus maritum et vxorem, scilicet ex diuersis causis. RIVINVS *loc. citat. Enunc. III. IV.* add O. R. T V. § 2. verb. so einerley Person. nisi sint coheredes, aut vnum corpus constituant.

(c) e. g. Si vna causa executiuum processum, altera ordinarium postulet, O. R. d. §. 2. verb. woferu es nur in eodem genere Processus ist.

(d) Excipiuntur enim 1) causae mercatoriae, *Ordinat. Mercator. Lipsiens. Tit. VI.* 2) pauperum. 3) controuersiae de operis rusticorum, ORDIN. PROCESS. SAXON. *Tit. V.* §. wir lassen. 4) liquidationes in concursu creditorum, vbi etiam diuersi processus petitiones cumulari possunt.

(e) Eadem tamen actio, e. g. mutui ob plures quam tres diuersas summas institui potest. Immo hodie per O. R. T. V. §. 2. plures causae, quam tres, eodem libello cumulari possunt,

(7) conclusionem continere debere *petitionem certam*, non generalem, non ambiguam, sed nec alternatiuam (f), nisi natura actionis id aut postulet (g), aut saltem permittat. (h) 7.

§. III.

Clausulae libellis quam plurimae addi solent, sed pleraeque *inanes* sunt et inutiles, vt, qua sibi actores quaeuis iuris beneficia aut iuramenti delationem reseruant; qua super- *Clausulae inanes.*

si nulla exinde metuenda sit confusio, atque contra eundem, et eodem Processus genere, agatur.

† ORDIN. PROC. MAGD. REC. d. c. 18. *§. 2. tantum in controuersiis Magistratuum et subditorum, ac tutelae actionibus cumulationem admittit.*

(f) Sed ab hoc rigore recessit O. P. R. T. V. *§.* 2. quae alternatiuam petitionem sustinet, et, vbi fieri debebat, supplere iubet.

(g) Vt in remedio *Leg. 2. C. de rescind. vendit.*

(h) Vt in actione hypothecaria, etiamsi aduersus tertium possessorem agatur. *Dissent.* RIVINVS *Tit. V. Enunc. 33.* quod quidem hodie dubio caret. O. R. T. V. §. 2.

fluae probationis onus declinant, aut de errore calculi cauent, &c. (a)

§. IV.

Salutares. *Salutares* sunt, qua rem cum accessionibus et fructibus perceptis et percipiendis petimus, interesse lucri cessantis, aut emergentis damni nobis praestari, expensasque restitui postulamus, &c. MENCKEN. *loc. cit. th. IX.*

§. V.

Imploratio. *Clausulae* autem, quam in primis salutarem vocant, qua *Iudicis officium nobilissimum* omni meliori modo *implorant*, eam virtutem esse, non puto, quam vulgo ei tribuunt (a), nisi lex aut consuetudo illam ei concedat (b).

§. VI.

3 (a) Idem de clausula: *non in forma libelli* etc. recte monet RIVINVS *dict. loc. Enunc. XLIII.* add. MENCKEN, *ad Process. Disp. V. th. VIII.*

5 (a) Confer. IOH. SAM. STRYCKIVS *Dissert. de Clausula salutari Libellorum.*

(b) Vid. *Ordin. Proc. Saxon. Tit. V.* §. nachdem. et *Ord. Rec. ad. d. Tit.* §. 1. verb. ob gleich die so genannte clausula salutaris darinne nicht enthalten.

† ORD. PR. MAGD. *c. 18. §. 1. salutarem clausulam sub poena quinque tha-*

§. VI.

Libellus hodie offertur iudici plerumque per schedulam, *supplicationem* pro impetranda citatione dicunt, qua actor reum ad respondendum quamprimum vocari, et se de termino certiorem reddi petit. (a) *Supplicatio.*

§. VII.

Potest tamen etiam ipsi libello illa petitio inseri et adiungi. (a)

SECTIO II.

DE

CITATIONE ET TERMINI NOTIFICATIONE.

§. I.

De *oblatione* libelli *registratura* confici debet, (*praesentatio-* *Libelli praesentatio.*

lerorum (ea qua immunis est, qui ante causae ventilationem defectum suppleuit, ORD. RECOGN. *ibid.) libellis annecti, eaque adiecta iudicem, quae circa ius ab actore neglecta sunt, in sententia ferenda supplere iubet.*

6 (a) Vid. formulam, non tamen satis concinnam ap. STRYCK. *Coll. pract.* p. 88.

7 (a) immo etiam sine literis fieri.

nem vocant)(a) post actuarius rem ad iudicem refert, qui, nisi libellus ineptus sit, (b) aut aliud obstet, *citationem* statim decernit. (c)

§. II.

Guaranda. Antequam tamen eam emittat, exigere debet *guarandam*, (a)

† *Cuius iure Magdeburgico nullus vsus est.*

et ab iis, qui possessionati non sunt, *cautionem* (b) *pro expensis*, (c)

† *Haec*

1 (a) Debebat in hac registratura, a quo schedula sit oblata, exprimi, eidemque actuarii nomen subscribi. Vulgo ista omittuntur, temporis tantum facta mentione: *praesentirt* den 15. August. 1711. Horam etiam addi expedit, si non sit addita, literae suo tempore oblatae esse censentur, salua probatione contrarii, etiam per iuramenti delationem. Ceterum haec registratura etiam in aedibus priuatis confici potest. O. R. T. II. §. 4.

(b) Scil. si ita ineptus sit, vt nulla ratione sustineri possit, O. R. T. V. §. 3.

(c) XIV. dierum spatium iudici indulgent Ref. Gr. d. an. 1661. Tit. von Iustitien-Sachen, Gr. 16.

2 (a) Hoc, sublata per O. R. T. XII. Guaranda, hodie cessat.

(b) Ad summam 30. 40. 50. aut plurium etiam thalerorum, cessat autem haec cautio in causis non magni momenti,

† *Haec reo petente demum exigitur.* ORDIN. PROC. MAGD. *c. 23.* §. *1.*

nec non, si ipse principalis libellum haud obtulerit, *legitimationem.* (d)

† ORDIN. PROC. MAGD. *c. 12.* §. *1. constitutio mandatarii etiam, cum ipse principalis alibi habitans libellum offert, requiritur.*

§. III.

De *citatione reali, verbali in specie* sic dicta, eaque, quae vel *per praeconem*, vel per *edictum* fit, *Lib. II.* agemus. In processu ordinario eodemque ciuili, circa quem hic solum occupamur, citatio fit per *literas*, quae continere debent *iudicis et vtriusque partis nomen;* (a) expri- *Citatio per literas.*

de quibus ORD. PROC. SAX. REC. *Tit. I.* §. *6.* agit.

(c) Cautionem enim pro reconuentione sustulit O. R. T. XIII., quae etiam d. l. docet, quinam pro possessionatis haberi debeant.

(d) RESOLVT. GRAVAM. *de anno* 1661. *grauam. XVII.* MANDAT. ELECT. *de anno* 1691. §. 4. O. R. T. VII. §. 1.

3 (a) Adeo vt etiam, si in cognomine vel praenomine error commissus, frustra non comparentis contumacia accusetur. RIVINVS *ad Ordin. Proc. Saxon. Tit. IV. Enunc. VIII.* *Error in nomine.*

primere *locum* et *diem*, (b) vbi comparere, tum *quid* partes in termino expedire ac *peragere debeant*.

† *Iure Magd. partibus sub alio iudice habitantibus, quae procuratorem mandato ad totam causam, et nominatim ad citationes recipiendas instructum in loco iudicii nondum constituerunt, in prima citatione iniungendum, vt cum tali, aut per eum compareant.* ORD. PROC. MAGD. *c. 20. §. 1*

†† *Praeterea cum citationibus etiam supplicationes, aliaque ad causam pertinentia documenta reo transmitti iubet, ipsique alias impune non comparere permittit* ORD. PROC. MAGD. *ib. Denique inserendum etiam primae citationi praeiudicium, sub quo terminus praefigendus.* ORD. GEN. *d. emend. re iustit. §. 31.*

Ita in prima citatione, cum qua *libellus transmittendus* est, reus et ad litem per transactionem componendam (c) et, si concordia obtineri

(b) Si non ad eundem diem pars vtraque vocata sit, citatio effectu destituitur, atque iudex vtrique parti expensas restituere compellitur. O. P. S. R. *Tit. IV. §. 4*

(c) O. P. R. T. I. *§.* 1. Citatur vero zur persönlichen Erscheinung sub mulcta 5. thalerorum.

ri nequeat, ad respondendum et litem contestandam sub poena confessi et conuicti (d) vocatur.

§. IV.

Dies termini debet diligenter exprimi, nec comparendi facultas ad matutinas horas (a) regulariter restringi (b) *spatiumque* reo concedi termini Saxon. integri, siue 45. dierum, non computato die insinuationis et termini, (c) idemque obser- *Termini dies.* *Spatium.*

(d) O.P.R.T.I.§.4.T. IV.§. 1.

4 (a) Immo licet citatus iussus sit comparere zu rechter früher Tages-Zeit, sufficit tamen cum pomeridianis horis comparuisse.

(b) Nisi ad praestationem iurisiurandi, aut publicationem sententiae partes vocentur, hoc enim casu iubentur comparere noch vormittags vor 12. Uhr, ausser dem aber vor 5. Uhr nachmittags. O.R.T.IV. §. 5.

(c) Ante *Ord. Rec.* sufficiebat spatium 3. septimanarum, non integri termini Saxon. requirebatur, nisi in non comparentem, aut contumacem ferenda sententia condemnatoria, vel perpetui silentii comminatoria. MANDAT. ELECTORAL. *d. an.* 1670. *d.* 12. *Aug.* MENCKEN. *ad Process. Disp. IV. th. IX.*

seruandum in progressu processus in omnibus citationibus, quae sub comminatione fiunt, aut fatale concernunt. (d) O. R. T. IV. §. 1.

† *Longissimum spatium, quod Magdeburgensis citatio continere debeat, est, si citandus intra decimum milliare habitet, trium; sin vltra, quatuor; sin loco valde dissito, aut in alieno territorio, octo hebdomadum.* ORD. PROC. MAGD. *c. 5. §. 2. c. 20. §. 2. Iudex inferior intra fines suae iurisdictionis habitanti vltra octidui interuallum non concedit.* ORD. REC. *c. 5. Nec interest, qualem poenam contumax incurrat.*

§. V.

(d) Excipiendae sunt 1.) causae iniuriarum, vbi 14. dierum spatium sufficit, 2.) causae ad Politiam et opificia pertinentes, 3.) causae leuiores, h. e. quae non excedunt summam 50. flor. O. R. T. I. §. 6. 4.) quae moram non patiuntur. O. R. T. IV. §. 1. 5.) prorogationes termini, quae ex officio vel ad instantiam partis fiunt, quibus spatium 3. hebdomadum, aut 14. dierum sufficit, d. §. 1. Aliud obtinet, si terminus fuerit circumductus. De Citatione Bancaeruptorum vid. *Mand. Reg. d. an. 1724. §. 9.*

† *Coram regimine Magdeb. citatus hora matutina aestiua septima, hiberna octaua, aut ea, ad quam nominatim*

§. V.

Impetranti, qui aduersarium citari petiit, *notificatio* termini fieri solet per schedulam, vulgo den Tag- oder Gedenck-Zettel. Haec citationis rationem non habet, vnde nec spatium integrum vt contineat, necesse est, nec vt per nuncium iuratum aut requisitionem iudicis, cui actor subest, insinuetur. MENCKEN *dict. Disput. IV. thes. 3.* RIVINVS *Enunc. 33.* Immo, si plane notificatio facta non sit, actor (impetrans) nihilominus comparere tenetur (a): modo scientiam termini aut habuerit, aut habere potuerit. *Notificatio.*

§. VI.

vocatus fuerit, comparere tenetur, postea non admittendus et in expensas condemnandus. ORD. PR. MAGD. REC. *c. 10. §. 1.*

5. (a) Ita quidem vsus fori olim tulit. BERGERVS *Oeconom. Lib. IV. Tit. XVI. not. 3. p. 1005.* sed vide sis die *Appellat.* Ordn. *tit.* von Ausbringung der Ladung. §. desgleichen. *verb.* dem ansuchenden Theile, wenn er gleich selbst zur Stelle, ein sonderlicher Tage-Zettel gegeben, und derselbe registriret werde. CORP. IVR. SAXON. *pag. 855.* Iure autem nouissimo haec immutata sunt

§. VI.

Citatio mediata.

Si *citandus alterius* quam citantis *iurisdictioni* subsit, non immediate, (a) sed *mediante iudice ordinario* in ius vocandus est, quo casu citationem, eamque non obsignatam (b), transmittere iudex, coram quo lis agitur, solet, additis literis, quibus eam insinuari petit. (c) Iudex immediatus

omnia, et ipsi etiam Mandato d. an. 1670. d. 12. August. derogatum est, vid. O. R. T. IV. §. 1. verb. ohne Unterschied, ob es Kläger oder Beklagten, ingleichen Impetranten oder Impetraten betreffe. Adeoque, quae de Citatione dicta sunt, hodie ad notificationem aeque pertinent.

6. (a) *Regimen* principis et *Curiae Provinciales*, immo et Commissarii ab iis constituti citant *immediate*, facta tamen in citatione commissionis mentione. O. R. T. I. §. 9. de Consistoriis vid. RES. GR. *d. an. 1661. Tit.* von *Consistor.* Sachsen. *Gr. XI.* conf. LEYSER Spec. XXXI. Meditat. 9.

† *De iure Magd.* vid. ORD. PR. REC. *c. 1.* §. 30.

(b) Alias vel resignari vel remitti potest.

(c) Aliquando tantum literae transmittuntur, et iudex requiritur, vt ipse parti per citationem comparitionem iniungat.

mediatus vel ipſam citationem transmiſſam inſinuandam curat, addita admonitione,(einer Auflage) quod ei parere citatus debeat, vel ipſe aliam citationem conficit, et de facta inſinuatione requirentem reddit certiorem (d). add. §. VII. lit. (d) et O.R. T. IV. §. 3.

§. VII.

Inſinuatio fit (a) *ſumtu* regulariter impetrantis, RESOL. GRAVAM. *de anno 1661. Grau. VIII.* vid. tamen mandatum de Duellis d. an. 1712. §. 23. *per nuncium* iuratum, (b) *Inſinuatio citationis.*

† *Aliam-*

(d) Si iudex requiſitus citationem inſinuare nolit, ſuperior adeundus eſt, ſed et citandus, qui ſemel comparuit, in primis, ſi in alio territorio degat, adigi poteſt, vt conſtituat procuratorem, cum poteſtate citationem recipiendi. RIVINVS *Enunc. XIII.* add. O. R. Tit. IV. §. 3. quae hoc fieri etiam iubet, wenn der citandus ſich unter andern Gerichten aufhält. De Iure Magdeb. vid. ORD. PROC. MAGD. cap. 20. §. 1.

7. (a) Hodie etiam die feriato, contra *l. 1. 2. C. d. Fer.*

(b) Vel in pagis, durch die Gerichts-Perſonen, O. R. T. IV. §. 2.

D

† *Aliamue personam arbitrio partis eiusque periculo, quoties ipsi aduersario alibi habitanti citationem insinuari necesse est: iuxta* ORDIN. PROC. MAGDEB. c. 20. §. 2.

cui plena fides habetur quoad ea, quae ratione officii refert (c), ita tamen, vt probationi contrarii, et interdum purgatorio iuramento locus relinquatur. Debet autem citatio insinuari *ipsi parti,*

† *In Ducatu Magdeburgico prima vice, reliquae mandatario, vt ad praec. §. 3. dictum est, constituto. d. c. 20. §. 1.*

non aduocato aut mandatario, nisi instructus sit mandato, quod specialem citationes recipiendi potestatem contineat. (d) *Pupillis* licet

(c) Non in aliis, quorum intuitu iuramentum non praestitit, e. g. si de iniuria sibi illata attestetur.

(d) Quod ad personas attinet, quae in loco iudicii non commorantur, citationi primae additur clausula de procuratore ad citationes in posterum recipiendas constituendo, O. R. T. IV. §. 3. quae efficit, vt in sequentibus terminis citatio aduocato, procuratori, actori, aut eorum domesticis insinuari possit, quamuis citationes

cet infantia maioribus iure Saxonico (e) *nequit* insinuari (f) citatio. *Mandat. Electoral. de anno 1691.* §. weil auch. Immo ne *minoribus* quidem, mulieri tamen curatorem habenti recte fit insinuatio. (g) Si *ciuitas* in ius vocanda sit, Consuli regenti, Syndico O. R. Tit. IV. §. 2. aut Poligrapho, vel Senatui in loco curiae, in die Raths-Stube, (h) si *vniuersitas* alia, tribunis plebis, iudici vel scabinis paganis, dem Richter, Heimbürgen oder Schultzen, MENCKEN. *ad Processs. Disput.* IV.

recipiendi potestate non sint instructi. O. R. d. l. add. Tit. XLI. §. 2.

(e) Secus iure ciuili.

(f) Sed tutori, et si plures tutores habeant, singulis. *argum.* ORDIN. PROC. SAXON. *Tit. IX.* O. R. T. IV. §. 2. quae et qua ratione minores, prodigi, mente capti et absentes citandi sint, praescribit.

(g) Non curatori eius, vid Mand. d. 18. Febr. ann. 1691. §. 6. verb. männ- oder weiblichen Geschlechts selbst, ita pronunc. Facult. Iur. Lips. Mens. Octobr. 1726. quod per O. R. non est mutatum.

(h) O. R. T. IV. §. 2.

IV. thes. X. citatio insinuari potest, (i) non horum domesticis. O. R. T. IV. §. 2.

§. VIII.

Plurium citatio.

Si *plures* vocandi veniant (a) *singuli* citari debent. Idem obtinet, si plures cohaeredes sint citandi. Singulare est, quod, si pendente lite (etiam ante litis contestationem. ZIEGLER. *ad h. tit. verb. post motam. p. 31.*) quis moriatur, citatio ex cohaeredibus posesso-

(i) Non Syndico. RIVINUS *ad dict. Tit. IV. Enunc. XXIV.* O. R. T. IV. §. 2. verb. dem Richter oder Heimbürgen, nisi Syndicus habeat potestatem citationes recipiendi, quam satius est instrumentis syndicatus inserere, arg. O. R. T. IV. §. 3.

§. (a) Idem obseruandum, si citandi sint Cossathen, Hüfner, Fröhner etc. quia non gaudent jure vniuersitatis. vid. O. R. T. IV. §. 2. verb. allerseits absonderlich und zwar durch einen Umlauf, quae iubet in prima citatione iniungere illis constitutionem procuratoris ad recipiendas citationes, §. 3.

sessori (b) praedii (c), quod in territorio Saxonico defunctus reliquit, insinuari queat, (d) *Ordin. Process. Saxon. Tit. IV.* §. begäbe es sich aber. 3. si reliqui extra territorium sint constituti. conf. RIVINVS *ib. Enunc. III.*

D 3 §. IX.

(b) Quod si plura praedia in eodem territorio relinquat, citatio in singula a diuersis haeredibus possessa fieri debere videtur. Si nulla praedia in territorio Saxonico possederit, singuli haeredes citandi sunt, nec sufficit citatio in praedium, quod extra Saxoniam situm est, vni cohaeredum facta.

(c) Siue sit feudale, siue sit allodiale, quamuis Ordinatio de feudo tantum loquatur. ZIEGLERVS *ad dict. §. verb.* aus solchen Lehn-Gütern. O. R. T. IV. §. 2. verb. in das gemeinschaftliche Hauß oder Guth, es sey Lehn oder Erbe.

(d) Possessor vero ceteros sub poena 5. thal. de facta citatione certiores reddere, et, qua ratione id factum sit, ad Acta referre iubetur, O. R. T. IV. §. 2. videtur autem notificatio priuata sufficere, modo factam eam esse citatus probet. Quod si omissa sit illa notificatio, vix est, vt absen-

§. IX.

Insinuatio ad domum absentis.

Ceterum si citandus praesens non sit, (a) ad *domum* (b) factam esse insinuationem sufficit, i. e. personis domesticis (c), coniugi, (d) parentibus, (e) adultis liberis, (f) famulis, RIVINUS *Tit. IV. En. I.* non conductoribus aedium, aut praediorum, nec in domum, quam quis aliis locauit, et non inhabitat, ORDIN.

tes cohaeredes contumaces censeri possint.

9. (a) Wenn er nicht anzutreffen. O. R. T. IV. §. 2.

(b) In dem Hauße wo sie ordentlich wohnen, oder auch in denen Cram-Laden. O. R. d. §.

(c) O. R. T. IV. §. 2. quae hoc, quod ad famulos attinet, ad eos restringit, qui pane et mercede citati fruuntur.

(d) Siue marito siue vxori.

(e) Non tamen denen Stief-oder Schwieger-Eltern.

(f) Erwachsenen Kindern, debebant autem esse maiores, cum ne ipsi quidem reo, si minor sit, citatio insinuari possit.

† ORDIN. PROC. MAGDEB. RECOGN. *c.* 20. *§.* 2. *Vasallis tamen in alieno territorio habitantibus citationes ad praedium recte insinuantur.* RESCR. *d.* 29. *Mart.* 1705. *quod extat* COD. IVR. MAGD. *P. II. No. XLI.*

vid. tamen BERGERVS *Elect. Discept. Forens. p. 67. seq.* et *Supplem. Part. II. pag. 1712.* immo si domesticis quoque facta sit, et probabilis citandi concurrat ignorantia, quam iuramento confirmare possit, vix est, vt pro contumaci haberi queat, inprimis si persona, quae citationem recepit, citandoque non tradidit, aetatis aut alia imbecillitate laboret. Si nemo citationem recipere velit, *affigi potest*, O. R. T. IV. §. 2. (g)

† *Iure Magdeb. si nemo domesticorum adsit, domino iurisdictionis aut iudicibus et Schultetis citatio tradenda, quo illi eam vicissim citato insinuent.* ORD. PROC. *c.* 20. §. 2.

(g) Idem obtinet, si nemo ex iis, quos diximus, praesens sit. O. R. l. c. verb. Da niemand von denen vorgenannten Personen vorhanden, oder solche Citation annehmen wolte, affigenda autem

Sin citatus domi suae praesens citationem accipere detrectet, illa ibidem deponenda, citatique contumacia postmodum punienda est. ORD. PROC. RECOGN. *ib.*

§. X.

Registratura insinuationis. Super insinuatione citationis *registratura* confici debet, quae contineat: *quis*, (a) *cui*, b) *vbi*, (c) et *quando* (d) citationem insinuauerit, †

† *Nuncius Cancellariae Magdeb. scribere tenetur* ein sonderlich *Insinuation*-Buch. ORDIN. PROC. RECOGN. c. 20. §. 3.

alias

est citatio an die Stuben- oder Hauß-Thüre, quod fieri solet conuocatis vicinis, quamuis conuocationem hanc O. R. non requirat.

30. (a) An scilicet nuncius iuratus citationem insinuauerit, an alius ad hoc officium iureiurando non obstrictus.

(b) Personae enim nomen exprimi vtile, immo fere necessarium est. O. R. T. IV. §. 2. verb. mit ihren Nahmen.

(c) Nam extra domum domesticis insinuari nequit, nisi in tabernis mercatorum, in denen Cram-Laden, O. R. T. IV. §. 2.

(d) Vt appareat, an citato datum sit tempus 6. sept. et 3. dier.

alias in eum, qui non comparuit, ſententia ferri nequit. (e) Nonnullis in locis *Recepiſſe* exigunt (f) ſiue confeſſionem de facta inſinuatione, quae plene tamen non probat, niſi aut recognita ſit, aut nuncius iuratus teſtetur, eam a citato ſcriptam eſſe. (g) *vid.* VSLEBER. *in Diſſert. de Recepiſſe.* *Recepiſſe*

§. XI.

Aliquando *prorogari ſolet terminus* vel *ex officio*, vel vna aut altera *parte petente.* Si *tempeſtiue* petatur prorogatio, et iuſta ex cauſa, vix denegari poteſt; (a) intempeſtiue poſtulata non aeque *Termini prorogatio.*

 facile

(e) Add. O. R. T. IV. §. 4

(f) Quod vtile eſt, ſi, qui inſinuauit, iuramento obſtrictus non ſit.

(g) Aut a perſona domeſtica, cui citatio inſinuari poteſt. Perperam autem ſubſcriptio fit, non addito ſubſcribentis nomine e. g. Hauß N.

11. (a) Sine ſufficienti cauſa concedi non debet, nec niſi ſemel, O. R. T. X. §. 4. ſcil. ad partis inſtantiam: ex officio enim iuſta ex cauſa ſaepius fieri poteſt.

facile conceditur, et concessa licet, ab expensis tamen non liberat. Si denegetur, terminus non comparenti currit, nisi appellatione interposita eum suspendat; quae si reiiciatur, dubium est, an contumaciae poenam appellans incurrat (b). Ceterum vt *prorogatus terminus* integrum spatium Sax. contineat, necesse non est, quod recte monuit BERGERVS *Elect. Discept. forens. p. 65.* et approbatum est per O. R. T. IV. §. 1. (c)

CAP.

(b) Vid. MENCKEN, ad Process. Disp. VI. Tit. X. §. 3. sed hoc dubium sustulit O. R. T. X. §. 4. qua cautum est, partem alteram non obstante appellatione ad accusationem contumaciae admitti, eademque reiecta sententiam contra contumacem ferri debere, add. O. R. T. IV. §. 5. Interdum tamen Rescripto reiectionis additur clausula de nouo termino constituendo.

(c) O. R. d. l. spatium 3. sept. vel 14. dier. sufficere constituit, ita vt nec is, qui prorogationem impetrauit, nec pars altera de angustia termini excipere possit. Si terminus circumductus sit, noua citatio integrum terminum Saxonicum continere debet.

CAP. II.

DE IIS, QVAE FIVNT IN PRIMO TERMINO VSQVE AD LITIS CONTESTATIONEM.

SECTIO I.

DE CONTVMACIA VTRIVSQVE PARTIS, ET IN PRIMIS ACTORIS.

§. I.

In termino praesens sit iudex et actuarius.

HAec ante terminum peraguntur. Iam de iis, quae *in ipso termino* expedienda sunt, dispiciamus. *Iudex* igitur *et actuarius* copiam sui partibus facere debent, quod si neglexerint, nihil quidem peragi, nec contumacia eorum accusari potest (a), de mora tamen com-

1. (a) Immo ne partium quidem, vt puta si reus non comparuerit, et iudex sui copiam actori non fecerit. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 154.

commissa iustae deuoluuntur querelae ad superiorem. Neque ambigendum est, quin, si quod inde damnum sentiant partes, eius restitutionem (b) postulare queant.

§. II.

Termini circumductio. *Si vtraque pars haud compareat*, terminus *circumduci* dicitur, (a)

† ORD. PROC. MAGD. *c. 22. §. 5. quo casu vtramque partem aut aduocatum, cuius culpa terminus circumductus, decem thaleris mulctare iubet.* ORD. PROC. RECOGN. *ib. §. 1.*

inde nec actor nec reus in contumaciae poenam incidit, (b) nec sen-

(b) Etiam refusionem expensarum.

2. (a) Idem obtinet, si ob culpam iudicis terminus circumductus sit, *vid. §. 1.* item si partes ad diuersos dies citatae fuerint. Vnde nec litis pendentiae effectum his casibus citatio habebit. conf. MENCKEN *Disput. VI. Tit. X. §. III.*

(b) In mulctam tamen pars vtraque incurrit, quam citatio exprimit, O. R. T. I. §. 4. aut, si ea non expressa sit, in poenam 5. thal. O. R. T. IV. §. 6. quam euitant, si tempestiue, se non

ſententia ferri aut publicari, (c) nec acta transmitti poſſunt; (ſecus eſt, ſi tantum terminus inrotulationis circumductus ſit,)(d) ſed ad inſtantiam partis, aut ex officio noua citatio emittitur, quae integrum ſpatium Saxonicum non minus, quam prima citatio continere debet; quod Iure nouo non eſt mutatum.

§. III.

Officium rei actore non comparente.

Si actor non compareat, reus, qui rite ſe ſtitit, elapſo termino (a) con-

compariturος, iudici indicauerint, aut tota cauſa, transactione interpoſita, finita fuerit, d. *§.* 6.

(c) Iure nouiſſimo, ſi ad audiendam ſententiam citatae partes ſint, publicari ea debet in contumaciam vtriusque poſt hor. XII. O. R. T. IV. §. 6. niſi tempeſtiue declarauerint, ſe non compariturας, *d. §.* 6.

(d) Hoc enim caſu inrotulatio et transmiſſio actorum fieri poteſt etiam neutra parte comparente.

3. (a) I. e. *Iur. Sax. Elect.* poſt horam 5. pomeridianam, aut, ſi iuramentum praeſtandum ſit, poſt hor. XII. O. R. T. IV. *§.* 5

contumaciam eius accusat (b), petit ab instantia se absolui (c), actorem ad cautionem de lite prosequenda adstringi (d), et in expensas condemnari. Neque hanc poenam actor euitat, si aut notificatio ei legitime facta non sit (e), aut citatio terminum lege definitum

(b) Hodie etiam ex officio sententia in contumacem actorem ferri potest, si reus comparuerit, sed contumaciam actoris, aut plane non, aut non rite accusauerit. O. R. T. X. §. 1.

(c) Si enim id nominatim non petat, ab instantia, iis in locis, vbi haec poena obtinet, non absoluitur. Ita SCABINI *Vitemb. M. Aug. ann.* 1712.

(d) Hodie in *Sax. Elect.* sublata haec poena, actor contumax in mulctam incidit, in expensas condemnatur, et actionem intra terminum Saxonicum, sub iactura illius, prosequi iubetur. O. R. T. I. §. 4. T. X. §. 1.]

(e) Ita pronunciauit CONSISTORIVM VITEMBERGENSE *anno* 1709. *Mens. April.* vid. tamen *Cap. I. Sect. II. §. V.* et RIVINVS *ad Ord. Processʃ. Tit. X. En. I.* Hodie hoc casu cessat poena contumaciae, per O. R. T. IV. §. 1.

tum non contineat (f); si tamen ante terminum per literas se excuset, a praestanda cautione (g), et si tem-

(f) Ita *Vitembergensia Collegia* sentiunt, BERGER *Suppl. Tom. II. p.* 197. aliter *Lipsiensia* teste RIVINO *dict. Tit. Enunc.* 3. Iure nouissimo hoc casu actor non incidit in poenam contumaciae. O. R. T. IV. §. 1. Diss. KRAVS. L. I. c. 2. S. I. §. 7. p. 43. vt in expensas quoque vix condemnari possit.

(g) Nec reus hoc casu ab instantia absoluitur, MENCKEN *loc. cit. §. VI. in fin.* Formula: Daß Bekl. Suchen noch zur Zeit nicht statt hat; es ist aber Kl. demselben die Unkosten rc. Iure nouissimo non liberatur actor a poena contumaciae, si in termino, aut paullo antea, se excuset, etiamsi impedimenta legitima, quae non in continenti demonstret, allegauerit. vid. O. R. T. IV. §. 5. T. X. §. 4. Neque prouocatio ei proderit, qua non obstante, reus admittitur ad accusationem contumaciae, et reiecta appellatione fertur sententia. d. T. X. §. 4. T. IV. §. 5. Quod si tamen ex iusta causa non comparuerit, impedimenta legitima, leuteratione, vel appellatione interposita, deducere potest, modo in ipso prosecutionis, aut iustificationis termino, ea, quae

ſi tempeſtiue id fecerit, ab expenſis etiam liberatur. (h)

§. IV.

Etiam in ſecundo termino.

Idem obtinet, (a) ſi *in termino ſecundo* actor non comparuerit, vt puta ſi in primo reus contumax fuit, in ſecundo actor (b); quo caſu

---

in primo peragenda erant, expediat. d. T. IV. §. 5.

(h) Etiam hodie, modo legitima doceat impedimenta: hoc enim caſu dilatio ei conceditur, non tamen niſi vna. O. R. T. X. §. 4

4. (a) Quid vero obtinebit, ſi actor compareat quidem, ſed libellum non repetat? aut libellum repetat, ſed non replicet? Sane vix eſt, vt his caſibus poena contumaciae locum habere poſſit, atque ita ante O. R. pronunc. F. I. V. an. 1711. M. Iun. et *Scab.* V. M. Nou. ann. 1714. Sed nec O. R. quicquam ea de re cautum eſt; condemnationem tamen in expenſas actor, qui rite ſuo non eſt functus officio, ſine dubio incurret. Recte tamen agit reus, ſi litem conteſtetur, etiamſi actor non prouocauerit, aut non replicauerit.

(b) Hic caſus non continget hodie facile, niſi forte citatio prima haud contineat integrum terminum Saxo-

ſu effectus ſententiae in primo termino contra reum latae, e.g comminationis ſub poena confeſſi & conuicti, exſpirare videtur, per contumaciam actoris. (c)

§. V.

Fertur ergo in contumacem actorem ſententia petitioni rei conformis. *vid. ſupr.* §. 3. *Poena contumaciae.*

† ORDIN. PROC. MAGD *cap. 22. §. 7. Nouiſſime actoris contumaciam reo comparente amiſſione cauſae coërcet* ORDIN. GENER. *d. emend. re iuſtitiar. §. 31. Quae poena pariter obtinet, quoties actor litem coeptam intra annum non continuauit. ib. §. 32.*

Vnde

nicum. Quod ſi eueniat, eadem ratione contra actorem contumacem proceditur, qua in primo termino id fieri diximus.

(c) Poſt litis conteſtationem ſi actor contumax ſit, petitio rei non dirigitur ad abſolutionem ab inſtantia, aut proſequendam litem, Diſſent. LANGIVS *cap. XL. num.* 48. *confer.* BERGERVS *Elect. Diſcept. forenſ. p. 329.* etc. ſed ſecundum rationem negotii, quod in illo termino peragi debebat (e. g. auf Verſäumniß des Documents, der Zeugen, deſertion

Vnde *actor postea* amplius non *admittitur*, nisi *praestita cautione* (a), quae vel pignoribus fit, vel fideiussoribus: neque enim sola promissio sufficere videtur. (b) Quod si a lite desistere velit, ad cautionem inuitus adigi nequit. (c)

§. VI.

der Leuterung ꝛc.) vt suo loco videbimus.

5 (a) Hodie hac cautione amplius non est opus, sed, si actor intra terminum Saxonicum nouam citationem, aut dilationem non petierit, aut in proximo termino non comparuerit, causa cadit, et in expensas condemnatur. O. R. T. X. §. 1.

(b) Consent. NICOLAI *Part. I. cap. XL. num. 52.* conf. MENCKEN. *loc. cit.* §. *VIII.* et RIVINVS *Enunc. IV.* qui in possessionatis promissoriam cautionem sufficere contendit. Si per Mandatarium praestetur, requirit speciale mandatum, vid. DISSERTAT. *de Mandat. Special. th. 12.* ibique *praeiud.* In Saxonia Elect. haec cautio nunc plane cessat.

(c) Potest tamen reus vrgere actorem, vt declaret, an litem velit prosequi, iudicemque implorare, vt illi *fatale* constituatur *actionis prosequendae*, bey Verlust derselben. Iure nouissimo, quod diximus, ipse actor citationem, intra terminum Saxonicum, petere,

§. VI.

Ab *expensis* non aeque hac ratione se liberabit, quae, licet actor liti renunciet, nihilominus peti possunt. (a) ZIEGLERVS *loc. cit. verb.* und Vorstand. (b) *Restitutio expensarum.*

§. VII.

His vero restitutis cautioneque praestita *reus*, si actor *nouo termino* constituto (a) libellum repetat, *Nouus terminus.*

et actionem prosequi tenetur. O. R. T. X. §. 1.

6 (a) Etiam hodie actor, licet actionem prosequi nolit, atque hoc intra terminum Saxon. declaret, expensas restituere reo compellitur. O. R. T. X. §. 1.

(b) Nec opus est peculiari actione, qua eas peti posse monet MENCKEN. *loc. cit.* §. *VII.* sed reus potest impetrare terminum, in quo actor dem Urtheil zu Folge, die zuerkannten Unkosten erstatte, aut executionem petere, postquam sententia in rem iudicatam transiit. Quod fieri satius est, inprimis cum hodie propter vnius termini expensas nouum terminum constitui non permittat O. R. T. XXXVI. §. 3.

7 (a) Sufficit autem haec demum in

respondere tenetur, cum non ab actione, sed ab instantia tantum absolutus sit. (b)

SECTIO II.

DE CONTUMACIA REI NON COMPARENTIS.

§. I.

Officium actoris reo non comparente.

S*I actor se sistat*, sed *reus non* aeque compareat, huic incumbit (a) illius accusare contumaciam.

---

termino praestari, modo actor, dum citationem extrahit, se ad praestationem eorum offerat. Hodie nihil est, quod actor praestet, praeter expensarum restitutionem, quae et ipsa in altero demum termino fieri potest.

(b) Iure nouissimo reus, refusis ab actore expensis, in termino proximo, sub poena confessi et conuicti, litem contestari compellitur.

1. (a) An etiam teneatur *libellum repetere*, antequam rei accuset contumaciam? ambiguum est. Rectius omnino facit, qui repetit: immo si in legitima impedimenta reum condemnari petat, necessariam esse libelli repetitionem vulgo tradunt; vid. §. *seq.* sed quae nulla lege nititur opinio

ciam. O. R. tit. X. §. 2. Vbi vel in *legitima impedimenta* eum petit condemnari, (b)

† *Quod iure Magd. tum demum licuit, si post primam contumaciam reus sub poena contumaciae denuo citatus non comparuerit.* ORD. PROC. MAGD. *c. 22. §. 7. Hodie statim arg.* ORDIN. GENER. *d. emend. re iustit.* §. 31.

vel comparitionem et litis contestationem sub *poena confessi et conuicti* (c) *expensarumque restitutionem*

ad alios casus proferri non debet. Itaque si sub poena confessi et conuicti responsionem reo iniungi postulet, omissam libelli repetitionem actori non nocere existimauerim. Sed nec, si reum pro confesso et conuicto declarari petat, vt libelli repetitionem praemittat, necesse est; neque enim hanc repetitionem requirit O. R. T. X. §. 2.

(b) Hodie condemnatio in legitima impedimenta non locum habet, nisi in processu desertionis et bannitorio. O. R. T. X. §. 2.

(c) Neque enim haec comminatio tantum ad contumaciam rei, qui comparuit et non respondit, restringenda est, sed et si *plane non comparuit*, locum habet. Vbi additur: daß Bekl.

nem ei iniungi. (d)

§ II.

Condemnatio in legitima impedimenta.

In legitima impedimenta reus con-

nach anderweit vorgehender Ladung zu erscheinen, etc. Similiter *in legitima impedimenta condemnari* posse non tantum eum, qui plane non comparuit, sed et eum, *qui comparuit*, et respondere detrectat, vulgo tradunt. MENCKEN. *ad Processf. Disp. VI. Tit. X.* §. *10.* CARPZOV. *Proc. Tit. VIII. Art. II. n 28.* id quod tamen dubio non caret: cum impedimenta legitima probare nec possit, nec teneatur, qui rite comparuit. Id minus dubii habet, eum, qui *non legitime* comparuit, in legitima impedimenta condemnari posse.

(d) Hodie reus sub poena confessi et conuicti in ius vocatur. Quod si igitur non compareat, actor eum statim pro confess. et conuicto declarari et in expensas condemnari postulat, vid. O. R. d. T. §. 2. nisi forte citatio integrum terminum Saxon. non contineat; hoc enim casu non nisi comminatoria sententia ferri, et ne in expensas quidem reus condemnari potest. Sed nec sententia comminatoria opus est, vt rectius agere videatur actor, si reum omnino contumaciae non accuset, sed absque inter-

condemnari nequit, (a) *nisi* (1) *citatio* integrum terminum Saxonicum fuerit complexa, RIVINVS *ad Ordin. Processs. Saxon. Tit. X. Enunc. XXXIII.* (b) et (2) *reus* absentiam ne quidem per literas (c)

locutione statim alium terminum constitui petat.

2. (a) Haec, et quae sequuntur §. 2. et 3. in Sax. Elector. tantum in Processu bannitorio et desertionis vsum praestant.

(b) Hinc si actor id postulet, citatio ad primum terminum continere debet spatium integrum Saxonicum, cum alias terminus III. septimanarum sufficiat, ad comminationem sub poena confessi et conuicti, et condemnationem in expensas obtinendam. APPELLATION - PATENT *de anno 1670.* §. *III.* de comminatione bey Strafe Ungehorsams cum condemnatione in expensas vid. Ord. Proc. Tit. X. §. 4. Iure nouissimo haec immutata esse, et primam citationem sine discrimine *terminum Saxon.* complecti debere, dixi C. I. S. II. §. 4. p. 19.

(c) Sed *literae semel* tantum *attenduntur.* Nam si in termino sequenti iterum per literas se excuset, a condemnatione in legitima impedimenta non liberatur. ORD. PROC.

excusauerit, (d) *actor* vero (3) non modo nominatim hanc contumaciae pœnam ei irrogari postulauerit, (e) sed

SAX. *Tit. X.* dieweil *in fin.* RIVINVS *Enunc. XXXV.* In Sax. Elector. in reum, qui sub poena conf. et conu. citatus est, non comparentem, fertur sententia condemnatoria, etiamsi in ipso termino, aut paulo antea, absentiam per literas excuset, et impedimenta, quae in continenti probare non possit, alleget, ita tamen, vt si reuera, ob legitimum impedimentum, se sistere non potuerit, Leuteratione vel Appellatione interposita, ad probationem illius admittatur, quo casu in ipsa prosecutione, aut iustificatione, euentualiter sub poena conf. et conu. litem contestari iubetur, O. R. T. IV. §. 5.

(d) Alias enim in expensas tantum condemnatur, ita tamen, vt sub poena confessi et conuicti comminatio, si petita fuerit, sententiae etiam inseri possit.

(e) *Si alternatiue petierit*, aut in legitima impedimenta reum, aut in expensas damnari, mitior sententia fertur. MENCKEN. *loc. cit.* §. 10. idemque obtinet, si *et* ad *impedimenta* legitima, *et* ad *expensas* restituendas eum desiderauerit condemnari.

sed etiam ipse (4) guarandam praestiterit, RIVINVS *loc. cit. Enunc. XXXVII.* legitimationem idoneam exhibuerit, †

† *Secus iure Magd. vid. supr. C. I. S. II.* §. 2.

et, si opus sit, satis dederit, BERGER. *Supplem. Tom. 2. p. 369.* et, quod nonnulli addunt, libellum repetierit. (f) MENCKEN. *dict.* §. *10. in fin.* Quae si recte se habent omnia, pronunciatur: Daß Kl. seine An- und Zusprüche wider Bekl. bis auf die Ehehafft und behelffliche Wiederrede erstanden und erlanget habe.

§. III.

Condemnatio in expensas non additur. Nam *si* reus legitima *Sententia.*

Namque eo casu expensarum tantum restitutio ei iniungitur, quoniam pro alternatiua habetur haec petitio, adeoque Iudex reum in id, quod minus est, condemnat. NICOLAI *Part. I. Cap. XXXIV. num. 15.* add. §. *seq. huius sect.*

(f) Ita DD. tradunt, sed sine legis auctoritate.

impedimenta non probet, aut denuo *non compareat, causa cadit,* et in expensas litis condemnatur, (a) modo reo iterum integer terminus Saxonicus (b) fuerit concessus (c):

† *Iure Magdeb. legitima impedimenta intra quatuor septimanas a tempore rei iudicatae probanda sunt, nec postea attenduntur.* ORDIN. PROC. RECOGN. *c. 22. §. 2.*

et actor rite contumaciam eius accusauerit: Sin compareat, et legitima impedimenta doceat, ne primi quidem termini expensae ab eo exigi possunt. RIVINVS *Enunc. XXXIX.* Quae vero sint legitima impedimenta, alibi traditur, et arbitrium iudicis plerumque definit.

Legitima impedimenta, quae eorum probatio.

(a) *Formula Sent.* Daß Kl. wider Bekl. seines beharrlichen Ungehorsams halber, nunmehro seine Ansprüche, inhalts der Klage, bis auf die Hülffe erstanden und erlanget; derowegen Bekl. etc. cum expensis, etc.

(b) Alias vix in expensas reus condemnabitur.

(c) Quamuis autem haec recte se habeant, reus tamen, *si libellus ineptus*

nit. *Probatio* eorum (d) *summaria* tantum requiritur, immo testimonia Magistratus, Medicorum, et iuramentum etiam impedimentum allegantis

† ORD. PROC. MAGD. RECOGN. *c.* 22. §. 2.

sufficere censetur, MENCKEN. *dict. loc.* §. II. cum rigida contumaciae poena efficiat, vt iudices minus rigidi sint in examinandis impedimentis. (e)

§. IV.

Sententia comminatoria et in expensas condemnatoria.

Atque haec causa est, cur malint aduocati in accusatione contumaciae eo petitionem dirigere, vt

sit, absoluitur. Dissent. RIVINVS *Enunc. XI. I.* Sed et si *moderatione opus sit*, (e. g. si Aduocatus salarium aut expensas petat) ea, licet reus contumax sit, tamen fieri potest et debet.

(d) Quaeritur: An in termino haec probatio absoluenda sit, an tantum inchoanda? Prius tutius est, in primis cum hic plena probatio non exigatur.

(e) Hinc actori *non datur contra-demonstratio* aduersus hanc impedimentorum demonstrationem.

vt *reus sub poena confessi et conuicti comparere*, et litem conteſtari, *atque termini expenſas reſtituere compellatur*: (a) quamuis hoc quoque caſu reus ab expenſis ſe liberare poſſe videatur, ſi probet,

† *Proximo termino, aut iuret ſecundum* ORDIN. PROC. MAGDEB. *c.* 27. §. 3.

legitimum adfuiſſe impedimentum, et facultatem tempeſtiue ſe excuſandi ſibi defuiſſe. Quod ſi in contumacia pergat reus, pro confeſſo et conuicto habetur; (b) quam poenam Iure Sax. El. nouiſſ. ſtatim incurrit, qui in primo termino legitime vocatus non comparet, O. R. T. X. §. 2.

SECTIO

Condemnatio in legit. imped. quando petenda?

4 (a) Expedit tamen *petere condemnationem in impedimenta*, quoties probabile eſt, reum non compariturum: hinc *in proceſſu* deſertionis, CARPZ. *Iuriſpr. Eccleſ. lib. III. def.* 61. *et* in proceſſu *bannitorio* in primis recepta eſt illa procedendi ratio, neque in aliis cauſis *Iur. Sax. El. Nouiſſ.* admittitur.

(b) Vid. L. I. C. 2. S. 5. §. 7. ſeqq.

SECTIO III.

DE

IIS, QVAE FIVNT IN PRIMO TERMINO, SI VTRAQVE PARS COMPAREAT, IN PRIMIS DE COMPARITIONE PER PROCVRATORES ET SYNDICOS etc.

§ I.

Dictum est, quemadmodum circumducatur terminus, et qua ratione aduersus actorem reumque contumacem procedatur.

Consequens est, vt eorum rationem habeamus, quae fiunt in primo termino, *si vtraque pars compareat.* Ad officium iudicis in primis pertinet tentare inter partes concordiam, (a) *Officium Iudicis, si pars vtraque compareat.*

† ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 6. §. 1. ORD. GEN. *de emend. re iustit.* §. 9. 30. add. ORD. PROC. *c.* 9. §. 1. 2. *quo fine*

1 (a) Vid. Differt. Epistol. de litium ambag. recid. §. 14. seqq. add. Thomas. Disp. de ambagibus litium per amicabil. composit.

ne partibus in citatione iniungendum, vt duabus alternis positionibus statum causae deducant. ORD. PROC. *ib.* §. 1.

quae, vt eo facilius obtineatur, partes apud nos, sub mulcta 5 thal. (b) in iudicio se sistere, iudices vero in causae merita inquirere, (c) atque remotis etiam aduocatis, (d) taedia et fata litium partibus exponere, transactionem, aut compromissum suadere, (e) et qua ratione officio suo defuncti fuerint, ad acta referre iubentur. (f)

§. II.

(b) Vid. O. R. T. I. §. 2.

(c) O. R. T. I. §. 2. verb. wenn er zu vorhero sich selbst in der Sache gnüglich informiret. add Vorbescheids Mand. d. d. 24. Febr. 1717. §. 4.

(d) O. R. d. §. 2. verb. ohne Aduocaten.

(e) d. §. 2.

(f) Sub poena 5. thal. quae pro circumstantiarum ratione ab actuariis, aut poligraphis soluenda est. d. §. 2. Quod si partes aequis consiliis locum relinquere recusent, eo, quo §. §. seqq. dictum est, ordine proceditur und werden die Parthenen zum rechtlichen Verfahren verwiesen.

§. II.

Quae vero a partibus expediuntur, ſunt vel actori et reo communia, vel cuique propria: ita actor libellum repetit, cauet de expenſis, replicat, triplicat, reus excipit, litem conteſtatur, duplicam, et ſi placet, etiam quadruplicam exhibet. De ſingulis ordine videbimus, ac primo quidem de *legitimatione* agemus. *Officium vtriusque partis.*

§. III.

Nimirum *comparent partes* vel per ſe, vel per alios. *Per ſe*, quando non adhibito mandatario ipſae in termino ſe ſiſtunt, (a) *Comparitio partium per ſe.*

† *Halae Magdeburgicae tamen et hoc caſu, ab extraneo procurator ibidem habitans ad acta conſtituendus eſt, quam primum libellus porrigitur, aut prima*

3 (a) Quamuis autem cuique integrum ſit ſine procuratore comparere, ab extraneis tamen, qui in loco iudicii non commorantur, mandatarius conſtituendus eſt, poteſtate citationes recipiendi inſtructus. O. R. T. IV. §. 3. add. ſupra L. 1. C. 1. S. 1. §. 7. lit. d.

prima positio ad acta refertur. ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 12. §. 1. *eoque neglecto intra 4. septimanas sub poena 5. thaleror.* ORD. REC. *ib* §. 2.

licet desiderium suum *per aduocatum exponant.* Atque hoc casu sufficit, semel partem praesentem in ipso termino fuisse (bey dem Angeben). (b) Vbi aduocatus deinde positiones (das Einbringen) ad acta conscribi curat, vt praesens sit, non solet requiri: (c) quamuis si actus talis sit, quem mandatarius sine speciali mandato expedire nequeat, praesentiam partis requirendam putem. (d)

§. IV.

Per Procuratorem mandato instructum.

Qui *pro aliis comparet, procurator* dicitur, et *mandato*

† *Generali ad totam causam.* ORDIN. PROC. MAGDEB. *c.* 12. §. 2.

debet

(b) Erscheinet in Person und erklähret sich vor genehm zu halten, was der Aduocat seinetwegen einbringen werde.

(c) Saltim ita *vsu* obtinet, in primis beym andern und dritten Satze.

(d) Sed ne hoc quidem vsus fori requirit.

debet esse *instructus*, idque exhibere statim *in* ipso *termino*, (a) vt ne quidem sufficiat charta blanca, quae nondum extensa est. (b)

† ORD. PROC. MAGD. *d.* §. 2. *aut authenticum aliis actis insertum, nisi copia eius vidimata instructus sit.* ORD. RECOGN. *ib.* §. 4. *Vtrumque sub*

4 (a) *Alias accusatur eius contumacia* perinde ac si principalis plane non comparuisset, quamuis si re integra mandatum exhibeat, iudices benigniores esse soleant. Quod si iam vna cum libello procuratorium obtulerit, vid. O. R. T. VII. §. 1. satis est, si ad hoc se referat; — Quid? si mandatum desit.

† *d. cap.* 12. § 3.

secus est, *si* mandatum tantum sit *mancum*; (e. g. si subscriptio non rite facta sit) hoc enim casu mandatarius cum *cautione rati*

† *qua in foris Magdeburgicis fit, vt mandans intra spatium ipsi praefiniendum peracta rata habeat, effecturum ac legitimum mandatum exhibiturum promittit d. c.* 12. §. 4.

admittitur, eidemque legitimatio iniungitur: Daß Kl. (Bekl.) sich anderer Gestalt, und besser als geschehen, zu legitimiren schuldig.

(b) Ipsi autem procuratori permittitur eam extendere.

sub poena quinque thalerorum. ORD. RECOGN. *ib.* §. 3. 4.

Requisita mandati in *Tit. ff. de Procurator.* traduntur. Itaque hic tantum aliquas obseruationes adiiciemus.

§. V.

Mandati Clausulae,

Ita (1) *expressio* derer Erbnehmen in mandatis *superflua*, MENCKEN. *Tit.* 7. §. 3. (a) (2) *haeredum* contra *necessaria* est, et tutissime ita exprimitur: vor mich und meine Erben; verba enim: *cum clausula haeredum;* sufficere negant *ICti* et *Scabini Lipsienses.* RIVINVS *Enunc.* *XXVII.* MENCKEN. *loc. cit.* (b) a quibus dissentiunt Vitembergenses. (3) Clausula rati, grati, indemnitatis, (c) et cum libera, vide

5 (a) Inprimis hodie. vid. O. R. T. VII. §. 1.
(b) In Sax. Elector. hodie, vt haeredum in mandato fiat mentio, non necesse est. O. R. T. VII. §. 1.
(c) Haec quoque clausula nunc ad superfluas pertinet, O. R. d. T. VII. §. 1. quam inter necessarias non pauci referunt. vid. MENCKEN *l. c.* §. 9.

de tamen infra §. 7. *lit. d.* exiguae est vtilitatis. (4) Subſcriptio non poteſt fieri mit geführter Hand, MENCKEN. §. 7. (d) *ſigilla* quoque mit verzogenen Nahmen non vbique admittuntur, BERGERVS *Elect. Diſcept. forenſ. p. 237.* RIVINVS *tit. VII. Enunc. XXI.* (e) *ſubſcriptio. ſubſignatio.*

(d) *Qui ergo ſcribere nequeunt*, rectiſſime mandatarium *in iudicio* conſtituunt,

† *dict. cap. 12. §. 4. cap. 13. §. 3. Admittitur tamen cognati ſubſcriptio loco mulieris literas neſcientis, dict. §. 3.*

vbi omnia requiſita, quae in aliis mandatis neceſſaria ſunt, obſeruari debent. Neque vero neceſſe eſt, vt haec conſtitutio fiat coram eo iudicio, vbi lis pendet, ſed in quocunque alio etiam fieri poteſt. Immo etiam coram notario et duobus teſtibus procurator recte conſtituitur O. R. d. §. 1.

(e) Quamuis ſigillo ne quidem omnino opus ſit, *Sigillum.*

† *ſecus in Ducatu Magd. d. c. 12. §. 2. c. 13. §. 3.*

et ſigillum etiam alienum adhiberi queat, ſi ſubiiciatur conteſtatio in Mangelung meines (eines) Petſchaffts, MENCKEN §. *VII.* quam ab ipſo mandante adſcribi debere contendit BERGERVS *Elect. Diſcept. for.*

§. VI.

Plures mandatarii.

Si *plures* sint mandatarii, *coniunctim* (a) *et separatim* sammt und sonders constitui eos expedit. Cauendum vero, ne vel coniunctim vel in solidum (b) constituantur. *cap. 6. de Procurator. in 6.* de cuius vsu testatur BERGERVS *Suppl. Tom. II. p. 272.* et MENCKEN. *Disput. V. Tit. VII. §. V.* (c)

§. VII.

Actus speciale mandatum requirentes.

Parum sibi fori vsus constat circa *actus speciale mandatum requirentes*, qui nominatim exprimi debeant,

pag. 237. Iure Nouissimo hac contestatione non est opus, et subsignatio quocunque modo fieri, immo et omitti plane potest. O. R. d. T. VII. §. 1.

6 (a) Hoc enim casu vnus sine altero nihil valide agere posse creditur.

(b) Vbi vnus alterum occupare et excludere potest.

(c) Sed his subtilitatibus carere possumus in Sax. Elector. postquam O. R. T. VII. §. 3. procuratores, quocunque modo constitutos, et coniunctim et separatim causam agere posse, constituit.

beant, si quis per procuratorem eos expediri velit. Communis Doctorum regula est, non opus esse eo, quoties actus, qui suscipitur, regulariter sine praeiudicio peragi potest. CARPZOVIVS *Process. Tit. V. Art. II. num. 3.* (a) quam tamen ipsi passim negligunt, dum non tantum actus, qui necessario in quibuscunque fere causis expediendi sunt, (b) licet praeiudicii alicuius esse videantur, sine mandato speciali peragi posse tradunt, sed et in aliis saepius speciale mandatum requirunt, (c) qui abs-

(a) Hinc nec interpositio, nec iustificatio, nec prosecutio leuterationis, vel appellationis, nec probatio vel reprobatio, vel dilationis etiam tertiae et quartae petitio mandatum speciale exigit. vid. DISPVTAT. *de Mandato speciali* §. 13.

(b) Hinc litis contestationem etiam affirmatiuam, responsionem ad articulos et praestationem guarandae speciale mandatum desiderare negant, sed vid. *dict.* DISSERT. *th.* 8. *seqq.*

(c) Contra ad reuocationem litis contestationis id requirunt. Ita *Facultas Iuridica Vitenbergensis* pronun-

absque omni periculo poterant expediri, e.g. productio documentorum, arresti interpositi prosecutio. Sed has controuersias sustulit, et qui actus sine mandato speciali etiam expediri possint, qui nequeant, luculenter cauit O.R.T. VII. §. 2. (d)

§. VIII.

ciauit *Mens. Iul. anno* 1712. Immo et guarandam absque eo praestari non posse *Curia Prouincialis Vitembergensis* censuit, teste BEYERO *ad ff. tit. d. Procurator. pos. 56. lit. c.*

(d) Verbis: So soll ins künfftige genug seyn, wenn nur ein und der andere dergleichen Actus exprimiret, und darauf die General-Clausul, daß der Gevollmächtigte alle Actus, die ein Special-Mandat erfordern, oder der Principal selbst verrichten möchte oder könte, expediren solle, mit angehänget worden, und derselbe alsdenn Citationes anzunehmen, zu erscheinen, affirmatiue et negatiue litem zu contestiren &c. &c. auch sonst alle andere Actus judiciales zu expediren, vor gnugsam legitimiret geachtet werden. Jedoch wollen wir hiervon die Macht, über die Haupt-Sache zu transigiren, liti et causae zu renunciiren, Iuramenta zu remittiren, oder pro praestitis, Documenta pro editis et recognitis zu halten, Copias

§. VIII.

Substituendi potestatem mandatarius non habet, nisi ea mandato expressa sit, (a) multo minus ius vlterius substituendi facultatem substituto dandi. (b) Substitutio- nem

Quo pertinet substitutio.

pro Originalibus zu recognosciren, Gelder, ausser was die Unkosten betrifft, einzuheben, und darüber zu qvittiren, ausgenommen haben, als deren sich ein Mandatarius, wenn er nicht hierzu absonderlich bevollmächtiget ist, keineswegs anzumassen hat. Ceterum, quae de actibus specialis mandati diximus, etiam hodie apud nos vsum habent, si clausula generalis mandato non adiecta sit, aut quasi procurator cum cautione rati compareat.

8 (a) O. R. T. VII. §. 2. Procuratori, si modo aliqui actus, speciale mandatum requirentes, expressi fuerint, et clausula generalis adiecta, potestatem tribuit ein oder mehr mahl zu substituiren, die Substitutos zu reuociren, auch ihnen potestatem vlterius substituendi zu geben. Itaque, quae hoc §. VIII. tradimus, ad eos pertinent, qui iure antiquo vtuntur.

(b) Quod si haec nominatim data sit, substitutus tamen potestatem vlterius substituendi non habebit, nisi expresse substituens illi eam concedat, aut

nem reuocandi, et toties quoties, id est, saepius substituendi potestatem sub iure substituendi comprehendi probabile est. vid. *cit. Disp.* §. 17. Vsu tamen fori etiam haec exprimi debere contendunt RIVINVS *Enunc. LI. et LV.* BERGERVS *Suppl. Tom. II. p. 271.* conf O. R. *Tit. VII.* §. 2. (c) Ceterum *substitutio morte substituentis* non *exspirat.* (d)

§. IX.

An singuli exprimendi?

Actus singulos, qui speciale mandatum requirunt, nominatim exprimendos esse, vulgo quidem tradi-

omne, quod habet, ius in eum transferat.

(c) Contra mandatum de reuocatione substituti etiam substituendi facultatem complectitur. *dict.* DISS. §. 21. BERGERVS *Elect. Disc p. forens.* p. 240. *et Suppl. Tom. II. p.* 270.

(d) Nomen haeredum substituentis in substitutione exprimi necesse non est, quia mandatum ad eius haeredes non transit: immo nec haeredum principalis vor mich und meines Principals Erben, quia hi iam in mandato con-

traditur, vid. BERGERVS *Elect. Discept. Forens. p.* 253. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 224. sed sine legum consensu. Immo contrarium euincit *cap.* 1. *de Procurator. in* 6. quo cautum est, sufficere aliquos actus specialiter commemorare, et his generalem clausulam subiicere, quod etiam ad reliquos, qui non expressi sunt, Procuratoris potestas debeat pertinere. Quod capitulum olim secutos esse *ICtos Vitembergenses* docet ZIGLERVS *Introd. ad Prax. forens. Cap. V.* §. *XXXIII.* Nunc in vsu id non esse plerique contendunt, vid. BERGERVS *loc. cit.* et *Oecon. p.* 709. vt satis tutum non sit, eius auctoritate niti, add. *cit. Dissert.* §. 20. quae, quousque ei in Elect. Sax. per O. R. T. VII. §. 2. restituta sit, (a) iam dicere occupauimus §. VII. lit. (d) §. VIII. lit. (a).

F 5 §. X.

tinentur. De Iure Nouissimo dictum est §. 5. lit. (b).

9 (a) O. R. nullam facit capitis huius mentionem, vt adeo frustra sit, qui

§. X.

Reuocatio mandati tacita. Quibus modis mandatum extinguatur, referre non est huius loci. (a)

† *Iure Magdeburgico mandatarius, postquam dominus litis factus est, nisi consentiente aduersa parte, mandato renunciare prohibetur.* ORD. PROC. MAGD. c. 12. §. 10.

Capituli tamen *8. d. Procurator. in 6.* facienda est mentio, illiusque, quae *de reuocatione mandati tacita* agitata est, controuersiae: Vtrum principalis, qui citra protestationem comparuit, mandatum reuocasse videatur? Equidem id neque *dict. cap.* omnino asseri, (b) nec mori-

ex eo hanc Ordinationem explicandam esse, existimet.

10 (a) *Iure Sax. Elect. Nouiss.* potestas reuocandi mandatum, eidemque renunciandi, restricta est. O. R. T. VII. §. 4.

Sensus c. 8. d. Proc. 6. (b) Addit enim Pontifex limitationes quamplurimas, quae ipsam fere regulam obruunt. *Nisi*, inquit, *quod non animo reuocandi hoc facias, ex aliquibus appareat coniecturis, vt si*

moribus conuenire putem. (c) Tutius tamen agunt, qui protestatione litigiis occasionem praecidunt, aut mandato etiam clausulam de non reuocando eo per comparitionem personalem nominatim inserendam curant. *conf.* STRAVSSIVM *de tacita reuocat. mand.* Qua cautio-

forsan aliquis immineat articulus, in quo tu melius nosti veritatem, aut si Procurator ipse infirmus sit, vel forsitan se absentet, seu quicquid aliud accidit, propter quod ipsi causae tua sit praesentia opportuna. Conf. THOMAS. disp. de reuocat. tacit. mand.

(c) Ipse BERGERVS *Elect. Discept. forens. p. 242.* scribit: Textum hunc antehac in foris Saxonicis vulgo ignoratum fuisse, ante paucos demum annos resuscitatum. Malim dicere nunquam fuisse hoc capitulum receptum. Saltim non video, cur maior eius esse auctoritas debeat, quam *cap. 4. eod. in 6.* cuius aequissimam sententiam illi ipsi negant vsu fori seruari, qui pro auctoritate *cap. 8.* contendunt. Sed et *Id.* BERGERVS *p. 249.* monet consilii esse, vt ea iuris Canonici subtilitas publica lege tollatur, *add.* EVND. *Supplem. Tom. II. pag. 272.* et *Oecon. p. 974.* *Vsus.*

cautione apud nos non opus est, postquam huic *cap. 8.* omnem auctoritatem abrogauit O. R. T. VII. §. 5.

§. XI.

Cautio rati. *Si mandatum aliquo vitio laboret,* (a) *de rato cautio* admittitur, (b) cum

et RIVINVM *Tit. VII. Enunc. LIX. s q.* quam, quod diximus, in Sax. Elect. sustulit O. P. R. T. VII. §. 5.

11 (a) O. P. S. T. VII. §. *3.* atque hoc per O. R. non est mutatum. Non tamen de rato cautio admittitur, si charta blanca tantum exhibeatur.

(b) Haec autem praestanda est fideiussoribus, vel pignoribus. In possessore immobilium sufficere de hypotheca oblationem affirmat BERGERVS *Elect. D. F. p. 235.* add. ZIGLERVS *ad Tit. VII.* verb. würckl. *p.* 53.

† *In Ducatu Magdeb. eius repromissionem sub obligatione bonorum actu corporali etiam per mandatarium specialem admittit* ORDIN. PROC. c. 12. §. 6. 7.

O. R. T. VII. §. 3. hoc casu tantum promissionem requirit, verb. vermittelst Angelöbniß, eademque iubet, hanc cautionem ad certam quantitatem fieri, auf 10. 20. 30. oder mehr Thaler. Quod si gesta is, pro quo alter com-

cum qua etiam ſine mandato comparent *perſonae coniunctae*,

† *In conſanguinitate vsque ad gradum quartum, in affinitate ad ſecundum lineae collateralis incluſiue, in vtraque aſcendentes in infinitum, modo in affinitate duret matrimonium, quo illa contracta fuit etc.* ORD. PROC. MAGDEB. VTRAQVE *c.* 12. *§.* 6. VETVS *c.* 13. §. 5.

aliaeque, quæ ad ff. recenſentur, (c) non

paruit, ratihabere nolit, cautio committitur, et qui cauit in expenſas etiam condemnatur. O. R. d. l. verb. ſoll ſolche Caution dem Gegentheil ſtatt ſeines Intereſſe verfallen ſeyn.

(c) Iure Sax. Elect. Nouiſſ. (1) Etiam Vitricus pro priuigno et priuignus pro vitrico, O. R. T. VII. *§.* 3. admittitur, quos olim cum cautione rati comparere poſſe negabant, vid. MENCKEN. *l. c.* *§.* 10.

† *Negat. dict. c.* 12. *§.* 6.

(2) Soluto affinitatis vinculo nec gener pro ſocero, nec vitricus pro priuigno. conf. MENCKEN. *loc. cit.*

(3) Pro minore etiam, pupillo, foemina, perſonae coniunctae admittuntur, licet olim eas admitti poſſe plerique negauerint, ex ea ratione, quod illae perſonae mandare nequeant, quam ſententiam ſecuti ſunt ICti et

non tamen si actus speciale mandatum requirat. (d)

†ORD. PROC. MAGD. c. 12. §. 7. c 13. § 5. *nec diutius, quam in primo termino.* ORD. REC. *d.* §. 6.

§. XII.

Comparitio Pupilli, per actorem.

Pupilli comparent (a) vel *cum* tutori-

Scabini Lipsienses, teste MENCKEN. *l. c.* §. 12. et RIVINO *Tit. VII. Enunc. XIV.* sed Vitebergensium opinio praeualuit, de qua vid. BERGER. Tom. II. p. 268. Contra minor aut foemina ne quidem cum curatore pro aliis cum cautione rati comparere possunt, Ord Rec. d. §. 3.

(d) Atque hoc etiam *Iure Nouissimo* obtinet. O. R. d. §. 3. verb. Weiter nicht, als in Actibus, so kein speciale mandatum erfodern. Quod intelligendum est de actibus illis etiam, quos mandato nominatim inseri necesse non est. Hoc enim innuunt verba, §. 3. wie bißhero, also auch in Zukunfft.

12 (a) Infantum causas agit tutor aut pater, sed et impuberes et minores, qui in patria potestate constituti sunt, per patrem, aut mandatarium ab eo constitutum, nisi specialis ipsis, ratione bonorum maternorum, aut aliorum aduentitiorum, curator datus sit. vid. O. R. T. IX. §. 1.

toribus, *vel per tutores*, (b) vel etiam *per actores* ab iis constitutos, quales hodie etiam dicuntur illi, qui post litis contestationem et qui a pupillis et tutoribus simul dati sunt. (c) vid. *Tit. IX. Ordin. Processf. Saxon.* §. würden sic. (d) Exhibent *tutoria* vel *curatoria*

† *Quamprimum comparent, sub poena 5. thaleror.* ORDIN. PROC. MAGD. *c.* 11. §. 1. 2. ORD. REC. §. 1.

et *actoria*, (e) si legitimationis exceptio

(b) Minores cum curatoribus, vel per eos. Est enim in arbitrio tutorum et curatorum positum, vtrum soli comparere velint, an cum minoribus aut pupillis.

(c) Iure Romano enim procuratores illi dicebantur propter dominium litis, *leg.* 11. *C. d. Procurator.* add. BERGERI et BOEHMERI de dominio litis Differtat. -

(d) Possunt autem tutores et curatores, etiam soli omnes actus mandati specialis expedire, actores etiam constituere, non adhibitis pupillis aut minoribus, licet maiorennitati sunt proximi. O. R. T. IX. §. 3.

(e) In actorio, vt haeredum tutoris, vel

ceptio ipsis obiiciatur. (f) Debent autem, si *plures tutores* sint, iure Saxonico Electorali,

† *Et Magdeburgico* ORDIN. PROC. *c.* 11. §. 3.

singuli comparere, actorio etiam singuli subscribere, (g) nisi periculum in mora sit, quo casu etiam vnus sine reliquis admittitur, (h) ita tamen vt contutores deinde negotium

curatoris mentio fiat, non est necesse, vid. MENCKEN. T. VII. §. 3.

† *add.* ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 12. §. 9.

hodie ne quidem haeredum pupilli, cum per O. R. expressio haeredum ad superfluas mandati clausulas referatur. vid. T. VII. §. 1.

(f) Exspirat autem actorium morte tutoris, vel curatoris, et finita illius tutela vel cura. O. R. T. IX. §. 3.

(g) Scilicet si in solidum sint constituti, secus si diuisis officiis, aut si curatores dati sint ad certas causas. d. T. IX. §. 2.

(h) ORD. PROC. SAX. *T. IX.* §. 2. quod per O. R. non mutatum esse videtur.

gotium ratihabere, aut nouum actoritum dare teneantur. (i)

† *Attamen mulieri plures curatores habenti vnius consensus sufficit.* ORD. PROC. MAGD. RECOGN. *c.* 13. §. 1.

§. XIII.

Mulieres vel *cum curatore* (a) se *Mulieris*,

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *c.* 13. ORDIN. RECOGN. *ib. qui non habentibus etiam ex officio ad litem dandus est.* ORDIN. PROC. MAGD. *c.* 13. §. 2. *a iudice causae d. c.* 13. §. 4.

sistunt, (b) *vel per actorem* comparent

(i) Atque haec, quae dicta sunt, etiam ad curatores absentium, furiosorum et similium personarum pertinent. O. R. T. IX. §. 4.

13 (a) Si plures mulieri curatores vno eodemque curatorio dati sint, cum vno ex iis solo nec comparere, nec actorem constituere potest: secus est, si separatim, aut non in eodem iudicio, aut non eodem tempore constituti sint. O. R. T. VIII. §. 2.

(b) Curator solus in praeiudicium mulieris nihil expedire potest; valent tamen ab eo gesta, quatenus mulieri sunt vtilia, vid. *citat.* DISPVT. *d. Mand. Spec.* §. *vlt.* vbi *praeiud.*

† *aut speciale mandatum non requirunt,*

parent, qui a foemina adhibito curatore constituitur. (c) *Pro vxore*

vxoris,

in quibus etiam solius Curatoris actor admittitur. ORD. PROC. MAGD. *c.* 13. §. 2. 3.

Iure Sax. Nouiss. curator pro curanda, maritus pro vxore solus non admittitur, nisi quoad actus, qui sine mandato speciali expediuntur. O. R. T. VIII. §. 1. Mulier autem sola sine curatore se sistere in iudicio non potest, nisi in causis matrimonialibus, aut si mercatrix sit, in causis mercaturae, atque in his quoque tantum, si tentetur inter partes concordia, bey Pflegung der Güte, non alias, neque in causis aliis, nisi sit in mora periculum; adeo vt ne quidem admittatur sola, si vtiliter negotium gerere possit, wenn es zu ihrem Besten gereichen könnte. O. R. d. l. §. 3. In fauorem mulieris sustineri actum, quem illa absque curatore sola expediuerit, plerisque olim placuit. vid. RIVINVM *Tit. VIII. Enunc. I. Tit. XVIII. Enunc. XLVI.*

† *Iudiciali quoque confessioni licet sine curatore factae stare tenentur.* ORD. PROC. MAGD. REC. *c.* 13. §. 1. quod hodie etiam obtinebit, si alias ex mora periculum sit metuendum.

(c) Atque eius potestas morte curatoris aut finita istius cura non exspirat. BERGER. *Elect. Discept. forens. p.*

re agit excipitque valide etiam *maritus* (d) pro bonorum discrimi-

 ne:

299. *Dissent.* RIVINVS *Tit. VIII. Enunc. XXVIII.* BERGERI Sententia praeualuit et O. R. est approbata T. VIII. §. 3. Integrum tamen est mulieri reuocare actorium, aliumque actorem constituere. Qui autem a solo curatore actor datus est, non potest expedire actus, qui mandatum speciale desiderant, neque amplius admittitur, si, qui eum dedit, curator esse desierit. Ceterum mutatio domicilii mulieris neque curatorium, neque actorium extinguit. O. R. T. VIII. §. 3.

(d) Sed et vxor cum marito recte comparet, et actorem constituit: nisi praeter maritum alius ei curator in genere datus sit: hoc enim casu absque eo cum marito solo actus speciale mandatum requirentes expedire, aut actori committere nequit. Quod si iudice, aut aduersario interrogante, alium se curatorem habere neget, gesta cum marito solo sustinentur. O. R. T. VIII. §. 1. Solus autem maritus sine vxore actus specialis mandati peragere non potest. d. §. 1. Si vxor minor sit, curator eius etiam solus pro ea agit et excipit, ita tamen vt mariti etiam consensu opus sit, quoties de illius iure aut praeiudicio agitur.

ne: nam cautione rati opus eſt, ſi de receptitiis vel paraphernalibus (e) agatur, quam in dotalibus, ne quidem iure Saxonico, requiri tradit MENCKEN. §. 10. (f)

§. XIV.

Vniuerſitatis per Syndicum.

Vniuerſitas non per ſe comparere poteſt, niſi conſtet ex pauciſſimis perſonis, (a) ſed *Syndicum* conſtituere tenetur. (b) *Exprimi* ſolent

(e) Niſi tantum agat ratione vſusfructus ſibi competentis; tum enim cautione non opus eſt.

(f) Sed haec mutata ſunt. O. R. T. VIII. §. 1. quae maritum ſine bonorum diſcrimine, absque *cautione admittit.* conf. KRAVS. L. I. c. 2. S. 4. §. 31.

14. (a) Diſſent. BERGER. *Oecon. Iur. l.* 4. t. 10. th. 1. not. 2.

(b) Sicuti autem vniuerſitates per ſyndicos, ita etiam Hüffner, Pferdner, Coſſathen, Hinterſaſſen und dergleichen per procuratores comparere iubentur. O. R. T. VII. §. 6. Ad quos conſtituendos citantur bey der erſten Citation durch einen Umlauf, *conf.* ORD. REC. *tit. IV.* §. 2. 3.

ſolent in ſyndicatu die Nachkommen, quod tamen neceſſe omnino non eſt. ORD. REC. *tit.* VII. §. 6. (c) Sicuti nec *renunciatio* beneficii excuſſionis et diuiſionis *neceſſaria* eſt, niſi in vniuerſitate, quae actoris partes ſuſtinet, quoties a cautione pro (reconuentione et) expenſis ſe liberare cupit, adeoque hac renunciatione non eſt opus, ſi (1) ciuitas cautionem eam praeſtare velit, (2) aut ſi poſſeſſionata ſit, wenn ſie gemeine Güther hat. (d) BERGERVS *Elect. Diſcept. Fo-*

(c) Quia Syndicatus non exſpirat, licet pars maior vniuerſitatis, immo omnes, qui Syndicum conſtituerant, deceſſerint, aut praediis venditis membra vniuerſitatis eſſe deſierint. O. R. T. VII. §. 6. MENCKEN *loc. cit.* §. 3. Atque ita etiam extra Saxon. Electorali pronunc. F. I. L. M. Mai an. 1728. *Diſſent.* RIVINVS *ad* ORDIN. PROC. SAXON. *Tit.* VII. *Enunc.* XXX.

(d) Hodie ne his quidem caſibus renunciatio haec neceſſaria eſt. O. R. d. T. VII. §. 6. immo vniuerſitates, etiamſi immobilia non poſſideant, (wenn ſie gleich keine gemeinde Güther haben)

renſ. pag. 269. Cetera alibi traduntur. (e)

SECTIO IV.

DE

HIS, QVAE IN PRIMO TERMINO AB ACTORE EXPEDIENDA SVNT.

§. I.

Repetitio libelli.

PErgimus ad ea, quae ab *actore* in primo termino peraguntur. Hic

a cautione pro expenſis immunes ſunt. O. R. T. XIII. *in fin.* conf. WERNHERI Diſſ. hui. argum.

(e) Nota (1) ſubſcriptionem generalem, e. g. die Gemeinde zu N. non ſufficere, ſed *ſingulorum ſubſcriptionem* requiri in vniuerſitatibus, in primis minoribus. Nam in ciuitatibus, Capitulis, aliquando vſu aliud obtinet, et admittitur ſubſcriptio der Rath zu N. ſämmtliche Capitulares des Stiffts zu N. MENCKEN. *loc. cit.* §. 4. ſed et *ſigilli appoſitio* absque ſubſcriptione. CARPZOVIVS *Lib. III. Reſp. IX.* atque ita pronunciarunt *Scabini Vitembergenſes anno 1713. Menſ. Februar.* Quod et ipſum ad vniuerſitates minores e. g. in pagis extendi nequit. (2) Syndicum praeter *Syndicatus inſtrumentum* etiam exhibere

Hic vbi comparuit, citationi se morem gessisse *ad acta referri curat*, dein post frustra tentatam concordiam *libellum repetit*, (a) quod in ipso die termini fieri satius est. (b) Haec repetitio fit *per relationem* ad libellum, nisi vsus fori integrum eum denuo com-

teneri *curatoria* et *tutoria* eorum, qui Syndicatui subscripserunt. Vid. BERGER. *Oecon. p. 977.* MENCKEN. *dict. loc.* §. *IV.* (3) Syndicos etiam in primo termino (bey der Güthe) admitti nomine vniuersitatis, sed instructos esse debere potestate transigendi. O. R. T. I. §. 1.

(a) Si non repetat, perinde habetur, ac si plane non comparuisset. Sed vid. supr. l. 1. c. 2. S. I. §. 4. lit. (a) Non tamen repetitione opus est, si reus non compareat, sed et absque ea illius contumacia accusari potest. vid. O. R. Tit. X. §. 2.

(b) Non tamen necessarium omnino, quoties citatio partibus spatium aliquot dierum e. g. septiduum, indulget. Quamuis eo quoque casu tutius sit, in ipso termino repetitione libelli defungi, in primis in Sax. Elect. O. R. Tit. III. §. 3. verb. Wenn sie die ersten Sätze in Termino eingebracht.

memorari exigat, (c) additur petitio, qua a reo *litis contestatio exigitur*, et reseruatio vlteriorum positionum (mit Vorbehalt.) (d)

§. II.

Iuramenti delatio.

Si iuramentum super libello aut eius parte actor deferre velit, fieri id, dum libellum repetit, potest soletque: quamuis rectius agat, si dum libellus offertur, iuramentum statim deferat. (a) Differri vlterius

(c) Vt olim in Curia Prouinciali Lipsiensi, teste MENCKEN. Disp. V. Tit. V. §. 1. SCHWENDENDOERFFER. *ad Eibig. p.* 272.

(d) Praeterea in prima positione *exprimenda* sunt *clientum nomina*, et si nobiles illi sint, etiam praedia, (die Häuser davon sie sich schreiben) *tutoria* quoque et *curatoria* producenda, nisi vna cum libello iam exhibita fuerint, alias enim aduocato aut procuratori mulcta dictatur 5. thaler. RIVINVS *ad Ord. Proc. Sax. Tit. VII. Enunc.* 1. *seqq.* add. O. R. Tit. VII. §. 1.

(a) Vid. *infr. C. IV. Sect. I.* §. 1. *lit. e.* Immo Iure Sax. Elect. Nouiss. delatio statim in ipso libello fieri debet. O. P. R. T. XVIII. §. 1. Quodsi in termino demum actor iusiurandum defe-

rius tuto delatio iurisiurandi non potest, ne reus pura litis contestatione facultatem hanc actori prorsus adimat. (b)

§. III.

Replica.
Triplica.

Postea *contra exceptiones* rei actor *replicat*, triplicat (a), si quid circa litis contestationem desideret, *admonet*, sententiae tandem se submittit. (b)

G 5 §. IV.

rat, in expensas condemnatur, et reo nouum deliberandi spatium conceditur. d. T. XVIII. §. 1. T. V. §. 9. verb. Nach anderweit vorgehender Ladung. Reuocari aut declarari iuramenti delatio etiam in ipso demum termino potest.

(b) O. P. S. T. XVIII. §. 1. KRAVS. L. I. C. 2. S. 5. §. 4. Sed hoc immutatum videtur per O. R. T. V. §. 9. quae actori refusis expensis iuramentum deferendi potestatem tribuit, etiam post litem contestatam. bis über der Litis contestation, und auf den Beweiß rechtskräfftig erkannt.

(a) Neque enim plures quam 3. positiones ei permittuntur. *in ... lare Magd.* tantum duae. ORDIN. PROC. c. 7. §. 2. 6. 7.

(b) Atque haec intra septiduum pera-

§. IV.

Praestatio Guarandae.

Guarandam † *Foris Magdeburgicis incognitam* ante Ordin. Recogn. exigente reo *praestabat* actu (a) corporali, (b) *cauebat* etiam pro reconuentione et expensis.

† *Ac lite prosequenda.* ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 23. §. 1.

Hodie

guntur, quod in iudiciis etiam inferioribus conceditur, et a partibus prorogari non potest. *conf* MYLII Differt. de iure Septidui, O. R. T. III. §. 3. De computatione illius vid. O. R. T. XXIX. §. 3. verb. Darein die Sonn- und Feyer-Tage nicht zu rechnen.

(a) Sola *oblatio:* Will hiermit die Gewehr angelobet haben, *non sufficere credebatur*, et ne actori quidem potestatem adimebat iuramentum deferendi; quamuis reus eam oblationem acceptaret, et pro guaranda realiter praestita habere vellet. Ita *Scabini Vitembergenses anno* 1709. *Mens. Septembr.*

(b) *Praestita* vero *guaranda actor* libellum *mutare* non poterat, et ne *iuramentum* quidem amplius *deferre*, vid. *infr. c. IV. Sect. I.* §. 3. Add. tamen RIVIN. *Tit.* 12. *Enunc.* 7.

Hodie sublata Guaranda et cautione pro reconuentione,(c) expensarum tantum causa cauet,(d) nisi *possessio immobilium* (e)

† *Aere alieno non minus grauatorum* ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 23. §. 1.

a cautione eum immunem praestet.

† *Simul-*

(c) O. R. T. XII. et T. XIII.

(d) d. Tit. XIII. atque haec cautio praestanda est auf 30. 50. Thlr. oder auch ein höheres Quantum, d. Tit. Ante O. R. auf 30. oder 50. Gülden. vid. RESOL. GRAVAM. *de anno* 1661. *Tit.* von Iustitien-Sachen *Grauam.* 17.

† *in Ducatu Magdeburgico arbitrio iudicis d.* §. 1. *non tamen infra summam in reconuentionis iudicium, si id statim instituatur, deductam.* ORD. PROC. MAGD. REC. *c.* 23. §. 1. Exigi autem cautio illa debet a iudice, antequam citatio emittatur. O. R. T. XIII.

(e) Habentur autem etiam pro possessoribus immobilium vsufructuarii, et qui tabernam (Cram-Laden, oder Apothecken) possident. Sed et qui officio publico funguntur et salario fruuntur (officiales, so in würcklicher Besoldung stehen) atque vniuersitates ab hac cautione immunes sunt. d. Tit. XIII.

† *Simultanee inuestitus, quoties iure retorsionis pro Landsasso habetur, pro expensis, non pro reconuentione cauet.* ORD. PROC. MAGD. REC. *d.* §. 1.

Si *fideiussores* et *pignora* deficiant, ad *iuratoriam cautionem* admittitur, (f)

† ORD. PROC. MAGD. *c.* 23. §. 2.

quae duplex iuramentum, assertorium (g) et promissorium (h) com-

(f) Sed post O. R. hac cautione iuratoria vix opus erit, cum, qui iura pauperum consecuti sunt, ab hac cautione immunes esse videantur, d. Tit. XIII. verb. Wenn sie das Armen-Recht nicht erlanget. Iureiurando tamen, quod a pauperibus praestandum est, O. R. T. I. §. 10. iuratoria cautio fere continetur.

† Add. ORDIN. PROC. MAGDEB. REC. c. 18. §. 7.

Cautio iuratoria. (g) Assertorium: Daß er keine Caution mit Bürgen oder Pfanden leisten könne.

(h) Promissorium: quod in reconuentione se sistere, et expensas, si possit, praestare velit, MENCKEN, *Tit.* XIII. § XI. licet cautionem de expensis omitti censeat RIVIN. *tit.* 13. *En.* 26. Formulam vid. ap. BERGER. *in Elect.* p. 427. Ad vtrumque admit-

complectitur. Vtrumque tamen non exigitur, si vel post rem iudicatam aliam cautionem praestandi occasio subnascatur. (i)

SECTIO V.

DE

REO, QVI EXCIPIT, ET DE CONTVMACIA REI, LITEM NON CONTESTANTIS.

§. I.

VBi actor libellum repetiit, *reus exceptiones* suas *opponit*, non quidem peremtorias, nisi sint *litis ingres-* *Oppositio exceptionum.*

titur etiam absque demonstratione paupertatis. ORD. PROC. *tit.* 13. vnde nec iura pauperum per hoc iuramentum consequitur, vt puta quae non conceduntur absque qualicunque paupertatis probatione.

† *Quae Iure Magd. ordinarii iudicis testimonio perficitur.* ORD. PROC. *c.* 15. §. 2.

(i) Confer. D. HORNIVS *Differtat. de hoc argumento.* RIVINVS *Tit.* 13. *En.* 24. Si velit tamen actor iuratoriam cautionem praestare, admitti ad eam poterit, licet deinceps fideiussores inuenerit, quia iuramentum

ingressum impedientes (a) et in continenti liquidae (b); (alias enim post

retrotrahitur ad tempus sententiae latae. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 289. quamuis satius sit, hoc casu per fideiussores cauere, vid. KRAVS. *l.* 1. *c.* 2. S. 5. §. 6. In Electorali Saxon. haec et quae lit. (g) et (h) dicta sunt, hodie vsum fere non habent. vid. lit. (f)

1 (a) E. gr. rei iudicatae, transactionis *etc.* Hae opponi possunt iure Canonico ante litis contestationem, etiamsi non sint in cotinenti liquidae; non iure Saxonico. WERNHER. *P. I. Obs.* 43. add. O. R. Tit. XI. §. 1.

(b) Etiamsi sint *negatiuae*, e. g. non adimpleti contractus, non numeratae pecuniae, excussionis, aetatis minoris, Senatus Consulti Macedoniani. Quamuis enim onus probandi in aduersarium reiiciant, ante litis contestationem tamen, nisi in continenti sint liquidae, vix admittuntur. Sed et quae Append. O. R. §. 4. et §. 8. constituta sunt de exceptione non numeratae pecuniae et non adimpleti contractus, ad Processum executiuum pertinent, non ad ordinarium. Immo et earum, quae sunt liquidae, non habetur ratio, si quae eas elidat, replica quamuis illiquida libello inserta sit.

post litis contestationem reiiciuntur,) (c) sed *dilatorias*, veluti termini angusti, libelli non rite formati, primae instantiae, etc.

† ORDIN. GENERAL. *de emendand. re iustit.* §. 34.

§. II.

Debent autem omnes *exceptiones dilatoriae in primo termino opponi*, quod *Decisio Elect. XIV.* et vsus fori ante O. R. ita explicauit, vt, *postquam reus sub poena confessi et conuicti litem contestari iussus esset*,

Dilatoriae omnes statim opponendae.

(c) Formula: daß er ꝛc. sub poena confessi et conuicti etc. es bleibet ihm aber nach geschehener litis contestation die vorgeschützte exceptiones gebührend an- und auszuführen unbenommen. Sed si vel maxime haec reseruatio omissa sit, exceptiones tamen tanquam litis ingressum impedientes oppositae litis contestationi annecti possunt. Hodie huic reseruationi non facile locus erit, cum reus, qui euentualiter litem non contestatus est, pro confesso statim et conuicto habeatur. Itaque consultum est, exceptiones litis ingressum impedientes, ante L. C. oppositas, post eam repetere, et litis contestationi subiicere.

ſet, (a) *exceptiones dilatoriae* amplius *haud admitterentur*; in *impedimenta legitima autem condemnato*, his probatis, *ius exceptiones dilatorias opponendi* ſaluum erat. ZIEGLER. *ad Tit. XI. verb.* im erſten *Termin. p. 76.* (b) Nunc vero haec mutata ſunt, et rigor priſtinus reuocatus in vſum per Ord. Rec. Tit. XI. §. I. (c)

§. III.

2 (a) Vnde adhuc in ſecundo termino admittebantur, (1) ſi reus iuſſus litem conteſtari, ſed *absque comminatione*, (2) ſi ſub poena confeſſi et conuicti *reſpondere*, (ſich einzulaſſen und zu antworten) ſed non litem conteſtari, quod in omnibus cauſis ſummariis fieri ſolebat. Vid. *L. II. C. I.* §. 3. (3) Si ſententia comminatoria nondum in rem iudicatam tranſierat; vnde leuteratione interpoſita in termino proſecutionis adhuc excipi poterat. MENCKEN. *ad Tit. XI.* §. 4.

(b) Hoc hodieque obtinet, ſed in ſolo deſertionis et bannitorio Proceſſu.

(c) Nimirum cum hodie reo, in prima ſtatim citatione, litis conteſtatio, ſub poena confeſſi et conuicti, iniungatur, ceſſant illae limitationes, quas lit. (a) n. 1. et 2. commemoraui, niſi

§. III.

Hae *exceptiones* sunt vel declinatoriae, vel dilatoriae in specie sic dictae. *Declinatoriae*, quibus id agit reus, vt plane coram hoc iudice se conueniri non posse ostendat, veluti fori incompetentis, primae instantiae, praeuentionis, litis pendentis etc. (a) *Declinatoriae.*

† *Has statim post acceptam citationem in scriptis opponi, tumque a iudice aut terminum reuocari idque actori nunciari, aut reo comparitionem denuo iniungi, nec contumacem amplius audiri iubet* ORDIN. GENER. *de emend. re iudic.* §. 35.

§. IV.

forte citatio spatium integri termini Sax. aut comminationem, quam dixi, non contineat. Leuteratione vero, vel appellatione interposita, exceptiones ante non oppositae vrgeri nequeunt. O. R. T. XI. §. 1.

(a) Hae, si sint notoriae, aut liquidae in continenti, per literas opponi etiam possunt, et, si ratio earum non habita fuerit, Leuteratione vel Appellatione interposita vrgeri. *d. tit. XI.* §. 1.

§. IV.

Dilatoriae in ſpecie.

Dilatoriae in ſpecie tales ſunt, quibus non tam iudicio ſe ſubtrahere, quam intentionem actoris remorari reus ſtudet, e. g. (guarandae) cautionis nondum praeſtitae, legitimationis, termini anguſti, libelli non rite formati etc. vid. omnino RIVINI *Specimen exceptionum dilatoriarum.*

§. V.

Euentualis lit. conteſt.

His exceptionibus *in euentum*, ſi aut actor eis ſatisfecerit, aut iudex eas minus idoneas cenſuerit, *litis conteſtatio ſubiungi debet. Part.* I. CONSTITVT. ELECT. III. ORD. PR. SAX. *Tit. XI. pr.* et quidem *ſtatim* in prima (a) vel ſecunda (b) poſi-

5 (a) Iure nouiſſimo reus poſt oppoſitas exceptiones dilatorias, ſtatim in primo termino, (non tamen primo die, ſi ſeptiduum partibus datum ſit,) atque in prima, aut ſecunda poſitione, ſub poena confeſſi et conuicti, litem conteſtari iubetur. O. R. T. XI. §. 1. T. XVI. §. 1.

(b) In tertia poſitione facta attendi non

positione: (c) quo ipso tamen nec exceptionibus dilatoriis renunciat reus, (d) nec actori facultatem adimit iusiurandum deferendi: (e)

 Quod

debet: quamuis, si vbique recte se habeat litis contestatio, iudices quandoque eam non negligere soleant. vid. MENCKEN. *Tit. XI. §.* 5. STRYCKIVS *de Litis Contest. Euent.* §. 20. Iure nouissimo in tertia positione Litis Contestatio fieri nequit, emendari, aut suppleri potest. O. R. T. XVI. §. 1.

(c) Inde colligas, etiam eum, qui sub poena confessi et conuicti respondere iussus est, in termino secundo in positione secunda adhuc litem contestari posse, nec praecise teneri in ipso die termini, aut prima positione litem contestari, atque ita pronunciauit Ordo Iuridicus Vitembergensis anno 1713. Mens. Mart. Hodie prima statim citatio apud nos reo Litis Contestationem, sub poena confessi et conuicti, iniungit.

(d) Habenda enim est illarum ratio iudici, etiamsi reus litem contestatus sit, quas, si ille non attendat, rationes decidendi sententiae subiicere iubetur. O. R. T. XI §. 1.

(e) Quousque iure nouissimo iusiurandum deferendi potestas actori competat, apparet ex O. R. T. XVIII. §. 1.

Sententia comminatoria. Quod si id negligat, et euentualem litis contestationem omittat, sub poena confessi et conuicti respondere iubetur, et in expensas etiam termini condemnatur. (f)

† ORD. PROC. MAGDEB. *cap.* 27. §. 3. *ac praeterea si friuolis exceptionibus litem protraxerit, 5. aut 10. thaleris multatur.* ORD. REC. *ib.* §. 2.

§. VI.

Casus, vbi ea cessat, Illam tamen poenam (a) *non* incurrit, *si* exceptiones *declinatorias*,

† ORD. PROC. MAGD. *Rec. cap.* 27. §. 1.

easdemque admodum *probabiles*, *opposuerit*, (b) *Ord. Proc. Sax. Tit. XI.* cui per *Resol. Grauam.* non videtur esse derogatum, ZIEGLER. *Tit.*

(f) Iure nouissimo reum in respondendo contumacem statim pro confesso et conuicto haberi, dixi §. 3. lit. (c). vid. O. R. T. XI. §. 1.

6 (a) In primis quod ad expensas attinet.

(b) RIVINVS *Tit. XI. Enunc. V.*

Tit. XI. verb. so anſehnliche. *p.* 78. (c) *aut litis ingreſſum impedientes, vel* dilatorias etiam ſimplices nonnullas, vt *inepti libelli, termini anguſti.* (d) Secus obtinet, ſi per exceptiones oppoſitas ab actore legitimatio aut cautio poſtuletur; hoc enim caſu licet cautio vel legitimatio actori per ſententiam iniungatur, reus tamen nihilominus in expenſas condemnari, et Litis Conteſtatio ei ſub comminatione ſolita mandari ſolet. (e)

vbi locum habet.

(c) O. R. exceptiones has, ſi ſint notoriae, aut in continenti probari poſſint, etiam in ſcriptis opponere permittit; non itaque ſufficit eas eſſe probabiles.

(d) Modo, vt diximus, ſint admodum probabiles, vid. STRYCKIVS *d. Litis Conteſt. euentual.* §. 15. Iure nouiſſimo contumaciae poenam vix euitabit reus, ſi exceptionibus litis ingreſſum impedientibus, aut dilatoriis, reſponſionem non ſubiungat. O. R. T. XI. §. 1. Si tamen libellus adeo ineptus ſit, vt nulla ratione ſuſtineri poſſit, aut citatio ſpatium Saxonicum non contineat, reus pro conf. et conu. haberi nequit.

(e) Hodie hoc caſu a poena contuma-

§. VII.

Contumacia post comminatoriam.

Iussus sub poena confessi et conuicti respondere, *si* porro per contumaciam *litem contestari detrectet*, *pro confesso et conuicto habetur*, secundum ea, quae supra diximus *Sect. 2. §. 4.* Non tamen si sententia comminatoria alia a partibus ante praestari velit, quousque illa nondum sint praestita, (a) nec si spatium Saxonicum reo in citatione integrum concessum non fue-

ciae non liberatur reus, sed pro conf. habetur, quamuis actor suo officio non omnino satisfecerit.

7. (a) E. g. si actor guarandam praestare, reus vero sub poena confessi et conuicti litem contestari iussus sit: quousque enim actor guarandam non praestitit; reus pro confesso haberi nequit, sed pronunciatur: Daß Klägers Suchen noch zur Zeit nicht statt hat, es ist aber ꝛc. RIVINVS *Tit. XI. En.* 22. immo ne in expensas quidem eo casu reum condemnari posse contendit BERGERVS *Suppl. Tom. II. p. 311. seqq.* Sed haec apud nos hodie vix vsum habent, cum prima statim citatio comminationem sub poena

fuerit, (b) sicuti nec rigor ille obtinet, quoties sub poena confessi et conuicti respondere iussus in prima die termini aut prima positione litem non contestatur, cum id quidem nulla lege a reo exigatur. vid. §. *praec.* 5. *lit. a. et b.* (c)

§. VIII.

Si post sententiam comminatoriam *litem*, sed *minus recte*, *contestetur*, alii pro confesso et conuicto eum habent, (a) alii denuo respon- *Lit. Cont. vitiosa post comminatoriam.*

H 4 sionem

conf. et conu. contineat. Quodsi haec omissa fuerit, aut citato spatium Saxon. non datum sit, ideoque is pro confesso et conuicto haberi nequeat, sed per sententiam interlocutoriam actor cauere, reus addita comminatione solita respondere iussus fuerit, in proximo termino condemnari hic poterit, si officio suo non satisfecerit, etiamsi cautio ab actore non sit praestita.

(b) Hoc casu tamen solet in expensas condemnari.

(c) Quid hodie his casibus obtineat, iam dicere occupauimus §. 5. lit. a. add. O. R. T. XVI. §. 1.

8. (a) SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 524. et RIVINVS *Tit.*

sionem sub comminatione repetita atque cum expensis iniungi debere volunt. (b) Vtrique puto minus recte. Nam quoad illa capita tantum, ad quae non rite litem contestatus est, pro confesso haberi debebat reus, non aeque quoad illa, ad quae congrue respondit. Atque ita responderunt *ICti Vitembergenses an. 1709. Mens. Octobr.* eandemque sententiam confirmauit O. R. T. XVI. §. 1. verb. nicht wegen der gantzen Klage. (c) Conf. HORNIVS *d. Proc. Summar. ex §. 8. Ref. Grau. §. 46.*

§. IX.

Probatio exceptionum dilatoriarum.

Sed de ipsa Litis Contestatione in *seq. Sect.* agemus, de exceptioni-

XVI. En. XI. BERGERVS *Oecon. pag.* 1043. *not.* 7.

(b) Vid. BERGERVS *Elect. pag.* 478. MENCKEN. tit. XVI. §. 10.

(c) Quodsi vnicum tantum verbum omissum fuerit, vix est, vt quoad reliqua, quae diserte negauit, pro confesso haberi possit. Ita pron. F. I. L. *An.* 1732.

nibus *dilatoriis* adhuc pauca dicenda restant. Vulgo tradunt, eas non modo ante litis contestationem allegari, sed et probari a reo debere. Verum pleraeque *probatione non indigent*, vt illae, quibus ab actore aliquid praestari postulamus. (a) *Litis ingressum impedientes* non admittuntur, nisi in continenti *sint liquidae*. Vitia libelli citationisque indicari satis est; *declinatoriae* quoque qualemcunque demonstrationem tantum exigunt, (b) in primis cum competentia vel incompetentia iudicis plerumque sit notoria. Itaque *vix* est, vt *vnquam probatio* exceptionum *dilatoriarum*

litis ingressum impedientium, declinatoriarum.

9. (a) e. g. cautionis.

(b) Memini tamen, cum *exceptionem litis pendentiae* reus opponeret, eius probationem ei iniunctam fuisse. Quamuis satius videatur negligi has exceptiones, si sint turbidae, quam ambages processuum per probationes et reprobationes exceptionum, ante litis contestationem instituendas, remorari.

rum aut suscipiatur, aut *permittatur.* (c)

§. X.

Exceptio spolii.

Singulare est, quod circa *exceptionem spolii* cauet *Ord. Proc. Sax. Tit. XI.* §. 5. (a) eam siue ante, siue post litis contestationem oppositam, intra 15. dies *probari debere*, qui terminus carrere incipit, ex quo

(c) Post O. R. T. XI. §. 1. dilatoriarum, declinatoriarum et litis ingressum impedientium exceptionum ratio non habetur, nisi sint liquidae, adeo vt nec iuramenti delatio super iis locum habeat, nec ad earum probationem actor admittatur.

10 (a) De abusu huius exceptionis dictum est Diss. d. except. spol. in foro Sax. vsu. O. R. T. XI. §. 3. huic rei medelam attulit, qua cautum est, exceptionem spolii non in quacunque parte iudicij, neque ante Litis Contestationem, sed tantum post eam, inter ceteras peremtorias, opponi et probari debere. Salua tamen est spoliato actio spolii, in qua, si obtinuerit, exceptionem spolii ex re iudicata reo in omnibus causis obiicere, atque, antequam ille sententiae satisfecerit, earum prosecutionem remorari potest.

quo sententia, quae probationem iniungit (b), in rem iudicatam transiit. ZIEGLERVS *ad dict. Tit. verbi* innerhalb 15. Tagen *p. 80.* (c) Sufficit autem intra 15. dies tantum ea expedire, quae alias intra terminum Saxonicum peraguntur, RIVINVS *Enunc. 48.* conf. Disp. *de vsu exceptionis spolii* §. *XI.* Reprobatio eodem tempore peragi debebat, sed hoc ita explicant, vt demum a tempore, quo articulos probatoriales actor obtulit, spatium 15. dierum reo currere incipiat. vid.

(b) *Iuramentum* super ea deferri posse, affirmant *Vitembergenses*, negant *Lipsienses*, vid. RIVINVS *Tit. XI. En.* 42. MENCKEN. *loc. cit.* §. 12. Vitembergensium sententiam, quod ad actionem spolii attinet, confirmauit O. R. l. c. adde tamen Append. O. R. §. 19. exceptionis autem spolii hodie eadem est ratio, quae aliarum peremtoriarum, adeoque iurisiurandi delatio sine dubio in hac probationis specie locum habet.

(c) Haec, quae de probatione spolii constituta sunt, hodieque instituta spolii actione, apud nos vsum habeat.

vid. BERGERVS *Elect. pag. 360.* (d) Caueat autem, qui de ſpolio excipit, ne exceptionis terminos excedat, alias enim negligi ſolet eius petitio, (e) quamuis hic merito deſideres amicam iuſtitiae ſimplicitatem.

SECTIO

(d) Tutius tamen agit, qui intra 15. dies articulos reprobatoriales offert, vid. RIVINVS *loc. cit. En.* 46. MENCKEN. *loc. cit. §. XI.*

(e) Nimirum qui exceptionem ſpolii opponit, debet petitionem eo dirigere, daß, ehe und bevor Kl. ihm das N. Spolium reſtituiret, er mit ihm in dieser Sache ſich einzulaſſen nicht ſchuldig. Quod ſi petat: daß Kl. vor allen Dingen das ſpolium zu reſtituiren ſchuldig, exceptio haec negligitur, atque ita pronunciauit *Facultas Iuridica Vitembergenſis anno* 1711. *Menſ. Sept.* conf. MENCKEN. *ad Tit. XI.* §. 10. Quamuis, ſi verum fateri velimus, vtriusque formulae ob verba, vor allen Dingen, eadem ſit ſententia. add. RIVINVS *Tit. XI. En.* 33. Atque haec hodieque vſum habere poſſunt, ſi exceptio ſpolii ex re iudicata opponatur. vid. O. R. *Tit. XI.* §. 3. verb. Wenn Klr. ein rechtskräfftiges Urthel erhält.

SECTIO VI.
DE
LITIS CONTESTATIONE.

§. I.

PErgimus ad *Litis Contestationem*, quae est rei ad libellum actoris solemnis responsio. Haec iure Saxonico *debet esse* I) *specialis*, (a) ad singula libelli capita directa, (b) quod intelligo de iis, quae ad facti speciem pertinent; *Litis Cont. sit* *1. specialis.*

† ORD.

1. (a) Itaque non sufficit negatio generalis: Beklr. will die gantze Klage negiret haben, si excipias causas modicas, de quibus agit O. R. *Tit. I.* §. 6. Si tamen plures sint *litis consortes*, et vnus rite responderit, reliquos litis contestationi generaliter *adhaerere sufficit.* Sed et in responsione ad articulos, super quibus iuramentum delatum est, generalem responsionem (negiret den 1. und 2. articul) admittere solent; quamuis satius sit ad singula articulorum capita respondere.
(b) Vid. O. R. T. XVI. §. 1. verb. Von punct zu punct, auch da in einem puncte unterschiedene Umstände enthalten, auf ieden besonders, sub poena conf. et conu.

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap.* 28. §. 1.

quamuis vulgo etiam conclusioni contradicant.

† *Quod olim requirebat* ORD. PROC. MAGD. *vet. ib.*

Generalem videas plerosque contradictionem speciali Litis Contestationi subiicere, (c) sed id quoque superfluum est et inane.

§. II.

2. *clara.* (II.) Litis Contestatio debet esse *perspicua* et clara: vnde non admittuntur verba dubia, stellet es dahin, kan wohl seyn, zweiffelt, vid. ZIEGLERVS *Tit. XVI. verb.* und dunckler *Lit. Cont. p. 104.* kan sich nicht erinnern, MENCKEN. *Tit. XVI.* §. 8. (a) Sed vtendum est ver-

(c) *Negat itaque narrata prout narrantur etc.*

(a) Ad ineptas et obscuras litis contestationes etiam refertur Responsio, qua reus libellum iisdem prorsus verbis repetit, quibus actor vsus est, e. g. affirmat, Klr. sagt zu Anbringung seiner Klage, negat kürtzlich, affirmat was

verbis claris, vt puta in factis propriis: *affirmat*, *negat*, in factis alienis: *credit*, *non credit*, (b) vt ne verbum quidem *neſcit*, cenſores rigidiores admittant. (c)

§. III.

(III.) *Libello adaequata;* vnde *non* ferunt *appendices*, (a) RIVINVS *Tit. XVI. En. 9.* captioſasque *coniun-* 3. *3. adaequata.*

maſſen, negat Beklr. ꝛc. vbi parum abeſt, quin pro confeſſo et conuicto reus haberi debeat, mulctari certe poteſt Aduocatus, vt clarius loqui diſcat.

(b) In his tamen verba: *affirmat*, *negat*, etiam recte adhibentur.

(c) *In primis* in factis propriis, immo vix etiam in alienis, niſi ſint antiqua et incerta. Interim ſi partes vitia litis conteſtationis non vrgeant, non raro huiusmodi ambigua verba iudices admittunt, et in ſenſum commodum interpretatione flectunt.

† *Iure Magdeburgico obſcura et vaga reſponſio ab actis remouenda, concipiens quinque thaleris multandus, ac refuſio expenſarum et litis conteſtatio legitima ſub poena confeſſi et conuicti iniungenda eſt.* ORD. PROC. *cap.* 28. §. 2.

3. (a) O. P. T. XVI. verb. Ohne Anhang.

iunctiones, (b) aut *diuisiones* capitum libelli: nec *exceptiones* Litis Contestationi *immisceri*, illamue per commemorationem speciei facti *interrumpi* fas est (c). Interim si libellus captiose compositus sit, vna propositio in plures resolui, et ad singulas separatim responderi potest debetque. (d)

§. IV.

4. *tempestiua.* (IV.) Litis Contestatio debet fieri *tempestiue*, i.e. vt diximus *Sect. praec.* §. 5. in prima vel secunda positione. (a) In tertia facta regulariter non attenditur, *emendari tamen* in vltima positione *possunt*, quae in priori-

(b) O. R. d. T. §. 1. verb. Auf iede besonders.

(c) Subiungi autem Litis Contestationi haec possunt, opposita exceptione rei non sic, sed aliter gestae.

(d) E. g. Daß Bekl. das heimlicher Weise gethan, vel, er habe das vorm Jahre gethan.

4. (a) Et quidem hodie statim in primo termino sub poen. conf. et conu. O. R. d. T. §. 1.

prioribus quis minus congrue reſpondit. (b) RIVINVS *Tit. XVI. En. 17.*

§. V.

Litis Conteſtationem eſſe vel *puram*, vel conditionalem ſeu *euentualem*, ſupra monitum fuit. Porro diuiditur in *affirmatiuam* et *negatiuam*. *Affirmatiua* eſt vel *ſimplex* (a), vel exceptionibus munita ſeu *qualificata* (b). Vtraque *ſpeciale mandatum*, vt vſus fori fert, *non requirit*. vid. tamen DISPVT. *d. mandat. ſpecial.* §. *8. 9.* et O. R. *Tit. VII.* §. 2. verb. *affirmatiue et negatiue litem* zu *conteſtiren*. *Negatiua* eſt vel *mere talis*, vel *mixta*, quae

L. C. vel pura vel euentualis.

vel affirmatiua,

vel negatiua.

(b) Etiam eo caſu, quo ſub poena confeſſi et conuicti reſpondere iuſſus eſt. O. R. loc. cit.

5. (a) Quam recte negant eſſe litis conteſtationem. Sequitur eam condemnatio cum expenſis.

(b) Formula pronunciandi: Dieweil Bekl. auf die erhobene Klage geantwortet, und ſolcher allenthalben geſtändig, darneben aber unterſchiedene exceptiones vorgeſchützet; So iſt er dieſelben ꝛc.

quae in formulis pronunciandi accurate distinguuntur. (c)

§. VI.

An ea licita?

Sunt, qui negant, aduocatum negatiue litem contestari posse, quoties scit, rem ita, prout actor asserit, se habere, ZIEGLERVS *ad Tit. XVI. p. 104.* et *Rabulist. Them. 3. c. 11. p. 113.* Sed cum, qui affirmatiue litem contestatur, partes rei deteriores, actoris meliores faciat, (a) *non* putarim, *quenquam ad Litis Contestationem affirmatiuam*,

(c) Si mere negatiua sit, pronunciatur: Dieweil Bekl. ꝛc. und solcher allenthalben nicht geständig: So ist Kl. den Grund derselben zu erweisen; in mixta: D. B. a. d. e. k. g. und solcher nicht allenthalben, ꝛc. et postea: den Grund derselben, und so viel ihm daran verneinet, ꝛc.

6 (a) Nam post Litis Contestationem affirmatiuam (I.) reo iniungitur probatio exceptionum, actori permittitur reprobatio, (II.) actori iuramenti delatio conceditur, quae olim reo non competebat, nisi reseruata. O. P. *Tit. XVIII.* §. da aber ꝛc. add. Dissert. de Lit. ambag. recid. §. 21. et O. R. *Tit. XXI.* §. 2.

uam, niſi lex eam imperet, obſtringi. (b)

§. VII.

Aliquando tamen *cauendum* ſedulo eſt *a Litis Conteſtatione negatiua.* Nimirum *quoties inficiationis poenae* in iure *conſtitutae* ſunt, (a) vt in actione depoſiti miſerabilis, (b) et ex teſtamento a pia cauſa inſtituta, in caſu *leg. fin. ff. d. Rei Vind.* (c) et quoties ſuper actione

Poena inficiationis.

(b) Vid. O. R. T. XVI. §. 2. Sed et recte facit, qui ingenue fatetur, quae ſcit, eſſe vera, etiamſi nullum a negatione clienti ſuo metuendum ſit periculum.

7. (a) Iure nouiſſimo aduocatus in poenam 5. thal. incidit, vel a praxi etiam ſuſpendi poteſt, ſi neget ea, quae ſunt notoria, et ſaluo pudore negari nequeunt.

(b) Vbi tamen poena dupli locum non habet (I.) Si reus per teſtes aut documenta conuinci non poſſit, ſed iuramentum ei delatum ſit. (II.) Si non ipſum factum, ſed tantum certae circumſtantiae negentur.

(c) Hanc tamen legem vſu fori attendi, negant *Lipſienſes*, vid. BERGERVS *Suppl. Tom. II. p.* 397. ob ſublatas forte

actione *iuramentum delatum est.* (d)

§. VIII.

Except. peremtoriae L. C. annectendae.

Litis contestationi annectuntur exceptiones peremtoriae, adeo, vt, quae omissae sunt, in reprobationem deduci nequeant. (a) Vtuntur

interrogationes in iure. O. R. T. XVI. §. 3. hanc, aliasque inficiationis poenas reuocauit in vsum, easque locum habere constituit sine discrimine, siue reus ipse in iudicio, siue per procuratorem comparuerit. Quam O. R. constitutionem ad casus praeteritos extendi non posse, censuit S. C. L. *An.* 1732.

(d) Alias enim, qui litem negatiue contestatur, et postea iurare nequit, amittit exceptiones peremtorias, secundum sententiam Collegiorum *Vitembergensium.* BERGERVS *Tom. II. Suppl. p.* 386. *seqq.* Lipsienses contra negant inficiationem hoc casu reo nocere, quod lex deficiat, quae exceptionum amissione inficiantem multet. O. R. d. T. §. 3. priorem confirmauit sententiam, ita tamen, vt exceptiones reo saluae sint, si iurare possit, se tempore Litis Contestationis, quae negauit, ignorasse.

8. (a) Nisi post Litis Contestationem demum enatae fuerint, aut ad allegan-

tur tamen non raro exceptionibus generalioribus, rei non ſic, ſed aliter geſtae, non competentis actionis etc. quamuis non cautus ſatis ſit, qui ſpeciales exceptiones his generalibus ſe comprehendere poſſe exiſtimat. (b) Saltim actor iure poſtulabit, nouam ſibi contra exceptiones has improuiſas reprobationem dari, (c) ſiquidem

 illas

tis notitiam peruenerint, idque is probet, aut iureiurando confirmet. O. P. S. T. XI. §. 10.

(b) Nam non raro illae *ſpeciales exceptiones*, quae nominatim oppoſitae non fuerunt, *haud attenduntur.* Et recte quidem: quia actor eas praeuidere, et articulos eliſiuos eo dirigere non potuit. Atque hoc in primis in Sax. Elect. obtinet, poſtquam O. R. T. XI. §. 4. cautum eſt, exceptiones generales, *non competentis actionis, rei non ſic, ſed aliter geſtae, ſolutionis,* etiam et *compenſationis* etc. non attendi debere, niſi reus, qui eas Litis Conteſtationi adiecit, earum cauſas paucis et perſpicue expoſuerit.

(c) Quae nec ei deneganda eſt, ſi exceptiones nouae, poſt oblatos iam articulos probatorios, a reo opponantur, vid. O. P. T. XI. §. fin. aut ob bene-

illas sub generalioribus latere, praeuidere non potuit. (d)

CAP. III.

DE IIS, QVAE FIVNT POST LITIS CONTESTATIONEM, IN PRIMIS DE PROBATIONE PER TESTES ET DOCVMENTA.

SECTIO I.

DE TERMINO PROBATORIO ET DILATIONIBVS.

§. I.

Probationis iniunctio. SI litem negatiue (a) reus contestatus sit, *actori probatio* (b) *iniungi-*

ficium restitutionis in integrum reo nouos articulos reprobatoriales exhibere permittatur.

(d) Reseruari etiam poterit actori die absonderliche Ausführung seiner angeführten replicarum, quod placuit F. I. L. An. 1730.

1. (a) Sin affirmatiue, reo iniungitur probatio exceptionum.

(b) Nisi iuramentum reo delatum fuerit; de quo *Cap. seq.*

iungitur per interlocutoriam sententiam. (c)

§. II.

Huic *probationi inchoandae constitutum* est *fatale 6. Sept. et 3. dierum*, (a) etiamsi sententia non sit *Fatale prob. inchoandae.*

(c) Contra sententiam, quae probationem iniungit, leuteratio omnino non locum habet, neque appellatio facile admitti debet. O. R. T. XX. §. 2. Error tamen admissus a iudice emendari potest, O. R. *Tit. XXXV.* §. 2.

2. (a) Etiam iure Saxonico communi. Ad *probationem* tamen *iuris braxandi* spatium *duorum mensium* conceditur. Lands-Ordnung *de anno* 1555. *Tit.* brauen, schencken, §. da sich aber. BERGERVS *Elect. pag.* 641. *seq.* Si de iure cogendi aut prohibendi agatur, terminus Saxonicus sufficit. *Exceptio spolii intra XV. dies, fundamentum diffamationis intra terminum Saxonicum duplicatum* olim probandum erat. Quid hodie circa exceptionem et actionem spolii obtineat, dictum est L. I. C. 2. S. 5. §. 10. De processu diffamatorio L. II. exponemus, add. O. R. T. V. §. 5. verb. Nicht in gedoppelter, sondern nur ordentlicher Sächsischer Frist. *Exceptiones.*

expreſſum, RIVINVS *Tit. XX. En. I.* MENCK . N. *dict. Tit.* §. 4. (b) Hoc incipit currere, *ex quo ſententia*, quae probationem iniungit, *in rem iudicatam* (c) *tranſiit. Ordin. Proc. Saxon. Tit. XX.* §. 1. (d) modo ſententia ſimpliciter actori pro-

(b) *Secus* obtinuit in der Beſcheinigung. Vid. *lib.* 2. *c.* 1. §. 5. *lit. a.*

(c) Etiamſi forte quoad alia capita per leuterationem ſuſpenſa ſit.

(d) E. g. *poſt appellationis renunciationem*, HORNIVS *Cl. II. Reſp.* 64. aut ſi aduerſarius appellauerit poſt renunciationis notificationem, it. poſt Appellationis *reiectionem*, vbi tamen fatale probationis non currere, niſi *poſt decendium* a die *publicati reſcripti reiectionis*, monet BERGERVS *Oeconom. p.* 1080. *not.* 3. Quod *ſi ſententia*, quae probationem iniungit, per ſententiam in Appellationis inſtantia latam *confirmetur*, Terminus Saxonicus non demum poſt remiſſionem actorum *currere incipit*, ſed ſtatim, *ex quo* ea ſententia *tranſiit in rem iudicatam*, cum non opus ſit noua publicatione, qua de re vid. BERGERVS *Suppl. Tom. II. p.* 439. et MENCKEN. §. 5. Hodie contra ejusmodi ſententiam interlocutoriam Appellatio non facile admittitur. O. R. T. XX. §. 2.

probationem iniunxerit: nam, si quaedam antea expediri iusserit, (e) fatale hoc currere negant, antequam illa rite sint peracta. (f)

§. III.

Intra hunc terminum *actor articulos offerre tenetur*, (a) sine qui- *Articuli probatorii.*

I 5 bus

(e) E. g. Daß Kläger vor allen Dingen sich zu legitimiren schuldig, rc.

(f) Quod vsus fori etiam profert ad casum, quo ipsi actori aliquid iniunctum est, v. g. praestatio cautionis, restitutio expensarum. Ita pronunc. F. I. V. et L. *An.* 1728. quamuis iuris rationi vix conueniat, actori moram ab ipso admissam prodesse. Sed iure nouissimo haec mutata sunt, et fatale probationis statim currit ex tempore rei iudicatae, licet nondum satisfactum iis sit, quae illa sententia aut actorem, aut reum praestare iubebat. Sane si legitimatio ad causam, aut in actione negatoria, dominii demonstratio iniuncta sit, terminus probatorius non procedit, nisi post legitimationem, aut finitam demonstrationem. O. R. T. XX. §. 1.

3. (a) Haec oblatio a mandatario absque speciali mandato fieri potest, immo et

bus solemnis probatio nequit peragi, articulis *nomina testium subiicere*, eorundemque *directorium*. Si *per documenta* probatio instituatur, *copiae* addi debent; (b) *si iuramentum deferat* actor, quod *super articulis elisiuis* ei integrum est, *delatio* articulis *subiicienda*. (c) Accedit imploratio iudicis, qua, dum offert articulos actor, *citari petit reum ad videndum iurare* testes et danda *interrogatoria*, aut ad *recognitionem* documentorum, vel *responsionem* ad articulos, super quibus iuramentum delatum est, item testes ad testimonium dicendum etc. (d)

§. IV.

ab aduocato nomen actoris subscriptum esse sufficit. RIVINVS *Tit. XX. En.* 41.

(b) Vid. O. R. T. XXIV. §. 1.

(c) Vid. O. R. T. XVIII. §. 2. add. tamen *inf. Cap. IV. Sect.* 1. §. 7.

(d) Omissio autem implorationis specialis non efficit, vt probatio deserta habeatur. RIVINVS *En.* 82. add. O. R. T. XX. §. 7. Consultum tamen est eam non omitti, immo etiam indicari,

§. IV.

In articulis rite *formandis* magna pars prudentiae aduocati versatur, *ne superflua probare suscipiat*, quae reus confessus est, quae iuris sunt, quae negatiuam continent, (a) quae ad conclusionem libelli pertinent, *ne necessaria negligat*, quae ad facti speciem faciunt, aut ad elisionem exceptionum oppositarum; (b) tum vt probe attendat, quae vis probandi documentis insit, quid de testibus sperare possit et debeat, ne, si nihil probauerit, causa cadat, et expensas etiam restituere cogatur. *Prudenter formandi.*

§. V.

Si intra terminum Saxonicum arti- *Dilationis petitio.*

sub qua comminatione citari pars altera debeat.

4. (a) RIVINVS tamen ad. *Ord. Proc. Sax. Tit. XX. En. 118.* contendit eum, qui in negatiua se fundat, si probatio ipsi actionis iniungatur, eam omnino probare teneri.

(b) Vid. BERGERI *Diss. d. articulis elisiuis.*

articulos conficere et offerre impediatur, dilationem petat actor; quam a prorogatione differre, ſunt qui cenſeant, vid. SCHOEPFFERVS *ad ff. Tit. de fer. n. 15.* et hanc termino iam elapſo, illam termino adhuc currente concedi ſtatuant. Apud nos (a) plerumque promiſcue haec vocabula accipiuntur, et *elapſo termino* (b) *nec dilatio nec prorogatio dari poteſt.* BERGERVS *Elect. p. 620.* (c)

† ORD.

5 (a) Ex ra Saxoniam aliquando elapſo termino dilatio datur, non quidem quoad fatale probationis, ſed tamen in aliis: ita fatale der Succumbenz-Gelder prorogari poſſe iam elapſo termino pronunciauit *Fac. Iurid. Vitemb. anno* 1711. *M. Aug.*

(b) Etiamſi nondum contumacia ſit accuſata, immo *etiamſi* a iudice *concedatur* ante accuſationem contumaciae, *elapſo* iam *termino* probatorio petita *dilatio*, *probatio* nihilominus *deſerta* eſſe cenſebitur. Vrgeri autem poteſt deſertionis exceptio, quamdiu res eſt integra, i. e. quousque is, qui eam vrget, nondum iuri ſuo expreſſe aut tacite renunciauit.

† ORDIN. GENERAL. *d. emend. re iudic.* §. 31.

(c) Concedi tamen dilatio a iudice pot-

† ORD. PROC. MAGD. RECOGN. *cap.* 30. *§.* 2.

Impetrata autem *dilatio currit a tempore concessionis*, nisi concessa fuerit nach Ablauff der ersten Frist. MENCKEN. §. 25. (d)

§. VI.

Prima quidem *dilatio facile impetratur*, ZIEGLER. *ad Tit.* 20. §. erhebliche rechtmäßige. add. *Ref. Gr. d. ann.* *Concessio.*

est elapso termino probatorio, si eo currente fuerit petita. O. R. T. XX. §. 5. Quodsi non denegata fuerit, concessam eam tacite videri, contendit BERGER. Suppl. P. I. p. 260. negatam censeri, ZIEGLER. MENCKEN. h. t. §. 23. RIVINVS En. 87. propter verba ORDIN. PROC. *d. Tit. XX.* §. 5. daß solche Prorogation vor Verfliessung derselben Zeit ausbracht. Sed O. R. l. c. hoc casu nec pro concessa, nec pro negata eam haberi debere constituit, salua iudici potestate, eam post lapsum termini etiam, aut concedendi, aut denegandi.

(d) Iure nouo omnis dilatio, quocunque tempore ea concedatur, elapso termino priore currere incipit, adeo vt ne iudici quidem id mutare sit in-

d. ann. 1661. gr. 21. (a) sed *altera*, quae si terminum legalem computes, tertia est, non nisi *ob iustum impedimentum.* (b) *Tertia* siue

quarta

tegrum. O. R. T. XX. §. 6. verb. ungeachtet in dem Dilations-Schein ein anders (e.g. clausula: von dato an) enthalten.

6. (a) Hodie prima dilatio concedi non debet, nisi impedimentum in continenti, quoquo modo demonstratum fuerit. O. R. l. c. §. 3. verb. in continenti und wenigstens einiger maßen. Quod si tamen iudici de impedimento hoc constet, aut fides facta fuerit, atque is primam hanc dilationem concesserit, probatio vix deserta habebitur, quamuis ex actis de legitimi impedimenti demonstratione non appareat. Conf. KRAVS. L. I. c. 3. S. 1. §. 19. vt vix audiatur is, qui ad probationem contrarii se offert.

(b) Secunda dilatio hodie non permittitur, nisi praestito iureiurando, O. R. d. §. 3. Si prima dilatio tantum 3. hebdomad. spatium contineat, alteram ad 3. alias hebdomad. etiam absque iureiurando concedi posse censuit F. I. L. M. Mart. 1727. Sed satius est, statim integri termini Saxonici dilationem dare.

quarta (c) non nisi praeuia causae cognitione et *praestito iureiurando, Ord. Proc. Sax. Tit. 20.* §. wir lassen. (d)

† *Iure Magdeburgico prima dilatio non nisi ob iustum impedimentum, altera cum solennitate legali conceditur.* ORDIN. PROC. *cap.* 30. §. 8. *Hodie nulla, nisi ex causa fontica ac demonstrata.* ORD. GENER. *d. emendre iudic.* §. 31.

sine quo iudex illam non debet concedere, et multo minus quintam (e) dilationem cuiquam dare. Quod *si* tamen *iudex* eam aut quartam

(c) Haec hodie plane concedi nequit. O. R. d. l.

(d) Iurabit autem hoc casu, qui dilationem petit, daß er die dilation nicht zu Verzögerung der Sache, sondern aus wahrer Nothdurfft gesuchet, und es sich mit der vorgeschützten Verhinderung in der That also verhalte. Quod iuramentum arbitrio iudicis aut a parte, aut ab aduocato, aut ab vtroque etiam exigi potest, et exigi debet etiam, si, cui probatio iniuncta est, non integrum spatium Sax. sed aliquot septimanarum tantum dilationem sibi indulgeri petat. O. R. d. l.

(e) Aut hodie quartam.

quartam (f) *ſine ſolennitate conceſſerit*, probationem deſertam cenſeri debere non putauerim. (g) BERGERVS *El. p. 674.*

† ORDIN. PROC. MAGDEB. RECOGN. *c.* 30. *§.* 2.

Qui in integrum reſtitui poſſunt, illis etiam quarta dilatio denegari nequit. (h)

SECTIO

(f) Vel hodie tertiam.

(g) Ita tamen, vt adhuc iuramentum ab eo exiſtimem exigi poſſe. Sed iure nouiſſimo probatio hoc caſu omnino deſerta habetur. O. R. d. l. Quodſi is, qui petit dilationem, ad iuramentum ſe offerat, ſed iudex id ab eo non exigat, ad praeſtationem eius etiam poſt datam dilationem admittendus eſt.

(h) Quamuis haec breui manu reſtitutio non videatur fieri poſſe, ſi aduerſarius contradicat. Eius enim intereſt, vt comminatio ſententiae addatur, bey Verluſt des *beneficii reſtitutionis in integrum*, cum alias etiamſi dilationi inſerta ſit haec clauſula, nihilominus adhuc vlterior reſtitutio peti poſſit. Hodie iis, qui beneficio reſtitutionis in integrum gaudent, prima dilatio conceditur, etiam ſine probatione impedimenti, altera abſque ſolennitate legali, et

SECTIO II.

DE PRODVCTIONE TESTIVM.

§. I.

POstquam obtulit actor articulos probatorios, incumbit ei sedulo operam dare, vt *terminus productionis testium*, *recognitionis* documentorum etc. quamprimum a iudice statuatur, (a) alias enim ob negli-

Petitio termini productionis.

illa per tutores, curatores, actores aut Syndicos praestita, etiam tertia. Fieri autem hoc debet addita comminatione, bey Verlust des beneficii restitutionis in integrum. Contra quam comminationem, etiam sine praeuia sententia dilationi inserendam, restitutio in integrum locum non habet, saluo tamen, contra eos, quorum culpa probationis fatale neglectum est, regressu. O.R.I. c. Quodsi haec comminatio omissa sit, probatio deserta haberi nequit. Idem obtinet, si tertia dilatio plane non petita sit: nam et hoc casu post elapsam dilationem alteram restitutioni in integrum locum esse contendunt.

1. (a) Etiamsi eo nomine iam iudicem

negligentiam ſupinam (b) deſerta probatio cenſebitur. RIVINVS *Tit. 20. En. 51.* (c)

† *Iure Magdeb. iudex breuem terminum praecluſiuum vtrique parti ad probationem ſimul ſuſcipiendam praefigit.* ORDIN. GENER. *d. emend. re iudic.* §. 40.

Articulos quoque *additionales*, quousque terminus probatorius, aut dilatio conceſſa currit, *ſubiungere licet*,

implorauerit, cum articulos offerret. Iure nouiſſimo iudices inferiores, etiam non interpellati, ex officio terminum praefigere ſub mulcta 5. thal. iubentur. O. R. T. XX. §. 7. Quodſi tamen iudex officium ſuum negligat, parti, cui probatio iniuncta eſt, incumbit monere illum, vt quamprimum terminum conſtituat.

(b) Quae vero ſit ſupina negligentia, quantumque temporis ſpatium requirat, iudex definit. vid. RIVINVS *En.* 53.

(c) Demonſtratio non aeque, etiamſi ad fatale fuerit adſtricta, niſi ſententia comminatoria praeceſſerit. Quod vſus fori ſine lege, contra indolem et rationes Proceſſus Summarii introduxit.

licet, (d) elapso termino non aeque. (e)

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap.* 30. *§.* 3. *vbi idem de nominatione plurium vel aliorum testium et mutatione directorii statuitur.*

§. II.

Ad terminum productionis *citantur*, vt diximus, *pars vtraque et testes*. (a) *Productio testium.*

† *De citatione testium, qui alienae iurisdictioni subsunt, eorumque examine vid.* ORD. PROC. MAGD. *c.* 31.

In termino (b) actor siue *is, cui pro-*

(d) Quamuis desuper protestatus quis non sit.

(e) Licet protestatus sit.

2. (a) Et testes quidem hodie prima vice sub poena 5. thal. vocantur, si contumaces sint, sub duplicata. O. R. T. XXII. §. 1. De testibus, qui iudicis iurisdictioni non subsunt, vid. O. R. T. XXII. §. 4. De testibus extraneis O. R. T. XXIII. §. 1.

(b) Hoc in termino, si non compareat producens, probatio deserta habetur. O. R. T. XX. §. 7. modo rite citatus

probatio iniuncta est, *testes praesentes* (c) *realiter*, vt loquuntur, *producit*, (d) eos, qui non comparuerunt, *absentes tanquam praesentes*, (e) insimulque petit nouum pro-

fuerit, vid. O. R. T. IV. §. 1. dissent. KRAVS. L. I. c. 3. S. 2. §. 7.

(c) Atque haec productio in ipso termino fieri debet sub poena desertionis, RIVINVS *En.* 52. MENCKEN. §. 16. quae cessat, si quis vel pomeridianis demum horis testes produxerit, ita pronunciauit *Facultas Iuridica Vitembergensis Mens. Febr.* 1713. licet ob iusiurandum, quod a testibus praestandum est, plerumque productio horis antemeridianis fieri soleat. Compara RIVINVM *En.* 58. *seq.* et BERGERVM *Oecon. pag.* 1069. et 1084.

(d) Hodie, si producens rite compareat, solemnis productio praesentium testium non requiritur, sed iudex illo petente, vel etiam ex officio, ad examen procedit. O. R. d. §. 7.

(e) Quod tamen non necessarium, immo, si verum fateri velimus, inane est; cum *sufficiat*, eorum *accusare contumaciam*, *et petere*, *vt arctius citentur*. Dissent. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 1412. conf. ORD. PROC. Tit. XX. §. 5. verb. allein verbaliter und absentes tanquam prae-

productionis terminum constitui, testesque sub poena ad dicendum testimonium compelli. *(f)*

§. III.

Productus, (a) *contra testes inhabi-* *Testes inhabiles.*

sentes. Nec haec productio effectum productionis realis habet, cum testes per illam non fiant communes *Ord. Proc. d. l.* RIVINVS *Enunc.* 61.

(f) In SAX. ELECT. absentium testium productio hodie non requiritur, sed iudici incumbit eos, petente parte, vel etiam ex officio, sub poena 10. thal. denuo ad dicendum testimonium vocare. Quae mulcta, si illi contumaces sint, duplicatur. O. R. T. XX. §. 7. T. XXII. §. 1.

3. (a) Si non compareat, productio nihilominus fieri potest et debet. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. p.* 1451. add. O. R. T. XX. §. 7.

† ORD. PROC. MAGDEB. *cap.* 30. §. 6. *nisi delationem ex iusta causa impetrauerit. ib.* §. 7.

neque eo casu est, cur producens producti accuset contumaciam, nisi simul in eodem termino ad recognitionem documentorum aut responsionem ad articulos citatus ille fuerit. Quodsi neutra pars se sistat, probatio deserta haberi nequit.

habiles (b) *excipit*,

† *Quod quatuordecim diebus ante terminum fieri iubet* ORDIN. PROC. MAGD. REC. *cap.* 30. §. 4.

et si iustam causam habeat, ob quam plane admitti nequeant, contra examen eorum protestatur; quo casu tantisper differtur examen testium, et productus plenius exceptiones suas deducit, producens contra regerit, tandem post mutuas positiones sententia iudicis, vtrum testes interrogandi sint, definit. (c) Sin habiles quidem,

(b) Iure nouissimo, si testes plane inhabiles nominati sint, iudex eos citare non obstringitur. O. R. T. XXII. §. 1. et, qui inuiti ad testimonium dicendum compelli nequeunt, vocantur quidem, sed exceptiones suas in termino opponunt, aut, si omnino a coactione immunes sint, in scriptis etiam id deducunt, atque, si postea per sententiam a testimonio liberentur, expensas, quas fecerunt, a producente recuperant. O. R. d. l.

(c) Hodie, vtrum testes admitti debeant, nec ne, iudex arbitratur. O. R. T. XX. §. 8. T. XXII. §. 2. in cuius arbitrio, si pars nolit acquiescere, et ad

dem, ſed non omni exceptione maiores ſint, productus exceptiones tantum contra eos ſibi reſeruat, (d) ne ſimpliciter eos approbaſſe videatur, vid. MENCKEN. §. 13. (e)

† *Add.* ORD. PROC. MAGD. *c.* 37. *§.* 7. *ſufficit tamen proteſtationem ante publicationem atteſtationum interponi. ib. §. 6.*

§. IV.

Deinde etiam *interrogatoria*, ſi velit, *offerre poteſt* (a) *Interrogatoria.*

ſententiam prouocet, 5. thal. in caſum ſuccumbentiae deponit. Secus eſt, ſi iudex litem dirimere nolit. Contra ſententiam autem, quae hanc litem definit, leuteratio, ſi cauſas, quae in regimine peraguntur, excipias, locum non habet, neque facile appellatio admittitur. O. R. d. T. XX. §. 8.

(d) Vulgo wegen der Zeugen Perſon und Auſſage. Quamuis reſeruatio exceptionum, inprimis quod ad dicta, Auſſage, attinet, ſuperflua videatur.

(e) Atque iſtae exceptiones producto ſaluae ſunt, licet teſtes per arbitrium iudicis, aut ſententiam admiſſi fuerint.

4. (a) An ſi offerre velit, neceſſe ſit, ea in ipſo termino productionis exhi-

† *Quae iure Magd. ante terminum productionis a reo post communicatos articulos probatorios intra 4. septimanas exhiberi debent.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 40.

generalia ad personam testium, non ad causam directa, *specialia* ad singulos articulos: ea traduntur per iudicem (b) actori siue producenti, BERGERVS *El. p. 654.* qui captiosa, illicita

† *Veluti quae in testium ignominiam redundant.* ORDIN. PROC. MAGD. *cap.* 30. §. 6.

et impertinentia non attendi petit, quae et iudex ex officio omittit:

† ORD. PROC. *d. cap.* §. 3. *vbi idem ad*

bere, dubitatum olim fuit, *et quoad testes, qui post terminum* demum *examinantur* e. g. qui absentes producuntur, *ea postea etiam offerri posse plerisque placuit.* conf. RIVINVS *En.* 48 MENCKEN. §. 10. Sed O. R. T. XX. §. 8. ea minimum in termino productionis, iudici offerre iubet. *add.* ORD. REC *Tit.XXII.* §.4.

(b) Quod si testes iurisdictioni iudicis non subsint, interrogatoria requirenti

ad articulos impertinentes applicatur.

si dubium supersit, an interrogatoria admittenda sint, sententiae partes se, vt §. *praec.* dictum, submittere solent. (c)

§. V.

Postea iudex *testes* alloquitur, officii sui memores esse iubet, de poena periurii admonet, iuramentum eis praelegi curat, et a testibus vtraque parte praesente praestari. (a) *Examen testium.*

iudici exhibenda sunt, qui impertinentia reiicit, cetera iudici requisito transmittit. O. R. T. XXII. §. 4.

(c) *Iure nouissimo*, si pars arbitrio iudicis se submittere nolit, et ad sententiam prouocet, hoc illi non nisi ipsius sumptibus, et solutis in casum succumbentiae 5. thal. permittitur. Contra latam autem super impertinentia interrogatoriorum sententiam, leuteratio, si causas, quae in Regimine Reg. in prima instantia aguntur, excipias, locum non habet, nec appellatio facile admitti debet. O. R. T. XX. §. 8.

5. (a) Iudicem requisitum, etiam vtraque parte absente, examen testium

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *cap. 30. §. 10.*

His peractis partes discedunt, actuarius examen suscipit,

† *Iure Magdeb. ipsi consiliarii regiminis vna cum Proto-Notario, aut Commissarii sub poena irriti* ORD. PROC. *cap. 30. §. 11. adiuncto Notario, si producens id petierit. ib. A. 21.*

singulos separatim primum super generalioribus interrogatoriis, dein super singulis articulis et interrogatoriis

† *d. §. 11. quae si productus non obtulerit, generalia et quae causam scientiae exquirunt, ex officio supplenda dict. cap. 30. §. 12.*

ad eos directis examinat, (b)

† *Post-*

recte suscipere, cautum est O. R. T. XXII. §. 4.

(b) Vtile vero est examen in eo ipso loco institui, de quo est controuersia, et testes in rem praesentem deduci, vnde et si depositio eorum dubia sit, repeti ea illo in loco et declarari potest, idque etiam post publicatas attestationes quandoque fieri solet, sicuti et ocularis inspectio quouis tempore recte petitur instituiturque. BERGER. *Elect. Disc. for. p. 800.*

† *Postquam depositiones denuo praelegit. dict.* §. 12.

et silentio imposito dimittit, depositiones vero in rotulum (c) redigit suo tempore publicandas.

SECTIO III.

DE

PRODVCTIONE ET RECOGNITIONE DOCVMENTORVM.

§. I.

Terminus productionis documentorum

IN termino productionis documentorum actori aut producenti incumbit, documenta, quorum *copias antea articulis subiecit, Ordin. Proc. Sax. Tit. XXIV. ibique*

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 40. §. 3. REC. *c.* 30. §. 11. *add.* ORD. *Vtraque c.* 38.

(c) Vbi praemissis interrogatoriis generalibus singulis articulis interrogatoria specialia subiicienda sunt, et cuique siue interrogatorio, siue articulo omnium testium depositiones adscribendae.

† ORD. PROC. MAGD. *Rec. d. c.* 30. §. 8.

que ZIEGLERVS *p. 152.* RIVINVS *Tit. XXIV. Enunc. I.* et producto transmitti curauit, *in originali*, vt loquuntur, producere. *Terminus* enim hic *peremtorius* est, (a) vt postea amplius documentum produci nequeat. (b) Sufficere tamen censent intra septiduum productionem fieri, *non* praecise *in primo* termini *die*, (c) nec in positio-

1. (a) Non quidem ex lege, sed *ex vsu* tamen *fori*, RIVINVS *loc. cit. En. 7.* BERGERVS *Elect. p. 737.* quem in Sax. Elect. O. R. T. XXV. §. 1. approbauit. Si modo citatio spatium integrum Saxon. contineat. ORD. REC. *tit. IV. §. 1.*

(b) Formula: An. Production des Documents sub C. aber hat sich Kl. versäumet.

(c) In demonstratione ne quidem, vt intra terminum productio fiat, necesse est, cum poena desertionis ad demonstrationem non extendatur. vid. BERGER. *El. p. 739.* Hodie apud nos, sublato processu summario, demonstratio non facile locum habet. Sed et in casibus, quibus illa nunc quoque obtinet, satius est productionem in ipso termino fieri. *Conf.* ORD. REC. *tit. XX. §. 1.*

sitione prima. (d) Ita pronunciauit *Facultas Iuridica Vitembergensis anno 1711. Conf.* RIVINVS *loc. cit. En. VIII.*

† *Contrarium disponit* ORDIN. GEN. *de emend. re iudic.* §. 33.

§. II.

Quae documenta producantur?

Non autem *licet producere documenta, quae articulis* probatorialibus *inducta non fuerunt*, (a) immo ne quidem *quorum copiae* producto *non* sunt *transmissae*: (b) nisi

(d) O. R. T. XXV. §. 1. sancitum est, productionem in prima, aut certe in altera positione, sub poena desertionis fieri debere. Itaque si partibus septiduum datum sit, vt productio primo die fiat, necesse non est.

2. (a) Hodie regulariter copiae documentorum, quae producens possidet, articulis probatorialibus integrae subiici debent, sub poena amissionis, bey Verlust der Documente, O. R. T. XXIV. §. 2. Exceptiones exhibet eadem O. R. §. 1. et 2.

(b) Saltim alias productus recognitionem declinare potest, quamuis poena desertionis vix eo extendi debeat, quae sine dubio cessat, si producens

nisi quis copias non habuerit, deque eo protestatus fuerit, vt si editionem documenti ab aliis postulet; de quo *seq. Cap.* videbimus, aut documenti notitiam oblatis iam articulis demum consecutus sit; (c) quod ipsi iureiurando (d) est confirmandum. (e)

§. III.

copias transmitti petierit, iudex autem eas transmittere neglexerit. *Ita Facultas Iuridica Vitembergensis anno* 1712. *Mens. Ian.* Quod post O.R. quoque obtinet, cum ea iudices inferiores, etiam non imploratos, officio suo hac in parte defungi, et intra spatium 3. hebdomadum, sub poena 5. thal. terminum productioni documentorum constituere iubeat. T. XX. §. 7.

(c) Quod si quis notitiam quidem habuerit documentorum, sed vbi ea lateant, ignorauerit, sufficit eorum in articulis probatorialibus mentionem rite factam esse, Daß sie gebührend induciret worden. O. R. T. XXIV. §. 3.

(d) De formulis iurisiurandi vid. O. R. T. XXIV. §. 3. quo loco iuramentum hoc iis remittitur, qui beneficio restitutionis in integrum gaudent, nisi doli aduersus eos adsit suspicio.

(e) Alias enim ne quidem in locum do-

§. III.

Productio fit per exhibitionem originalium, (a) nec necesse est, vt tenor eorum recenseatur, (b) sed sufficit, generaliter tantum ea commemorari. (c) Additur plerumque petitio recognitionis, quamuis si ea omissa sit, productus non minus documenta sub

Quomodo?

cumenti amissi aliud substituere licet. Ceterum contra documentum nouiter repertum parti alteri noua reprobatio conceditur.

3. (a) Vtile est desuper registraturam confici; immo hodie fere necessarium. O. R. T. XXV. §. 1. Si originalia in ipsis actis existent, relatio ad acta productionis instar est. RIVINUS *Tit. XXIV. En.* 4. Sed et hoc casu ne quidem opus est copias documentorum articulis addere; folia tamen actorum recte allegari debent, nisi qui ad ea se refert, mulctam 5. thal. incurrere velit. O. R. T. XXIV. §. 1.

(b) Scilicet si tenor eorum iam expressus sit bey Ubergebung der Beweiß-Articul. BERGERUS *Elect. Discept. Forens. pag.* 739.

(c) E. g. Will hiermit die Documente sub A. B. C. (wie solche fol. 30. angegeben worden) produciret haben, und erwar-

ſub poena recogniti recognoſcere obſtringatur. O. R. T. XX. §. 7.

§. IV.

Originalium repetitio.

Facta productione non ſtatim repetere licet *documenta*, ſed in iudicio *relinquenda* illa ſunt, vt inſpiciendi copia, et deliberandi facultas producto detur, vtrum recognoſcere, an diffiteri velit. Poſt *recognitionem* copiae vidimatae apud acta relinqui, (a) et *originalia* partibus *reſtitui poſſunt*, niſi iuſtae cauſae interueniant, cur apud acta ea retineri ſatius ſit:

† *Donec ſententia ſuper probatione lata fuerit*, ORD. PROC. MAGDEB. *cap.* 35. §. 2.

quod fieri ſolet, ſi documentorum vitia productus vrgeat, deque iis cum producente diſceptet. (b)

§. V.

ten, wie Bekl. dieſelben recognoſciren werde.

4. (a) Vid. O. R. T. XXV. §. 4.

(b) O. R. l. c. atque hoc caſu producenti a iudice, vel actuario dari debet cautionis inſtrumentum, ein gerichtlicher Schein. O. R. dict. loc.

§. V.

Producto incumbit (a) *documenta recognoscere* : (b) nisi illa non sint *recognoscibilia*, vt loquuntur; *Recognitio.*

† *De quo iudex fert sententiam, contra quam remedia suspensiua non admittuntur* ORDIN. PROC. MAGDEB. *cap. 35. §. 1.*

e. g. copiae, documenta corrupta, falsi suspecta, aut *recognitione non opus* habeant; ita frustra petunt recognitionem libelli, litis contestationis, articulorum, legum publicarum, RIVINVS *Tit. XXV. En. 3.* articulorum probatorialium, BERGERVS *Supplem. T. 1. p. 292.* roru-

5. (a) Etiamsi in documento recognitioni renunciatum fuerit. O. R. T. XXV. §. 1.

(b) Recognitio etiam fieri potest per mandatarium speciali mandato instructum, ZIEGLER. *ad Tit. XXV. p. 158.* verb. durch seinen mandatarium: vt ipsa tamen potestas recognoscendi documenta mandato nominatim inseratur, hodie necesse non est, O. R. T. VII. §. 2.; quod requiritur, si quis copias pro originalibus agnoscere,

rotulorum. ID. *Oecon. p. 1072. etc.* (c) *Sufficit* autem *recognitio generalis*, (d) nec specialis necessaria est. Contra alia ratione, quam producta sunt, ea recognoscere non licet, (e) nisi appareat error aut dolus producentis. BERGERVS *Suppl. Tom. I. p. 290.*

Reseruatio exceptionum. *Reseruant sibi* plerumque *exceptiones*, qui recognoscunt, dum saluis exceptionibus recognitionem fieri protestantur. (f) Vbi necesse non

aut documenta pro editis et recognitis habere velit. O. R. d. l.

(c) It. responsorum et documentorum, quae nullam omnino probandi vim habent. vid. O. R. T. XXV. §. 2. Attestata tamen clericorum et medicorum, licet plene non probent, produci possunt et recognosci debent. Acta et instrumenta iudicialia recognitione non habent opus; Producenti tamen iis vtendi facultas reseruatur O. R. d. l. De documentis peregrina lingua scriptis, earundemque versione, vid. O. R. d. l. §. 3.

(d) Wofür sie ausgegeben werden.

(e) Ergo nec recognitio documentorum davor, was sie würcklich sind, sufficit.

(f) Quae ipsa tamen reseruatio super-

non eſt, exceptiones illas in ſpecie exprimere, ſed allegatio et deductio earum fieri poteſt in diſputationibus probationum, bey dem Verfahren über Beweiß und Gegen-Beweiß. (g)

§. VI.

Contumacia non recognoſcentis.

Qui per contumaciam (a) documenta *recognoſcere detrectat*, ſub *poena recogniti* recognoſcere iusſus, *in expenſas* condemnatur. b)

§. VII.

Poena recogniti.

Si denuo contumax ſit, (a) documen-

ſlua eſt. MENCK. *ad Tit. XXV. §.* 26. O. R. d. l. §. 3.

(g) O. R. d. l.

6. (a) Scilicet absque cauſa probabili, quae ſi adfuerit, in expenſas non condemnatur, qui recognoſcere documenta recuſat.

(b) Hodie recognitio ſtatim per citationem, ſub poena recogniti, iniungitur, eaque omiſſa documenta pro recognitis habentur. O. R. T. XXV. §. 3.

7. (a) Quod hodie euenire nequit, ſi caſum excipias, quo prima citatio integrum terminum Sax. non continuit, aut comminatio, ſub poena recogniti,

cumenta *pro recognitis habentur*, condemnatio tamen in expensas hoc casu non additur (b); cum nulla mora hac ratione contrahatur, siquidem nouo termino perinde opus fuisset, si sententiae alter satisfecisset.

§. VIII.

Diffessio. Superest tamen etiam ei, qui sub poena recogniti recognoscere iussus est, potestas documentum diffi-

ei non inserta fuit, quae sub mulcta 5. thal. a iudice inseri debet. O. R. d. §. 3. Quomodo vero aduersus producentem, si is in termino altero, *post* factam in primo productionem, emaneat, procedendum sit, exponit RIVINVS *Tit. XXIV. En. XI.*

(b) Quod Iure Nou. non est mutatum. Not. 1.) Citatio ad recognoscendum sub poena recogniti debet continere integrum terminum Sax. 2) Etsi *documentum pro recognito habitum* fuerit, ita tamen *saluis exceptionibus* factum videtur. Dissent. ZIEGLERVS *ad Tit. XXV. p. 159. sq.* qui exceptiones propter contumaciam amissas censeri contendit, conf. BERGERVS *El. p. 766.* Iure Nouissimo

diffitendi, (a) quia haec conditio tacite subintelligitur, RIVINVS *Tit. 25. En. 28.* BERGERVS *loc. cit.*
L 3 *p. 766.*

haec controuersia decisa est per O. R. T. XXV. §. 3.

8. (a) Nisi producens comparationem literarum instituere malit,

† ORD. PROC. MAGD. REC. *cap. 35.* §. 2.

quamuis huius plerumque exiguus sit vsus, cum per eam plene probari nunquam possit, instrumentum ab eo, cuius nomen adscriptum est, conscriptum esse, purgatorium autem, quod ob indicia iniungi poterat, iam ipso diffessionis iureiurando contineatur. Sane si summus periurii metus adsit, ad suppletorium producens admitti poterit, in primis si praesente se subscriptionem factam esse asseuerare possit. Hodie comparatio literarum plane abrogata est. Recognitio tamen per testes admittitur, si quis duos testes, eosque omni exceptione maiores, nominet, qui iurare possint, se subscriptionis tempore praesentes fuisse, vel ex ipso producto, quod ei subscripserit, cognouisse. Quo casu producto permittitur interrogatoria, et quoad personas testium, et quoad causae merita exhibere. Quodsi testes iurato asseuerant subscriptionem, aut agnitionem documenti a produ-

p. 766. (b) immo ſententiam comminatoriam et *condemnationem* in expenſas *euitabit*, *qui diffeſſioni* ſe

cto factam, documentum habetur pro recognito, et is, qui ad diffeſſionem ſe obtulit, 10. 20. vel plurium thal. mulctam incurrit. Si probatio non plene facta ſit, ſuppletorio iuramento locus eſſe poteſt. O. R. T. XXV. §. 5. Sed et ad diffeſſionem documenti alieni non admittendus eſt productus, ſi producens probare poſſit ab iis, quorum nomina prae ſe fert, ſubſcriptum eſſe, *ita pron.* F. I. L. Anno 1727. M. Mart.

(b) O. R. T. XXV. §. 4. Documenta tamen publica diffiteri non licet, DECIS. ELECT. 74. BERGERVS *Suppl. Tom. 2. pag. 532.* vnde extra Saxoniam ne recognitione quidem opus habent, immo nec in Saxon. Elect. poſt O. R. d. T. §. 2. Suſpecta tamen ob ſuſpicionem falſi fieri poſſunt.

† ORD. PROC. MAGD. *cap. 35. §. 1. cap. 4. §. 3. quo non pertinent contractus priuati iudicialiter confirmati, niſi vtraque pars in perſona illos iudicio obtulerit d. c. 4. §. 4. aut ſaltem productus Ordin. Rec. cap. 18. §. 4.* Ceterum diffeſſio ſcripturae propriae fit hac formula: Daß es ſeine Hand und Siegel nicht ſey. alienae; daß er

ſe ſtatim *offert.* (c) Diffeſſio autem non a mandatario, (d) ſed *a principali fieri debet*, et poteſt ſtatim fieri ſine ſententia interlocutoria. (e)

nicht glaube, daß es N. Hand und Siegel ſey. add. ZIEGLERVS *loc. cit. p.* 159. RIVINVS *T. 25. En. 41.*

† *Iure Magdeb. iurandum:* Daß er weder Hand noch Siegel kenne. ORD. PROC. *cap. 35. §. 1. add.* ORD. REC. *cap. 47. §. 10.*

O. R. T. XXV. §. 4. hanc praeſcripſit formulam, et quidem in documentis propriis: Daß er ſelbige weder geſchrieben, noch unterſchrieben habe, auch ſolche mit ſeinem Wiſſen oder Willen durch einen andern nicht geſchrieben, oder unterſchrieben worden; in alienis autem: Daß er nicht glaube, noch dafür halte, daß der Ausſteller ſelbige geſchrieben, oder unterſchrieben habe, oder ſolche mit ſeinem Wiſſen oder Willen durch einen andern geſchrieben oder unterſchrieben worden.

(c) Haec oblatio fieri quoque poteſt per mandatarium, quod O. R. T. XXV. §. 4. non eſt mutatum. *Diſſent.* KRAVS. L. I. C. 3. S. 3. §. 20. p. 118.

(d) Nec a ceſſionario, ſed a cedente, ita *Scabini Lipſienſes anno 1712.* niſi producens conſentiat.

(e) Hodie, ſi productus ad diffeſſionem

§. IX.

Diffessio contentorum.

Non vero *integrum* est, *contenta*, vt loquuntur, *diffiteri*, si subscriptionem quis recognoscat, (a) nisi falsi indicia adsint. (b)

† *Aut*

se offerat, ad praestationem eius statim, absque interlocutione, terminum 8, vel 14. dierum iudex praefigit, in quo, si productus haud compareat, aut iuramentum diffessionis non praestet, aut eidem renunciet, documenta habentur pro recognitis, productus exceptiones, quas contra documenta allegare poterat, amittit, et 10. 20. vel pluribus thal. mulctatur, nisi iurare possit, eo tempore, quo ad diffessionem se obtulit, credidisse se, falsa esse documenta. O. R. T. XXV. §. 4.

9. (a) Sed exceptiones olim reiiciebantur in die reconuention, vel etiam zu absonderlicher Ausführung, non modo in Processu executiuo, sed etiam in ordinario, si forte huiusmodi documentum in reprobatione produceretur, BERGERVS *Suppl. Tom.* 2. *p.* 541.

(b) RIVINVS *Tit. XXV. En.* 25. 26. quamuis hic indicia remota sufficiant, ac satius omnino fuerit, diffessionem contentorum, etiamsi desint, illa admittere, vid. omnino BERGERVS

† *Aut productus extensionem in charta blanca alii fini a se destinata factam demonstret, iuretur.* ORD. RECOGN. *cap.* 47. §. 2.

§. X.

Facta recognitione sequitur *sententia interlocutoria*, si rite facta sit: Daß Kl. die documenta sub A. B. zur Nothdurfft recognosciret; alias, daß er das sub A. anderer *Sententia super recognitione.*

L 5

Elect. pag. 767. Iure nouissimo diffessio contentorum in processu ordinario (non in executiuo) ORD. REC. *Append.* §. 9. admittitur, si quis asseuerare possit, extensionem se inscio et inuito factam esse, daß die Extension wieder sein Wissen und Willen geschehen. Contra si productus documento iam extenso se subscripsisse fateatur, sed contenta eius se non legisse vrgeat, ad diffessionem non admittitur; integrum tamen ei est exceptionem hanc in articulis reprobatorialibus, aut instituta etiam peculiari actione vrgere. O. R. T. XXV. §. 6. cum reconuentio in processu ordinario locum non habeat., ORD. REC. *Tit. VI.* §. 2. Sed et diffessio contentorum, quoad documenta aliena, non permittitur, vid. KRAVS. l. c. §. 22. p. 119. add. EVND. p. 415.

derer Gestalt, und besser als geschehen, sub poena recogniti zu recognosciren schuldig; (a) quo casu contra contumacem eo modo proceditur, quem iam §. VI. indicauimus.

SECTIO IV.
DE
EDITIONE DOCVMENTORVM.

§. I.

Editionis petitio. SI documentum, quod quis producere cupit, aut aduersarius aut alius detineat, *editio* eius *expetenda* est, quod *statim*, dum articuli exhibentur, (a) fieri debet,

10. (a) Hodie hoc quoque casu comminatoria sententia non opus esse, sed documenta perinde ac si plane recognitio facta non sit, pro recognitis haberi posse, vero simile est. vid. O. R. T. XXV. §. 3.

1. (a) O. R. T. XXVI. §. 1. itaque non sufficit documenti mentionem factam esse, nisi editio petita fuerit. Secus olim obtinuit, editionem enim documenti in termino productionis de-

bet, (b) fierique ſolet hac formula: Dieſen Artickel beweiſet das Document ſub A. deſſen Edition von Bekl. hiermit gefordert wird, aut ſi a tertio exhibitio poſtuletur: Um deſſen edition die gewöhnlichen Compulſoriales (c) an Titium zu ertheilen gebethen wird. Qui ſi detrectet editionem, arctiores compulſoriales decernuntur, bey Straffe. (d)

§. II.

mum peti poſſe, plerisque placuit. vid. SCHWENDENDOERFFER. *ad Fibig. p. 705.* BERGER. *Elect. p. 783. et Supplement. Tom. II. pag. 560.*

(b) Si tamen editio poſtulata ſit primum a S. et poſtea producens reſciuerit, M. documentum poſſidere, editio a M. etiamnum poſtulari poſſe videtur. Integrum autem eſt iudici, iuramentum malitiae iniungere ei, quem protrahendae litis cauſa editionem poſtulare intelligit.

(c) Aut requiſitoriales, ſi is, qui poſſidet documentum, iudicis, coram quo cauſa agitur, iurisdictioni non ſubſit.

(d) Hodie ſtatim ab initio ei ſub poena 5. vel 10. thaleror. editio iniungi poteſt, concedi tamen eidem debet integrum ſpatium Saxon. ORD. REC. *tit. XXVII. §. 3.*

§. II.

Poena non edentis.

Multum autem interest, an is, qui documentum sibi edi cupit, eius copiam articulis probatorialibus subiecerit, an vero ea quoque destituatur: Priori enim casu si productus (a) editionem recuset, *petet editionem* illi *iniungi* (b) *sub poena editi* et recogniti; (c) con-

(a) Siue actor siue reus, licet † ORD. PROC. MAGD. VTRAQVE *t. 36. §. 1.* ORD. PROC. *Tit. XXVI.* hanc comminationem ad solum reum referre videatur. add. O. R. d. T. §. 1. et 2.

(b) Iure nouiss. parti, a qua editio postulatur, in prima citatione editio sub poena editi iniungitur, atque si in termino productionis non compareat, aut editionem sine causa recuset, documenta pro editis habentur. O. R. h. T. §. 2.

(c) Hoc casu editionem declinare potest, qui copiam pro originali agnoscit, quod sine speciali mandato fieri nequit. Etiam iure nou. O. R. T. VII. §. 2. Vtile id autem aliquando est, e. g. si documentum sine difficultate inueniri nequeat, aut

contra si copia destituatur; *alia comminatione* opus est. (d) Itaque rectius agunt, qui editionem imperari postulant bey der Verwarnung, (e) daß in dessen Verbleibung der Artickel, bey welchen das

si plus in eo, quam in copia contineatur.

(d) E. g. sub multa aut carceris poena. RIVINVS *Tit. XXVI. En. 28. 29.* parum enim proderit, documentum haberi pro edito et recognito, cuius tenor sit incognitus, vnde si huiusmodi forte lata sententia, inanis ea erit, aliaque comminatione productus ad edendum compellendus. BERGER. *Elect. pag. 786.* Hodie in *Sax. Elect.* tertius, a quo editio postulatur, si eam recuset, in multa 5. vel 10. th. incidit, pars aduersa autem, si copia documenti deficiat, ad edendum citatur, sub comminatione, daß die Articuli, zu deren Bestärckung die edition gesuchet, vor eingeräumt zu halten. O. R. d. §. 2.

(e) Vnde satius est interdum copiam non addere, etiamsi quis eam habeat; cum saepe plus consequatur producens, wenn die Artickel vor eingeräumt gehalten werden, als wenn das documentum pro edito et recognito geachtet wird.

alter negat, penes se documentum esse, *suscipi potest.* (c) Integrum autem est non actori modo, et reo, sed *et tertio cuique* hoc iusiurandum deferre. (d)

§. IV.

mit edition des Documents sub A. billig zu verschonen. Quae formula imprimis adhibetur eo casu, quo ad edendum non obstrictus est is, a quo editionem poscimus.

(c) Quod per O. R. non est mutatum; immo et si pronunciatum fuerit, daß Klägers Suchen nicht statt habe, Leuteratione interposita etiamnum iuramentum hoc deferri posse videtur.

(d) *Relationi* autem *et defensioni conscientiae* per probationem *non est locus.* ORD. PROC. SAX. *Tit. XXVI. pr. et §.* Es soll auch ferner. BERGERVS *Elect. p. 789.* exhibitio etiam omnium documentorum, quam ORD. PROC. SAX. *Tit. XXXVI.* §. da aber, permittit, plerumque frustranea est, nec a iuramento editionis liberat.

† *Quod edito legali omnium documentorum inuentario declinare permittit* ORD. PROC. MAGD. *cap. 36. §. 2.* Vnde infrequens ac fere nullus beneficii huius vsus est, quem prorsus sustulit O. R. d. T. §. 2.

§. IV.

Si is, cui editio iniuncta est, *praestare velit iuramentum edendorum*, (a) documentum *pro edito haberi nequit.* Iurat autem, se neque habere instrumentum, neque dolo possidere desiisse, daß er daß Document nicht habe noch gefährlicher Weise von Händen kommen lassen: (b) *eo praestito* super illis *Iuramentum edendorum.*

4. (a) Admittendus autem ad hoc iuramentum est, *etiamsi* per *sententiam*, quae in rem iudicatam transiit, sub poena editi edere iussus, BERGERVS *Elect. p. 788.* RIVINVS *Tit. 26. Enunciat. 21.* aut, quod hodie fieri debet, sub poena editi ad editionem citatus sit. Oblatio ad hoc iuramentum etiam per mandatarium fieri potest.

(b) De *culpa* hoc iuramentum non praestatur, (vocabulum enim gefährlich de dolo tantum accipiendum est) neque de iis, quae in documento continentur, (ob er Nachricht von dem Inhalt des Documents habe) iure nouissimo tamen iurare tenetur, qui iussus est edere documentum: daß er nicht wisse, wo das Document sonst anzutreffen, O. R. d. §. 2. quod olim exi-

p. 766. (b) immo ſententiam comminatoriam et *condemnationem* in expenſas *euitabit*, *qui diffeſſioni* ſe

cto factam, documentum habetur pro recognito, et is, qui ad diffeſſionem ſe obtulit, 10. 20. vel plurium thal. mulctam incurrit. Si probatio non plene facta ſit, ſuppletorio iuramento locus eſſe poteſt. O. R. T. XXV. §. 5. Sed et ad diffeſſionem documenti alieni non admittendus eſt productus, ſi producens probare poſſit ab iis, quorum nomina prae ſe fert, ſubſcriptum eſſe, *ita pron.* F. I. L. Anno 1727. M. Mart.

(b) O. R. T. XXV. §. 4. Documenta tamen publica diffiteri non licet, DECIS. ELECT. 74. BERGERVS *Suppl. Tom. 2. pag. 532.* vnde extra Saxoniam ne recognitione quidem opus habent, immo nec in Saxon. Elect. poſt O. R. d. T. §. 2. Suſpecta tamen ob ſuſpicionem falſi fieri poſſunt.

† ORD. PROC. MAGD. *cap. 35. §. 1. cap. 4. §. 3. quo non pertinent contractus priuati iudicialiter confirmati, niſi vtraque pars in perſona illos iudicio obtulerit d. c. 4. §. 4. aut ſaltem productus Ordin. Rec. cap. 18. §. 4.*

Ceterum diffeſſio ſcripturae propriae fit hac formula: Daß es ſeine Hand und Siegel nicht ſey. alienae; daß er

se statim *offert*, (c) Diffessio autem non a mandatario, (d) sed *a principali fieri debet*, et potest statim fieri sine sententia interlocutoria. (e)

nicht glaube, daß es N. Hand und Siegel sey. add. ZIEGLERVS *loc. cit. p.* 159. RIVINVS *T.* 25. *En.* 41.

† *Iure Magdeb. iurandum:* Daß er weder Hand noch Siegel kenne. ORD. PROC. *cap.* 35. §. 1. *add.* ORD. REC. *cap.* 47. §. 10.

O. R. T. XXV. §. 4. hanc praescripsit formulam, et quidem in documentis propriis: Daß er selbige weder geschrieben, noch unterschrieben habe, auch solche mit seinem Wissen oder Willen durch einen andern nicht geschrieben, oder unterschrieben worden: in alienis autem: Daß er nicht glaube, noch dafür halte, daß der Aussteller selbige geschrieben, oder unterschrieben habe, oder solche mit seinem Wissen oder Willen durch einen andern geschrieben oder unterschrieben worden.

(c) Haec oblatio fieri quoque potest per mandatarium, quod O. R. T. XXV. §. 4. non est mutatum. *Dissent.* KRAVS. L. I. C. 3. S. 3. §. 20. p. 118.

(d) Nec a cessionario, sed a cedente, ita *Scabini Lipsienses anno* 1712. nisi producens consentiat.

(e) Hodie, si productus ad diffessionem

§. IX.

Diffessio contentorum.

Non vero *integrum* est, *contenta*, vt loquuntur, *diffiteri*, si subscriptionem quis recognoscat, (a) nisi falsi indicia adsint. (b)

† *Aut*

se offerat, ad praestationem eius statim, absque interlocutione, terminum 8, vel 14. dierum iudex praefigit, in quo, si productus haud compareat, aut iuramentum diffessionis non praestet, aut eidem renunciet, documenta habentur pro recognitis, productus exceptiones, quas contra documenta allegare poterat, amittit, et 10. 20. vel pluribus thal. mulctatur, nisi iurare possit, eo tempore, quo ad diffessionem se obtulit, credidisse se, falsa esse documenta. O. R. T. XXV. §. 4.

9. (a) Sed exceptiones olim reiiciebantur in die reconuention, vel etiam zu absonderlicher Ausführung, non modo in Processu executiuo, sed etiam in ordinario, si forte huiusmodi documentum in reprobatione produceretur, BERGERVS *Suppl. Tom. 2. p. 541.*

(b) RIVINVS *Tit. XXV. En. 25. 26.* quamuis hic indicia remota sufficiant, ac satius omnino fuerit, diffessionem contentorum, etiamsi desint, illa admittere, vid. omnino BERGERVS

† *Aut productus extensionem in charta blanca alii fini a se destinata factam demonstret, iuretur.* ORD. RECOGN. *cap.* 47. §. 2.

§. X.

Facta recognitione sequitur *sententia interlocutoria*, si rite facta sit: Daß Kl. die documenta sub A. B. zur Nothdurfft recognosciret; alias, daß er das sub A. anderer

Sententia super recognitione.

Elect. pag. 767. Iure nouissimo diffessio contentorum in processu ordinario (non in executiuo) ORD. REC. *Append.* §. 9. admittitur, si quis asseuerare possit, extensionem se inscio et inuito factam esse, daß die Extension wieder sein Wissen und Willen geschehen. Contra si productus documento iam extenso se subscripsisse fateatur, sed contenta eius se non legisse vrgeat, ad diffessionem non admittitur; integrum tamen ei est exceptionem hanc in articulis reprobatorialibus, aut instituta etiam peculiari actione vrgere. O. R. T. XXV. §. 6. cum reconuentio in processu ordinario locum non habeat, ORD. REC. *Tit. VI.* §. 2. Sed et diffessio contentorum, quoad documenta aliena, non permittitur, vid. KRAVS. l. c. §. 22. p. 119. add. EVND. p. 415.

derer Gestalt, und besser als geschehen, sub poena recogniti zu recognosciren schuldig; (a) quo casu contra contumacem eo modo proceditur, quem iam §. VI. indicauimus.

SECTIO IV.

DE

EDITIONE DOCVMENTORVM.

§. I.

Editionis petitio. SI documentum, quod quis producere cupit, aut aduersarius aut alius detineat, *editio* eius *expetenda* est, quod *statim*, dum articuli exhibentur, (a) fieri debet,

10. (a) Hodie hoc quoque casu comminatoria sententia non opus esse, sed documenta perinde ac si plane recognitio facta non sit, pro recognitis haberi posse, vero simile est. vid. O. R. T. XXV. §. 3.

1. (a) O. R. T. XXVI. §. 1. itaque non sufficit documenti mentionem factam esse, nisi editio petita fuerit. Secus olim obtinuit, editionem enim documenti in termino productionis de-

bet, (b) fierique solet hac formula: Diesen Artickel beweiset das Document sub A. dessen Edition von Bekl. hiermit gefordert wird, aut si a tertio exhibitio postuletur: Um dessen edition die gewöhnlichen Compulsoriales (c) an Titium zu ertheilen gebethen wird. Qui si detrectet editionem, arctiores compulsoriales decernuntur, bey Straffe. (d)

§. II.

mum peti posse, plerisque placuit. vid. SCHWENDENDOERFFER. *ad Fibig. p. 705.* BERGER. *Elect. p. 783. et Supplement. Tom. II. pag. 560.*

(b) Si tamen editio postulata sit primum a S. et postea producens resciuerit, M. documentum possidere, editio a M. etiamnum postulari posse videtur. Integrum autem est iudici, iuramentum malitiae iniungere ei, quem protrahendae litis causa editionem postulare intelligit.

(c) Aut requisitoriales, si is, qui possidet documentum, iudicis, coram quo causa agitur, iurisdictioni non subsit.

(d) Hodie statim ab initio ei sub poena 5. vel 10. thaleror. editio iniungi potest, concedi tamen eidem debet integrum spatium Saxon. ORD. REC. *tit. XXVII. §. 3.*

§. II.

Poena non edentis.

Multum autem intereſt, an is, qui documentum ſibi edi cupit, eius copiam articulis probatorialibus ſubiecerit, an vero ea quoque deſtituatur: Priori enim caſu ſi productus (a) editionem recuſet, *petet editionem* illi *iniungi* (b) *ſub poena editi* et recogniti; (c) con-

(a) Siue actor ſiue reus, licet † ORD. PROC. MAGD. VTRAQVE *c. 36. §. 1.*
ORD. PROC. *Tit. XXVI.* hanc comminationem ad ſolum reum referre videatur. add. O. R. d. T. §. 1. et 2.

(b) Iure nouiſſ. parti, a qua editio poſtulatur, in prima citatione editio ſub poena editi iniungitur, atque ſi in termino productionis non compareat, aut editionem ſine cauſa recuſet, documenta pro editis habentur. O. R. h. T. §. 2.

(c) Hoc caſu editionem declinare poteſt, qui copiam pro originali agnoſcit, quod ſine ſpeciali mandato fieri nequit. Etiam iure nou. O. R. T. VII. §. 2. Vtile id autem aliquando eſt, e. g. ſi documentum ſine difficultate inueniri nequeat, aut

contra si copia destituatur; *alia comminatione* opus est. (d) Itaque rectius agunt, qui editionem imperari postulant bey der Verwarnung, (e) daß in dessen Verbleibung der Artickel, bey welchen das

si plus in eo, quam in copia contineatur.

(d) E. g. sub multa aut carceris poena. RIVINVS *Tit. XXVI, En. 28. 29.* parum enim proderit, documentum haberi pro edito et recognito, cuius tenor sit incognitus, vnde si huiusmodi forte lata sententia, inanis ea erit, aliaque comminatione productus ad edendum compellendus. BERGER. *Elect. pag. 786.* Hodie in *Sax. Elect.* tertius, a quo editio postulatur, si eam recuset, in multa 5. vel 10. th. incidit, pars aduersa autem, si copia documenti deficiat, ad edendum citatur, sub comminatione, daß die Articuli, zu deren Bestärckung die edition gesuchet, vor eingeräumt zu halten. O. R. d. §. 2.

(e) Vnde satius est interdum copiam non addere, etiamsi quis eam habeat; cum saepe plus consequatur producens, wenn die Artickel vor eingeräumt gehalten werden, als wenn das documentum pro edito et recognito geachtet wird.

das Document induciret, vor eingeräumt zu halten. (f)

† *Aut pro re nata*, bey Verlust seines vermeinten Rechts. ORDIN. PROC. MAGD. RECOGN. *c. 36. §. 1.*

§. III.

Quis edat? Quis edere documenta teneatur, et quando in primis actor a reo, (a) reus ab actore editionem

(f) Quod *si* quis statim *articulos* illos *concedere* producenti *velit*, *editio* ei *iniungi* aut documentum pro edito haberi *nequit*, etiamsi sub poena editi citatus sit. Idque etiam absque speciali mandato a Procuratore fieri potest, RIVINVS *loc. cit. Enunciat. 31.* add. DISSERT. *de Spec. Mandat.* §. *9.* Hodie hic actus specialis mandati esse censetur, quamuis vt nominatim exprimatur, non necesse sit.

3. (a) Id saltem hoc loco addere liceat, 1) reum teneri actori edere documenta, quae ad replicam probandam faciant, etiamsi replica inserta sit libello. BERGERVS *Elect. p. 779.* TITIVS *ad Laut. Tit. de edend.* O. R. T. XXVI. *§.* 1. 2) pro documentis communibus apud nos hodie haberi, non modo quae ratione proprietatis, aut vsus, simul ad nos per-

nem postulare possit, alibi traditur; hic tantum admonendum est, vel indicia adesse, eum, a quo documentum edi desideramus, illud exhibere posse, vel indicia huiusmodi deficere: posteriori casu *iuramentum deferri potest*, *Demonstratio possessionis*

† ORDIN. PROC. MAGDEB. RECOGN. *cap. 36. §. 1.*

modo deferens iuramentum calumniae praestare possit, *quo non opus* est, *si probabile* sit, *documenta illum*, a quo editionem eorum poscimus, *possidere*. (b) Haec autem *delatio* iuramenti, vt articulis probatorialibus statim subiiciatur, necesse non est, sed vel *tunc*, *vbi alter*

tinent, sed et ea, ad quae ex alia quacunque causa ius nobis competit, das kan man sonst eines gewissen Interesse halben Anspruch hat, O. R. d. T. §. 1. quod etiam ad ea documenta, quorum editionem a tertio petimus, pertinere videtur. conf. KRAVS. L. 1. C. 3. S. 4. §. 5.

(b) Alias enim si nec indicia adsint, nec iuramentum deferatur, pronunciatur; wegen des Documents sub A. hat Klägers Suchen nicht statt, aut daß Bekl.

alter negat, penes se documentum esse, *suscipi potest.* (c) Integrum autem est non actori modo, et reo, sed *et tertio cuique* hoc iusiurandum deferre. (d)

§. IV.

---

mit edition des Documents sub A. billig zu verschonen. Quae formula imprimis adhibetur eo casu, quo ad edendum non obstrictus est is, a quo editionem poscimus.

(c) Quod per O. R. non est mutatum; immo et si pronunciatum fuerit, daß Klägers Suchen nicht statt habe, Leuteratione interposita etiamnum iuramentum hoc deferri posse videtur.

(d) *Relationi* autem *et defensioni conscientiae* per probationem *non est locus.* ORD. PROC. SAX. *Tit. XXVI. pr. et §.* Es soll auch ferner. BERGERVS *Elect. p. 789.* exhibitio etiam omnium documentorum, quam ORD. PROC. SAX. *Tit. XXXVI.* §. da aber, permittit, plerumque frustranea est; nec a iuramento editionis liberat.

† *Quod edito legali omnium documentorum inuentario declinare permittit* ORD. PROC. MAGD. *cap. 36. §. 2.*

Vnde infrequens ac fere nullus beneficii huius vsus est, quem prorsus sustulit O. R. d. T. §. 2.

§. IV.

Si is, cui editio iniuncta est, *praestare velit iuramentum edendorum*, (a) documentum *pro edito haberi nequit.* Iurat autem, se neque habere instrumentum, neque dolo possidere desiisse, daß er daß Document nicht habe noch gefährlicher Weise von Händen kommen lassen: (b) *eo praestito* super illis

Iuramentum edendorum.

4. (a) Admittendus autem ad hoc iuramentum est, *etiamsi* per *sententiam*, quae in rem iudicatam transiit, sub poena editi edere iussus, BERGERVS *Elect. p. 788.* RIVINVS *Tit. 26. Enunciat. 21.* aut, quod hodie fieri debet, sub poena editi ad editionem citatus sit. Oblatio ad hoc iuramentum etiam per mandatarium fieri potest.

(b) De *culpa* hoc iuramentum non praestatur,(vocabulum enim gefährlich de dolo tantum accipiendum est) neque de iis, quae in documento continentur, (ob er Nachricht von dem Inhalt des Documents habe) iure nouissimo tamen iurare tenetur, qui iussus est edere documentum: daß er nicht wisse, wo das Document sonst anzutreffen, O. R. d. §. 2. quod olim exi-

illis articulis, quos probare per documentum cupiebat, *noua probatio* actori *non permittitur:* (c) vnde, nisi certo constet, illum, a quo editionem postulamus, documentum habere, satius est ab initio aliud probandi medium eligere, (d) aut actionem ad exhibendum instituere, antequam principale iudicium subeamus. Editio autem et recognitio in eodem libello peti non potest, sed pronunciatur: daß die Klage, inmaßen sie anbracht, nicht statt hat. (e)

SECTIO

gi non poterat. vid. RIVINUS *Tit. 26. Enunciat. 18.*

(c) Potest tamen editionem eiusdem documenti ab alio petere, potest etiam *ab initio* ad probationem eiusdem articuli *praeter documentum etiam testes adhibere.*

(d) E. g. *iuramenti delationem*, quam tamen cumulare non licet cum probatione per documenta.

(e) Quod hodieque obtinebit, nisi forte iudex libellum, perinde ac si recognitionis nulla facta esset mentio, sustineat, vid. O. R. T. V. §. 1.

SECTIO V.

DE REPROBATIONE.

§. I.

SI *probatio per testes* suscepta et *absoluta* sit, *reus* ad publicationem attestationum citatur, qui si reprobatione vti velit, *intra terminum Saxonicum* (a) *a die insinuatae citationis* (b) contra publicationem *protestatur*, articulos re- pro-

Fatale reprobationis contra probationem per testes.

M 2

1. (a) Atque hoc fatale obseruandum est, 1) licet *in sententia* reprobatio ad Terminum Saxonicum non fuerit adstricta, ORD. PROC. *Tit. XXI. pr.* O.R.T. eod. §. 1. immo 2) etiamsi probatio spatium extraordinarium habuerit, e. g. 2. menses in iure braxandi, MENCKEN. *Tit. XX.* §. 3. De quo tamen non immerito quis dubitet, in primis, si sententiae clausula in ebenmäßiger Frist adiecta fuerit.

(b) *Nisi intempestiue emittatur* citatio, e. g. si probatio per testes et documenta fiat ante documentorum recognitionem, hoc enim casu citatio haec effectu destituitur. BERGERVS *Supplem. Tom. II. p. 505.*

probatorios *offert*, (c) aut dilationem eo nomine petit, alias enim reprobationem deseruisse censetur.

† *Add.* ORD. PROC. MAGD. *cap. 30. §. 18. Hodie in terris Prussicis reus, cui articuli probatorii communicati, intra quatuor septimanas cum interrogatoriis, etiam articulos reprobatorios offerre iubetur* ORD. GENER. *d. emend. re iudic. §. 40.*

§. II.

et documenta. *Sin probatio per* sola *documenta facta* sit, citatur zum Verfahren über den geführten Beweiß, atque *ex tempore* huius *citationis* insinuatae *terminus reprobationis currere incipit;*

† ORDIN. PROC. MAGD. RECOGN. *cap. 30. §. 9. Hodie secus d. §. 40.* ORD. GEN.

qua

(c) Neque enim fatale reprobationis demum a die ad publicationem definito, nec a die protestationis interpositae, sed statim a die insinuatae citationis currit. RIVINUS *Tit. XXI. Enunciat. I.* adeo vt, si terminus publicationis prorogetur, fatale hoc

qua citatione non opus est, si aut antea ad reprobationem se obtulerit reus, (a) id quod ei permissum est, etiam antequam actor probationem absoluit; (b) aut sententiae interlocutoriae, (c) quae super

non a die notificatae prorogationis, sed primae citationis insinuatae nihilominus computandum sit. RIVIN. *loc. cit. Enunc. II.* MENCKEN. *ib.* §. 5. Quid iure nouissimo obtineat, §. 5. indicabimus.

2. (a) Tum enim volunt *a die oblationis* fatale reprobationis currere. ZIEGLERVS *ad Ord. Proc. Tit. XXI. verb.* unverboten *p. 145.* MENCKEN. *§. 14.* RIVINVS *Enunciat. 14.*

† *Conf.* ORD. PROC. MAGD. cap. 30. §. 20.

(b) Immo deserta declarata fuit ante absolutam probationem reprobatio per anticipationem inchoata, ob negligentiam supinam a reo posthaec admissam, *a Facultate Iuridica Lipsiensi* teste MENCKEN. *d. t.* §. 6. Contra oblatis licet articulis et petita sed neglecta dilatione reum reprobationem non deseruisse, cum probatio nondum absoluta esset, censuit F. I. L. M. *April. 1729.*

(c) Nescio autem, an eandem vim habeat *praeceptum iudicis* eine Auflage,

recognitione documentorum fertur, inſertum ſit: daß nunmehro mit dem bedingten Gegen-Beweiß zu verfahren. (d) Inſeri autem hoc nequit, niſi in ſpecie petitum ſit, (e) cuius rei rationem merito deſiderat ZIEGLERVS *p. 144. in f.*

§. III.

Etiam poſt intempeſtiuam publicationem.

Sola tamen *publicatio atteſtationum intempeſtiue facta* (a) reprobandi facultatem non adimit: (b) vt

quod affirm. RIVINVS *hoc Tit. En. IV.* cum alias comminationes non ſoleant eundem ac ſententiae effectum praeſtare.

(d) Quo caſu terminus reprobatorius incipit *a die iudicati*, nec opus eſt citatione zum Verfahren über den Beweiß, RIVINVS *Enunciat. 4.*

(e) Si petierit pars eam adiici, iudex vero omiſerit, non ideo reprobatio petenti ademta cenſeri debet. ZIEGLERVS *l. c.*

3. (a) E. g. ante terminum in citatione expreſſum, aut poſt interpoſitam proteſtationem. RIVINVS *Enunciat. 19.*

(b) Quod ſi reus in termino publicationis compareat, eamque fieri permit-

vt illud quoque dubio non careat, an, si publicatio, protestatione contra eam omissa, facta fuerit, reus, qui in termino publicationis non comparuit, et articulos tempestiue obtulit, a reprobatione excludendus sit, (c) in primis si attestationes sibi non innotuisse iuramento possit confirmare. conf. MENCKEN. *loc. cit.* §. 8. BERGERVS *Oecon. p.* 1081.

§. IV.

Contra *si appareat, attestationes* testium *reo cognitas* et perspectas esse, *et cognitas attestationes.*

tat, reprobationi renunciasse censetur, BERGERVS *Elect. p.* 700. etiamsi, dum in publicationem consentit, de reprobatione protestetur, MENCKEN. *loc. cit.* §. 8.

(c) Quamuis enim plerique affirment, reprobationem tunc amplius admittendam non esse, BERGERVS *Oecon. p.* 1080. etiamsi terminus ad publicationem definitus admodum angustus fuerit, nulla tamen lege cautum ita est. conf. RIVINVS *h. t. Enunciat.* 16. *seq.* Satius ergo fuerit, Terminum publicationis ita praefi-

esse, *licet publicatio nondum facta*, sed aliunde notitiam earum consecutus sit ad reprobationem eum non admittendum esse; non pauci contendunt. PHILIPPI *h. Tit. Conf. I.* Sed cum hoc quoque nulla lege cautum sit, (a) contraria sententia et benignior et verior esse videtur. Conf. MENCKEN. *h.* §. *II.* BERGERVS *Oecon. l. c.*

§. V.

Nouissimo iure haec immutata sunt omnia, atque fatale reprobationis, siue probatio per testes, siue per documenta fiat, sine discrimine currit ex quo articuli probatorii insinuati sunt, von der dem Part beschehenen Insinuation der Be-

gere, vt elapso demum spatio Saxonico a die insinuatae citationis computando publicatio peragatur.

(a) Nam *Part. I.* CONST. ELECT. 16. §. *fin.* tantum de solenni publicatione agit, non de notitia, quam quis aliunde consecutus est.

Beweiß-Articul. O. R. T. XXI. §. 1. (a)

§. VI.

Ceterum *reprobatio eodem modo instituitur, quo probationem fieri praec. Sectionib.* commemorauimus. *Modus reprobandi.*

† *Iure Magdeb. probatio et reprobatio eodem termino, quo etiam interrogatoria contra articulos reprobatoriales offerre actori licet, simul instituuntur.* ORD. GENER. *d. emend. re iudic.* §. 40.

Itaque circa petendas dilationes, testiumque et documentorum productionem eadem erunt obseruanda, O. R. T. XXI. §. 1. delatione autem iuramenti reum super articulis reprobatorialibus vti posse *Cap. seq.* admonebimus. add. O. R. d. T. §. 2.

5. (a) Etiamsi probatio solum per documenta fiat, iudici igitur, sub multa 5. th. incumbit prouidere, vt, quo die, et qua ratione haec insinuatio facta sit, ad acta referatur. Currit autem hoc fatale a momento insinuationis. Ita censuit F. I. L. *An.* 1732.

CAP. IV.

DE PROBATIONE PER IVSIVRANDVM.

SECTIO I.

DE IVRAMENTI DELATIONE.

§. I.

Fatale iurisiurandi ab actore deferendi super libello,

INtegrum est actori *iusiurandum reo* super actione aut super parte etiam libelli

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 29. §. 2.

deferre, modo haec delatio fiat *ante guarandam praestitam et litem pure contestatam*. Euentualis aut non

1. (a) Iure nouo iuramenti delatio statim in ipso libello fieri debet, vt reus, qui sub poena conf. et conu. citatur, deliberare possit, vtrum iusiurandum acceptare, an referre, aut conscientiam per probationes defendere velit. O. R. T. XIIX. §. 1. itaque, quae hoc §. traduntur, in Elect. Sax. hodie vsum non habent.

non rite facta (b) litis contestatio, vt et oblatio ad guarandam (c) facultatem hanc ei non adimit, (d) nec vt ante terminum fiat delatio, necesse est, quae repetitioni libelli subiici potest: (e) quamuis satius sit, ipsi libello statim hanc declarationem addi. (f)

§. II.

(b) Ita si reus iussus sit andergestalt, oder besser als geschehen auf die erhobene Klage zu antworten, actori adhuc licebit iusiurandum deferre. Vbi tamen expendendum est, an id procedat etiam quoad illa capita libelli, ad quae reus sat bene respondit.

(c) Etiamsi reus se declarauerit, quod guarandam pro praestita habere velit: hoc enim actori praeiudicare nequit. v. *supr. C. II. Sect. IV.* §. 4. *lit. a.*

(d) Sed et *post* praestitam *guarandam in eadem positione* iuramenti delationem adhuc fieri posse censet BERGERVS *Supplem. Tom. I. p. 160. seq.*

(e) Adeo vt reus, si ante repetitionem libelli litem contestetur, actori iuramenti delationem adimere nequeat. BERGERVS *Supplem. Tom. II. p.* 402. MENCKEN. *Tit. XIIX.* §. 4.

(f) 1) Quia guaranda statim debebat ante emissam citationem exigi. RES. GRAV. *d. an.* 1661. §. 17. Vid. *supr.*

§. II.

Super replica,

Sed et *super replica post litis contestationem iusiurandum deferre licit*, (a) etiam postquam probatio actori iniuncta est. Neque enim, vt statim litis contestatione facta replicet, et iusiurandum deferat actor, necesse est, sed articulis, quos vocant, elisiuis delationem subiici sufficit. (b) *Secus* est, *si* repli-

C. I. Sect. 2. §. *11.* 2) ne reus nouum deliberandi spatium exigat, si in termino demum deferatur iusiurandum. Atque hoc, vt diximus lit. (a), Ordin. Recogn. cautum est. Ceterum in ipso libello facta dilatio non censetur reuocata, etiamsi cum libello non repetatur. O. R. T. XIIX. §. 1. RIVINVS *Tit. XILX. Enunciat.* 30. conf. MENCKEN. *h. Tit.* §. 9. vbi docet contrariam sententiam olim in *Suprema Curia Prouinciali Lipsiensi* obseruatam fuisse.

2. (a) Atque hoc etiam per O. R. non est mutatum, adeoque super replica et ante, et post litem contestatam iuramentum deferri potest.

(b) Vid. O. R. T. XIIX. §. 2. sed haec delatio hodie fieri debet simul ac articuli offeruntur, non demum in ter-

replica *libello inserta* sit, tunc enim iuramentum perinde ac super reliquis libelli partibus ante litem contestatam et guarandam praestitam debet deferri. (c)

§. III.

Post litis contestationem actori non est integrum reo iuramentum deferre; (a) *post litis contestationem.*

† *Etiamsi protestationem eo nomine interposuerit.* ORD. PROC. MAGD. VTRAQVE *cap.* 29. §. 1.

nisi

mino, vt iudex eum, cui iuramentum delatum est, sub poena conf. et conu. citare possit, quod ad officium iudicis pertinet, etiamsi a parte non fuerit imploratus, parti autem incumbit implorare officium iudicis, nisi incurrere velit multam 5. th. d. §. 2.

(c) Quia tunc replica est pars libelli, et actor exceptionem rei praeuidit, adeoque statim iuramentum deferre potuit debuitque. BERGERVS *Elect. p.* 505. Post O. R, delatio hoc casu in ipso libello, non demum in termino peragenda est. d. T. XIIX. §. 1.

3. (a) Hodie ne quidem ante litem contestatam, nisi in ipso libello.

nisi *nouam actionem instituere*, et refusis expensis processum de nouo exordiri velit,

† *Add.* ORD. PROC. MAGD. REC. *c.* 18. §. 7.

id enim eo vsque ipsi *permittitur*, *donec sententia*, quae *probationem* ei *iniungit*, transeat in rem iudicatam. BERGERVS *Elect.* *p.* 177. et *p.* 505. MENCKEN. §. 4. (b)

§. IV.

De iure communi.

Extra Saxoniam latius patet deferendi *iusiurandum* potestas, adeo, vt actor quoque, *qui in probatione defecit*, ea vti possit. Quod limitant nonnulli, et, ex quo per sententiam probatio iniuncta sit, iuramentum deferri posse negant. BERGERVS *El. p.* 509. *Supplem.* *Tom.*

(b) Vid. O. R. T. V. §. 9. vbi cautum est, libellum quoad modum probandi mutari posse, so lange bis auf den Beweiß Rechtskräfftig erkannt, nouam actionem institui, bis zu Ablauf der zu Ubergebung des Beweises nachgelaßenen Frist.

Tom. I. p. 162. Sed contraria ſententia, quae etiam eo caſu hanc poteſtatem actori integram relinquit, verior eſſe videtur. Conf. MENCKEN. *h. t.* §. *4. in fin.* (a)

§. V.

Reo permittitur iusiurandum ſuper exceptionibus deferre ante litis conteſtationem, non quidem ſuper litis ingreſſum impedientibus, RIVINVS *loc. cit. Enunciat. 36.* (nam eae non admittuntur, niſi ſint in continenti liquidae) ſed ſuper *dilatoriis* tamen quibusdam (a) et

Delatio iuramenti ſuper exceptionibus.

4. (a) Interim in nonnullis Collegiis Iuridicis conſenſu illa opinio obtinuit, adeo vt ne reum quidem, cui probatio vel demonſtratio per rem iudicatam iniuncta eſt, ad iuramenti delationem admittant, niſi clauſula, quae iusiurandum deferendi facultatem tribuat, ſententiae ſit adiecta.

5. (a) E. g. ſuper exceptione litis pendentiae, ſpolii etc. *Scabini Lipſienſes* ne quidem ſuper his delationem iurisiurandi ante litis conteſtationem admittunt. Quorum ſententiam con-

et post litis contestationem super *peremtoriis.*

† *Antequam ab actore replicando negatae fuerint*, ORD. PROC. MAGD. REC. *cap.* 29. §. 4.

Vbi in arbitrio eius est, an statim litem affirmatiue contestatus velit delatione iuramenti vti, (b) an vero demum super articulis probatorialibus iurandi conditionem aduersario offerre.

§. VI.

Post litis contestationem negatiuam.

Atque *si litem* quidem *negatiue contestatus sit*, super *articulis* reprobatorialibus *iusiurandum deferre* poterit, etiamsi in sententia delatio ipsi

firmauit O. R. T. XI. §. 1. vid. supr. L. I. C. 2. S. 5. §. 9. lit. b.

(b) Si negatiue litem contestatus sit, non attenditur illa delatio iuramenti, sed iniuncta actori probatione, reo reprobatio et iuramenti delatio reseruatur. Sed et si affirmatiue litem contestatus, plures exceptiones opponat, et tantum super vna vel altera iuramenti delatione vtatur, non habita illius ratione, exceptionum probatio reo iniungitur, cum integrum illi sit, articulis pro-

ipsi non sit reseruata. (a) Contra *affirmatiuam.* si litem *affirmatiue* contestato exceptionum iniuncta sit probatio, iuramenti delatio olim amplius non admittebatur, (b) nisi nominatim

batorialibus ad illas exceptiones directis, iurisiurandi delationem subiicere, et actor sine praeuia citatione cogi nequeat, vt respondeat et iurisiurandi conditionem accipiat aut referat.

6. (a) E. g. Si pronunciatum sit: Bekl. Gegenbeweiß vorbehältlich, nulla facta iuramenti delationis mentione: conf. MENCKEN. *h.* §. *12.* RIVINVS *Tit. XXI. Enunc. 33.* idque obtinet, etiamsi sibi facultatem iuramentum deferendi reseruari petierit: quod quidem apud nos hodie dubio caret. O. R. T. XXI. §. 2. quamuis olim plerique existimauerint, hoc casu satius esse, leuteratione interposita reseruationem iuramenti delationis denuo vrgere.

(b) O. P. V. Tit. XVIII. §. da aber, RIVINVS *Tit. XIIX. Enunciat. 33.* MENCKEN. §. 13. Quia nimirum semel probatio reo iniuncta est per sententiam: Dieweil Bekl. auf die erhobene Klage geantwortet, und solcher allenthalben geständig, darneben aber unterschiedene Exceptiones vorgeschü-

natim reseruata esset. (c) Iure nouissimo hoc quoque casu reseruatione non opus est, sed reo iuramentum sine discrimine deferre licet. (d)

§. VII.

Super articulis. *Delatio super articulis* plerumque statim iis subiicitur, hac formula: Dieser Artickel wird Kln. in sein Gewissen, Wissenschafft und Wohlbewust gestellt. Quia tamen nulla lege haec forma praescripta est, etiam per literas aut *in termino productionis* (a) delationem adhuc

tzet; so ist er dieselben in Sächs. Frist zu erweisen schuldig &c. vid. *supr.* §. *IV.*

(c) Vnde addi solet: Es ist auch beyden Theilen bey dem ihnen zuerkandten Beweiß und Gegen-Beweiß der Eydesdelation sich zu gebrauchen unbenommen. Qua clausula hodie apud nos non est opus.

(d) O. R. T. XXI. §. 2. qua derogatum est Ord. Vet. T. XIIX. §. da aber.

7. (a) MENCKEN. *h. t.* §. 12. Quod si tamen per sententiam, quod plerumque fit, facultas iusiurandum deferendi ad terminum probatorium adstricta sit, ipsis articulis tutissime

adhuc fieri posse probabile est. (b)

§. VIII.

Si *iuramentum super facto proprio* deferatur, *conscientiae* (in *et factis propriis, vel alienis.*

N 2 das

delatio subiicitur. BERGERVS *Elect. p. 506.* Sed ex quo O. R. T. XIIX. §. 2. hanc formam praescripsit, apud nos delatio in termino productionis amplius fieri nequit, sed ipsis articulis statim subiici debet, vt pars altera citari possit sub poena conf. et conu. zur Einlassung auf die Articul, darüber der Eyd deferiret.

(b) Sed et *omissa repetitione delationis in Termino* iuramentum desertum haberi non potest, RIVINVS *Tit. XXI. Enunciat. 40.* O. R. d. T. XVIII. §. 1. verb. wenn auch gleich in termino die Eydes-delation insonderheit nicht wiederhohlet. it. T. XX. §. 7. verb. ungeachtet der producent, wenn er sonst nur in termino sich meldet, die Artickel mit der Eydes-delation nicht wiederhohlet. Quin potius alter, qui non respondet, hoc casu etiam pro confesso et conuicto habetur *d. §. 7.* modo rite facta fuerit prouocatio, zur Einlassung auf die Artickel. BERGERVS *p. 507.* quod ne quidem O. R. requirit, verb. wenn er sonst nur in termino sich mel-

das Gewissen,) si *super alieno scientiae aut notitiae* (auch Wissenschafft und Wohlbewust) *committitur* : adeo, vt, si soli conscientiae commissum fuerit alienum factum, delatio iuramenti vix attendatur, sed probatio iniungatur, (a) BERGERVS *Elect. p.* 542. RIVINVS *Enunciat.* 39. *generalis* tamen facta *delatio* (über diesen Articul wird Bekln. der Eyd deferiret) sustinetur, (b) conf. MENCKEN.

det. Certe ea quoque omissa non statim iurisiurandi delationem deserens deseruisse censendus est, RIVINVS *d. l. Enunciat.* 41. *seq.* add. O. R. d. T. XX. §. 7. Contra si in termino, qui iuramentum detulit, non compareat, articulos, super quibus iuramentum detulit, omnino deseruisse censetur. O. R. d. §. 7. verb. an denen Artickeln, darüber er Producten den Eyd deferiret, sich versäumet.

8. (a) Sed hanc inanem formularum subtilitatem sustulit O. R. T. XVIII. §. 3. quae iudicem iubet non ad verba, sed ad facta respicere, vnde hodie apud nos etiam minus accurate facta delatio negligi nequit.

(b) Quod nunc expressa sanctione confirmatum est, O. R. T. XVIII. §. 3.

CKEN. *h. T.* §. *14.* Vbi iudex nihilominus, vtrum conſcientiae tantum, an ſcientiae etiam id, de quo iurandum eſt, factum committendum ſit, decernit, ac ſententia definit.

SECTIO II.

DE REVOCATIONE ET ACCEPTATIONE IVRAMENTI, NEC NON DE OBLATIONE AD IVRANDVM.

§. I.

Iuramenti reuocatio.

R*Euocari* delatum *iuramentum poteſt* etiam poſt litis conteſtationem, *quousque is*, cui id delatum eſt, *nondum* iurandi conditionem *acceptauit*, BERGERVS *Suppl. Tom. II. p. 403.* nec (a) ſententia *interlocutoria*, quae iuramentum alteri iniungit, *in rem iudicatam*

1. (a) Ob metum iuſtum periurii etiam acceptati iuramenti reuocationem admiſere *Scabini Lipſienſes* apud RIVINVM *Tit. XIIX. Enunciat. 27. add.* MENCKEN. *h. §. 10. in fin.*

catam transiit. (b) O. P. V. T. XVIII. §. 2.

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *cap. 29. §. 2.*

§. II.

Accepta-tio.

Potest autem *acceptatio fieri* ante et post litis contestationem, siue *nondum* sententia *interlocutoria lata sit*,

† ORD. PROC. MAGD. *d. l.*

siue iam *publicata* eadem fuerit: (a) illo

(b) O. R. T. V. *§*. 9. reuocationem iuramenti delationis admittit, quousque sententia interlocutoria non transiit in rem iudicatam, sine discrimine, *vt* acceptato licet iuramento, reuocationi eousque locus esse videatur, expensas tamen, qui reuocat, illi, cui detulit iuramentum, restituere compellitur, d. *§*. 9.

2. (a) Per O. R. T. XVIII. §. 1. is, cui iuramentum delatum est, ante sententiam, atque minimum in vltima positione, declarare debet, vtrum iuramentum acceptare, an referre, aut conscientiam per probationes defendere velit, qua declaratione omissa, iuramenti praestatio simpliciter ei in-

illo casu pronunciari solet: Dieweil, Bekl. auf die erhobene Klage geantwortet, und solcher nicht geständig, auch den ihm darüber deferirten Haupt-Eyd acceptiret; So ist er selbigen nach vorgehenden Kl. Eyd für Gefährde abzuschweren schuldig, nulla facta relationis aut defensionis conscientiae per probationem mentione, vtpote cui tacite renunciasse videtur, qui iuramentum acceptat. Nisi scilicet acceptationi addita reseruatio relationis et defensionis conscientiae fuerit. (b) Ceterum *reuocatum* iuramentum denuo deferri non potest. *l. 11. C. de Reb. Cred.*

§. III.

Fatale octidui.

postquam per sententiam iuramenti praestatio alicui *iniuncta* est, ea-

iungitur, sine reseruatione relationis, aut defensionis conscientiae, idemque obtinet, si relatione vsus sit quoad ea facta, in quibus illa non habet locum, d. §. 1.

(b) Hodie apud nos haec reseruatio inanis est, cum relatio, aut oblatio ad

eademque in rem iudicatam transiit, (a) *intra octiduum* is *se* ad iurandum *offerre*, (b) *terminumque* ad iusiurandum praestandum *expetere*, et *iudicem*, vt alteram partem ad videndum iurare et praestandum iuramentum calumniae citet, *implorare tenetur.* (c)

† ORD.

---

defensionem conscientiae statim fieri debeat, non reseruari. d. §. 1.

3. (a) Iure nou. fatale oblationis prorsus sublatum est, et iudici incumbit, intra octiduum, ex quo sententia in rem iudicatam transiit, parte petente, vel ex officio etiam, terminum ad iurandum, eundemque spatium Saxonicum continentem, praefigere, ad eumque partes rite citare. O. R. T. XVIII. §. 7. Quare quae hoc et seqq. §. §. traduntur, in Electorali Saxonia hodie vsum non habent.

(b) Ratio introducti octidui videtur ea fuisse, vt constaret, vtrum iurare quis, an referre iuramentum, an conscientiam per probationes defendere velit. Quod tamen ad ea quoque iuramenta dein prolatum fuit, in quibus relatio ac defensio conscientiae non habet locum, vid. *infra* §. 10.

(c) *Modo sententia non alia* ante praestationem iuramenti (zuförderst, vor allen Dingen) *expedire iubeat*, eo enim

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap. 29. §. 5.*

§. IV.

Intra octiduum, inquam: neque enim, vt octauo ipso die oblatio fiat, necesse est, (a) sed quocunque ex octo diebus proximis factam eam esse sufficit. *Anticipatio* autem *prohibita* est, (b) *Eius spatium,* *anticipatio.*

 † *At-*

casu fatale oblationis non currit, antequam sententiae fuerit satisfactum. BERGERVS *Elect. p. 559. et Supplem. Tom. II. p. 438* RIVINVS *Enunciat. 99. et 101.* Hodie iudex ex officio terminum ad iurandum constituit. O. R. T. XVIII. *§. 7.* Quod fieri ab eo intra octiduum debet, etiamsi eadem sententia, quae iusiurandum parti iniungit, alias quoque praestationes contineat. Conf. O. R. T. XX. *§.* 1. nisi forte casum excipias, si quis se ad causam legitimare iussus sit, *d. §. 1.*

4. (a) Vti censuerant *ICti Helmstadienses anno 1711.* a quorum sententia Leuteratione interposita recessit *Facultas Iuridica Vitembergensis anno 1712. Mens. Februar.*

(b) Hodie apud nos sublata oblatione anticipatio eiusdemque poena cessat. O. R. T. XVIII. *§.* 8.

† *Atque etiam in Ducatu Magdeb. tutius vitatur, vid.* ORDIN. PROC. REC. *cap. 29. §. 5.*

ita vt, ſi quis, antequam ſententia interlocutoria in rem iudicatam tranſierit, ſe offerat, oblatio illa negligatur, ac iuramentum pro deſerto habeatur, niſi oblatio iuſto tempore fuerit repetita. BERGERVS *p. 568.*

§. V.

Initium post ſententiam ſuper leuteratione, vel appellatione.

Itaque ſi contra ſententiam interlocutoriam leuteratio interpoſita, (a) *octiduum currit a tempore, quo ſententia* ſuper leuteratione lata *vires rei iudicatae nacta* (b) eſt: (c) ſi appellatum fuerit, idem obti-

5. (a) Modo etiam quoad hoc caput ſententiae interponatur, quod iurisiurandi delationem continet.

(b) Idem obtinet, wenn die Leuterung vor desert und unzuläßig erkannt wird. MANDAT. ELECT. *de anno 1682.* BERGERVS *p. 557.*

De leuteratione deferentis.

(c) Si, qui detulit iuramentum, leuterationem interpoſuerit, vrgeatque iuramentum non ſuper omnibus li-

obtinet; ita, vt remiſſio actorum expectanda non ſit, (d) cum ex ſententia iam conſtet, cauſam ad iudicem primae inſtantiae eſſe remiſſam. ZIEGLERVS *ad T. XVIII. O. P. p. 123.* BERGERVS *p. 560.*

§. VI.

Quod ſi quis leuterationi vel appellationi renunciet, fatale oblationis *a tempore renunciationis factae* (a) currit. Sed ſi remedium ſuſpenſiuum ab altera parte interpoſi- *Initium obſidui poſt leut. vel appel. renunciationem.*

belli capitibus delatum fuiſſe, oblatio ratione eorum, ſuper quibus ſe iuramentum detuliſſe fatetur, ſtatim fieri debet, niſi ſint cum reliquis connexa. confer. BERGERVS *Elect. pag. 560.*

(d) Fit autem *oblatio apud iudicem, a quo* appellatum eſt, ſi cauſa ad eum per ſententiam remiſſa ſit, ſin ſententia reformatoria lata ſit, coram iudice *ad quem*; vbi etiam ea fieri poteſt, ſi ſententia quidem confirmetur, ſed acta tamen nondum realiter remiſſa ſint. ORD. PROC. SAX. *Tit. 18. §. pen.* *Apud quem oblatio fiat poſt appellationem.*

6. (a) Nec decendii lapſu hoc caſu opus eſt. BERGERVS *Elect. p. 562.* RIVINVS *Enunciat. 97. et 98.*

positum fuerit, *post factam* demum rite renunciationis *notificationem.* MENCKEN. *ad Tit. XVIII.* §. *23.*

§. VII.

vel reiectionem.

Si leuteratio vel appellatio reiiciatur per rescriptum aut decretum, octiduum *decendio post remissorialium publicationem, aut reiectionis notificationem elapso* computatur. MANDAT. ELECT. SAX. *de anno 1682.* et MENCKEN. *l. c.* §. *23. in fin.*

§. VIII.

Oblatio per mandatarium.

Oblatio ad iurandum si a mandatario fiat, *requirit speciale mandatum* (a), alias oblatio non sustinetur, nisi intra octiduum principalis eam ratam habeat, aut postea iussu ipsius factam esse iureiurando confirmet.

§. IX.

8. (a) Vid. tamen DISSERT. *de Mandat. special.* §. *16.* et RIVINVS *Tit. XIX. Enunciat 23.* Saltim sub mandato iuramentum acceptandi etiam potestas ad iurandum offeren-

§. IX.

Petitio termini ac citationis.

Schedulam oblationis simul continere debere *petitionem*, *vt terminus iurandi quamprimum constituatur*, atque *aduersarius*, ad videndum iurari, et ad praestandum iuramentum calumniae *citetur*, supra §. *III.* monitum fuit. Haec forma si *non obseruata* fuerit, *deseruisse iuramentum* offerens *censetur.*

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 29. §. 5.

vt dubitatum etiam fuerit, an is, qui aduersarium hac formula: Beklagten dazu zu citiren (non ad videndum iurari) citari petierat, ad praestationem iuramenti admitti debeat. Vid. SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. pag.* 1313. Aiens tamen sententia merito praeualuit, vid. BERGERVS *p.* 69. *et* Sup-

di continetur. *cit.* DISSERT. *d.* §. RIVINVS *Tit. XX. Enunciat.* 89. Atque ita pron. F. I. L. *an.* 1731. *M. Oct.*

Supplem. T. I. p. 211. Ceterum ad praeſtationem iuramenti calumniae citari ſimul debet pars altera, quoties eius praeſtatio illi incumbit. Conf. *Sect. IV. hui. Cap.* §. 3.

§. X.

Iuramenta oblationem deſiderantia.

Obſeruandum autem eſt *fatale oblationis in iuramento delato et relato*, (a) item ſi iuramentum ſiue *ſuppletorium* ſiue *purgatorium* (b)

† *Siue diffeſſionis ſiue aliud vim probationis habens.* ORD. PROC. MAGD. *cap. 29. §. 7. vbi exceptiones.*

alicui iniunctum ſit, MENCKEN. *l. c.* §. 24. *non in reliquis legalibus* quibus-

10. (a) Sed in relato tantum, ſi ante ſententiam, non ſi intra octiduum relatio facta ſit. DECIS. ELECT. 70. RIVINVS *Enunciat.* 53.

‡ *Iure Magdeburgico indiſtincte*, ORD. PROC. REC. c. 29. §. 5.

(b) Apud nos O. R. vſum eius etiam quoad iuramentum ſuppletorium et purgatorium ſuſtulit. d. T. XVIII. §. 7. et T. XXX. §. 2.

buscunque † (c) vt, quod ad haec attinet, ne quidem, qui in iurandi termino non comparuit, iusiurandum deseruisse censeatur.

SECTIO III.

DE

DEFENSIONE CONSCIENTIAE PER PROBATIONEM.

§. I.

Defensio conscientiae

DEfensio *conscientiae per probationem* iure ciuili incognita, MENCKEN. *Tit. XIX.* §. 1. ibique *cit. moribus* introducta est *et legibus Saxonicis approbata*; quamuis non parum causas remoretur: vt satius sit, ius ciuile in vsum reuocari, aut ambages saltim huius probationis coarctari. (a)

e iure Sax.

§. II.

(c) Vid. RIVINVS *Enunciat. 112. sqq.* MENCKEN. *loc. cit.*

† ORD. PROC. MAGD. cap. 29. §. 7.

1. (a) Vid. Differt. de Rescindendis ambag. probat. quae iuram. declin. caus. fiunt.

§. II.

Iuramenta, in quibus locum habet.

Locum ea *habet* in iuramento non modo delato, (a) sed et *in iuramentis plerisque* legalibus, (b) vid. MENCKEN. *loc. cit.* §. 2. in purgatorio quoque, (c) *Ord. Proc. Sax. Tit. XIX.* §. es wäre denn. *non* tamen *in diffessionis* iureiurando, RIVINVS *Enunciat.* 2. non in *suppletorio*,

† ORD. PROC. MAGD. *c. 39.* §. 3.

nec facile in eo, quod *ex Leg. fin. C. de Fideic.* defertur, et in iuramento *edendorum*. (d) O. R. T. XXVI. §. 2.

† *Vid. tamen supr. Cap. 3. Sect. 4. §. 3. lit. d.*

§. III.

2. (a) Non admittitur in causis iniuriarum. *vid. Mand. Reg. d. d. 7. Mart. 1716.* nec in causis, quae summam 50. floren. non excedunt. O. R. T. I. §. 6. T. XIX. §. 2.

(b) Huc referunt iuratam specificationem, quamuis fere impossibilis sit in hac specie iuramenti probatio.

(c) Hoc mutatum est per O. R. T. XXXII.

(d) Olim tamen permissa erat die Vor-

§. III.

Quod *ad iuramentum delatum* attinet, integrum est (a) iuramenti loco probationem suscipere, (b) *quousque* iusiurandum *nondum* aut *acceptatum*, RIVINVS *h. Tit. Enunciat. 3. aut relatum* (c) est, ita tamen, vt, qui hanc probationem suscipere cupit, *intra octiduum* (d) *se*

legung aller Scripturen, quam ipsam tamen quoque sustulit O. R. *d. l.*

3. (a) In Sax. Elect. qui conscientiam probationibus defendere cupit, statim in ipso termino, bey der Einlassung, et minimum in positione vltima ad eam se offerre debet, O. R. T. XIIX. §. 1.

(b) Etiamsi ea facultas ipsi in sententia non sit reseruata. ORD. PROC. SAX. *h. t.* §. 1. Hodie in Elect. Sax. haec ei in sententia reseruari nequit.

(c) In primis si relatio acceptata sit, alias enim aeque ac delatio reuocari posse videtur.

(d) Anticipationem tamen huic non nocere monent RIVINVS *Enunciat. 10. et* MENCKEN. §. 3.

† *De Iure Magdeburgico* vid. ORD. PROC. REC. c. 29. §. 5.

se offerre (e) ad eam, ac postea *intra terminum* (f) *Saxonicum* (g)

† *Iure Magdeb. intra mensem, a die iudicati.* ORD. PROC. *cap.* 29. §. 5.

articulos probatoriales *offerre teneatur*; nisi ante terminum elapsum vlterior ab eo dilatio fuerit impetrata.

§. IV.

(e) In aliis iuramentis legalibus, in quibus oblatio non est necessaria, e. g. bey edition einer eydl. Specification hoc fatale etiam non attenditur. MENCKEN. *h. Tit.* §. 3.

(f) Hodie apud nos fatale probationis huius currit a tempore, quo sententia, qua ad probationem is, cui iuramentum delatum fuit, admittitur, transiit in rem iudicatam. O. R. T. XIX. §. 2.

(g) Qui incipit currere *a momento oblationis* siue declarationis, MENCKEN. *loc. cit.* etiamsi oblatio sit anticipata. *Dissent.* BERGER. *Elect. p.* 576. Immo etiam citra casum anticipationis alii Terminum Saxon. non statim post oblationem factam, sed demum post octiduum elapsum currere contendunt. Atque ita pronunc. *Fac. Iur. Vitemb. M. Ian.* 1714. conf. RIVIN. *h. Tit. Enunc.* 6. Quae

§. IV.

Hos *articulos dirigere debet ad ipsum factum*, de quo iurandum est, non ad exceptiones peremtorias; (a) alias enim, quod frequentissime contingit, articuli declarantur impertinentes, et licet forte testes super eiusmodi articulis examinati fuerint, eorum tamen depositio non attenditur. Interim ad iuramenti praestationem adhuc admittitur, qui probatoriales articulos licet parum idoneos obtulit. MENCKEN. *loc. cit.* §. 6. (b) Se- *Articuli.*

omnina hodie apud nos per O. R. mutata esse, lit. (a) et (f) monitum est.

4. (a) O. R. T. XIX. §. 2. Nisi per eas qualitas libello expressa elidatur. vid. RIVINVS *Enunciat.* 17. 18. et BERGERVS *Supplem. T. I. p.* 226. *seqq.* add. EVND. *Suppl. T. II. p.* 459. *et Elect. p.* 612. vbi an exceptio solutionis per defensionem conscientiae probari queat, disquirit.

(b) Pronunciatur enim, daß die Articuli allerseits pro impertinentibus zu halten, derowegen N. den ihm zuerkannten Eyd nochmahls abzuschweren schuldig,

Poena desertionis. Secus est, *si* quis *probationem* deseruerit, wenn er sich an der Gewissens-Vertretung versäumet, eo enim casu *etiam iuramentum deseruisse censetur.*

§. V.

Modus probandi. *Haec* probatio *fit* vel *per testes*, vel *per documenta*, iuramenti enim delationem non admittit: (a) neque demonstrationis sed probationis *solennis* rationem habet; (b) vnde

Renunciatio defensionis. adde RIVINVM *Enunciat.* 19. 28. Sed hoc immutatum est per O. R. T. XIX. §. 2. quae hoc casu denegat ei, qui ad probationem se obtulit, regressum ad iusiurandum. Perinde ei, qui huic defensioni renunciauit, ad praestationem iuramenti non patet reditus, O. R. d. l. §. 1. licet ante O. R. is ei non fuerit negatus. BERGERVS *Elect. p.* 613. RIVINVS *Enunciat.* 25.

5. (a) Ne progressus detur in infinitum, et defensio haec cum relatione iuramenti confundatur, RIVINVS *Enunciat.* 15. Vid. tamen MENCKEN. *loc. cit.* §. 3.

(b) Dicitur enim das Gewissen mit Beweiß vertreten, adeoque fieri debet per articulos.

vnde absque articulis fieri non potest. RIVINVS *Enunciat. 12.* Nisi forte causas summarias excipias, vbi tamen perinde probatio per formulam consuetam, sein Gewissen mit Beweiß vertreten, iniungi solet. Conf. de BERGER *ad h. Tit. p. 607. et Supplem. Tom. I. p. 229.* qui illam in causis summariis demonstrationis tantum rationem habere contendit. (c)

§. VI.

Interim *interrogatoria non admittuntur*, DECIS. ELECTOR. *XIX. nisi generalia*, quae ad *personam* dirigantur, (a) *nec reprobatio* alteri, qui iuramentum detulit, per- *Interrogatoria.*

O 3

(c) In Sax. Elect. sublato processu summario, defensio haec sine dubio rationem habet solemnis probationis.

6. (a) Non igitur specialia ad singulos articulos; quia haec rationem veluti reprobationis habent. *dict.* DECIS. ELECT. *XIX.* §. so wollen. RIVINVS *h. Tit. Enunciat.* 20. Quod confirmatum est per O. R. d. l. §. 2.

permittitur, (b) sed statim super probatione fertur *sententia.*

Sententia.

§. VII.

Effectus probationis plenae, minus plenae,

Si plene probatum sit, *liberatur* is, cui iusiurandum delatum est, ab eius praestatione; *sin minus*, (a) adhuc *ad iuramentum* (b) praeuio alterius iuramento calumniae *admittitur*; (c) ad relationem non aeque.

(b) Ne scilicet regressus ad iuramentum adimatur ei, qui probationem instituit. SCHWENDENDOERFFER. *ad. Fibig. p.* 1346. Quae ratio licet cesset hodie, reprobatio tamen non minus excluditur per O. R. T. XIX. §. 2.

7. (a) O. R. ei, qui frustra tentauit hanc probationem, regressum ad iuramentum prorsus denegat. T. XIX. §. 1. Quae igitur hoc §. dicta sunt, in Sax. Elect. locum non habent.

(b) Ad quod se post sententiam denuo offerre tenetur. RIVINVS *Enunciat.* 24. *Dissent.* BERGER. *Oeconom. p.* 1111.

(c Etiamsi testes contra producentem deposuerint. RIVINVS *Enunciat.* 29. vid. tamen BERGERVS *Suplem. T. I. p.* 225. Interim qui nihil plane probauit, in expensas retar-

aeque ZIEGLERVS *h. Tit. pag. 128.* (d)

† ORDIN. PROC. MAGD. RECOGN. *c. 29. §. 9.*

§. VIII.

Si ſemiplene probatum ſit, iuramento ſuppletorio (a) locum relinquit CARPZOVIVS, quod ſuppletorium ſi quis deſeruerit, eidem Semiplenae.

dati Proceſſus condemnandus eſt MENCK. *h. Tit.* §. 1. Quam poenam hodie quoque, negato ad iusiurandum regreſſu, non minus incurret.

(d) Ceterum vt ſuper hac probatione per *poſitiones* diſceptetur, ſingulisque poſitionibus ſex ſeptimanae concedantur, vix neceſſarium eſſe putem, licet partibus petentibus id negari non poſſe contendat RIVINVS *Tit. XXIX. Enunciat.* 6. Nouiſſime per O. R. T. XXIX. §. 2. cautum eſt, in hac ſpecie probationis non admitti debere ſolemnes diſputationes, quae in ſcriptis fiunt, ſed a iudice praefigi terminum, et intra ſeptiduum oretenus a partibus, quae monenda ſunt, proponi.

8. (a) O. R. quae regreſſum ad iuramentum ſuſtulit, et ſuppletorio et purgatorio relinquit locum, ſi ſemiplene, vel minus etiam, quam ſemiplene probatum ſit. T. XIX. §. 1.

dem regressum ad iuramentum principale patere IDEM affirmat *Lib. III. Resp. 59.* SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. pag. 1354.* Verum satius est, hoc casu non suppletorium iniungere, sed statim ad principale iuramentum praestandum, perinde ac si nihil probatum fuerit, iuraturum remittere. (b)

SECTIO

vbi locum habeat.

(b) Atque hanc ob causam *vnicus testis non facile* ad defensionem conscientiae per probationem *admittitur.* MENCKEN. §. 6. In Elect. Sax. tamen hodie etiam vnus testis repelli nequit, cum eius depositio ad iuramentum suppletorium, aut purgatorium possit sufficere. Quamuis satius sit non tentare inutilem probationem, sed statim iusiurandum aut acceptare, aut referre.

SECTIO IV.
DE
IVRAMENTI RELATIONE, ITEM PRAESTATIONE, ET DE IVRAMENTO CALVMNIAE.

§. I.

Relatio iuramenti.

RElatio *Iuramenti fit* vel *statim* ante sententiam, *vel* post rem iudicatam *intra octiduum.* (a) Postquam quis per probationem conscientiam coepit defendere, non amplius ad relationem iurisiurandi admittitur. (b) *Sect. praeced.* §. *VII.*

§. II.

Locum habet tantum in iuramen-

1. (a) Iure nouo relatio debet fieri ante sententiam, postea facta plane non attenditur. O. R. T. XVIII. §. 1.
(b) Vt dubitem etiam, an intra octiduum quis se ad defensionem conscientiae offerre, et simul euentualiter in casum, si conscientiam non satis defenderit, iusiurandum possit referre?

to *delato*, non in iuramentis legalibus,

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *c.* 39. §. 3.

immo nec in delato, si super facto referentis proprio (a) iuramentum sit delatum. vid. tamen *Ord. Proc. Sax. Tit. XIIX.* §. weil es aber. (b)

§. III.

(a) Restringitur enim in sententia relatio auf die facta aliena et communia, vnde ob relationem iuramenti super facto proprio id desertum censeri iudicat RIVINVS *h. Tit. Enunciat.* 56. Ordin. vero Rec. T. XVIII. §. 1. cautum est, relationem super facto proprio non attendi, sed praestationem iuramenti delati referenti iniungi debere. Contra deferri iuramentum super facto deferentis proprio potest, quia scil. referendi iuramentum potestatem habet, cui id delatum est, non alter, cui refertur.

(b) In factis alienis referri potest 1) etiamsi deferenti ea minus nota sint, quam illi, cui iuramentum delatum est. Ita pron. *Fac. Iur. Vitemb. M. Febr.* 1714. vid. tamen BERGERVS *Oecon. p.* IIII. 2) etiamsi conscientiae tantum commissa. vid. RIVINVS *Enunciat.* 48. Praestatur autem iu-

§. III.

Is, *cui relatum* est iuramentum, simpliciter id *praestare tenetur*, neque defensio conscientiae per probationem, (a) multo minus relatio ei conceditur. *Effectus.*

§. IV.

Tenetur autem non modo iuramentum *relatum*, sed et iuramentum *calumniae praestare*, *Iuram. calumniae.*

† ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 24. *s.* 6.

quamuis hoc eo casu facile quidem ipsi remitti potuerit. (a)

§. V.

Scilicet omnis, *qui* iuramentum *detu-* *Eius delatio.*

---

ramentum relatum de facto alieno tantum de credulitate, non de veritate. Ita pron. S. C. L. *Term. Remin. an.* 1733.

3. (a) CARPZOVIVS *Part. I. Constit. Elect. XIV. Def.* 4.

4. (a) Referens autem non iurat de calumnia.

detulit, *de calumnia* prius *iurare cogitur*, (a)

† *Aduersario ante vel post rem iudicatam, aut octiduo post acceptatum iuramentum principale, id exigente.* ORDIN. PROC. MAGD. *cap.* 29. §. 4.

sique hoc de calumnia iusiurandum praestare aut non velit, aut non possit, aut in termino iurandi *non* compareat, iuramentum *principale pro praestito* (b) *habetur*. (c) Quod ad casum, si referens (d) non compareat,

† *Nisi*

5. (a) Ad iuramentum calumniae se nec offerre tenetur, nec terminum iurandi impetrare.

† ORD. MAGD. d. §. 4.

(b) Quod si citatus non fuerit ad iuramentum calumniae praestandum, sed tantum ad videndum iurari, ad praestandum id compelli nequit,

† *j.* d. *§.* 4.

nisi per sententiam ei iniunctum sit. ORD. PROC. SAX. *Tit. XIIX. §.* Nachdem auch. RIVINVS *b. Enunciat.* 40. MENCKEN. *b. §. XVII.*

(c) In expensas autem non condemnatur deferens, nisi de tota causa iuramentum delatum sit, adeoque reus ab actione absoluatur.

(d) Nam hoc casu referens nullum

† *Nisi in Ducatu Magdeburgico d.* §. 4.

item ad iuramentum suppletorium (e) et purgatorium extendi nequit, adeoque illa, licet pars altera emaneat, pro praestitis non habentur.

§. VI.

praestat iuramentum. *Scabini* tamen *Lipsienses* vtrumque et iuramentum calumniae, et principale pro praestito habuerunt, teste RIVINO *h. Enunciat.* 59. *seq.* sed prior sententia verior videtur, add. O. R. T. XVIII. § 7. verb. Deme entweder den Eyd vor Gefährde, oder den Haupt-Eyd, oder auch beyde zugleich zu schweren auferleget, et T. XXX. §. 2. KRAVS. L. 1. C. 4. S. 4. §. 7.

(e) Aliter tamen *Facultas Iuridica Vitembergensis* pronunciauit *anno* 1709. BERGERVS *Supplem. T. II. p.* 455. et ob absentiam partis aduersae hoc quoque iuramentum pro praestito habuit. Sed rectius hoc casu iudex nihilominus exiget iuramentum, siue purgatorium siue suppletorium ab eo, cui id iniunctum est. confer. BERGERVS *in Elect. p.* 591. consent. MENCKEN. *h.* §. 27. quod quidem hodie in Sax. Elect. satis expeditum est, per O. R. T. XXX. §. 2. et T. XXXII. §. vnic.

§. VI.

Iuramenti praestatio. Supereſt, vt de praeſtatione Iuramentorum pauca addamus. (a) *Terminus iurandi.* *Terminum* iurandi *iudex praefigit*, quem eo nomine, vt dixi, iuraturus implorat. (b) Quod ſi fecerit, iusiurandum pro deſerto non habetur; licet forte iudex intra ſpatium Saxonicum terminum haud conſtituerit. RIVINVS *h. Enunciat.* 80. (c)

§. VII.

6. (a) De praeſtatione iuramenti, quod minoribus, vniuerſitatibus, nec non denen Hüffnern, Anſpännern, ꝛc. ꝛc. aut cedenti in cauſa ceſſionarii delatum eſt, alibi agitur. vid. O. R. T. XVIII. §. 4. 5. 6.

(b) Hodie ex officio iudex conſtituit terminum, etiam non imploratus. O. R. T. XVIII. §. 7. Continere autem debet haec citatio integrum ſpatium Saxon. O. R. Tit. IV. §. 1.

(c) Contra ſi oblatio rite facta non ſit, licet iudex terminum iurandi ex officio conſtituat, iuramentum tamen deſertum cenſetur. Secus obtinet in Elect. Sax. poſt ſublatum fatale oblationis.

§. VII.

Si in termino *iuraturus non compareat, iuramentum deseruisse iudicatur.* (a) *Desertio*

† *Nisi legitima impedimenta habuerit.* ORD. PROC. MAGD. *c. 29.* §. 6.

nec opus est, vt deferens eo casu praestet calumniae iuramentum. Quod vtrum ad alia iuramenta extendi possit, dubium est, vt monui *Sect. II.* §. *fin.* neque satis expeditum. (b)

CAP.

7. (a) Idem obtinet, si per Procuratorem tantum compareat, quia per eum iuramentum praestari nequit, aut si hodie post horam demum duodecimam se sistat. ORD. REC. *Tit. IV.* §. 5.

† ORD. PROC. MAGD. c. 29. §. 6. *nisi consentiente parte aduersa* d. cap. 29. §. 8. *Alias otiosa est in mandato clausula* iuramenta praestandi, *quam suppeditat formula* ORD. REC. cap. 12. §. 8. *praescripta.*

(b) Benignior sententia negatiua est. Solet tamen comminatoria ferri sententia de iuramento praestando in proximo termino bey Verlust desselben, addita in expensas condemna-

CAP. V.
DE
HIS, QVAE FIVNT POST PROBATIONEM.

SECTIO I.
DE
PVBLICATIONE ATTESTATIONVM, und vom Verfahren über Beweiß und Gegen-Beweiß.

§. I.

Quae fiant post iuram.

SI *super omnibus libelli partibus iuramentum delatum* sit, reus eo prae-

tione. conf. BERGERVS *Elect. p. 567. et Suppl. Tom. I. p. 210.* Iure nouissimo is, cui suppletorium, aut purgatorium praestandum est, si in termino iurandi non compareat, iuramentum deseruisse censetur. O. R. T. XXX. §. 2. De iuramento Diffessionis vid. eand. Ord. T. XXV. §. 4. Quae, si hoc iusiurandum is, qui se ad eius praestationem obtulit, praestare nequeat, documentum pro recognito haberi, et exceptiones, quae contra illud iuraturo competebant, amissas censeri, iubet.

praestito *absoluitur*, *compensatis* tamen *expensis*, ob praestitum ab altera parte iuramentum calumniae. O.R. Tit. 36. §. 5. Vid. *Sect. seq.* §. *6. lit. d.* (a) Quod *si iuramentum praestare recuset*, videndum est, vtrum eius declinandi gratia litem affirmatiue contestatus sit, an postquam demum iusiurandum per sententiam (b) ei iniunctum erat, id, de quo iuramentum praestandum est, confiteatur. Priori casu *exceptionum probatio ipsi iniungitur*, ad quam posteriori casu non admittitur (c) iuxta sententiam

delati praestationem.

vel recusationem.

1. (a) Atque haec compensatio etiam locum habet, si deferenti iuramentum calumniae remissum sit.

(b) *Modo* ea *transierit in rem iudicatam*, nam si antea negatiuam litis contestationem reuocet, et affirmatiue respondeat, exceptionum probatio ipsi permittenda erit.

(c) Atque haec Vitembergensium sententia confirmata est per O. R. T. XVI. §. 3. nisi is, qui litem negatiue contestatus est, iurare possit, se tempore litis contestationis, factorum, quae negauit, scientiam non habuisse. d. §. 3.

P

tiam a Collegiis Vitembergensibus receptam. BERGERVS *Elect. p. 464. et Supplem. Tom. I. p. 156.* (d) quamuis Lipsienses ICti aliter soleant pronunciare. (e)

§. II.

Attestationum publicatio. Absoluta probatione et reprobatione, si per testes ea facta fuerit, (a) *publicatio attestationum* suscipitur actore plerumque petente. (b)

† *Partibusque citatis.* ORDIN. PROC. MAGD. REC. *cap. 27. §. 1.*

Haec

(d) Si iuramentum non super omnibus capitibus libelli delatum sit, aut reus non omnia negauerit, quoad reliqua exceptiones saluae esse censentur.

(e) Si extra Saxon. Electoral. ferenda sit sententia.

2. (a) *Aut per testes, documenta et iuramenti delationes simul*, vbi publicatio fieri non debet, antequam documenta recognita sint, et praestitum iusiurandum. O. R. T. XXIX. §. 1. RIVINVS *Tit. XXIX. Enunciat. 1. 2.* ac reprobatio etiam prorsus absoluta. *ID. Enunciat. 8.*

(b) O. R. T. XXIX. §. 1. iubet iudicem

Haec fit, dum iudex depositiones testium in rotulum redactas ad acta refert, cuius copia vtrique parti

† *Petenti et sumtus praestanti minimum intra 14. dies*, ORD. PROC. MAGD. VTRAQ. *cap. 37. §. 1.*

datur, vt dein super probatione facta vlterius procedant, quod das Verfahren über Beweiß und Gegen-Beweiß, item die *Disputation*-Gesetze appellatur.

§. III.

Initium facit *reus*, siue is, qui reprobationem susceperat, is enim *conficit* die *Exception*-Schrifft, (a) *Per alternas positiones.*

post

ex officio terminum 14. dier. publicationi praefigere, ad eundemque partes citare, et licet illae non compareant, nihilominus attestationes ad acta referre, nec non intra aliud spatium 14. dier. copias rotulorum sub multa 5. th. vtrique parti transmittere.

3. (a) Hodie in Elect. Sax. initium facit actor, sine discrimine, vtrum ab ipso probatio, an reprobatio peracta fuerit, atque exhibet die Saluation-Schrifft, dein reus offert die Exce-

post *actor* offert replicam, die *Replic-* und *Saluation-* Schrifft, tandem *reus duplicam*, *triplicam actor* exhibet, et vterque ad definitiuam sententiam submittit. (b)

† *Iure Magdeburgico primum ab actore exhibetur* die *Saluation-* Schrifft, *sequitur rei Exception-* Schrifft, *addebat actor replicam*, *reus duplicam.* ORD. PROC. *cap.* 37. *§.* 2. *quod nunc vetitum.* ORD. GEN. *de emend. re iudic. §.* 40.

§. IV.

exceptionem,

In prima positione (a) (in der *Exception-* Schrifft,) reus primo statum

ption-Schrifft, post actor replicam, et tandem duplicam reus. O. R. T. XXIX. *§.* 2.

(b) Vlteriores enim positiones non admittuntur. ORD. PROC. SAX. *Tit. XXIX.* §. 1.

† *Ac per errorem admissae ab actis remouentur*, *Aduocato aut Procuratore quinque thaleris multato.* ORD. PR. MAGD. RECOGN. cap. 40. *§.* 1.

4. (a) Hanc, quod diximus, hodie praecedit die Saluation-Schrifft, adeoque actoris est, statum causae exponere, cui reus, si quid in eo erratum fuerit, contradicit.

tum causae exponit, post probationes actoris examinat, et elidere conatur, tandem exceptiones oppositas atque probatas a se, vrget, sententiam absolutoriam ferri postulat.

§. V.

In altera positione (in der *Salvation*-Schrifft,) actor perinde statum causae praemittit, atque reo, si is minus recte eum exposuerit, contradicit, (a) dein probationem suam vindicat et vrget, tandem rei exceptiones elidit, reumque condemnari petit. Huic reus (b) in *duplica* respondet, quam excipit actoris (c) *triplica*, atque in his vltimis positionibus plerumque ante dicta confirmantur, vindicanturque. *Documenta* autem noua *producere* in his positionibus *non permittitur.* *Responsa tamen* Collegio-

saluationem,

duplicam et triplicam.

5. (a) Hoc hodie reo incumbit, cum actor primam, reus alteram positionem exhibeat.
(b) Hodie actor in replica.
(c) Hodie rei duplica.

legiorum Iuridicorum vna offerri et exhiberi possunt. ORD. PROC. SAX. *h. Tit.* §. *fin.*

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 40. §. 3. *probationesque per confessionem aduersarii adhuc fieri. ib.*

§. VI.

Fatale illarum,

Singulis positionibus VI. Septimanae (a) *definitae* sunt, (b)

† *Iure Magdeb.* II. *nisi iudex ob probationum prolixitatem* III. *aut* IV. *indulserit.* ORD. PROC. *c.* 37. §. 2.

intra

6. (a) *Absque additamento* 3. dierum. vid. tamen RESOL. GRAVAM. *de anno* 1661. *Tit.* von *Iustitien*-Sachen, *grauam* 22. add. BERGER. *h. p.* 810. ZIEGL. *pag.* 179. Iure nouo coarctata sunt haec tempora, et singulis positionibus 3. tantum septimanae praefinitae. O. R. T. XXIX. §. 1.

Terminus a quo

(b) Currit vero hic terminus von Zeit der erlangten Abschrifft, ORD. PROC. SAX. *Tit.* XXIX. *pr.*

† *aut redemtione copiarum omissa ab vltimo die spatii ad illam concessi iuxta* ORD. PROC. MAGD. *c.* 37. §. 2. *nisi alium terminum statuerit iudex per decretum, quo in termino publicationis attestationum disputatio art-*

intra quas si oblatae (c) non fuerint, amissae censentur, vt ne quidem accusatione contumaciae, aut sententia interlocutoria opus sit: ZIEGLERVS *ad Ordin. Proc. Saxon. hoc Tit. verb.* keine *Dilation. p. 180.* O. R. T. XXIX. §. 2.

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *c. 37.* §. *2. 3. add. cap. 21.* §. *3. c. 22.* §. *8.*

Prorogare tamen iustis ex causis *iudex* fatale istud *potest*, BERGERVS

tenus iniungi, idque ad acta notari debet. ORD. REC. *ib.* §. *1.*

vnde partes, si nondum redemerint copias, citandae sunt zu Ablösung derselben. RIVINVS *Enunciat. 7. et 9.* quae citatio 8. 14. dierum aut 4. septimanarum spatium continebit. ORD. PROC. SAX. *dict. Tit.* §. weil aber. verb. nach Gelegenheit des Orts, da das Parth gesessen und seines Vermögens. Iure nouo currit hoc spatium, quod primam positionem attinet, statim post elapsos 14. dies, qui communicationi rotulorum praefiniti sunt, ceteris positionibus non ex tempore impetratae copiae, sed post finitas 3. septimanas, quae singulis positionibus sunt destinatae. O. R. d. l.

(c) Debent autem *in duplo* offerri, vt vnum exemplum aduersae parti

El. Discept. For. p. 812. (d) partes nequeunt, (e) licet arctiores terminos pacto constituere possint. RESOL. GRAVAM. *de an. 1661. grauam. XXII. seq.*

† *Aut sine omni disputatione, vel oblata saltem deductione pro meliori informatione in causa concludere. d. c. 37. §. 5.*

§. VII.

Disputatio probationum per documenta.

Quoties *probatio per documenta* tantum facta est, neque admodum pro-

transmitti possit. Hodie non transmittuntur, sed parti petenti exhibentur. O. R. d. l.

† *dict. c. 37 §. 2.*

(d) Coarctari inuitis partibus nequit, ZIEGL. *dict. loc. p. 180.* vnde nec iudex, vt super probatione per testes facta oretenus disceptent, imperare potest. RIVINVS *dict. loc. Enunc. V.* Post O. R. T. XXIX. *§. 2.* ne prorogare quidem haec spatia judici integrum est.

(e) Dissent. SCHWENDENDOERFFER *ad Fi ig. pag. 670.* qui tale compromissum admittit. Consent. BERGER. *El. Disc. Forens. p. 813.* Hodie res dubio caret, postquam O.

prolixas disputationes exigit, (a) *oretenus* solent vim probationum discutere, atque positiones illas intra septiduum plerumque absoluere. (b) ZIEGLERVS *hoc Tit. p. 181. verb.* von Mund aus.

† *Iure Magdeb. quoties probatio et reprobatio per sola documenta facta est, partibus, vt duabus positionibus alternis (hodie vna,* ORD. GEN. *de emend. re iudic.* §. *40.) quarum singulis 8. aut 14. dies sub poena amissionis definiendi, de illis disceptent, a iudice iniungitur statim, cum recognoscuntur, aut, quoties instrumenta reprobationem instruentia recognitione non indigent, quamprimum communicantur.* ORDIN. PROC. *cap. 37.* §. *4.*

P 5 SECTIO

R. d. l. §. 2. huiusmodi compromissa inualida declarauit.

† ORD. PROC. MAGD. cap. 22. §. 9.

7. (a) Hinc si causa sit ardua, etiamsi probatio per documenta tantum facta sit, admittenda est disputatio probationum ordinaria. ORD. PROC. SAX. *dict. Tit.* §. wenn aber.

(b) O. R. eandem procedendi rationem produxit ad disceptationes probationum pro defendenda conscientia, das Verfahren über die Gewissens-Vertretung, wenn gleich solche durch Zeu-

SECTIO II.
DE
SENTENTIA DEFINITIVA.

§. I.

Sententia iudicis. IVdicis in arbitrio positum *est*, vtrum ipse *in ciuili* (a) *causa sententiam dicere*, (b) BERGERVS *Elect.*

gen geschehen, eademque diserte cauit, positiones his casibus intra septem dies (non computatis feriis et die dominica) absolui, atque initium sine discrimine ab actore fieri debere. T. XXIX. §. 3.

1. (a) In criminali enim tenetur ad ICtos acta transmittere.

† ORD. PROC. MAGD. REC. *cap. 50. §. 15. Praefecti Magdeburgici sententiam petere iubentur a Scabinis Halensibus.* ORD. PROC. *ib.* §. 14. *vel Facultate Iuridica.* MANDAT. wegen Sendung der *Acten* an den Schöppen-Stuhl und *Iuristen*-*Facultät* zu Halle, *d. 11. Dec. 1700.* COD. IVR. MAGD. *Part. II. N. XX. quod ad omnia iudicia inferiora extensum ib. et repetitum in Renouatione d. 16. Febr. 1710. d. Part. II. N. LVI. Attamen de iniuria ministris regiis a supplicantibus illata per exteros cognoscendum.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 7.

(b) Nisi omnes, quorum interest, in

Elect. Discept. Forens. pag. 878. seq.
an acta ad Collegium ICtorum (c)

† *Non Doctores priuatos, ORD. GEN. d. emend. re iud.* §. *50.*

transmittere velit. (d)

† ORD. PROC. MAGD. *cap. 41.* §. *2. Actorum* REC. §. *1. Quod tamen neutra parte transmis- petente non facile faciendum d.* §. *1.* *s:o.*

Sed

transmissionem consentiant, aut super leuteratione a decreto interposita pronunciandum sit. O. R. T. XXXIV. §. 1. aut causa, quae alicuius momenti sit, inter dominum et subditos vertatur. O. R. T. II. §. 3. Vnde nec in causa possessorii summariissimi Iudex, si causa ipsum tangat, decernere debet.

(c) Transmittere autem ea debet ad Collegia Saxoniae Electoralis, O. R. d. T. §. 2. non ad Doctores priuatos, exceptis causis, quarum decisio per rescripta iis relicta est. d. §. 2. verb. wo sie in Rügen-Sachen durch unsere Rescripta dahin gewiesen.

(d) Licet partes submiserint zum Bescheid; contra si partes compromittant auf ein Urthel, transmissio

† *Oblata sumtuum praestatione dict. cap. 41.* ORD. REC. §. *1.*

quod diximus, denegari nequit. O. R. d. §. 2. BERGER. *El. Discep. For. p. 879.* exceptis tamen Collegiis,

Sed si semel transmissio decreta sit, inuitis partibus iudex ipse sententiam

quae Principis nomine ius dicunt, et actà non transmittunt. e. g. Curiae prouinc.

† *Secus in Regimine Magdeburgico.* ORD. PROC. MAGD. *cap. 41. §. 3.* Ad vnius autem partis instantiam iudex acta transmittere non tenetur, ne quidem si illa sumtus transmissionis velit praestare. Sed et ad quod Collegium acta transmittere velit, iudicis

† *Primarii, Cancellarii scilicet, vel eius, qui iudicium dirigit.* ORD. PROC. MAGD. RECOGN. *ib.* §. *6.*

in arbitrio est. RIVINVS *ad dict. Tit. XXXIV. Enunc. II.*

† *Vt tamen Iudices inferiores et primam et definitiuam sententiam a Scabinis vel ICtis Halensibus, non obstante partium protestatione petant.* MANDATVM wegen Sendung der *Acten* an den Schöppen-Stuhl und *Juristen-Facultät* zu Halle, *d. 11. Dec. 1700. quod extat* COD. IVR. MAGD. *Part. II. N. XX. eiusque* RENOVATIO *d. a. 1710. 16. Febr. ib. N. LVI. add.* ORD. PROC. REC. *c. 41.* §. *6. Praeterea Mindensis Scabinatus, nisi protestatio interuenerit, peregrinis collegiis praeferendus est.* MANDAT. den Mindischen Schöppen-

tiam dicere nequit: neque sententias Collegiorum Iuridicorum supprimere, aut ab actis remouere illi licet, (e) sed publicare eas, vtcunque latae sint, omnino tenetur. O. R. T. XXXIV. §. 5. (f)

† *Vna*

Stuhl betreffend. *d. 14. Iul. 1707. ib. N. XLV.*

Alias Collegium aliquod e proximioribus eligendum. ORD. PROC. REC. *d. §. 6.*

nisi partes in certum Collegium consentiant, aut super leuteratione pronunciandum sit, hoc enim casu acta transmitti non debent ad Collegium, a quo sententia, contra quam leuteratio interposita est, lata fuit. O. R. d. §. 2.

(e) Multo minus in causa criminali. Confer. *Disput.* D. THOMASII *de iudice sententiam ab actis remouente*; in contrariam tamen sententiam olim *Vitembergenses* responderunt anno 1712. ap. BERG. *Supplem. Tom. II. pag. 574.* add. RIVINVM *ad Ordin. Processʃ. Saxon. T. XXXIV. Enunc. IV.*

(f) Quod si negligat, poenam arbitrariam incurrit, et quae gesta sunt, nullitatis vitio laborant. O. R. d. §. 5.

† *Vna cum rationibus decidendi*, ORD. PROC. MAGDEB. RECOGN. *c. 41. §. 9. quas iudices petere et collegia addere debent.* ORD. VET. *ib.* §. *1. 8. Nec licet iisdem vltra octo septimanas acta detinere. Quo facto iudex, a quo ea transmissa fuere, intra vicennium collegium morosum consulere prohibetur.* ORDIN. GEN. *d. emend. re iudic. §. 46.*

§. II.

Conclusio. Transmissionem praecedit Conclusio et *inrotulatio actorum. Conclusio* fieri solet in ipsis disputationibus probationum.

† ORD. PROC. MAGD. *c. 40. §. 1. alias pro facta habetur §. 2. Quodsi tamen postea acta publica ad causam pertinentia reperiantur, illa parti communicanda et conclusio ex officio rescindenda.* ORD. REC. *cap. 40. §. 3.*

Inrotulatio actorum. *Inrotulatio* maiore solicitudine extra Saxoniam (a) quam apud nos peragitur. (b)

† ORD.

2. (a) Post factam in praesentia partium inrotulationem, acta absentibus iisdem non debent aperiri et resignari. Ita *Facultas Vitembergensis* anno 1674. ap. BERG. *Supplem. Tom. I. pag. 320.* add. O. R. T. XXXIV. §. 5.

(b) Apud nos terminus inrotulationis

† ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 44. *vbi simul sportulas sub poena dupli conferre partes iubentur.*

Solet etiam partibus *protestatio contra quaedam* ICtorum *Collegia* permitti. (c) *Protestatio contra. Colleg. ICt.*

† *Tria ad summum iuxta* ORD. PROC. MAGD. *c. 41.* §. 7. *nisi rationes grauissimae, de quibus ad Regem referendum, contra plura afferantur. Rescriptum d. 13. Ian. 1702.* COD. IVR. MAGD. *Part. II. N. XXIV.*

§. III.

Ad publicationem sententiae vtraque pars (a) rite (b) *citari* debet. † ORD. *Citatio ad publicandum.*

---

inseri debet der Haupt-Citation. Si vero partes positiones scriptas obtulerint, ad inrotulationem 8. vel 14. dierum terminus praefigendus est. O. R. d. T. §. 1. In quo si partes non compareant, acta non minus transmittuntur.

c) Sed apud nos non solent iudices protestationum, quae hoc nomine fiunt, nisi appellatio sit interposita, rationem habere.

3. (a) O. R. T. XXXIV. §. 5. iubet iudices intra octiduum a tempore impetratae sententiae (da das Urthel eingekommen) terminum publicationi, qui spatium 14. dierum non excedat, praefigere, sub mulcta 5. thal.

(b) Si *mandatarius* tantum citatus sit,

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 41. §. 8. ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 51. *spatio* 14. *dierum minimum indulto.* ORD. PROC. REC. *cap.* 41. §. 8. *non tamen publicatio vltra* 8. *septimanas post inrotulationem a iudicante differri. d.* ORD. GEN. §. 46.

Terminus. Si nec actor, nec reus compareat, terminus circumductus est, RIVINVS *dict. Tit. XXXIV. Enunc. IX.* (e) alias vel vno praesente in contumaciam alterius sententia publicari potest.

† *Si*

publicatio facta *principali non nocet*, etiamsi eius rei nactus sit scientiam, vt iuramento purgatorio super notitia illius praestando onerari nequeat. Ita *Scabini Vitembergenses anno* 1712. Sed iure nouissimo potestas citationes recipiendi, si alii actus expressi sint, mandato tacite inesse intelligitur. O. R. T. VII. §. 2. add. T. IV. §. 3.

(e) In Elect. Sax. hodie, etiamsi vtraque pars non compareat, iudex nihilominus post auditam horam 12. sententiam in contumaciam publicat, et ad acta refert. O. R. T. IV. §. 6. T. XXXIV. §. 5.

† *Si praesens sportulas soluat ab aduersario pro rata restituendas:* ORD. PROC. MAGD. *cap.* 41. §. 8. *Sumtus praestare detrectanti nihilominus currit decendiam, nec datur copia, nec conceditur remedium suspensiuum* §. 9. *praeterea mulcta minimum decem thalerorum irrogatur, si sententiae tenorem alia ratione expiscatus fuerit.* ORD. REC. *ib.* §. 4.

§. IV.

Sententiae *publicatio fit*, dum ea publice *ab actuario in loco iudicii partibus* praelegitur, et veluti ex periculo (a) recitatur; (b) in inferioribus tamen iudiciis plerumque in vim publicati copia dari vel transmitti partibus solet, RIVINVS *Tit. XXXIV. En.* 9. *Sententiae publicatio.*

† *Quod*

4. (a) *Tot. tit. C. d. Sentent. ex periculo recitand.* vbi alii legunt: *breuiculo:* Sed nec resignare sententiam a Collegiis ICtorum latam iudici licet, nisi in praesentia partium, quae comparent, exceptis tamen causis concursus. O. R. d. §. 5.

(b) Aut illis emanentibus hodie in contumaciam ad acta refertur. O. R. d. §. 5.

† *Quod sub poena nullitatis vetat* ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap.* 41. §.5.

Hora autem publicationis accurate *annotari debet*, vt decendii, intra quod remedia suspensiua interponuntur (c), ratio haberi possit. ORD. PROCESS. SAXON. *Tit. XXXIV.* (d)

§. V.

Sententia absolutoria,

Actore non probante, aut si exceptiones peremtoriae a reo plene probatae sint, *absolutoria* fertur *sen-*

(c) Vnde si non eodem tempore litigantibus sententia publicata sit, † *quam diuersitatem sedulo caueri iubet* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 51. decendium cuilibet currit *a tempore, quo ipsi* publicatio facta est. RIVIN. *loc. cit. Enunc. XI.* Iure nouissimo Sax. si vna pars compareat, a tempore, quo ei publicatio facta est, etiam alteri fatale currit, O. R. *d.* §. 5. verb. so wohl ihm als dem Gegentheil, wenn er hernach oder auch gar nicht erscheinet.

(d) Atque haec, quae §. 1.-4. dicta sunt, in sententiis interlocutoriis pleraque non minus quam in definitiuis obtinent.

sententia, (a) *condemnatoria*, (b) si actor plene probauerit, aut reus confessione sua ab onere probandi eum liberauerit et in probandis exceptionibus defecerit. (c) Ob minus plenas probationes modo *suppletorium*, modo *purgatorium* iuramentum iniungitur, *condemnatoria.*

† *Siue ad oblationem partis*, ORDIN. PROC. MAGD. *c.* 29. §. 1. *siue ex officio* ORD. VTRAQ. *ib.* §. 2.

5. (a) Sententiis definitiuis subiici debent rationes decidendi, sed et interlocutoriis nonnullis. vid. O. R. T. XXXIV. §. 4.

(b) Priori casu hac *formula:* daß Klr. dasienige, so ihm zu erweisen auferleget, und er sich angemasset, wie recht nicht erwiesen, derowegen Bekl. von der Klage rc. Posteriori, quo reus ob exceptiones probatas absoluitur, nulla probationis mentione facta pronunciatur: daraus so viel zu befinden, daß Bekl. von der Klage zu entbinden, rc. *Formul.*

(c) Si plene probauerit actor, pronunciatur: daß Kl. dasienige, so ihm zu erweisen auferlegt, und er sich angemasset, zur Nothdurfft erwiesen. Derowegen Bekl. die libellirten rc. alias: Daß des beschehenen Einwendens ungeachtet die libellirten rc.

prout Doctores in *Tit. ff. de Probat. et sent. et re iud.* passim exponunt. (d)

§. VI.

Iuram. supplet. vel purgat.

(d) Vbi notes velim 1) *iuramentum* siue purgatorium, siue suppletorium *in dubio* potius ei, qui *de veritate*, quam alteri, qui de credulitate tantum iurare potest, iniungi debere. O. R. T. XXX. §. 1. BERG. *Elect. p. 870. et Supplem. Tom. II. pag. 567.*
† ORD. PROC. MAGD. cap. 39. §. 4. *add.* ORD. REC. ib. §. 1.
2) contra praestitum iuramentum suppletorium et purgatorium RIVINVS *T. XXII. Enunc. IX.* non admitti aliam, quam quae per documenta nouiter reperta sit, probationem. O. R. d. T. §. 3. BERGERVS *Elect. p.* 829.
† d. cap. 3.
quo casu illi, qui iurauit, reprobatio denegari nequit, RIVINVS *T. XXX. Enunc. XV.* quae et per testes et per iuramenti delationem fieri potest. 3) postquam sententia, quae suppletorium aut purgatorium parti iniungit, in rem iudicatam transiit, iudex intra octiduum etiam ex officio terminum iuratorium praefigere, ad eumque partes, concesso ipsis spatio Saxonico, citare debet, oblatione ad iurandum sublata. O. R. T. XXX. §. 2. 4) defensio conscientiae per probationes contra purgatorium aut suppletorium locum non habet. O.

§. VI.

Sentententia *condemnatoria* fit vel compensatis *expensis*, (a) vel victum etiam ad restitutionem earum obstringit: (b) hoc fieri debet,

Condemnatio in expensas.

R. T. XXXII. neque suppletorium referri potest, 5) si, qui iuramentum, siue suppletorium siue purgatorium praestare debet, in termino non compareat, aut iurare recuset, iuramentum deseruisse censetur; sed si pars altera emaneat, iuramentum nihilominus is, cui iniunctum est, praestare tenetur. O. R. T. XXX. §. 2.

6. (a) Quod etiam fit *tacite*, si expensarum nulla fiat mentio, RIVINVS *Tit. XXXVI. Enunc. III.* contra tacite adiudicatae non censentur, adeo vt 1) condemnatus in expensas, si sententia per leuterationem aut in appellationis instantia, confirmetur, expensas leuterationis vel appellationis praestare non teneatur, nisi in eas quoque damnatus fuerit. O. R. T. XXXVI. §. 4. 2) in possessorio summarissimo omissae expensae separatim peti nequeant, quamuis aliter visum Scabinis Vitembergens. anno 1712. Mens. Ian.

(b) Plane aliquando etiam *victorem in*

† *Etiam ex officio* ORDIN. PROC. MAGD. *c. 45.* §. *1.*

si nullam plane probabilem is litigandi causam habuit, (c)

† *d. §. 1. aut amicabilem compositionem a parte aduersa admissam recusauit*, ORD. PROC. MAGD. *d. §. 1. c. 6.* §. *6. quod ad acta notandum.* ORDIN. REC. *ibid. Praeterea temerarie litigantes, de quorum malitia constat, mulcta pecuniaria coerceri iubentur* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. *45. aut si temeritas exorbitet, carcere vel infamia*; ORD. PROC. *d. c. 45.* §. *3.*

contra si illa adfuerit, aut lis demum praeuio suppletorio, RIVINVS *Tit. XXXVI. Enunciat. VII.* vel purgatorio (d) decisa fuerit,

BER-

expensas condemnari, inprimis in causis matrimonialibus, monebitur *infr. L. II. c. III. §. 9.* add. RIVINVS *Tit. XXXVI. Enunc. II.*

(c) O. R. T. XXXVI. *§. 5.* cautum est, expensas non facile compensari debere, etiamsi litigent coniunctae personae, domini iurisdictionis cum subditis, parochi cum parochianis.

(d) O. R. d. §. 5. vid. tamen *CENTVR. Obseru. select. fori Eccles. Obs. LVI.*

BERGERVS *Elect. p. 1015.* vel super actione, aut exceptionibus peremtoriis iuramentum delatum praestitumque sit, (e) expensae solent compensari.

§. VII.

Non tamen *condemnatus in expensas* processus eas *restituit*, quas victor praeter necessitatem impendit, RIVINVS *Tit. XXXVI. Enunc. 28.*

Expensae quae restituendae.

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *cap. 45. §. 2.*

Contra si quis iuramentum delatum, suppletorium aut purgatorium praestare nequeat, merito in expensas condemnatur. O. R. d. §. 5. verb. abgeschworen. Atque ita pron. *F.I.L. An. 1729. M. Iul.*

(e) Hoc casu compensari expensas fas est 1) ob praestitum ab altero iuramentum calumniae, 2) quia quasi transactum est de causa. Quod confirmatum est O. R. d. §. 5. eo casu, si iuramentum delatum sit super causa principali, aut praecipuis exceptionibus, non si super aliis articulis, aut capitibus, add. BERG. *Elect.*

vt ſalarium annuum aut palmarium aduocato praeſtitum, (a) neque eas, quae culpa vincentis factae ſunt, (b) RIVINVS *d. t. Enunciat. 13.* ſed *neceſſarias tantum*, easque *praeuia liquidatione*,

† *Quae, ſi decem thaleros excedat, aduerſae parti communicari debet.* ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c. 45.* §. *2.*

et iudicis *moderatione*

† *Contra quam remediis ſuſpenſiuis non eſt locus d.* §. *2.*

accedente. (c)

CAP.

p. 1014. Si iuramentum relatum ab actore vna cum iuramento de calumnia praeſtitum ſit, reum alii in expenſas condemnari poſſe negant, alii affirmant. Negatiuae acceſſit *Ordo Iuridicus Vitembergenſis anno 1713. Menſe Aprili*, et RIVINVS *loc. cit. Enunc. VIII.* Affirmatiuae BERG. *Supplem. Tom. I. pag. 345.* atque hanc approbauit O. R. l. c.

7. (a) Ita pronunciauit *Facultas Iuridica Vitembergenſis anno 1712. Menſ. Febr.* Iure nouo palmaria, ne quidem ab eo, qui promiſit, debentur. O. R. T. III. §. 1.

(b) Ob moram, aut contumaciam illius, O. R. T. XXXVI. §. 4. e. g. per leuterationem ab eo interpoſitam.

(c) Hodie ſi quis in expenſas totius pro-

CAP. VI.
DE
IIS, QVAE FIVNT POST SENTENTIAM DEFINITIVAM.

SECTIO I.
DE
LEVTERATIONE.

§. I.

IS, contra quem lata est sententia, potest *Leuteratione* interposita eam suspendere, (a) *Leuteratio*

Q 5 † Aut

cessus condemnatus sit, peculiaris terminus praefigi potest, sed ita vt citationi inseratur comminatio, daß bey unterbliebener Erscheinung, oder nicht beschehener Einlassung, ex officio darauf erkannt, (oder die Unkosten ex officio moderiret) werden solle. O. R. T. XXXVI. §. 4. In ipsa autem expensarum liquidatione ratio habenda est taxae nouissimae, quae derogat quibuscunque contrariis statutis, conuentionibus et consuetudinibus. O. R. d. T. §. 1.

1. (a) Protestationem interdum vim leuterationis habere contendunt MENCKEN. ad. Tit. XXXV. §. 3. KRAVS.

† *Aut declarationem intra decendium petere.* ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap. 42. §. 7. nuda praestatio nihil operatur ib. §. 8.*

quod remedium apud Saxones vsu receptum eam praestat vtilitatem, vt causa *coram eodem* (b) *iudice* denuo expendatur examineturque. (c)

coram eodem iudice

§. II.

aduersus sententias quasuis.

Potest autem non modo *aduersus* definitiuas, sed *etiam inter-*

L. 1. C. 6. S. 1. §. 2. et 7. Sed satius est alio remedio vti.

(b) Male igitur dicitur instantia leuterationis, cum causa ad alium iudicem non deferatur.

(c) Ob errorem in numero, nomine, vel verbo admissum leuteratio locum non habet, sed is, nullo etiam remedio interposito, emendari debet a iudice, vel eo, a quo lata fuit sententia, collegio. O. R. T. XXXV. §. 2. Quamuis alias declaratio sententiae etiam ab alio collegio peti possit. Ita censuit F. I. L. anno 1727. M. Iul. add. KRAVS. L. 1. C. 6. S. 1. §. 4.

terlocutorias (a) sententias (b) inter-

2. (a) Nec tantum contra mixtas, sed etiam *simpliciter* interlocutorias. Iure nouissimo ab interlocutoria sententia interposita non facile admitti debet. O. R. T. XXXV. §. 1.

(b) In Elect. Sax. hodie leuteratio locum non habet 1) in possessorio summariss. O. R. T. XXXV. §. 1. *Append.* §. 19. 2) in inhibitiuo quoque et eo etiam casu, quo inhibitio confirmata fuit. *Append.* O. R. §. 21. 3) a sententia, vel decreto, quo iuramentum calumniae iniungitur. O. R. T. XXXIII. §. 1. 4) a sententia, quae probationem iniungit. O. R. T. XX. §. 2. 5) et ab ea, quae super impertinentia interrogatoriorum, aut articulorum lata, O. R. d. T. §. 8. 6) aut qua testes ad testimonium admittuntur, aut ab eo arcentur, vel liberantur. O. R. T. XXII. §. 2. 7) in concursu creditorum etiam a sententia definitiua, vel mixta. O. R. T. XLI §. 5. scilicet si de iuribus et priuilegiis creditorum, non si de subhastatione aut rationibus a sequestro reddendis agatur, conf. O. R. T. XXXV. §. 9. 8) in instantiis intermediis, si appellatione interposita, prior sententia confirmata fuerit. O. R. T. XXXV. §. 3. Nam contra reformatoriam vel declaratoriam sententiam Leute-

terponi. (c)

† *Si damnum irreparabile afferant.* ORD. PROC. MAGD. REC. *cap.* 42. §. 1.

Leuterationis leuteratio.

§. III.

Non tamen contra sententiam super leuteratione latam, si scilicet priorem sententiam illa confirmauerit, (a)

† *Sub-*

rationi locus est. 9) in Processu causarum minimarum. O. R. T. I. §. 6.

(c) Contumacem volunt nec leuterare nec appellare posse, vid. HORN. Dissert. *de contumace non appellante.* Quod ad veram restringunt contumaciam, et si de ea quoque *constet*, hodie vix vsum habet.

3. (a) Quamuis, qui hoc remedio vtitur, gaudeat beneficio restitutionis in integrum. Nisi vbi recepta est *Ober-Leuteratio*, vt in iudicio Prouocationum Supremo, si a sententia definitiua, eaque in eodem iudicio lata, ZIEGL. *ad Tit. XXXV. pag.* 195. non si contra interlocutoriam aut definitiuam a iudice inferiore latam interponatur.

† *In Ducatu Magdeburgico Ober-Leuteratio tantum contra sententiam definitiuam a Regimine Halensi in lite coram ipso coepta latam conceditur,*

† *Sub poena quinque thalerorum*, ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap.* 42. §. 2.

quae *leuteratio leuterationis* dicitur; (b) nam contra interlocutoriam, (c) reformatoriam aut declaratoriam ſuper leuteratione latam, remedium hoc denuo et ſaepius (d) adhiberi poteſt.

§. IV.

ORD. PROC. MAGD. *cap.* 43. §. 3. etiamſi ea mutata, vel declarata fuerit, O. R. T. XXXV. §. 4. nec facile ab interlocutoriis mixtis in cauſis immediatis. d. §. 4.

(b) Vbi pronunciari ſolet: daß die eingewandte Leuterung nicht zuläßlich.

(c) e. g. Si in leuteratione a leuterato iuramentum deferatur, et iudex eius praeſtationem leuteranti iniungat.

(d) Vt ſi primo actor, poſt reus, dein iterum actor, et poſt hunc reus leuterationem interponat, quod integrum eſt, vsque dum *duae* ſententiae *conformes immediate* ſequantur. Disſent. ZIEGL. *loc. cit. pag.* 195. verb. das vorige geändert. Conſent. BERG. *El. pag.* 946. *et* RIVIN. *Tit. XXXV. En. XX.* O. P. R. approbauit ſententiam ZIEGLERI, atque vni parti contra eandem ſententiam non niſi

§. IV.

Fatalia leuteratio-nis.

Tria ſunt *leuterationis fatalia*. I. interponendae leuterationis. II. Citationis ad proſecutionem petendae. (a) III. Proſecutionis.

† *Ante proſecutionem in Regimine et Conſiſtorio Halenſi* Verordnung vom 16. Jan. 1710. wegen derer *Succumbenz*-Gelder beym Königl. Preußl. *Conſiſtorio* zu Halle. COD. IVR. MAGD. P. II. N. LIII. (*non in inferioribus iudiciis*, *vid.* MAND. *d.* 16. *Mart.* 1697. *d.* P. II. N. XVII.) *regulariter adhuc aliud fatale obtinet, nempe quinque vel decem thaleror. intra tempus a iudice praeſcriptum in caſum ſuccumbentiae deponendorum.* ORD. PROC. MAGD. REC. *cap.* 42. §. 6.

§. V.

I. Interponendae.

Interponenda eſt *intra decendium*,

---

vnam leuterationem permiſit. T. XXXV. §. 3.

4. (a) Hoc fatale petendae citationis hodie fere ſublatum eſt per O. R. T. XXXV. §. 5. Fit enim hodie haec petitio in ipſa ſchedula, non ſub poena deſertionis, ſed bey 5. Thlr. Strafe.

um, (a) alias non admittitur (b) et pronunciatur: daß die Leuterung nicht zuläßlich. (c) *Neque* vero *speciale mandatum* interpositio *requirit*, (d) sed etiam absque eo a mandatario fieri potest, quin immo etiam ab aduocato, (e) si principa-

5. (a) Itaque iudex annotare debet, quo tempore interposita sit leuteratio. Quod si iudex neglexerit, tempestiue interposita esse praesumitur, BERG. *Oecon. pag. 1129.* salua tamen contrarii probatione. add. RIVINVS *Tit. XXXV. Enunc. IV.* qui iuramentum leuteranti iniungi posse docet, si, quo tempore Leuteratio interposita sit, non constet.

(b) Adeo, vt nec partes, nec iudex hoc fatale *prorogare* possint. ZIEGL. *ad Tit. XXXV. pag. 195.*

(c) Currit autem hoc decendium continuo, vt ferias etiam diuinas et humanas comprehendat.

(d) Quod requirit renunciatio leuterationis, RIVIN. *Enunc. XLV.* non prosecutio. Hodie nec, facultas renunciandi vt exprimatur in mandati formula, necesse est. O. R. T. VII. § 2.

(e) Quod vsu fori magis quam ratione nititur, vnde prosecutio Leuterationis ab eo fieri nequit.

cipalis ille sui nomen subscribat. vid. BERGERVS *Elect. p. 951.*

§. VI.

Grauamina. *In schedula* (a) leuterationis *grauamina* debent *exprimi*, (b) sed deductio eorum pertinet ad prosecutionem. (c)

§. VII.

6. (a) Interponi tamen potest viua voce. vid. MENCK. ad ff. p. 1635. add. *Mandat.* wie in Berg-Sachen zu procediren. §. 17. Neque hoc mutatum videtur per O. R. T. XXXV. §. 5.

(b) Nec necesse est, vt singula exprimantur, si contra sententiam in genere, wider das gantze Urthel, leuteratio interponatur.

† *Iure Magdeburgico grauamina deducenda ac rationes decidendi ex actis refutandae in ipsa leuterationis schedula.* ORD. VTRAQVE *cap.* 42. *§. 1.*

Vnum tamen alterumue grauamen omnino exprimendum est, O. R. *d.l.* alias leuteratio, etiam a definitiua sententia, interposita reiicitur, et leuterans 5. th. mulctatur. O. R. d. §.5.

(c) Protestatio autem, quam vulgo inserunt, et qua salua iudicis auctoritate, se hoc remedio vti declarant, superflua est et inanis.

§. VII.

Iudicis in arbitrio est, an recipere, (a) an reiicere (b) velit leuterationem, *potest* tamen *a reiectione appellari*; (c) immo videas quandoque per rescriptum imperari admissionem interpositae et reiectae leuterationis. (d) *Reiectio leuterationis.*

§. VIII.

7. (a) Immo etiam post reiectionem eam recipere potest, modo post notificationem reiectionis decendium nondum elapsum sit. RIVIN. *Tit. XXX. Enunc.* 22. Semel admissa Leuteratio non facile reiici potest.

(b) Reiectio tamen leuteranti notificari debet.

(c) Aut a decreto reiectionis

† *nisi rationes reiectionis illi fuerint insertae d. cap.* 42. ORD. REC. §. 2. *leuterari denuo*, quod inprimis extra Saxoniam non est infrequens. Satius est in ipsa schedula leuterationis in casum reiectionis appellare.

(d) Immo et loco appellationis, illa reiecta, interdum leuteratio conceditur. Contra loco leuterationis aliquando et appellatio. vid. O. R. T. XXXV. §. 9. quae in concursibus creditorum aliisque causis, quae inter plures aguntur, (wo mehrere Partheyen verhanden) si vna leuterationem, altera appel-

§. VIII.

Fatale II. citationis petendae.

Citatio ad prosequendum petenda est intra terminum Saxonicum; (a) in ipsa schedula petitionem fieri non est necesse, neque etiam sufficit, ORD. PROC. SAX. *Tit. XXXV.* §. nachdem auch; (b) si tamen iudex praeuenerit leuterantem, et terminum indixerit, citationemque insinuari curauerit, leuteratio pro deserta haberi nequit. *(c)*

BER-

lationem interponat, iudicem et de appellatione, et de leuteratione ad superiorem referre iubet.

8. (a) qui currit a die interpositae leuterationis. ZIEGL. *p. 197.* RIVIN. *En. 25.*

(b) Sed quid si eodem die per separatam schedulam petatur terminus ad prosequendum? hoc sufficere existimat BERG. *Oecon. pag. 1130.* Satius tamen est, ex interuallo iudicem implorare, ob verba §. 3. ORD. PROC. T. XXXV. nicht genug, daß es bald bey der Leuterung 2c. sondern hierüber absonderlich.

(c) Sed nec si petierit *Terminum prosecutioni constitui*, licet *citationem* de-

BERGERVS *Supplem. T. II. p. 620. et Elect. pag. 969.* (d)

† *Iure Magdeburgico terminus a iudice indicendus, ac decretum eo nomine factum intra 14. dies redimendum et aduersario insinuandum sub poena desertionis dict. cap. 42. §. 1.*

§. IX.

Sufficit etiam semel (a) petiisse et impetrasse citationem: (b) nam si *post insinuatam* iam *citationem* terminus a iudice prorogetur, et denuo petita non fuerit citatio, *poe-* *quod non iteratur.*

cerni nominatim haud postulauerit. BERG. *Tom. II. Supplem. pag. 618.*

(d) Iure nou. Elect. Sax. haec mutata sunt, et sublatum est fatale petendae citationis, in ipsa autem schedula leuterationis petenda est constitutio termini ad prosequendum sub mulcta 5. thl. non sub poena desertionis, cum iudex ex officio teneatur terminum prosecutioni sine mora praefigere. O. R. T. XXXV. §. 5.

9. (a) Immo si leuterans rite citationem petierit, leuteratio deserta non est, licet citatio non rite fuerit leuterato insinuata. Consent. BERG. *Oecon. p. 1130.* vbi dissent. ZIEGL.

(b) Hodie, quod dixi, in ipsa schedula

poena desertionis cessat. (c) BERGERVS *Elect. p. 965.* et *Supplem. Tom. I. pag. 330. sq.* Dissent. ZIEGLERVS *pag. 197. et* RIVINVS *T. XXXV. Enunc. 30.* Sicuti, et postquam leuterato responsio iniuncta est per sententiam, noui termini impetratio ad fatalia leuterationis neutiquam pertinet.

§. X.

Fatale III. prosecutionis. In termino prosecutionis et *quoad formalia*, et quoad *materialia prosecutio* fieri debet. (a)

† *In Ducatu Magdeburgico eius loco ipsa Leuterationis schedula Leuterato communicanda est.* ORD. PROC. *cap. 42. §. 1. 2.*

Si

petiisse satis est, et ne necesse quidem est. Vna cum citatione autem schedula leuterationis leuterato transmitti debet bey 5. thl. Strafe. O. R. d. §. 5.

(c) Etiamsi prorogatio facta sit ad instantiam leuterantis.

10. (a) Citatio autem ad prosequendam leuterationem complecti debet integrum spatium Saxonicum. O. R. T. XXXV. §. 5. Alias, qui non comparuit, vix potest contumax haberi.

Si leuterans non compareat, deserta est leuteratio, immo et si compareat, et eam non prosequatur, DECIS. ELECT. *LXIX.* (b) quamuis leuterati non comparentis contumaciam accuset, *dict.* DECIS. Sane si vtraque pars emaneat, res salua est, (c) terminus enim censetur esse circumductus.

(b) Fit autem tutissime prosecutio *in ipso die termini*, tam quoad formalia, quam quoad materialia. Quamuis vulgo sufficere existiment, coeptam esse quoad materialia prosecutionem. conf. G. L. MENCKEN. *Disp. de contumacia Leuterantis.* Ceterum prosecutio fieri debet quoad singula grauamina, non per relationem ad acta, sub poena 10. th. O. P. S. T. XXXV. *§.* 5. Non tamen, si secus factum sit, deserta leuteratio habetur, KRAVS. L. 1. C. 6. S. 1. §. 19.

(c) Ita iudicauit *Curia Prouincialis Vitembergensis anno 1710.* Consent. BERGER. *Supplem. Tom. II. pag. 310.* Contrariam tamen sententiam IDEM tuetur *Tom. eod. p. 616. seq.* et RIVINVS *Tit. XXXV. Enunc. 41.* atque hanc confirmauit O. R. T. X. *§.* 3. adeo vt etiam eo casu, quo

§. XI.

Semel tantum obseruandum.

Sed et si semel facta prosecutione *in vlteriore termino*, aut non se sistat (a) leuterans, aut prosecutionem non repetat, (b) *deserta leuteratio haberi nequit.* (c)

§. XII.

Contumacia leuterati non comparentis.

Si leuteratus in termino prosecutionis *non compareat*, *responsio* ei per sententiam *iniungitur*, addita comminatione: daß in dessen Verbleiben nichts destoweniger darauf erkannt

neutra pars comparuit, hodie leuteratio deserta censeatur.

11. (a) Hoc casu tamen in expensas condemnandus est, et comparitio sub poena desertionis ei iniungenda, nisi, quod satius est, leuteratus respondeat.

(b) Atque tunc leuteratus nihilominus respondere tenetur ad grauamina leuterationis, quam alter iam ante prosecutus fuit.

(c) Quod hodieque obtinebit, si leuteratus in primo termino non comparuerit, et respondere iussus, atque in expensas condemnatus fuerit.

erkannt werden soll, (a) absque condemnatione tamen in expensas. (b) add. *Sect. seq.* §. *10.* (c) Quodsi tamen grauamina nullius momenti sint, *statim ferri potest* sententia *confirmatoria*, antequam leuterato responsio iniungatur, *reformatoria non aeque* absque comminatoria praecedente. (d) Nisi leuteratus per literas ad acta priora submiserit, (e) aut in altero quoque termino

12. (a) Iure nou. non fertur sententia comminatoria, sed statim vel confirmatoria, vel reformatoria. O. R. T. X. §. 3.

(b) Iure nou. si momenta causae responsionem leuterati desiderent, in expensas termini et mulctam 5. 10. vel plurium thal. condemnatur. O. R. d. §. 3.

(c) Sed hoc quoque casu in termino proximo formalia etiam leuterationis a leuterato impugnari possunt.

(d) Iure nou. etiam reformatoria hoc casu ferri potest, vid. lit. (a)

(e) vid. tamen RIVIN. *Tit. XXXV. En. 76.* atque id ei hodieque est integrum. O. R. T. X. §. 3. quamuis, si res id postulet, etiam hoc casu responsio ei iniungi posse videatur, sed sine con-

mino, poſtquam iam ſub commi-
natione reſpondere iuſſus erat, non comparuerit. (f) His enim caſibus etiam reformatoria ferri poteſt.

§. XIII.

Poſitiones. Quod ſi vtraque pars comparuerit, in leuterationibus *ab interlocutoria duae*, *a definitiua* ſententia *tres* vtrique *poſitiones* permittuntur. ORD. PROC. SAX. *Tit. XXXV.* §. dieweil aber. (a)

§. XIV.

demnatione in expenſas. Atque ita pron. F. I. L. *an. 1729.*

(f) Modo citatio hoc caſu continuerit integrum ſpatium Saxonicum, alias leuteratus, qui non comparuit, in expenſas condemnatur, et denuo reſpondere iubetur. RIVIN. *Enunc.* 72. Hodie ſi citatio integrum ſpatium Saxonicum non complectatur, vix eſt, vt leuteratus in expenſas condemnari poſſit.

13. (a) Neque tamen ad has poſitiones admittuntur, niſi ſolutis Sportulis, quas, qui comparet, ſolus ſoluere compellitur ſaluo iure eas ab aduerſario

§. XIV.

Sentenția, quae super leuteratione fertur, vel est interlocutoria, (a) vel definitiua; haec vel confirmatoria, (b) vel reformatoria, (c) vel mixta, (d) aut declaratoria etiam prioris. (e) *Sententia.*

repetendi. *Resol. Grau.* d. anno 1661. Tit. von Iustit. Sachen §. 25. O. R. T. XXXV. §. 5.

14. (a) e. g. Si iniungitur vel iuramentum, vel probatio: vbi pronunciatur: auf Vorbringen und erfolgte Gesetze (non auf Leuterungs-Schrifft) 2c. daß vor allen Dingen Klgr. das fol. 1. angegebene 2c. worauf der eingewandten Leuterung halber ferner ergehet, was recht ist. *Formulae.*

(b) daß es der eingewandten Leuterung ungeachtet bey dem am .. eröffneten fol. .. befindlichen Urthel billig bleibet. Quodsi grauamina nullius omnino momenti sint, additur condemnatio in expensas.

(c) Nunmehro aus den Acten (und derer Partheyen rechtl. Einbringen) so viel zu befinden.

(d) Nunmehro was Klrs. erstes Grauamen betrifft, aus den Acten 2c. zu befinden, daß 2c. Im übrigen bleibet es 2c.

(e) Daß es der eingewandten Leuterung

SECTIO II.

DE APPELLATIONIBVS.

§. I.

Appellatio fit post leuterat.

QVoties sententia, contra quam leuteratio interposita est, denuo confirmatur, appellationis remedium superest, (a) *integrum* tamen est, etiam omissa leuteratione *statim appellare*. (b)

vel statim.

§. II.

Ad immediate superiorem.

Appellatio fieri debet *ad superiorem*, et quidem ad eum, qui proxime et *immediate* talis est, nisi quod

ungeachtet rc. jedoch mit dieser Erklärung rc. Ceterum vna eademque sententia ex parte reformatoria, interlocutoria, confirmatoria et declaratoria esse potest.

1. (a) quod apud Saxones

† *et Magdeburgicos*. ORD. GEN. de emend. re iudic. §. 20.

locum habet etiam post tres et plures sententias conformes.

(b) Immo in intermediis Instantiis leuteratio hodie in Sax. Elect. a confir-

quod apud nos omissis Curiis Prouincialibus statim ad Regimen prouocare liceat.

§. III.

Primum *fatale* est appellationis *interponendae*, (a) quod perinde vt leuterationis, est *decendium*, atque a momento publicationis factae sine intermissione currit.

Fatale I. app. interponendae.

§. IV.

Interponenda autem est appellatio *coram iudice a quo*, qui, si intempestiue interposita sit, sua sententia eam non admissibilem esse declarat. (a) *Coram Notario et testibus* in Saxonia regulariter interponi

matoria sententia locum non habet. O. R. T. XXXV. §. 3.

2. (a) Interponi autem potest etiam viua voce. Appellat. Ord. Tit. von Appellationen, wie die angenommen §. 1. add. Mandat, wie in Berg-Sachen zu procediren, §. 17.

3. (a) Hodie apud nos cognitio über der Unzuläßlichkeit, oder der desertion, non pertinet ad iudicem a

poni non debet; RES. GRAVAM. *de anno 1661. grauam. 30.*

† *Nec in Ducatu Magdeburgico.* ORD. PROC. *cap. 43. §. 1. 9.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. *49. sub poena decem thalerorum a Notario soluendorum.* ORD. REC. *ib. §. 26. Pariter nec licet viua voce appellare d.* §. *49.*

inprimis quando ad Curias vel a Curiis prouocatur; (b) sed extra Saxoniam frequentissimae sunt appellationes istae. *add.* cap. f. X. d. appellat. (c)

§. V.

Fatale II. Apostolorum 1) petendorum. Alterum *fatale* est *petendorum Apostolorum*; petendi autem sunt *intra 30. dies*, qui a tempore latae sen-

quo, sed ad iudicem ad quem. O. R. T. XXXV. §. 8.

(b) vid. MENCKEN *Disp. I. Prooem.* §. *XX.* idem obtinet in appellationibus a Senatu Lipsiensi vi Rescripti, quod Diu. Ioh. Georg. I. *anno 1659. d. 17. Ianuar.* ad Regimen Dresdense dedit.

(c) Exemplum Lutheri vid. ap. STRAVCHIVM *Diss. iur. Publ. pag. 155.*

ſententiae currunt. (a) MENCKEN. *loc. cit.* §. *XXI.*

† *Iure Magdeburg. intra octiduum a tempore interpoſitionis.* ORD. PROC. *c.* 43. § 3.

Debebant illi peti ſaepius, *leg.* 1. §. *fin. ff. d. libell. dimiſſor.* Sed vſu fori appellantem eos ſemel expetere ſufficit, (b) modo adhibeatur formula: *inſtanter et ſaepius*, *Clem.* 2. *d. appell.* aut: *inſtanter*, *inſtantius*, *inſtantiſſime*; quam pro forma ſub poena deſertionis adhibendam eſſe olim non pauci crediderunt. vid. BERGERVS *Elect. p.* 971. RIVINVS *Tit. X. Enunc.* 8. *ſq.*

§. VI.

Acceſſit obſeruantia fori aliud, *Apoſtolorum* nimirum *redimendorum*, *2) redimendorum.*

4. (a) Non poſt decendium, aut a die interpoſitae leuterationis.

(b) Et quidem vel in ipſa ſchedula appellationis, quod plerumque fieri ſolet. vid. Appellat. Ord. Tit. von Appellationen, wie die angenommen, §. 1. verb. auch alsbald. BERGERVS *Supplem. Tom. II. pag.* 625. RIVIN. *Tit. X. Enunc.* 7. *ſeq.*

rum, die Ablösung des Berichts, (a)

† *Iure Magd. apostoli intra octiduum, ex quo petiti fuerunt, a iudice dandi sunt*, ORDIN. PROC. *c. 43. §. 1.*

quae, si *in termino* a iudice *praefixo* non fiat, (b) appellatio deserta habetur, et ab ipso iudice, a quo appellatum est, declaratur. RESOLVT. GRAVAM. *de anno 1661. Tit.* von Justitien-Sachen. *Grauam. XXIX.* BERGERVS *Oeconom. pag. 1139.* (c) Integrum autem est iudici

5. (a) Quod confirmatum est Resolut. Grauam. d. anno 1661. *Grauam. XXIX.* et ORD. REC. *Tit. XXXV. §. 8.*

(b) *Terminus* autem hic est arbitrarius, ita tamen, vt *intra mensem* a die appellationis interpositae constitui debeat. d. Grauam. XXIX. In *Curia Prouinciali Lipsiensi* olim intra mensem a tempore decendii elapsi redimendi erant apostoli, neque appellans ad redimendos eos citabatur, teste MENCK. *loc. cit.* §. *XXI.* Sed hoc mutatum est nouissime per decretum d. 27. Ian. 1733. datum, vt adeo etiam *Curia Prouincialis* hodie eodem iure cum reliquis iudiciis vtatur.

(c) Iure nouissimo cognitio de appella-

dici, et apoſtolos gratis dare, et ſolutioni vlterius ſpatium indulgere, (d) quamuis poſt accuſatam ab appellato contumaciam id amplius haud licere exiſtimem. fac. *dict. Grauam. XXIX.* (e)

§. VII.

tionis deſertione pertinet ad iudicem ad quem. O. R. T. XXXV. §. 8.

(d) non aeque prorogari fatale hoc a iudice inferiore poteſt, cum lex vltra menſis ſpatium id extendi vetet.

(e) Hodie ſi appellatio ab inquiſitione, inhibitionibus Curiarum Prouincialium, citatione, monitorio, publicatione reſcripti, decreti, vel ſententiae, aut a grauamine futuro, nec non in cauſis politiae et diſciplinae, item ab executione, immiſſione, ſubhaſtatione, vel in cauſa cambiali interpoſita ſit, appellans non citatur ad redimendos apoſtolos, ſed iudex ex officio intra octiduum refert ad iudicem ad quem, addita expenſarum liquidatione, etiamſi appellationi appellans renunciet, quem nec de apoſtolis dandis iudex admonet. Sed et ad quem appellatum eſt iudex ſuperior, niſi momenta cauſae aliud poſtulent, ſine praeuia communicatione his caſibus appellationes reiicit, addita mulcta et clauſula de non appellando. O. R. T. XXXV. §. 7. In cauſis reliquis fatale redimendo-

§. VII.

Apostoli

testimoniales,

refutatorii,

reuerentiales.

Sunt autem *apostoli*, si vsum fori spectes; vel *reuerentiales vel refutatorii. Testimoniales* Notariorum extra Saxoniam magis, quam apud nos obtinent; (a) in refutatoriis iudex grauamina appellantis remouere conatur; (b) in reuerentiali-

rum apostolorum hodieque *obseruatur*, sed si redemtio omissa fuerit, iudex sine mora apostolos refutatorios transmittere iubetur. O. R. d. T. §. 8.

6. (a) Scilicet eo casu, quo appellatio apud Notarium interposita est, *hic* instrumentum desuper conficit, *quod* instar apostolorum est, atque intra certum tempus e. g. quatuor septimanarum in iudicio est producendum.

(b) Vnde solent aduocati in causis momenti maioris *copiam refutatoriorum* des Berichts sibi expetere a iudice, ad quem appellatum est. Quod si vero intra spatium 4. septimanarum appellans nihil moneat, (wann er bey dem Bericht nicht einkömmt) postea non auditur, et si literarum, quas deinde offert, ratio habenda sit, in mulctam incidit 5. thal. O. R.

tialibus grauamina in medio relinquit, et tantum in honorem iudicis appellationi delatum esse ostendit: hi peti, illi dari frequentissime solent. (c)

§. VIII.

† *Iure Prussico ad supremum appellationum Senatum Coloniae ad Spream ius dicentem prouocatum est, aliud fatale accedit, nempe oblationis intra 30. dies a tempore latae sententiae faciendae ad iuramentum appellationis, cuius vicem non supplet depositum in casum succumbentiae.* RESCR. *d. 16. Mart. 1705.* COD. IVR. MAGD. *N. XXXV. Idque a priuatorum (non fisci,* RESCR. *d. 15. Nou. 1707. ib. N. XLVII.) Aduocato (alias mulctando* RESCR. *d. 7. April. 1705. ib. N. XXXVI.) et parte post admissionem appellationis ante eius iustificationem coram iudice a quo (iuxta formulam Rescripto d. 6. Mai. 1706. ib. N. XLII. adiectam, vetere, quam vid.* ORDIN. PROC. REC. *c. 43. §. 19. mitiorem) praestandum est.* INTERIMS-Ordedes

Fatale Magd. iuram. appellat.

T. I. §. 8. Sane interdum communicatio relationis prorsus negatur. d. §. 8. et T. XXXV. §. 7.

(c) Reuerentialibus etiam, hodie acta adiungere iudex iubetur. O. R. T. XXXV. §. 9.

des Hochlöbl. Ober-*Appell.* Gerichts zu Cölln an der Spree *d. 28. Nou. 1703. n. 2. ib. P. II. N. XXVIII.*

Fatale III. introductionis. Tertium fatale est *introductio appellationis*, quae iure Saxonico *intra mensem* fieri debet, (a)

† *Iure Magdeburgico intra 14. dies*, ORD. PROC. *cap. 43. §. 3.*

a tempore apostolorum datorum computandum. (b) Debet autem introducens petere (1) *inhibitionem*, quam tamen si intra mensem non impetrauerit, appellatio neutiquam deserta censetur, (c) RIVINVS *Tit. X. Enunc. 18.* (2) *compulso-*

8. (a) Per O. R. T. XXXV. §. 9. sublatum plane est fatale introductionis, itaque quae hoc §. traduntur, apud nos non obtinent.

(b) *Modo, iudex a quo* appellanti *hunc terminum constituerit*, alias enim ob neglectam intra mensem introductionem deserta non censetur appellatio. BERG. *Oecon. p. 1137.*

† *bene tamen iure Magdeburgico.* ORD. PROC. d. §. 3.

(c) Hodie apud nos sublato fatali introductionis, iudex inhibitionem ex

pulsoriales ad iudicem a quo, si scilicet acta primae instantiae

† *Quorum authentica transmittenda sunt.* RESCR. *d. 3. Iun. 1704.* COD. IVR. MAGDEB. *Part. II. N. XXX. et d. 11. Oct. 1704. ib. N. XXXIII.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic. §. 55.*

ille non transmiserit; alias enim si in termino iustificationis acta deficiant, appellatio deserta declaratur. SCHWENDENDÖRFFERVS *ad Fibig. p. 874.* (d)

† *Nisi appellans summam se diligentiam adhibuisse demonstret.* ORD. PROC. MAGD. *cap. 43. §. 5.* ORD. REC. *§. 23.*

Sed solent plerumque iudices vna cum apostolis acta ad iudicem ad

S 2 quem

officio decernit, sportulas autem, vor die Inhibition und Citationes, appellans praestat in termino iustificationis, bey Verl. st der Appellation, scilicet si citatus sit ad eas soluendas, mit Uberschickung einer richtigen Specification. O. R. T. XXXV. §. 9.

(d) Quod hodie vix obtinebit, cum iudex ex officio acta vna cum Apostolis transmittat.

quem transmittere. Denique (3) introducens appellationem *terminum iustificandae appellationis* expetere tenetur. (e)

† ORD. PROC. *d. c. 43. §. 3.*

§. IX.

Fatale IV. iustificationis.

Est enim vltimum appellationis *fatale iustificatio*, quae fit in termino a iudice praefixo, (a) tam quoad formalia, quam materialia. (b) *In* quo si *appellans* non compareat, appellationem *deseruisse* censetur, atque in expensas etiam condemnatur. (c) Idem obtinet, si compareat

Contumacia appellantis.

(e) Sed hunc quoque iudex hodie ex officio constituit, O. R. *d. §. 9. scilicet* si delatum sit appellationi. d. §. 9. Si enim friuola sit appellatio, reiicitur, etiam cum clausula et mulcta. O. R. T. XXXV. §. 6.

§. (a) de quo vid. *§. sq. XI.*

(b) Quaeritur: An sufficiat iustificatio formalium relatiua? e. g. formalia iustificiren sich aus den Acten selbst. Affirmat MENCKEN *loc. cit. §. 27.*

(c) Modo citatio contineat integrum terminum Saxonicum. O. R. T. IV. §. 1. qua derogatum est Mandato Elect. de an. 1670. d. 12. Augusti §. 3. Ce-

reat quidem, ſed non iuſtificet, (d) niſi tamen dilationem petat ad terminum proximum;

† *Aut ad acta priora ſubmittat, quod et ipſi et appellato permittit, et alterutro ſubmittente alteri iniungit.* ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap.* 46. *§.* 17.

hoc enim caſu illa quidem conceditur, ſed appellans in expenſas condemnatur, et iubetur iuſtificare in proximo termino bey Verluſt der Appellation. ORD. PROC. SAX. *Tit. X.* §. da aber. (e)

terum ſi vtraque pars in termino iuſtificationis non compareat, appellatio non minus deſerta cenſetur. O. R. T. X. §. 3.

(d) Hanc poenam tamen ceſſare, ſi in termini primo die vel vnicum grauamen deductum fuerit, docet RIVINVS *Tit. X. Enunc.* 23.

(e) Hodie non facile obtinebit dilationem, ſi demum in termino petat. Quodſi poſt factam iuſtificationem in replicando contumax ſit, appellatio non ſtatim pro deſerta habetur, ſub poena tamen deſertionis replicare iubetur, aut, quod ſatius eſt, ſtatim ſententia fertur. *d. Tit. X. §.* da

§. X.

Contumacia appellati.

Contra ſi appellatus non compareat, eodem modo aduerſus eum proceditur, quem *praec. Sect.* §. 12. in leuterato obſeruari diximus,(a)

† *Iure Magdeburgico accuſata appellati contumacia aut prior ſententia confirmanda, aut appellatus in expenſas condemnandus ac denuo citandus eſt*, ORD. PROC. MAGD. *cap.* 43. §. 5. *et* ORD. REC. *ib.* §. 16.

at ſi compareat, et ad merita cauſae non reſpondeat, ſed ad formalia tantum, in expenſas etiam condemnari poſſe monet BERGERVS *El. Diſc. For. p.* 339. Secus ſi compa-

aber in Appellations-Sachen, *ibique* ZIEGL. *pag.* 68.

10. (a) Iure nouo non fertur amplius hoc caſu ſententia comminatoria, ſed ſtatim prior ſententia aut confirmatur, aut mutatur, niſi cauſae momenta reſponſionem appellati poſtulent, quo caſu haec illi ſub praeiudicio iniungitur, addita condemnatione in expenſas, et mulcta 5. 10. vel plurium thal. O. R. T. X. §. 3.

pareat, et plane non respondeat. BERGERVS *loc. cit.* (b)

§. XI.

Debet autem haec *iustificatio* fieri etiam apud nos *intra annum*, eundemque ciuilem, (a) *Tempus iustificationis.*

† *In terris Prussicis intra tres menses a die interpositionis.* ORDIN. GEN. *d. emend. re iud. §. 48.*

in Curiis Prouincialibus *et Supremo* Prouocationum *Senatu* in *termino proximo;* si modo a tempore inhibitionis impetratae tantum temporis supersit, vt citationes integrum spatium Saxonicum continentes possint emitti. Appellat.

(b) vid. tamen RIVINVS *Tit. X. En. 68.* et *Tit. XXXV. Enunc. 70.* et MENCKEN. *§.* 29. qui hoc quoque casu condemnationem in expensas locum habere tradunt. Quod hodie post O. R. dubio carere videtur.

11. (a) Vel iusta causa id exigente, biennium, hoc enim fatale iure Romano definitum in praefecturis obtinere, patet ex Ordin. Appellat. Tit. von Appellationen, wie die angenommen,

Ord. l. c. §. darum wann, Resolut. Grauam. d. an. 1661. Tit. von Iustitien-Sachen, Grauam. 28. (b)

§. XII.

Depositio Magd. in casum succumbentiae.

† *Iure Magdeburgico, qui in causa Ecclesiastica ad Regem appellauit, ante actorum transmissionem viginti thaleros in casum succumbentiae deponere tenetur:* Verordnung wegen der *Appellat.* und *Reuision in causis Ecclesiasticis d. 22. Febr. 1696.* COD. IVR. MAGD. *Part. II. N. XVI.* ORD. PROC. REC. *cap. 43. §. 9.*

Remissio actorum.

Si sententia prior *confirmetur*, aut declaretur tantum, *acta remittuntur* ad iudicem primae instantiae; (a) *sin reformatoria* (b) lata sit senten-

§ Wenn nun also ꝛc. MENCKEN *ad ff. Tit. de Libell. dimiss.* §. 35.

(b) Si tamen appellatus non excipiat de angustia termini, etiam spatium trium septimanarum sufficiet. MANDAT. ELECT. *d. anno 1670.* §. 3. MENCKEN. *loc. cit.* §. 26. Sed hodie secus obtinet, cum huic Mandato derogauerit O. R. T. IV. §. 1.

Formula.

12. (a) *Formula:* derer Materialien halber erscheinet aus denen Acten und derer Partheyen rechtlichem Einbringen so viel, daß in erster Instantz wohl ge-

tentia, etiamsi ab interlocutoria prouocatum sit, *causa in instantia appellationis peragenda est.* (c)

§. XIII.

Ceterum etiam in appellationis instantia *beneficium leuterationis* vtrique, tam appellanti quam appellato non est denegandum. (a) *Leuteratio.*

S 5 *Ober-*

sprochen, und übel appelliret, derowegen die Acta an den vorigen Richter zu remittiren, massen wir sie hiemit dahin remittiren und weisen. Quod si declaratio adiiciatur, omitti solent verba: und übel appelliret, et additur, iedoch mit dieser Erklährung, daß ꝛc.

(b) *Formul:* der Materialien halber ꝛc. so viel, daß in erster Instantz übel gesprochen und wohl appelliret, derowegen, interdum tamen verba: in erster Instantz übel gesprochen und: omittuntur. Si sententia partim sit reformatoria, partim confirmatoria, pronunciatur: daß, was das erste grauamen betrifft, wohl appelliret, derowegen ꝛc. im übrigen ist in erster Instantz wohl gesprochen.

(c) Nisi iudex ad quem causam nihilominus remittere malit.

13. (a) In Saxonia Elect. in intermedia instantia, si prior sententia confirmetur, leuteratio non admittitur. O,

Ober-Leuteratio. *Ober-Leuteratio* autem tantum in supremo Appellationum Iudicio apud nos permittitur, eoque solo casu, quo prima sententia definitiua in eo iudicio est lata. vid. supra L. 1. C. 6. S. 1. §. 3. lit. (a) et O. R. T. XXXV. §. 4.

§. XIV.

Adhaesio. Haec de appellatione dixisse sufficiant, nisi quod circa *adhaesionem* (a) adhuc monendum sit, eam *ad decendium non* esse *adstrictam*, (b)

†Secus

R. T. XXXV. §. 3. Contra sententiam autem reformatoriam, aut declaratoriam, interponi potest.

14. (a) Pro adhaesione autem non est habenda appellatio principaliter interposita: immo eum, qui appellauerat, sed appellationem deseruerat, adhaerere appellationi aduersarii non posse, contendit BERG. *in Oecon. pag. 1129.* et *Elect. pag. 978.* RIVIN. *Tit. XXXV. Enunc. 14.* Locum autem habet adhaesio non tantum appellatione, sed et leuteratione interposita.

(b) Sed etiam fieri posse in termino iustificationis. Neque enim huiusmodi adhaesio rationem habet peculiaris appellationis, aut leuterationis,

† *Secus iure Magdeburgico, quo id in adhaesione tam leuterationis, quam appellationis stricte obseruandum.* ORD. PROC. REC. *cap. 42. §. 3.*

et intra decendium factam *non opus habere introductione*, (c) immo in ipso iustificationis termino demum fieri posse. RIVINVS *Tit. XXXV. Enunc. 13.* modo grauamen commune contineat, aut appellatio contra totam sententiam sine exceptione sit interposita, ZIEGLERVS *ad dict. Tit. XXXV. p. 196.*

adeoque nec prosecutionem aut iustificationem, nec apostolorum petitionem aut redemtionem requirit. *Dissent.* KRAVS. L. 1. C. 6. S. 1. §. 26.

(c) Immo ne quidem necesse est, vt in termino iustificet, sed sufficit in responsione ad iustificationem alterius, adhaesionem vrgere. Ceterum si appellans appellationi suae renunciet, adhaesio quoque exspirat. Quod si tamen intra decendium interposita sit, per se subsistit adhaesio, tanquam leuteratio vel appellatio, modo fatalia cetera hoc casu rite obseruentur. MENCKEN. *ad Tit. XXXV. §. 10.*

p. 196. alias non item. BERGERVS *Suppl. Tom. I. p. 336.* (d)

SECTIO III.
DE
RELIQVIS REMEDIIS SVSPENSIVIS IN PRIMIS DE QVERELA NVLLITATIS.

§. I.

Reuisio. Supplicatio. *REuisionum et Supplicationum*, (a) quae apud alios ordinaria sunt, remedia Saxones nostri ignorant. (b)

† *Mag-*

(d) Vnde appellantes solent protestari, daß sie das Urthel in passibus vtilibus acceptiren.

1. (a) *ORD. PROC. SAX. Tit. 37.* In *Lusatia* tamen inferiore obtinet Supplicationis remedium, quod intra 4. septimanas introducendum est, iustificandum intra annum. RIVINVS *ad d. Tit. Enunc. 1. et 4.*

(b) It. restitutionis in integrum, si pro remedio ordinario illa accipiatur. O. R. T. XXXVII. *§.* vn. vt remedium extraordinarium enim illa locum habet. O. R. T. IX. §. 4. non tamen contra sententiam, quae lata est prae-

† *Magdeburgenses illo vtuntur, quoad appellationes in causis Ecclesiasticis coram Regimine ventilatas.* Verordnung wegen der *Appellation* und *Reuision in causis Ecclesiasticis d.* 22. *Febr.* 1696. COD. IVR. MAGD. *Part.* II. *No.* XVI. ORD. PROC. RECOGN. *c.* 43. §. 9. *hoc coram Collegio Commissariatus.* Verordnung vom 25. *Nov.* 1713. betreffend das *beneficium Supplicationis* beym *Commissariat* zu Magdeburg. *d.* COD. *Part. II. No. LIX. De restitutione in integrum a maioribus intra decendium a tempore cognitae sententiae petenda add.* ORDIN. PROC. REC. *cap.* 44. §. 2. 3.

Nullitatis tamen *querelam* admittunt, quae aduersus sententiam intra terminum Saxonicum instituenda, contra decretum (c) per 31. annos 6. septimanas et 3. dies vrgeri potest. (d) *Querela nullitatis.* *Fatale interpositionis.*

† *Iure*

uia comminatione, bey Verlust des beneficii restitutionis in integrum. d. T. XXXVII.

(c) Ita interpretes tradunt, vid. RIVINVS *Tit. XXXVIII. En.* 5. quamuis probabile sit, Legislatorem sententiae (Urthel) appellatione etiam Decreta (Bescheide) complecti voluisse. O. R. hoc discrimen sustulit T. XXXVIII. §. 1.

(d) Nullitatem autem prorsus *insanabi-*

† *Iure Magdeburgico, si principaliter moueatur, intra decendium.* ORDIN. PROC. REC. cap. 44. §. 1.

§. II.

Prosecutionis.

Interposita querela nullitatis intra terminum duplicatum Saxonicum (a) *deducenda* est, saltim vt intra hoc spatium *Citationem* impetrare, qui interposuit, sub poena desertionis teneatur. (b)

† *Iure*

lem, e. g. quae oritur ex defectu Citationis aut mandati, siue contra sententiam siue contra Decretum etiam post XXX. annos posse allegari, monet BERG. *El. Discept. for. pag.* 1027. quod approbatum est O. R. d. §. 1. nisi vitium purgatum sit per ratihabitionem expressam aut tacitam, quae a parte, quae causam obtinuit, etiam post sententiam definitiuam fieri potest d. §.

† *Iure Magdeburgico intra eosdem.* d. §. 1.

2. (a) Hodie intra terminum Sax. O. R. d. T. §. 2. verb: nicht binnen doppelter, sondern binnen einer Sächsischen Frist.

(b) O. R. d. Tit. XXXVIII. §. 2. verb: Citation auszubringen. Factum iudicis tamen ei nocere nequit, modo ipse omnem operam adhibuerit in officio Iudicis implorando.

† *Iure Magdeburgico eodem modo deducitur, quo Leuteratio, vt tamen 50. thaleri in casum succumbentiae deponantur d. §: 1. etiamsi non contra sententiam, sed aliud factum iudicis, veluti subhastationem, nullitatis querela moueatur.* RESCR. *d. 21. Febr. 1708. N. XLVIII.*

In Senatu Summo et Curiis Prouincialibus *prosecutio* in proximo termino fieri debet. (c)

§. III.

Ceterum *executionem* haec querela *non suspendit*, (a) *Effectus.*

† *Nisi iure Magdeburgico. ORD. PROC. REC. c. 44. §. 1.*

et si temere ea mota fuerit, qui eam interposuit, confirmata priore sententia, *40. florenis Misn. multatur,* *Multa.*

(c) Modo tantum supersit temporis, vt citationes, quae terminum Sax. integrum contineant, partibus insinuari possint.

3. (a) Nisi in continenti sit liquida. PHIL. Cons. 2. et intra Terminum executiuum doceatur. O. P. T. XXXVIII. §. 1. BERG. *Oecon. pr. 1147. not. 3. add.* MENCK. *ad T. XXXVIII. §. 10.*

tatur, quae mulcta iudici cedit, cuius ſententia ex capite nullitatis impugnata fuerat. Ceſſat autem haec poena 1) ſi incidenter, non principaliter nullitas in iudicium ſit deducta, e. g. alio remedio ſuſpenſiuo interpoſito. PHILIPP. *Conſ.* 4. 2) ſi contra Decretum mota ſit, cum *Ordinatio Proc.* de ſententia ſtricte ſic dicta ex opinione Dd. accipienda ſit, (b) 3) ſi per modum exceptionis allegetur,

† *d.* §. *1.* ORD. REC.

4) ſi querela absque ſententia aut 5) ab initio per ſententiam reiiciatur, PHIL. *l. c.* quam vltimam *limitationem* non admittit RIVINVS *En. XI.* 6) Si qui hanc querelam mouit, probabilem querendi cauſam habeat. Ord. Proc. h. t. §. 1. verb. keine erheblichen Urſachen.

SECTIO

(b) Quod mutatum videtur, per O. R. d. T. §. 1.

SECTIO IV.

DE

EXECVTIONE.

§. I.

POstquam igitur sententia condemnatoria transiit in rem iudicatam, si condemnatus ei se submittere recuset, *executionem* peragit iudex, quam praecedit *praeceptum executiuum*, (a) quo ipso dies executioni destinatus exprimitur atque indicatur. (b)

Praeceptum executiuum.

† *Iure Magdeb. terminus, intra quem ipsi satisfaciendum, addita contumaciae poena, praefigi debet in ipsa sententia*, ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. *47. vel reiectione appellationis. ib.* §. *48.*

§. II.

1. (a) Itaque minus recte procedunt, qui ex re iudicata executiue agunt, et nouam litem incipiunt, cum statim possint petere praeceptum executiuum.

(b) O. R. T. XXXIX. §. 1. iubet iudicem parte petente, solutis sportulis, executoriales aut requisitoriales intra 14. dies expedire, nisi incurrere velit multam 5. thal. qua et iudicis requisiti negligentia coercetur, si is

§. II.

Spatium. *Continere* autem *debet* in Saxonia *in actione personali* (a) *terminum Saxonicum*;

† *In Ducatu Magdeburgico mensem*, ORDIN. PROC. *cap.* 46. §. 4.

in realibus, in rem ſcriptis, itemque perſonalibus, *quibus rem* in ſpecie nobis *reſtituendam* petimus, (b) *XIV. dies* ſufficiunt:

† *dict. cap.* 46. §. 3. *De executione ad faciendum, vel omittendum vid. d. c.* §. 14. 15.

vtrumque tempus computatur (c) a tempore inſinuati praecepti. (d)

§. III.

intra idem ſpatium praeceptum executiuum non inſinuet.

2. (a) E. c. mutui. Iure nouo 14. tantum dies. O. R. d. T. §. 5.

(b) E. g. commodati, depoſiti, pignoris, locati. BERG. *Elect. pag.* 1073.

(c) Terminusque executiuus eo demum elapſo conſtituitur, plerumque den Tag darauf. O. R. d. §. 5.

(d) De executione ſententiae, qua quis aliquid facere, aut intermittere iuſſus eſt, vid. O. R. d. T. §. 2. et 3.

§. III.

Executio fit per iudicem, (a) sub cuius iurisdictione bona sita sunt, in quae executio facienda est. conf. *Ord. Processſ. Sax. Tit. XXXIX. pr.* MENCKEN. *ad ff. p.* 522. (b) *Quis exequatur.*

† *Nisi Germanus sub Gallico, aut Gallus sub Germano iudice eiusdem loci bona habeant sita. Tum enim competentia ex persona, non rei situ aestimatur.* RESOLVTION *in puncto Iurisdictionis* zwischen den Teutschen und Frantzösischen Gerichten *d. an.* 1712. 3. *Ian. art.* 7. COD. IVR. MAGDEB. *P. II. N.* 23.

§. IV.

Atque *si res* quidem illa, quae *restituenda* est, *adsit*, per executorem aufertur, et *actori traditur*, aut *Modus, executionis re exstante.*

§. (a) Quem requirit iudex, a quo reus condemnatus est, praeceptum autem executiuum insinuat, et terminum executionis constituit iudex, sub quo bona sita sunt. Vid. tamen O. R. *Tit. XXXIX. §.* 1.

(b) Regimen Elect. Curiae Prouinciales et Consistoria executionem praefe-

aut ſi immobilis ſit, actor in eam immittitur; (a) ſin res ipſa non exſtet, atque eius aeſtimatio praeſtanda ſit, aut ſi quantitas petatur, *executio* primum (b) fit *in mobilia*,

Quantitate petita fit in mobilia,

† *In caſu malitioſae occultationis iurato a debitore manifeſtanda.* ORDIN. PROC. MAGD. *cap.* 46. §. 8.

(non tamen ea, quae ad artem debitoris exercendam, vel ad agriculturam

† *Vel familiam alendam d.* §. 8. ORD. REC. §. 6.

perti-

ctis, aut iudici, ſub quo bona ſita ſunt, committere ſolent. add. KRAVS. L. I. C. 6. S. 4. §. 2.

4. (a) Et reus exmittitur, interdum etiam ad actoris inſtantiam ſequeſter conſtituitur, e. g. actione hypothecaria inſtituta, O. R. T. XXXIX. §. 4.

(b) Niſi creditori hypotheca ſpecialis competat. Namque eo caſu ſtatim in fundum oppignoratum executio fieri poteſt. O. P. T. XXXIX. §. Und da das, ibique ZIEGLER. *p.* 223.

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 46. §. 5. *niſi creditor in alia debitoris bona executionem petere malit.* §. 7.

Iure Sax. nouiſſimo arbitrio creditoris relinquitur, vtrum executionem

pertinent, e. g. instrumenta;) (c) quae aestimantur et creditori in solutum dantur, aut si de pretio inter partes non conueniat, publice venduntur. (d)

 §. V.

in mobilia, immobilia, an in nomina aut actiones fieri malit. O. R. d. t. §. 7.

(c) Nisi in subsidium, h. e. si nec mobilia reliqua, nec immobilia aut iura sufficiant. ORD. PROC. SAX. *Tit. XXXIX.* §. anfänglich. 5. quod iure nouissimo non mutatum videtur.

(d) ORD. PROC. SAX. *dict. Tit.* §. und wenn also, verbis: solches von 14. Tagen zu 14. Tagen drey mahl öffentlich ausgeruffen, und dem so am meisten dafür geben will, gelassen werden.

† *Iure Magdeburgico idem obtinet in mobilibus, quae seruando seruari nequeunt, et se mouentibus centum thaleris non pretiosioribus, nisi ea creditor iuxta taxationem iudicialem in solutum accipere malit. Reliqua instar immobilium subhastantur.* ORD. PROC. *c. 46.* §. *9. 10.* ORD. REC. §. *7.*

Cuius aestimationis et subhastationis in locum auctionem commode substitui posse, monet BERG. *El. pag. 1093.* Quid iure nouissimo circa consignationem, taxationem, custodiam, dationem in solutum, venditionem,

§. V.

Si mobilia non sufficiant, *executio* fit *in res immobiles*, atque peragitur *actu reali*, e. g. amputatione rami, exsectione festucae; (a) si immobilia quoque vel desint, vel haud sufficiant, *ad iura et nomina* debitoris peruenitur. (b) In quae qua ratione executio fiat, exponit BER-

aut auctionem mobilium obseruari debeat, docet O. R. d. l. §. 8. 9.

5. (a) Per hanc pignus iudiciale consequitur creditor. O. P. *Tit. XXXIX.* §. *9.* MENCKEN. *ad d. tit. p. 532.* BERG. *Elect. p. 633.* Hodie executio et immissio vno actu perficiuntur. O. R. d. l. §. 10.

(b) Exceptio est in minoribus, nam si aduersus eos executio suscipiatur, in actiones et nomina ea prius, quam in immobilia fieri debet. ORD. PR. SAX. *Tit. XXXIX.* §. Endlichen. conf. BERGER l. c. p. 1227. Quod hodie vix obtinebit, ob relictum creditori arbitrium, in quae bona executionem peragi velit. O. R. d. l. §. 7.

† ORD. PROC. MAGD. *d. c. 46.* §. *11. 19. immo etiam in maioribus, si nomina sint liquida et facile exigibilia. ib.* §. *18.*

BERGERVS *Elect. p. 1225. seqq.* (c) add. CONRADI *Disp. de subbastatione nominum.*

§. VI.

Intra terminum, quem praeceptum executiuum continet, *licitum* est adhuc *vrgere* (a) *exceptiones*, *Exceptiones contra executionem.*

† *Solutionis, (adeoque quoad vsuras ex mutuo ante annum 1688. solutas etiam alterius tanti*, ORD. PROC. REC. *ib.* §. *3.*) *compensationis, non alias.* ORD. VET. *ib.* §. *4.* REC. *c.* *47.* §. *9.*

sed *liquidas* in continenti,

† *Aut conscientiae creditoris commissas. d.* §. *9. Qui si documenta opposita non recognoscat, comparatio literarum insti-*

T 4

(c) Qua ratione hodie executio in nomina fiat, apparet ex O. R. d. 1. §. 20. quae et quando in debita cambialia illi locus sit, ostendit.

6. (a) Modo intra tres septimanas a tempore insinuati praecepti executiui opponantur, vid. *DEC. ELECT. 2. RES. GRAVAM. d. anno 1657. Grauam. 2. 3. 4.* Quod mutatum videtur per O. R. d. l. §. 6.

instituenda, aut iuramentum diffessionis ipsi deferendum ac praeuio calumnniae iuramento in continenti praestandum est. ORDIN. PROC. REC. *c.* 47. *§.* 10.

nec antea penitus reiectas desertasue, BERGERVS *Elect. p.* 1082.

† *d.* ORDIN. VET. *cap.* 46. *§.* 4. ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 47.

quin immo *in* ipso *executionis die* adhuc admittitur liquida *solutionis, compensationis, Decis. Elect.* 2. et *vsurariae prauitatis* (b) exceptio. (c)

§. VII.

(b) Hanc enim admittit das Torgauische Ausschreiben Tit. von wucherl. *Contracten §.* da aber, cui per *DECIS. ELECT. II.* non videtur derogatum. Ita *Facultas Iuridica Vitembergensis anno* 1708. ap. BERG. *Supplem. Tom. II. pag.* 325. Sed vid. *MANDAT. ELECTOR.* von wucherl. *Contracten Corp. Sax. p.* 502. *§.* da aber dennoch, quod videtur eam tantum admittere, si intra terminum Saxonicum opposita fuerit. O. R. d. l. §. 6. non alias admittit exceptiones, quam solutionis, compensationis, transactionis et rei iudicatae, et has quoque non aliter, quam si sint

§. VII.

Executionem *in res immobiles* *Immissio.* factam sequitur *immissio*, eaque decernitur per praeceptum,

† *Iure Magdeburgico eadem sententia vel decreto bona executioni destinata debitori assignantur, et euentualiter terminus immissioni statuitur.* ORD. PROC. REC. *cap. 46. §. 5.*

quod apud nos terminum Saxonicum

† *In Ducatu Magdeburgico mensem,* ORD. PROC. *d. cap.* §. *11.*

continere debet. (a) Fit per actum symbolicum, dum ignis v. g. extingui-

liquidae in continenti, alias enim reiiciuntur zu absonderlicher Ausführung, oder nach Gelegenheit des Processes, in die reconuention.

(c) Perinde exceptionem erroris calculi admittit RIVINVS *Tit. XXXIX. En. 12.* si liquida sit in continenti.

7. (a) Hodie quod diximus executio cum immissione vno eodemque actu perficitur, et per eam immissus ius reale consequitur, eidemque hoc nomine iudiciale attestatum datur, at-

tinguitur, et iterum accenditur, MENCKEN. *ad ff. p. 523.* et tribuit facultatem possidendi et fructus percipiendi, sub onere tamen reddendarum rationum. (b)

§. VIII.

Subhastatio. Tandem *ad subhastationem* peruenitur, (a) in primis si ex fructibus rei, in quam immissus est creditor, ei satisfieri nequeat; atque res illa publice per tres quaterdenas continuas vendenda primum *in genere* (b) exponitur, dein inuento licitatore *ad specialem* subhasta-

que de facta immissione in libellum, quo consensus iudiciales continentur, refertur. O. R. d. l. §. 10.

(b) Nisi sequestrum curet constitui. RIVINVS *loc. cit. Enunc. 23.* add. O. R. d. l. §. 4.

8. (a) Elapsis nimirum 14. diebus post immissionem. RES. GRAVAM. *de anno 1661. Grauam. 6.* Hodie 4. septimanis, O. R. d. l. §. 11.

† *mense iuxta* ORD. PR. MAGD. §. 11.

(b) Generalem enim subhastationem semper praecedere debere probat BERG. *dict. loc. p. 1119.*

haſtationem proceditur, BERGERVS *Elect. pag. 1118.* (c) plurimumque licitanti tandem *addicitur*, vt creditori ex pretio ſatisfiat.

† *In Ducatu Magdeburgico ſub haſta venditur, et poſt quatuor ſeptimanarum interuallum plurimum licitanti adiudicatur.* ORDIN. PROC. REC. *cap. 46. §. 7.*

Cetera, quae de ſubhaſtationibus afferri poterant, alibi traduntur. (d)

† *Conf. d. c.* §. *8 -- 11. 16. j.* ORD. VET. §. *13 -- 17.*

§. IX.

Id tantum omittendum non eſt, *Actuum execut. omiſſio.* actus executoriales interdum ob contumaciam pro factis haberi, MENCKEN. *ad ff. p. 523. in fin. et ad Proceſſ. p. 535. et p. 828.* interdum

(c) Iure nouo ſublatae ſunt ſpeciales illae ſubhaſtationes, per O. R. d. t. §. 15.

(d) Qua ratione iure nouiſſimo ſubhaſtatio peragatur, pluribus exponit O. R. d. t. §. 11. -- 19.

dum consentiente debitore ficte peragi, (a)

† *Add.* ORD. MAGD. §. *20.*

nonnunquam etiam sine praeuia executione et immissione statim ad subhastationem perueniri,e. g. si pacto ita fuerit conuentum. *conf.* RIVINVS *Tit. XXXIX. Enunc. 19. seq.*

CAP.

9. (a) Wenn der debitor sich erkläret, daß er sie vor geschehen halten wolle, atque haec ficta executio immissioque perinde ac vera efficax est, et ius reale tribuit, modo debitor se simul declaret, quod ius reale creditori concedere velit, atque iudex consentiat, MENCKEN. d. p. 828. BERG. *Oecon. pag. 1150. not. 13.* O. R. T. XLVII. nec iudicis nec creditoris consensum requirit. Ceterum hoc quoque casu in libris consensuum annotatio fieri debet, et creditori attestatum denegari nequit. d. l.

CAP. VII.

SISTIT QVAEDAM CAPITA, QVAE IN PROCESSIBVS QVANDOQVE OCCVRRVNT.

SECTIO I. DE INTERVENTIONE.

§. I.

HActenus potissima processus ordinarii capita eo ordine, quo causae in iudicio ventilari solent, persecuti sumus. Superest, vt, antequam ad reliqua iudiciorum genera progrediamur, paucis ea quoque attingamus, quae non in omnibus quidem causis regulariter occurrunt, sed non raro tamen interueniunt, et telam processus ordinarii interrumpunt, aut vlterius certe, quam alias factum fuisset, extendunt. *Connexio.*

§. II.

§. II.

Interuentio, principalis, accessoria. Pertinent huc inprimis interuentiones. Est autem *interuentio* vel *principalis* vel *accessoria*. Qui principaliter interuenit, vnum ex litigantibus excludere cupit, (a) cum contra in accessoria interuentione tantum vni ex partibus assistat, ac propter interesse suum eandem litem veluti (b) assumat.

§. III.

Interesse interuenientis. *Interueniens tenetur demonstrare interesse suum*, vbi tamen plena probatio non requiritur, (a) neque

2. (a) Plerumque actorem.

(b) Veluti, inquam; neque enim ORD. PROC. SAX. *Tit. XV. verb. reassumire* solemnem reassumtionem exigit, de qua *Sect. III. hui. cap.* agitur, sed tantum interuenientem causam in eo statu, quo illa est, indicat suscipere teneri. ZIEGL. *ibid. p. 101.* add. O. R. T. XV. §. 2.

3. (a) Sed sufficit vnus testis, sufficiunt et alia adminicula probationum, ZIEGL. *ad Tit. XV. Ord. Proc. Sax. verb.* summarischer Weise. MEN-

que remonstratio alteri permittitur, O. R. T. XV. §. 2. iuramenti quoque delatione vti non prohibetur, qui alia ratione interesse suum demonstrare nequit. (b) Si nec hac vtatur, repellitur, ZIEGLERVS *dict. loc. verb.* starcke *praesumtiones. pag.* 101. (c) aut iuramentum saltem calumniae ei iniungitur. (d)

† ORD. PROC. MAGDEB. *cap.* 25. *§.* 1.

§. IV.

CKEN. *ad dict. Tit.* §. 4. O. R. T. XV. §. 2. requirit, vt illa probatio fiat aut per documenta, aut per vnius testis iuratam depositionem; Rotuli autem Notariorum hic non admittuntur. In processu tamen executiuo interueniens non est audiendus, nisi ius suum per documenta guarentigiata probare possit. BERG. *Elect. pag.* 445.

(b) Hanc iuramenti delationem non admittere videtur O. R. d. l. verb. oder wenigstens.

(c) Sicuti etiam, si interesse eius non sit praesens, sed tantum futurum, aut si causa ei non praeiudicet.

(d) Hoc iuramentum exigi potest et ab eo, qui principaliter, et ab eo, qui

§. IV.

Tempus ac modus interuent. principalis,

Principaliter interuenire quis *quouis tempore* (a) poteſt, (b)

† *Non tamen poſt ſententiam*, ORDIN. PROC. MAGDEB. *cap.* 25. §. 3. *niſi interpoſita leuteratione vel appellatione, qua vires eius ſuſpenduntur, donec interuenientis intereſſe deductum fuerit* §. 4.

atque

---

acceſſorie interuenit, etiam ex officio, ſi ſuſpiciones adſint. O. R. d.l. §. 3.

4. (a) Etiam poſt ſententiam in inſtantia appellationis latam ad impediendam executionem, ZIEGL. *ad Tit. XV. Ord. Proc. Sax. pag.* 100. *verb.* in erſter und anderer Inſtanz.

† *Secus iure Magdeb. d.* §. 3. *niſi intereſſe doceri poſſit in continenti, quo caſu victus cautionem praeſtat, aut bona eius ſequeſtrantur.* ORDIN. REC. *c.* 46. §. 1.

Iure nouo interuentio poſt rem iudicatam locum non habet, niſi interuenientis intereſſe ſit in continenti liquidum, aut damnum irreparabile, de quo iudex arbitrabitur, metuendum, e. g. in cauſa matrimoniali. O. R. d. l. §. 1.

(b) Hodie interuentio principalis fieri debet intra terminum Saxonicum, a tempore ſcientiae aut quaeſiti iuris

atque nunc eius tanquam partis principalis peculiaris habetur ratio,(c) neque continuat causam in eo statu, quo illam deprehendit, sed nouo instituto processu *ex integro incboat*,

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c. 25. §. 1.*

atque processum inter actorem et reum agitatum interim veluti suspendit. (d)

† *Nisi*

interueniendi computandum. Quod iudice vel parte postulante interueniente iureiurando confirmandum est. Hoc elapso non admittitur, sed ad actionem separatam instituendam (zu absonderlicher Ausführung) remittitur. d. §. 1.

(c) Vnde in sententiis separatim eius fit mentio, e.g. Klägers an einem, Interuenientens am andern, Beklagten dritten theils, et praestatio cautionis pro expensis ei iniungi potest, ceu *pron. F. I. L. An.* 1732. Contra si accessoria sit interuentio, ei, cuius causa interuenit, in prologo sententiae coniungitur: In Sachen Kl. an einem, Bekl. und Interuenientens 2. und 3ten theils rc. *Formulae.*

(d) Vnde pronunciatur: Und wird inzwischen mit der Sache billig in Ruhe

† *Nisi actor cautionem eo nomine praestet.* ORD. PROC. MAGD. *ib.* §. 3.

§. V.

Accessoriae.

Contra *accessorie interueniens causam continuat* tantum,

† ORDIN. PROC. MAGDEB. *c.* 25. §. 2.

non interrumpit. Atque hunc quidem statim, ex quo intellexit litem agi, interuenire debere contendunt haud pauci, (a) quod nec Communi, nec Saxonico iure requiritur. (b) Si minus tempestiue interuenerit, separato processu interesse suum persequi non prohibetur.

SECTIO

gestanden, vid. RIVINVS *Tit.* *XV.* *En.* 3.

5. (a) Vid. BERG. *in Elect. Disc. for.* *b. p.* 454.

(b) Neque video, cur non, quandocunque velit, interuenire possit, cum tantum liti adhaereat, eamque sine cuiusquam praeiudicio assumat. Sed nec O. R. T. XV. §. 2. hanc accessoriam interuentionem ad certum fatale restringit.

SECTIO II.

DE

LITIS DENVNCIATIONE, ET NOMINATIONE AVTORIS.

§. I.

Litis denunciatio.

Litis Denunciatio est actus, quo is, cui euictio metuenda est, autori suo id indicat, vt sibi assistat, ac re euicta euictionem praestet. Fieri potest non tantum a reo, sed et ab actore. (a) Debet autem regulariter (b) *per iudicem* fieri, nec extraiudicialis notificatio huic rei sufficit.

§. II.

Causae, in quibus locum habet.

Quibus in causis euictio praestanda sit, adeoque lis denunciari debeat,

1. (a) E. g. si actio alicui cessa sit, et cessionarius agat contra debitorem, debitor autem ei exceptiones opponat; tum enim actor denunciare potest cedenti litem, vt sibi replicanti assistat.

(b) O. P. T. XIV. §. 1. CARPZ. Dec. 211. Atque ita F. I. L. an. 1729. M. Iul.

debeat, ex Digestis hic non repetemus. Id tantum admonere liceat, litis denunciationi *non* esse locum *in possessorio summarissimo*. Ita pronunciauit *Facultas Vitembergensis* anno 1707. Mense Octobr. (a) nisi quis etiam praesentis possessionis euictionem promiserit. (b) Add. tamen O. R. *Tit. XIV.* §. *I.*

§. III.

nisi scilicet pacto aliter conuentum. RIVINVS *Tit. XIV. Enunc.* 8. Iure communi etiam extraiudicialis denunciatio sufficit. KRAVS. L. 1. C. 7. S. 3. §. 1.

2. (a) Cuius rei hanc reddunt rationem, quod ea facti magis sit, quam iuris, nec quisquam factum tertii (turbationem possessionis) praestare teneatur, vid. BERG. *Elect. Proc. Possess. th. XXXVII.* atque hanc sententiam confirmat O. R. T. XIV. §. 1. In possessorio ordinario litis denunciatio omnino locum habet.

(b) Immo vix sufficit, venditorem promisisse, die Sache in petitorio et possessorio zu gewähren, cum hoc ad possessorium ordinarium referri possit, nisi summarii possessorii quoque facta sit mentio. Sed et hoc casu venditor non tenetur, si tertius demum post factam emtori traditionem, possessionem acquisiuerit.

§. III.

Litis denunciatio *iure ciuili* regulariter *quocunque tempore* fieri potest, etiam in instantia demum appellationis, (a) sed iure *Saxonico re integra fieri debet:* *Tempus.*

† *Iure Magdeburgico, si lis legatario super re legata moueatur, ante litis contestationem; alias ante illam, cum illa, aut statim post illam, antequam ad sententiam submissum*, ORDIN. PROC. *c.* 24. §. 1. ORD. REC. *§.* 2.

Vnde tutissime fit ante litis contestationem, cum post eam exceptiones peremtoriae non amplius vrgeri possint, nisi quae ei statim fuerant adiectae. (b) Hinc is, qui

3. (a) Quia iure ciuili in appellatione etiam nouae probationes admittuntur.

(b) Licet vulgo vsque ad reprobationem tempestiue satis eam fieri putent. vid. RIVIN. *loc. cit. Enunc. II.* Iure Sax. Elect. nouissimo litis denunciatio minimum 8. diebus ante terminum constitutum fieri debet, vt nouus terminus, integrum spatium Sax. complectens, praefigi possit, ad quem

in primo termino litem denunciat, non tenetur in euentum litem contestari: neque illi litis contestatio sub praeiudicio et cum expensis hoc casu iniungi debet. (c) fac. ORD. PROCESS. SAXON. *Tit. XV. pr.*

† *Sed simpliciter ad proximum terminum. d. §. 1.*

§. IV.

Autor, cui facienda. *Debet lis denunciari autori proximo*, RIVINVS *Tit. XIV. Enunc. I.* qui tamen etiam aduersus suum autorem actionem cedere (a) denun-

is, cui lis denunciata est, transmissa libelli et litis denunciationis copia, citatur, et sub poena 5. thal. se ipsum sistere iubetur. O. R. T. XIV. §. 3.

(c) Dissent. CARPZOV. *L. III. Resp.* 10. et MARTINI *ad §. 1. h.* RIVINVS *Enunc.* 12. Consent. BERG. *Elect. p.* 434. add. D. MENCKEN. *h. l.* §. 4. Quid in Sax. Elect. obtineat, dictum est lit. praec. (b).

4. (a) Sed hanc cessionem non tenetur acceptare, qui suum a proximo autore consequi potest.

nuncianti poteſt, RIVINVS *loc. cit. Enunc. II.* Ceterum vna cum denunciatione libellus et copiae actorum denunciato transmitendae ſunt, (b)

† *dict.* §. 1.

alias non rite facta denunciatio eſſe cenſetur. (c)

§. V.

Si *denunciatus* compareat, (a) integrum ei eſt, (b) *denuncianti aſſi-* *Denunciati comparitio.*

(b) Hodie denunciationis et libelli, d. §. 1. quod et de iis, quae libello adduntur, (von denen Beylagen) intelligendum eſt.

(c) Si iudex denunciationem facere nolit, deſuper fertur ſententia: Und wird Meuio lis gebührend billig denuncirt. Si litis denunciationi locus non ſit: und es hat Bekl. fol. befindliches Suchen nicht ſtatt.

5. (a) Hoc caſu tentanda eſt ante omnia inter partes concordia. O. R. d. §. 1.

(b) Inuitus enim denuncianti aſſiſtere non tenetur, O. R. d. §. 1. Quod ſi tamen ſe aſſiſtere velle promiſerit, atque id non praeſtet, denuncianti, etiamſi ille in cauſa obtineat, expenſas proceſſus reſtituere tenetur, d. §. 1.

contumacia. *assistere* ac causam eius instruere. (c) Sin rite citatus emaneat, denuncians litem solus continuat, denunciatio autem perinde, ac si ille comparuisset, suos sortitur effectus. (d)

† ORD. PROC. MAGD. *cap.* 24. §. 2. *tribuitque forum competens nulla exceptione declinandum. ibid.*

§. VI.

Effectus denunc. Nimirum si denuncians causa cadat, *denunciatus ei ad euictionem* praestandam, et expensas etiam restituendas *obstringitur*; (a) sin obtineat,

(c) Non tamen ideo denuncians ex lite dimittitur. ZIEGL. *ad d. Tit. pag.* 97.
† *d. c.* 24. *§.* 3. *nisi actore consentiente denunciatus animo nouandi litem in se recipiat.* ORD. REC. *ib.* §. 3.
Nisi scilicet pars altera consentiat. O. R. d. *§.* 1.
(d) Et pronunciatur: Und dieweil Bekl. Meuio litem gebührend denunciren lassen; so hats dabey sein Bewenden. RIVINVS *Enunciat.* 14. Idem obtinet, si compareat, sed denuncianti non assistat.
6. (a) Etiamsi eae fuerint compensatae. Neque obiicere potest denuncianti

tineat, *expensas* non recuperat, (b) nisi pacto sibi prospexerit, easque sibi etiam in casum victoriae restitui stipulatus fuerit. (c)

§. VII.

Nominatio autoris fit a reo, qui actione reali vel in rem scripta, ob rem, quam alieno nomine possidet, conuenitur, vi cuius se ex lite dimitti, et alterum, cuius causa rem tenet,

Nominatio autoris a quo fiat,

exceptiones, quas illi, denunciatione facta, non suppeditauerat. O. R. d. l. §. 2. verb. dagegen, nisi denuncianti eas cognitas fuisse probare possit. Contra, si litis denunciatio tempestiue facta non fuerit, actio contra auctorem locum non habet, nisi euincentis manifesta sit iustitia, et appareat litis denunciationem inanem futuram fuisse. O. R. d. §. 2.

(b) De Iure Sax. Elect. nouiss. vid. §. praec. V. lit. (b).

(c) In casum victoriae inquam, scilicet si expensae forte compensentur; alias enim pactum de expensis restituendis restringi poterit ad casum factae euictionis. Expensas autem immodicas et temere factas, is, cui denunciatio facta est, non restituit.

quando, tenet, citari poſtulat. Fieri debet *ante Litis conteſtationem*, (a)

† ORD. PROC. MAGDEB. *c.* 24. *§.* 4.

alias ſaltim ad expenſas (b) reſtituendas condemnatur, qui hanc exceptionem non ſuo tempore allegauit.

§. VIII.

quomodo. *Nominare* vero *ſufficit* autorem, nec probatio hoc nomine reo iniungenda eſt. MENCKENIVS tamen *h. t.* §. *fin.* monet demonſtrationem nominanti iniunctam fuiſſe, ſed ſatius eſt,

† *Niſi nominatio manifeſte calumnioſa fuerit, quo caſu praetereunda, d. cap.* 24. *§.* 6.

nomi-

7. (a) Hodie ſtatim ab initio et ante terminum primum fieri debet, alias nominans incurrit mulctam 5. vel 10. thal. O. R. T. XIV. §. 3.

(b) Addunt alii, ad aeſtimationem litis teneri, quod vix obtinebit, niſi vbi ſciens quis liti ſe tanquam poſſeſſor obtulit actori ignoranti, non itaque ſi in Litis Conteſtatione negauerit ſe poſſidere, licet autorem haud nomi-

nominatum ſtatim citari, (a) qui ſi neget rem eſſe ſuam, nominans ad eam absque mora reſtituendam compelli poterit; aut in expenſas condemnari. (b)

§. IX.

Nominatus autem *non tenetur in eo foro*, quo nominantem actor conuenerat, (a) *comparere*, niſi ſit rei *Forum nominati.*

nauerit, aut ſe ipſum dominum eſſe affirmauerit.

8. (a) O. R. d. §. 3. iubet nominatum ſine vlla probatione citari, ſi actio in foro rei ſitae inſtituta ſit; ſin in foro domicilii, nominatus exceptione fori non competentis vti poteſt.

(b) Iure nouo hoc caſu nominans non tantum rem reſtituere compellitur, ſed et, ſi dolo malo facta ſit nominatio, in expenſas condemnatur, atque mulcta arbitraria coercetur, O. R. d. §. 3.

9. (a) Scilicet in foro nominantis, O. R. d. §. 3. verb. oder da in Foro Domicilii geklaget worden, der Kläger an des Nominati ordentliches Forum verwieſen werden.

rei sitae, aut competens etiam ratione nominati. (b)

SECTIO III.
DE
REASSVMTIONE LITIS.
§. I.

Reassumtio litis hodie non est necessaria.

QVoties actorem vel reum pendente lite decedere contingebat, heredes eorum olim litem reassumere tenebantur, ex sententia non tam legibus firmata, quam vsu (a) recepta. Immutatum hoc est postea, cautumque et imperii (b) et Saxonico (c)

† *Et Magdeburgico ORD. PR. c. 26. §. 1.*

iure, *reassumtione non* esse *opus*, quo-

(b) Interim nihil videtur obstare, quo minus, qui nominantem in foro domicilii conuenit, contra nominatum in foro rei sitae experiatur. Dissent. BERG. *Elect. pag.* 434.

1. (a) Quam approbauit tamen ORD. PR. SAX. *Tit. XVII.*

(b) per *RECESSVM IMPERII nouissimum de anno* 1654.

(c) Per dict. *MANDATVM ELECT.* et O. R. T. XVII. *§.* 1.

quoties *clausula heredum mandato sit inserta*, (d) vt tamen nihilominus *nomina heredum* intra terminum Saxonicum (e) procurator ad acta referre (f) teneatur. MANDATVM ELECTOR. *de anno 1655.* §. befehlen.

† *Iure Magdeburgico intra mensem, aut si exteri, iique dissiti fuerint, intra octo septimanas a tempore notitiae. d. §. 1.*

§. II.

(d) Etiamsi heredes alium procuratorem constituant. RIVINVS *Enunc. 2.* Post O. R. reassumtio litis, quoad heredes, prorsus sublata est.

(e) In Curiis et Senatu gegen nächst-künfftigen Termin.

(f) Immo et nouum mandatum exhibere, vid. BERG. *h. p.* 489.

† *secus iure Magdeburgico, nisi defuncti mandatum heredes comprehendens nondum fuerit ad acta relatum. ORD. PROC. REC.* cap. 26. *§.* 1.

aut ratihabitionem saltim, MENCKEN. *ad d. Tit.* §. 2. elapso nimirum deliberandi spatio. RES. GRAV. *de anno 1661. Grauam.* 20. interim autem litem continuat, RIVINVS *Enunc. I.* Iure nouo beneficium deliberandi non liberat heredes a continuatione litis, fatalia tamen ipsis non currunt, nisi post 4.

§. II.

Casus excepti. Hodieque tamen *reassumtio necessaria* est, (a) (1) si quis tempore mortis mandatarium non habuerit, (b) RIVINVS *h. En. VI. VII.* (2) si mandatarius liti renunciet, eamque post clientis mortem continuare nolit, vid. tamen MENCKEN. *loc. cit.* §. *III.* (3) si clausula heredum in mandato non sit expressa,

menses, a morte eius, cui succedunt, computandos. O. R. T. XVII. §. 1.

2. (a) Ex quo apparet, *Titulum XVII.* ORD. PR. SAX. de reassumtionibus non omnino inter leges abrogatas referri posse, quod ZIEGL. fuit visum, *pag. 106.* O. R. hoc quoque casu reassumtionis necessitatem sustulit. d. *§.* 1. verb. nicht durch einen Gevollmächtigten.

(b) Aut quasi Procuratorem tantum habuerit. MENCKEN. *h. Tit. §.* 5. vbi tamen si quasi Procurator superstite Principali decedat, reassumtione non putauerim esse opus, sed vid. MENCKEN. *loc. cit.* Hodie etiam si quasi procuratorem defunctus habuerit, nulla reassumtione opus est.

pressa, RIVINVS *Enunc. V.* (c) (4) si in singularem successorem, (d) non ad heredem lis transferatur, e. g. si intuitu officii quis egerit, et ante litem finitam obierit.

§. III.

Forma reassumtionis.

Haec *reassumtio fit per declarationem*, (a) qua quis significat, se causam continuare velle, eo in statu, quo defunctus illam reliquit. (b) *Requirit speciale mandatum*, si per procuratorem litem quis reassumat, MENCKEN. §. 7. RIVINVS *Enunc. XII.* Contumax iubetur reassumere sub comminatione: Daß widrigen Falls lis pro reassumta zu hal-

(c) Hodie his quoque casibus reassumtio cessat.

(d) Pro quibus etiam habendi sunt successores feudales, die Lehns-Folger, sec. BERG. *Supplem. Tom. II. pag. 481.* et inprimis successores in officio. O. R. d. T. §. 2.

3. (a) Quae oretenus fieri debet, vom Mund aus in die Feder, non in scriptis, RIVINVS *Enunc.* 14.

(b) Vbi fertur sententia: daß Kl. (Bekl.) litem zur Nothdurfft reassumiret. Si

halten, tandemque (c) pro reassumta lis declaratur. Renunciare tamen causae licet, (d) modo heres renuncians expensas litis aduersario restituat, a qua restitutione tertius successor est immunis. (e) O. R. d. §. 2.

SECTIO

minus recte facta: Daß Bekl. anderer gestalt und besser als geschehen, litem zu reassumiren schuldig.

(c) Vbi requiritur, vt spatium integrum Saxonicum post sententiam comminatoriam ei, qui reassumere iussus est, concedatur, RIVINVS *Enunc. 15.* Hodie statim successor singularis citatur sub comminatione, daß lis pro reassumta gehalten werden solle. Citatio autem ad reassumendum continere debet duplicatum terminum Sax. O. R. d. T. §. 2.

(d) Haec renunciatio fieri etiam potest in termino ad litem reassumendam praefinito. O. R. d. §. 2.

(e) Quo casu antecessoris heredes conueniri posse videntur ad expensas litis temere motae restituendas, aut si officialis decesserit, ii, quorum iussu lis coepta fuit. add. O. R. d. §. 2.

SECTIO IV.

DE

COMMISSIONIBVS.

§. I.

ADdamus etiam pauca de *Commissionibus*, quae vel ex officio, (a) vel ad instantiam partium (b) fiunt, et quandoque ad totam caussam, (c) interdum ad vnum vel alterum tantum actum (d) dantur. *Commissionum diuisio.*

§. II.

1. (a) Non tamen facile in praeiudicium iudicis ordinarii. O. R. T. I. §. 9.

(b) Sumtibus vel petentis vel vtriusque partis.

† ORD. PROC. MAGD. c. 4 §. 9. *aut adiunctio Con-Commissarii* §. 10.

(c) Vbi iterum vel principaliter Commissario causa committitur,

† *Partibus consentientibus* ORD. REC. c. 4. §. 6.

vel Iudici is tantum adiungitur, quo casu directorium actorum et perceptio sportularum iudici ordinario salua est. Resol. Grau. d. a. 1661. Tit. von Iustitien-Sachen, §. 42. O. R. T. I. §. 9.

(d) vt ad testium examen, documentorumue productionem etc.

X

§. II.

Commissarii constitutio. Vbi decreta Commissio est, *Commissario* literae eo nomine transmittuntur, quas *Commissoriale* vocant, qui vbi partes has in se suscepit,

† *Iuramentum iustitiae, nisi eo iam obstrictus sit, praestat.* ORD. GEN. *de emend. iustitiae administr. §. 2. add.* ORD. PROC. REC. *c. 4.* §. *6.*

Officium. litigantes ad se vocat, (a) iisque, vbi comparuerunt, committentis voluntatem exponit, (b) tum partes sibi

† *Ita ad tentandam amicabilem compositionem Commissarii deputandi, quoties subditi Praefectos conuenire cupiunt. ORD. PROC. MAGD.* c. 3. *§.* 1.

2. (a) Commissarius Principis citat immediate, non requisito iudice ordinario. RIVINVS *Tit. IV. En. 39.* sed et Commissarii Curiarum Prouincialium, facta tamen commissionis mentione. O. R. T. I. *§.* 9. add. Diss. MENCKENII *de immediat. Commiss. Princip. Citat.*

(b) Copia Commissorialium vna cum citatione transmitti solet, vid. tamen O. R. d. §. 9.

ſibi demandatas eodem modo, quo iudex ordinarius, expedit, tandemque ea de re ad committentem refert.

† *Commiſſarii ad teſtes examinandos rotulum minimum intra 14. dies transmittere iubentur.* ORDIN. GEN. *de emend. re iudic.* §. 40.

§. III.

Inprimis vero Commiſſario cauendum eſt, ne *fines mandati* egrediatur. *Poteſtas;*

† §. 11.

Nam extra illos quicquid ab eo ſuſceptum eſt, irritum habetur. (a) Quae *connexa* ſunt, ac ſine quibus commiſſio vix expediri poteſt, ſimul

X 2

† ORD. PROC. MAGD. c. 4. §. 11. *niſi cauſa ſit criminalis.* ORD. REC. ib. §. 8.

3. (a) Vnde interuentio ſaltim principalis coram Commiſſario fieri nequit. MENCKEN. *Diſp. Proc. I. th.* 7. Sed nec compulſoriales contra tertium, a quo editio documentorum poſtulatur, decernere poteſt Commiſſarius, niſi haec quoque ipſi facultas conceſſa ſit. *Ita pronunc. Facult.*

Ius substituendi. mul tacite mandata censentur. (b) Substituendi ius Principis Commissariis tribuit *L. 5. C. de Iudic.* at personae plerumque industria et fides eligi solet, vt vix hodie, saltim citra necessitatem, vni ex commissariis integrum esse putem, alteri partes suas delegare.

§. IV.

De reliquis remissiue. Cetera, quae huc pertinent, plenius a *Rulando*, *Strykio*, aliisque exposita sunt, (a) quae persequi h. l. non licet. Id solum addo, quod vulgo traditur, *a Commissariis hodie appellari ad committentem*, (b) *Appellatio ad committentem.* de Commissariis Principis et Curiarum Prouincialium quidem recte asseri, at inferiorum Iudicum, si

Iur. Lipſ. M. Sept. 1727.

(b) In dubio vero committentem consulet Commissarius.

† d. c. 4. §. 11.

4. (a) qui de Commissariis pluribus in solidum datis, de modis, quibus Commissariorum potestas finitur etc. prolixe agunt. add. KRAVS. L. I. C. 7. S. 6. §. 6. seqq.

(b) CARPZ. *Lib. III. Resp.* 124.

si quidem ii Commissarios constituerint, (c) aliam videri esse rationem, adeoque ab illis statim prouocari posse ad committentium superiores.

SECTIO V.

DE

RECONVENTIONE.

§. I.

REstat, vt de *reconuentione* nonnihil addamus, quae cum *iure ciuili* etiam in *diuersis causis* locum habeat, iure *Saxonico* non nisi *in connexis* (a) obtinet, nam reliquae petitiones ad separatum iudicium (zu absonderlicher Ausführung) reiiciuntur, coram iudice ordinario in- *Reconuentio.* *ad causas connexas restricta.*

X 3 stituen-

(c) Idem obtinet, si Senatus aliquibus Ordinis sui certas causas, e. g. tutelares, mercatorias etc. demandauerit, neque enim ab his delegatis ad Senatum prouocatur, sed ad iudicem proximum, cui ipse Senatus subest.

1. (a) Atque hoc per O. R. non est immutatum, vid. O. R. T. VI. §. 2. Quaenam vero sint causae connexae, exponit CARPZOV. *Process. Tit.*

ſtituendum. RIVINVS *Tit. VI. Enunc. 8. 9.*

§. II.

Inſtituenda poſt conuentionem finitam.

Neque apud nos inſtitui poteſt, niſi *poſt conuentionem finitam.* (a)

† *Iure Magdeburgico idem obtinet, ſi conuentio concernat cauſam ſummariam vel executiuam*, ORD. PROC. *cap. 19. §. 1. reconuentio vero ordinariam.* ORD. REC. *ib. alias vtraque ſimultaneo Proceſſu ita tractanda et decidenda eſt, vt vbique primum actoris, deinde rei poſitio producatur et ad acta referatur.* ORDIN. VET. *d. l. §. 1. 2.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic. §. 38.*

Fini-

VI. Art. 3. BERG. *El. pag. 197. et* Dd. *ad Tit. ff. de quibus reb. ad eundem iud.*

2. (a) Adeo, vt ne quidem ante eam finitam per modum conuentionis cauſa reconuentionis ſeparatim in iudicium deduci poſſit, RIV. *Tit. VI. En. 2.* Iure nouo alia omnia obtinent, et reconuentio non ſolum ante finitam, ſed etiam ante coeptam conuentionem inſtitui poteſt, non tamen eodem proceſſu tractatur, ſondern mit Haltung abſonderlicher Acten. Neque haec reconuentio curſum conuentionis remoratur, ſed ſi conuentio fi-

Finita vero intelligitur facta ſolutione, aut praeſtita ſatisfactione, cum omni cauſa, fructibus etiam atque expenſis (b) reſtitutis, MENCKEN. *Tit. VI.* §. *6.* vt ne depoſitio quidem iudicialis, ZIEGLERVS *pag. 42. verb.* gänßlich erledigt, (c) regulariter ſufficiat.

nita ſit, actor in reconuentione progredi non cogitur, antequam conuentioni omnino fuerit ſatisfactum. O. R. T. VI. §. 1.

(b) Quamuis expenſae adhuc ſint illiquidae, und noch unmoderirt. Quod hodie obtinet conuentione finita, wenn Kläger den Beklagten würcklich ausgeklagt.

(c) Exceptio eſt, ſi reconueniendus ſit ſuſpectus de fuga, peregrinus, non poſſeſſionatus, cautionem idoneam praeſtare nequeat, eo enim caſu depoſitio admittitur, ſi reus probabilem reconueniendi habeat cauſam, vel iuramentum malitiae praeſtet. ORD. PROC. SAX. *Tit. VI. pr.* O. R. d. T. §. 1. modo absque mora reconuentionis libellum exhibeat. ZIEGLER. *pag. 143.* alias enim, actore petente, ei ad reconuentionem inſtituendam terminus Sax. ſub poena praecluſi praefigitur. O. R. d. T. §. 2. Ipſam quoque depoſitionem facile

§. III.

vel desertam, *Reconueniri* etiam (a) *potest, qui a conuentione destitit,* BERGERVS *Elect. pag. 196. not. 5.* eamque deseruit, (b) sed et si *conuentionis causa* *siue summariam,* *summaria* vel executiua fuit, ordinaria in reconuentionem deduci potest; (c) vt vel maxime eo casu recon-

euitabit actor praestita cautione, de qua vid. MENCK. *h.* §. 7. O. R. d. T. *§.* 1.

3. (a) Etiam qui forum habet priuilegiatum, modo iudex non sit incompetens respectu causae. Nam de qua quis in conuentione iudicare nequit, ea nec per modum reconuentionis apud illum in iudicium deduci potest. ZIEGL. *pag. 43. in fin.* BERG. *El. p. 197.*

(b) Licet ante litis contestationem deseruerit: immo etiamsi cautio non praestita sit pro reconuentione, quam iure nouo sublatam esse diximus L. I. C. 2. S. 4. *§.* 4. O. R. T. XIII.

(c) Immo hodie sublato processu summario, reconuentio fere restricta est ad conuentionem, quae executiuo processu peragitur. O. R. T. VI. *§.* 2. Extra Saxoniam simultaneo processu in conuentione et reconuentione pro-

reconuentio in Saxonia locum inuenire soleat. (d) Namque ordinario processu instituto per modum exceptionis allegari et vrgeri possunt reconueniendi causae: quamuis omissas (e) exceptiones quin per modum reconuentionis proponere liceat, non sit ambigendum.

siue ordinariam.

§. IV.

In causis iniuriarum, etiam nondum finita conuentione, *reconuentio* inchoari, atque *vsque ad litis* con-

In causis iniuriarum citius inchoatur.

ceditur. ZIEGL. *pag.* 45. *verb.* Hülffe sucht.

(d) Scilicet, si conuentionis processus sit executiuus, et exceptiones illiquidae reiiciantur in reconuentionem.

† ib. ORD. PROC. MAGDEB. c. 47. §. 12. RECOGN. § 7.

(e) Non vero eas, daran sich der Beklagte bereits versäumet. Immo hodie etiam omissae exceptiones in reconuentionem deduci nequeunt, sed in causis, quae processu ordinario peraguntur, ea plane locum non habet. O. R. d. §. 2. Peculiari tamen actione reus ius suum p[illegible] sequi non prohibetur.

contestationem (a) *perduci potest*, eam ob causam, vt et perpetua fiat haec actio, et transeat ad heredes. ZIEGLERVS *ad Ordin. Proc. pag. 46.* MENCKEN. §. 8. (b)

LIBER

4. (a) Nam litis contestatione facta suspenditur reconuentio vsque ad finitam conuentionem, et pronunciari solet: Und dieweil Wiederbeklagter auf die erhobene Wiederklage geantwortet, so hat es noch zur Zeit dabey sein Bewenden, und wird dieser Sache bis nach Endigung des zwischen Klägern und Beklagten anhängigen Processes billig Anstand gegeben, conf. RIVINVS *loc. cit. Enunc. 3.*

(b) O. R. T. VI. §. 2. constituit in caussis iniuriarum reconuentionem plane cessare debere. Denunciationes tamen mutuae etiam in eodem foro, si id vtrique commune sit, locum habent.

LIBER II.

DE

PROCESSIBVS AB ORDINARIO DIVERSIS.

CAP. I.

DE

PROCESSV SVMMARIO.

§. I.

Omnis *causa* in dubio *ordinaria* esse *praesumitur*, potest tamen quaeuis, *si partibus ita videatur*, summario processu tractari. (a) *Causae summariae.*

† *Quod de omnibus causis, quoad fieri potest, iubet* ORD. PROC. MAGD. *cap. 18. §. 5.*

Quae vero summariae natura sua causae sint,

† *Quo*

1. (a) Iure nouiss. Sax. Elect. Processus summarius plane sublatus est. *Append.* O. P. R. §. 1. quare quae sequuntur, apud nos hodie locum non habent.

† *Quo actiones fiscales leuiores refert, in grauioribus contra sufficientem probationem a parte fisci requirit RESCRIPTVM d. 15. Octobr. 1716.* COD. IVR. MAGDEB. *Part. II. No. XLIII.*

passim traditur. Itaque hoc vnum tantum addo, apud nos iuxta *Mandatum Regium de an. 1706. de Duellis* omnes *actiones iniuriarum*, etiam aestimatoriam, *summarias* censeri: (b) quem stilum *Collegia Vitembergensia* accurate seruant.

§. II.

Differentiae proc. summ. ab ord. quoad 1) libellum,

Differt autem processus summarius ab *ordinario* (1) *quoad libellum*: nam ordinariae causae proponi debent per libellum solemnem

(b) Immo nouissimo *Mandato de an. 1712.* quo prius illud declaratur, actio aestimatoria plane sublata est. vid. §. *XXII.* De Processu autem, qui hodie in causis iniuriarum obtinet, Cap. 2. agemus.

† *Idem factum ORD. PR. MAGD. RECOGN.* cap. 50. §. 9. *Immo MANDATVM* Regium Prussicum d. 28.

mnem, summariae qualemcunque causae narrationem et petitionem tantum requirunt. (a) Vid. tamen HORNII *Dissert. de Process. Summar. ex §. 8. Res. Grauam. §. 35. et. 36.*

§. III.

(2) Ratione *exceptionum dilatoriarum.* Nam cum in Processu Ordinario, qui sub poena confessi et conuicti litem contestari iussus est, amplius exceptiones dilatorias vrgere non possit, is, cui responsio sub eadem comminatione iniuncta est, admittitur ad eas in secundo Termino opponendas. BERGERVS *El. Disc. for. p. 351.* Vnde quae de exceptionibus dilatoriis in primo Termino allegandis ORD. PROC. cauentur, ad causas summarias

2) exceptiones dilatorias,

Ian. 1713. art, II. *omnes actiones iniuriarum sustulit, praescripta breui ratione, causas iniuriarum sine omni strepitu definiendi.*

2. (a) De Iure Sax. Elect. nouiss. vid. O. P. R. Tit. V. *§.* 1. add. supr. L. I. C. 1. S. 1. §. 1.

marias non pertinent, ex fori vſu, forte tamen praeter legislatoris mentem et Proceſſus Summarii rationes. (a)

§. IV.

3) litis conteſtationem,

(3) Quoad *litis conteſtationem.* Huius loco eſt in proceſſu ſummario *reſponſio*: Einlaſſung und Antwort. Solet autem in cauſis ſummariis reſponſio *generalis* facilius, quam in ordinariis tolerari.

§. V.

4) probationem,

Inprimis vero (4) ratione *probationis.* Nam haec ſolemnis eſt in cauſis ordinariis, contra in ſummariis *demonſtratio* tantum (Beſcheinigung) (a)

† *ſiue*

3. (a) De Iure nouiſſ. vid. ſupr. L. I. C. 2. S. 5. §. 2.

5. (a) Quamuis autem O. R. Tit. XX. §. 1. in actione negatoria tantum requirat demonſtrationem dominii, (Beybringen) non exiſtimandum tamen eſt, hanc demonſtrationem ad fatalia probationis non eſſe adſtrictam, cum Proceſſus ſummarius ſub-

† *siue* Beybringen, *cum contra plena probatio iniuncta credatur ei, qui iubetur* darzuthun. ORD. PR. MAGDEB. *cap. 30. §. 22.* ORD. REC. *ib. §. 1.*

actori iniungitur. Differentiae autem probationis et demonstrationis potissimum sunt istae: 1) quod probatio ad *fatale* adstricta sit, demonstratio non aeque, (b) nisi sententia (c) id fuerit definitum. (d) 1.

† ORD.

latus sit, *Append.* O. R. §. 1. De Concursu Creditorum et Possessorio summarissimo videbimus inf. suo loco.

(b) SCHWENDEND. *ad. Fibig. p. 651. sq.* BERG. *Elect. pag. 631* et *p. 703.* RIVIN. *ad Ord. Proc. Sax. Tit. XX. En. VI.* adeo, vt ne quidem post lapsum aliquot annorum demonstratio deserta censeatur, quae per sententiam ad fatale certum non est adstricta.

† *Iure Magdeburgico tamen actor quoties litem prosequi per integrum annum cessat, actionem amittit.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic.* §. 32.

(c) Quod plerumque fieri solet. Vbi tamen sedulo, *quoad remonstrationem*, etiam fatale illud *exprimi* debet, (per verba: in ebenmäßiger Frist) alias demonstratio quidem, sed non remonstratio aeque ad fatale erit adstricta. BERGERVS *loc. cit. pag.*

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *cap. 30. §. 1. 10.*

2\. 2) Quod illa *articulis* includenda ſit, haec non aeque. (e)

† *d. §. 10.*

3\. 3) Quod probaturus per teſtes *interrogatoria* admittere teneatur, cum in demonſtratione ea recuſare, ac contra illa poſſit *proteſtari.* (f) vid.

702. SCHWENDEND. *loc. cit. p. 653.* MENCKEN. *Tit. XXI. §. 7.*

(d) Solet autem plerumque ad terminum Saxonicum adſtringi: quamuis arbitrio iudicis etiam breuius ſpatium conſtitui poſſit, e. g. 3. oder 4. Wochen.

(e) Sed poterit ſtatim demonſtraturus documenta, teſtes, rotulos

† *non tamen Notariorum*, ORD. PROC. MAGD. cap. 17. §. 2.

producere, iuramentumque deferre, BERG. *ad Lauterb. p. 450.* MENCKEN. *ad Tit. XX. §. 1.*

(f) Lipſienſes tamen aliter ſentiunt, et interrogatoria ſimpliciter etiam in proceſſu ſummario locum habere cenſent. SCHWENDEND. *ad Fibig. pag. 414.* RIVINVS *Tit.*

vid. BERGERVS *Elect.* *pag.* *646.* *et 1766.* ID. *Supplem. Tom. II. p. 258. et 491. seq.* (g)

† *d. §. 10.*

4) Quod *publicatio solemnis attestationum* post probationem partibus citatis suscipiatur, quod in demonstratione receptum non est. RIVINVS *Tit. XIX. Enunc. IV.* 4.

† *d. §. 10.* 5) *Quod probationum Disputationes in demonstratione ac remonstratione non admittantur. ib.* 5.

§. VI.

Ceterum quousque, quae circa probationem et reliqua processus ordinarii capita constituta sunt, ad demonstrationem causasque summarias proferri possint ac debeant, *dubium* admodum et incertum est. Vtrum *Differ. dubia*

XX. Enunc. 44. MENCKEN. *Tit. XX. §. 9.*

† *Quod quoad testium personas, non causae merita admittit* PROC. MAGD. *Rec. c. 30. §. 10.*

(g) An hodie in demonstratione dominii interrogatoria admittenda sint insuita altera parte?

quoad Guarandam, docum. copias Vtrum in Processu Summario *Guarandae praestatio* actori iniungi possit? (a) an articulis *documentorum copias* subiicere, (b) easque producto transmittere (c) necesse *et productionem,* sit? Vtrum *productio* documentorum et testium, si *in* ipso *Termino* facta non sit, demonstratio deserta *conscientiae defensionem,* haberi debeat? (d) an *conscientiae defensio* in caussis summariis absque articulis fieri possit? (e) a quo tem- *fatale remonstrationis, dilationes.* pore remonstrationis *fatale* currere incipiat? (f) Vtrum, quae *de dilationibus* constituta sunt, ad cau-

6. (a) Negant Lipsienses, RIVINVS *Tit. XII. Enunc.* 4. MENCKEN. *dict. Tit.* §. 2. Affirmant Vitembergenses, BERGER. *Elect. Proc. Matrim.* §. 21.

(b) Quod negat BERG. *Elect. pag.* 736.

(c) Negat ID. BERG. *Elect. pag.* 633. et RIVINVS *Tit. XXIV. Enunc. I.*

(d) Vid. BERG. *loc. cit. p.* 739. add. *supr. L. I. C. 3. S. 3.* §. 1. *lit. c.*

(e) Vid. IDEM *dict. loc. pag.* 607.

(f) Conf. omnino HORN. *de Proc. Summar. ex* §. 8. RES. GRAV. §. 49. publicatio enim solemnis attestationum in demonstratione non obtinet, §. *praec.* vt a citatione ad publicationem inchoari fatale illud nequeat.

causas etiam summarias pertineant? (g) vt plura alia omittam, nulla lege definitum est, vsus fori quoque in plerisque his quaestionibus varius et parum constans est. Vt optandum omnino sit, publica lege has controuersias definiri, certamque formam constitui Summarii Processus, qui nunc non raro, nescio, annon et aliqua Iurisprudentum culpa, vlterius fere quam ipse Ordinarius Processus extenditur protrahiturque. Conf. *supr. L. 1. C. 3. S. 2. §. 1. lit. c.* (h)

† *Iure Magdeb. nullus huius capitis vsus est, cum causae omnes executiuo tractentur Processu, quae documentis in continenti probari possunt.* ORD. PROC. *cap.* 47. *§.* 3. 4. 6. 7. ORDIN. REC. *ib.* §. 3. *add. cap.* 18. *§.* 4. *Ius Magd.*

Y 2 §. VII.

(g) In negatiuam sententiam pronunciauit *Ordo Iur. Vitemberg. an. 1713. Mense Apr.* add. BERG. *El. pag. 669.*
† *Conf.* ORDIN. PROC. MAGD. REC. cap. 30. §. 5.
(h) Vid. MENCKEN. *Diss. d. Anfractib. Summar. qui dicitur Processⁿ.* Sublata est itaque merito illa sum-

§. VII.

Causae, in quibus hic processus obtinet,

Singularis ratio est *Processus Summarii*, qui *iuxta* §. 8. *Ref. Grau. de anno* 1661. (a) instituitur. Hic in omnibus causis etiam ordinariis locum habet, si quis omnia libelli facta per documenta probare possit, ea tamen ita comparata haud sint, vt ex ipsis executiue agi queat. (b)

§. VIII.

maria procedendi ratio per *Ord. Rec. App.* §. 1.

7. (a) In eo postulat actor a reo recognitionem documentorum, perinde ac in Processu executiuo, vel potius Einlassung und recognition *a. d.* §. 8. *Ref. Grauam. verb. sub poena confessi et conuicti.*

(b) e. g. Si quis agat ex libro mercatorio, BERG. *Supplem. Tom. II. pag.* 1972. quem iuramento confirmauit. Item in actione hypothecaria contra tertium instituta, qui in obligatione non est nominatus,

† *et Iure Magdeb. executiue conueniri potest* ORD. PROC. REC. c. 18. §. 3.

si possessio probetur per attestatum judiciale. Plura exempla habet D. HORNIVS *ad h.* §. *th.* 16. *seqq. et*

§. VIII.

Per instrumenta vt *probari* queant *capita singula libelli* lex haec requirit. Itaque *non* puto audiendum eum, qui *per rotulos* causam suam conetur probare, (a) aut super quibusdam articulis *iuramentum* deferat; (b) Sed nec *editionem instrumentorum* petere licet a reo, (c) vt puta quae cum recognitione, eodem libello, postulari nequit. *Modus probandi.*

§. IX.

Facta a *reo* documentorum recognitione, *integrum* ei est *exceptiones peremtorias opponere*, (a) eas- *Remonstratio rei.*

§. 24. *seqq.* MENCKEN. *Disp. Proc. Prooem. I.* §. 41.

8. (a) Consent. BERG. *in Oeconom. p. 1161. not. 3.* contra rotulos quoque admittit HORN. §. 20. 21.

(b) RIVIN. *Tit. V. En. XXII.* HORN. *loc. cit.* §. 22.

(c) RIVIN. *Tit. V. En. XXXIV.* HORN. §. 34.

9. (a) *Etiam illiquidas;* nam integrum ei est exceptiones per testes probare,

easque per articulos remonſtrationis probare. Remonſtrationis inquam. Nam *actor* demonſtrationem iam anticipaſſe cenſetur, adeoque contra demonſtrationem exceptionum ad remonſtrationem non admittitur. (b) Saltim ex ſententia in Vitembergenſibus Collegiis recepta. Non enim deſunt, qui aliam ſententiam amplectantur, et remonſtrationem actori reſeruandam eſſe cenſeant. (c)

§. X.

Inutilitas huius proceſſus. Atque ex hoc apparet, vix *conſultum* eſſe, actionem iuxta rationes d. §. inſtituere, BERGERVS *Elect. Proc. Execut.* §. 8. HORN. §. 56. *ſeq.* ſed

ac iuramenti etiam delatione vti. HORN. §. 43. BERG. *Elect. Proc. Execut. th.* 5. *ſeq.* et *Oecon. pag.* 1163. *not.* 4.

(b) Videatur HORNIVS §. 51. *ſeq.*

(c) Nimirum illi contendunt, recognitionem eſſe inſtar reſponſionis affirmatiuae ad libellum, adeoque ea facta reo probationem exceptionum, ſalua actori reprobatione, iniungi de-

ſed, ſi executiue agere non liceat, ſummario, (a) de quo §. *1. ſeq. hui. Cap.* egimus, proceſſu ſatius eſſe vti. In eo enim ſi reus affirmatiue litem conteſtetur, ſine dubio actori reprobatio ſalua eſt, et poſt negatiuam etiam rei reſponſionem per articulos eliſiuos exceptionibus oppoſitis occurri poteſt, quare etiam *Nouiſſimo Iure* illa procedendi ratio prorſus ſublata eſt. *App. O. R.* §. *1.*

CAP. II.
DE PROCESSV SVMMARIO EX §. XXII. MANDAT. REG. DE DVELL. ET §. VI. TIT. I. ORD. P. S. REC.

§. I.

QVamuis *ſummarius*, qui vulgo ita dicitur, *Proceſſus* in Saxon. Elect. per *Ord. Rec. Append.* §. *1.* ſubla-

Singularia Proceſſ. ex §. 22. Mandat. Reg. de Duell.

bere. Atque ita ICtos Lipſienſes aliquando pronunciaſſe recordor.

10. (a) Aut ordinario, pro indole cauſae.

ſublatus ſit, *cauſae* tamen *iniuriarum* non ordinario, ſed irregulari plane Proceſſu, absque ambagibus, peraguntur. vid. MANDAT. REG. DE DVELL. *an. 1712.* §. *XXII.* verb. Nach Art des in hieſigen Landen hergebrachten Rügen-Proceſſes ſummariſch verfahren ꝛc. werden ſoll. (a)

§. II.

circa libellum, Nullo in hoc Proceſſu *libello* opus eſt, cuius vicem ſuſtinet *denunciatio*, et ſimplex facti commemoratio. (a) Petitio quoque generalis ſufficit, qua contendit actor, vt ſibi ſatisfiat. (b) Producenda

1. (a) Vid. MENCKEN. *obſeruat. circa Proc. Sax. quo cauſae iniuriarum peraguntur.* KEMMERICH. *Diſſ. de Denunc. iniur. Saxon.* KRESS. *de quibusd. obſtruant. aequitat. repugnantibus circa Proceſſ. denunciat. in foro Sax.*

2. (a) In arbitrio autem actoris eſt, vtrum ipſe coram, an per literas de iniuria ſibi illata queri velit; Sed et, ſi ſolennis libellus offeratur, in vim denunciationis facile ſuſtinetur.

(b) Immo etiam, ſi nulla addita ſit peti-

da autem simul sunt documenta, si per ea probari iniuria possit, aut nominandi testes, qui fidem iudici facere possint. (c) Sin hi quoque deficiant, offerre se debet, qui denunciat, ad iusiurandum. (d)

tio, non minus reus condemnari potest, *d.* §. 22. MANDAT. REG. Integrum tamen est actori petere, vt reo iniungatur eine Ehren-Erklärung, Abbitte, oder auch ein öffentlicher Widerruff, non aeque iniuriae aestimationem postulare. Actio enim aestimatoria prorsus sublata est per RESCRIPT. *Reg. de ann. 1716. d. 7. Mart. add. Cap. 1. §. 1.*

(c) Dict. *Rescript. Reg.* d. an. 1716. verb. mit Anführung nöthiger Umstände, auch Beyfügung und Anziehung derer zur Sache dienenden Schrifften, oder Benennung der Zeugen, so mit zugegen gewesen. Sufficit tamen, copias documentorum exhibuisse, si modo in termino praefixo ipsa documenta producantur; sed et nominasse testes satis est, quorum examen differri potest bis nach Beklagtens Vernehmung.

(d) Zu endlicher Bestärckung seiner Rüge, oder Denunciation. Ipsa autem praestatio huius iuramenti, vt fiat ante citationem et responsionem rei, necesse non est.

§. III.

citationem, Hoc facto, citatur reus sub poena confessi et conuicti, aut, si probatio per documenta fiat, sub poena recogniti. (a) Copia denunciationis vt transmittatur reo, necesse non est, (b) ipsa autem citatio spatium 14. dier. continere debet. (c)

§. IV.

contumaciam et Si reus non compareat, pro confesso et conuicto, documenta, ad quorum recognitionem citatus fuit,

3. (a) Vel si non omnia Denunciationis capita probari possint per documenta, sub poena conf. et conu. atque etiam recogniti, zur Vernehmung auf die überreichte Denunciation sub poena conf. et conu. und zur recognition derer dabey inducirten Documente sub poena recogniti.

(b) Olim dubitatum ea de re fuit, quam difiniuit *Rescr. Reg. d. 19. Febr. an. 1721.* vid. KRAVS. *L. II. C. 1. §. 11.* ex quo fluere videtur, vt copiae documentorum citationi adiiciantur, non requiri.

(c) Vid. *Mandat. Reg. de Duell. d. a.* 1712.

fuit, pro recognitis habentur, (a) et fertur sententia condemnatoria, (b) contra quam nulla reo contumaci defensio conceditur. (c)

§. V.

Idem obtinet, si reus se sistat quidem, sed respondere iudici interroganti, aut recognoscere documenta detrectet, (wenn er sich nicht vernehmen lassen will.) Litis contestatio

§. 22. verb. eine 14. tägige Frist von der insinuation an zu rechnen.

4. (a) Idem obtinet, si reus per procuratorem comparuerit, hic enim non admittitur. vid. *Rescript. Reg. d. 7. Mart. 1716.* Denunciantis alia est ratio. vid. MENCK. *cit. Diss.* §. 16.

(b) Etiamsi denuncians quoque non comparuerit, neque enim vt is denunciati contumaciam accuset, necesse est. MENCK. *d. l.* §. 13.

(c) *Mandat. Reg de Duell. d.* §. 22. verb. auch dem contumaci keine weitere deduction gestattet werden. Saluae tamen ei sunt exceptiones non rite factae insinuationis, termini angusti, legitimi impedimenti, et quae his sunt similes. d. §. Ceterum prorogari iustis ex causis ex officio, vel etiam

responsionem rei ſtatio enim in hoc Proceſſu locum non habet, neque ad eam reus admittitur, (a) contra generalis negatio, aut affirmatio eorum, quae proponuntur, hic facile ſufficit.

§. VI.

probationem Quod ſi reus neget ea, quae actor retulit ad iudicem, teſtes audiuntur, (a) aut ſi hi deficiant, actor admittitur ad iuratam eorum, quae denunciauit, confirmationem, (b) iuramenti autem delatio

parte petente terminum poſſe, monet MENCK. *d.* §. 12.

5. (a) Vid. MENCK. *loc. cit.* §. 17.

6. (a) Neque vero hic ſolemnis probatio locum habet, itaque non opus eſt articulis, interrogatoria non admittuntur, rotulos tamen offerre licet.

(b) Fieri autem haec poteſt, etiam ante reſponſionem rei, ſed et poſt fruſtra tentatam per teſtes probationem, modo de veritate iurare poſſit denuncians. MENCKEN. *d. l.* §. 8. 9. Quod ſi iurare nequeat, aut nolit, reus actore non probante abſoluitur, atque hic etiam in expenſas condemnatur.

latio in hoc extraordinario processu exulat. (c)

§. VII.

Integrum tamen est reo exceptiones, quas habet, allegare, (a) ad quarum probationem ei spatium 14. dier. conceditur. (b) Sed et ad officium iudicis pertinet, non negligere ea, quae defensionem rei adiuuant, (c) iusiurandum autem *exceptiones,*

(c) Ergo nec iuramenti relatio, nec defensio conscientiae per probationes locum habet. vid. *Rescript. Reg. d. 4. Mart. d. a.* 1716.

7. (a) Non autem opus est, vt responsioni (der Antwort auf die Vernehmung) exceptiones statim reus subiiciat, sed et postea per literas eas allegare et deducere licet.

(b) Hoc enim spatium ei indulgeri permittit *Mandat. Reg. d. 7. Mart.* 1716. Potest autem probatio exceptionum fieri per testes, licet denunciatio probata fuerit per documenta: rotuli hic quoque admittuntur, etiam notariorum.

(c) E. g. exceptionem praescriptionis, etiamsi eam reus non allegauerit.

tem ne actori quidem a reo deferri potest. (d)

§. VIII.

Sententiam, Peracta disquisitione, fertur sententia, quae, si reus conuictus sit, et satisfactionem priuatam continet, et poenam. (a) Poena, quod ad iniurias, de quibus §. *22. Mandat. d. Duell.* agitur, attinet, arbitraria est. (b) Satisfactio praeter deprecationem, (c) praestationem damno-

(d) Interdum tamen reus admittitur ad iuratam exceptionis confirmationem, aut ad suppletorium, vel actor etiam ad purgatorium. conf. KRAVS. *l. c.* §. 16.

8. (a) Vid. §. 22. *Mandat. de Duell.*

(b) d. §. verb. Und hierüber noch mit einer Geld-Buße, Gefängniß, zeitlicher und ewiger Lands-Verweisung, Staupen-Schlägen, und Vestungs-Bau, bestrafet werden soll.

(c) Huius loco est in leuioribus iniuriis eine Ehren-Erklärung, in grauissimis ein Widerruff. Fieri autem nequit deprecatio per procuratorem. *Rescript. Reg. d. 17. Nou. 1719.* MENCK. *l. c.* §. 35. Recessus etiam iudicialis postulanti actori exhibendus est, ex quo de impetrata satisfactione con-

damnorum etiam (d) et expensarum restitutionem complectitur. (e)

§. IX.

Si *nihil plane probauerit* denuncians, aut rei exceptio eius intentionem plane excludat, (a) hic absoluitur, ille etiam expensas ei restituere compellitur, a quibus alias in hoc processus genere fere immunis est; (b) si *minus plene*, aliquando

expensas,

stare possit, vid. *Mandat. de Duell.* §. 23.

(d) Dict. *Mandat. Reg. de Duell.* §. 24. Atque haec actio, quae ad id, quod interest, tendit, ad heredes transit, *d.* §.

(e) Dict. *Mandat.* §. 23. quod iubet etiam ad restitutionem expensarum extraiudicialium reum condemnare, earumque nimiam prohibet moderationem: Neque tamen immodicas et non necessarias, quas fecit, expensas actor repetit, *conf.* MENCK. *l.c.* §. 29.

9. (a) E.g. exceptio praescriptionis, quae quoad leuiores iniurias non est sublata per *Mandat. de Duell.* §. 43.

(b) Vid. *d. Mandat.* §. 23. vt ne sumtus quidem necessarios suppeditare obstringatur, *d.* §.

quando suppletorium (c) actori, plerumque reo purgatorium iniungitur, (d) atque hic eo etiam praestito in expensas condemnatur. (e)

§. X.

remedia suspensiua Contra sententiam latam nec Leuterationi, nec Appellationi locus est, (a) defensio tamen interdum

(c) Dict. *Mandat.* §. 59. quo praestito, vtrum reus in expensas condemnari possit, an compensatio earum obtinere debeat, non est satis expeditum.

(d) Debet autem in sententia, quae purgatorium iniungit, simul exprimi poena, quae irroganda reo sit, si iurare non possit, quod et in aliis delictis obtinet, si non grauior, quam relegationis poena, reo immineat, vid. *Mandat. Reg. d. 5. Iun. 1711.*

(e) Vid. *Mandat. Reg. d. 7. Iul.* 1717. quod etiam ad hunc processum extendi solet. add. MENCK. *l. c.* §. 28.

10. (a) Repugnant enim haec remedia indoli huius processus. Iudicis tamen officio incumbit, appellatione interposita referre ad iudicem superiorem, add. MENCK. §. 31.

dum reo conceditur. (b) Reconuentionem autem in causis mutuarum iniuriarum plane cessare iubet O. R. T. VI. §. 2. (c)

§. XI.

De Summ. ex §. 6. Tit. I. O. P. R.

Non multum ab hac procedendi ratione differt ea, quam O. P. R. T. I. §. 6. praescribit, atque in causis opificum et similibus, (a) nec non in aliis quibuscunque, (b) quae summam 50. flor. (c) non excedunt, (d) obseruari iubet.

§. XII.

(b) Non in quibusuis causis leuioribus, neque facile in eadem causa plures, conf. KRAVS. *l. c. §. 20.*

(c) Vid. *supr. L. 1. C. 7. S. 5.* §. 4. *lit.* (b) add. MENCK. §. 37.

11. (a) In Commercien-Policey-Handwercks-Bau-Rechnungs-Gesinde-und Dienst-Bothen-Sachen.

(b) Excipiuntur tamen causae, quae *iura*, *seruitutes*, *annuas praestationes* et *onera realia* concernunt, non vero omnes actiones reales, si res, quam vindicamus, sit pretii vilioris.

(c) Exclusiue derer Interessen, *d. §. 6.*

(d) Ceterum ea, quae hoc §. constituta sunt, non pertinent ad causas *executiuas*, aut *cambiales*, sed tantum ad

Z

§. XII.

Processus ratione quoad Citationem. Cessant enim in hoc quoque processu ambages et fatalia ordinariarum causarum. (a) Citatio fit sub poena confessi et conuicti, sed termini Sax. spatium non requirit. (b) Nullus hic interlocutionibus locus est, *Probationem.* nulla ad probationem et reprobationem dilatio conceditur, actori incumbit statim afferre probandi subsidia et causas, reo exceptiones allegare et deducere.

eas, quae ordinario processu peraguntur. Dubitatum etiam fuit, an haec procedendi ratio locum habeat, si plures actiones cumulatae sint eodem libello, quae singulae non attingant quantitatem 50. flor. sed coniunctae eam superent? aut, si maior summa libello expressa sit, reus autem, quod eam excedit, sine exceptione agnoscat?

12. (a) Vix igitur est, vt cautio pro expensis hic exigi possit, cum tota causa vna sententia finienda sit.

(b) Sed 14. dierum, vid. O. R. T. IV. §. 1. verb. sonderlich in geringen. Quod si igitur reus non compareat, aut non respondeat, confessus et conui-

cere. (c) Iuramenti tamen delatio et relatio admittitur, probatio, quae declinandi iurisiurandi causa fit, non aeque. (d)

§. XIII.

Causa cognita statim ferenda est sententia, (a) eademque definitiua, (b) aduersus quam leuteratio non admittitur, appellatio tamen *Sententiam ferendam et remed. suspens.*

ctus habetur. Neque tamen solemnis litis contestatio requiritur, sed qualiscunque responsio sufficit.

(c) Si actor nec iurisiurandi delatione vtatur, nec quicquam afferat, quod ad causae probationem pertineat, statim repellendus est. Satis tamen est qualiscunque demonstratio, neque negliguntur praesumtiones, aut coniecturae, etiam leuiores, quae sufficere possint ad purgatorium reo iniungendum.

(d) Dict. §. 6. verb. so soll doch einige Gewissens-Vertretung rc.

13. (a) Integrum tamen est iudici, si ipse causam decidere nolit, acta transmittere ad Collegium Iurisperitorum. O. R. d. §. verb. oder ein Decisum bey unsern Rechts-Collegiis etc.

(b) Quae fertur plerumque praeuia iuramenti suppletorii aut purgatorii,

intra decendium (c) interponi potest, (d) quam iudex superior aut reiicit, (e) aut, si ita res postulare videatur, sententiam latam etiam sine iustificationis ambagibus rescindit et emendat. (f)

CAP.

vel delati etiam, aut relati praestatione.

(c) Quid si vero non appellet, sed tantum laesum se esse intra decendium ostendat, aut leuterationem etiam interponat, an succurrendum nihilominus ei erit, et ad iudicem superiorem referendum? vid. O. R. d. §. verb. da ein oder der andere Theil bey des Richters Ausspruch nicht acquiesciren, sondern dawider etwas einwenden wolte ꝛc.

(d) Sed ad quem iudicem? an ad proximum? an ad praefectum a iudice amtsassio, an ad Curias? an statim ad iudicem supremum?

(e) Addita etiam mulcta, si friuole appellatio interposita videatur.

(f) Vid. d. §. O. R. verb. bey deren erfolgenden Resolution.

CAP. III.
DE PROCESSV MATRIMONIALI ET FORI ECCLESIASTICI,
Von Consistorial- und Ehe-Sachen.

§. I.

Proc. fori Eccl. fere summarius.

PRocessus, quo causae *fori ecclesiastici* tractantur, *fere summarius* est: (a) Itaque non est cur prolixe circa eum occupemur, paucis tantum ea commemorabimus capita, in quibus ab aliis causis recedit.

1. (a) In *Lipsiensi* tamen *Consistorio* non omnes causae summarie tractantur, immo ipsae *matrimoniales* ordinario fere processu peraguntur. BERG. *El. Pr. Matrim.* §. 10. O. R. iubet causas matrimoniales atque alias ecclesiasticas sine ambagibus expedire. Quodsi autem qualitas causae postulet pleniorem discussionem, eandem, quae in processu ordinario praescripta est, rationem seruare. *Append.* §. 2. verb. nach dem in dieser Unserer Erl. Proc. Ordn. vorgeschriebenen modo.

§. II.

Citatio. *Consistoria* non *citant* immediate, vt Curiae, sed *mediate*, omissa tamen formula: in subsidium. RESOLVT. GRAVAM. *de an. 1661. Tit.* von *Consistorial*-Sachen, *Grau. XI.* (a) Immo *in praefecturis immediate* (b) etiam, cum RESOL. GRAV.

2. (a) In *Consistorio Vitemb.* ea fere obseruantia obtinet, vt tantum prima citatio mediate fiat, sequentes vero plerumque immediate insinuentur. Atque ea sane huius priuilegii est ratio, vt restringi magis debeat, quam extendi. conf. BERGER. *Elect. Proc. Matrim.* §. 14. LEYSER. *Specim. 31. Medit. 9. Extra Electoratum* Consistoria absque discrimine immediate partes in ius vocare, docet SCHILT. *Instit. Iur. Can. lib. I. Tit. V.* §. 16. add. HORN. ib. verb. *approbatus in Resolut. Grau.*

† *In Ducatu Magdeburgico Consistorium Capituli cathedralis, praelatorum et nobilium subditos mediate citat.* ORD. PROC. REC. *c. 1. §. 30.*

(b) Quam sententiam et BERG. *dict. loc. §. 14.* asseruit, et Rescripto dat. 9. Feb. 1703. Rex noster Potentissimus confirmauit. conf. BERG. *Elect. Proc. Matrim. th. 14.*

GRAV. iis tantum caueant, qui patrimonialem habent iurisdictionem. (c)

§. III.

Comparitio personalis arbitrio iudicis ecclesiastici partibus iniungi potest, et saepius iniungitur, inprimis in causis matrimonialibus, si amicabilis compositio tentetur, alias etiam hoc in foro procuratores et actores admittuntur. (a) *Comparitio.*

§. IV.

Cautionem pro reconuentione et expensis in processu matrimoniali non *Cautio.*

(c) De quibus etiam solis CARPZ. *Iurispr. Consistor. Lib. III. def. 19.* agere videtur.

3. (a) Sed hoc hodie in causis quibusque obtinet, adeo vt ad primum terminum, quae fit citatio, tantum non semper comparitionem personalem partibus iniungat. vid. O. R. T. I. §. 1. Ceterum foeminae in causis matrimonialibus sine curatore in iudicio admittuntur, quod restringit O. R. T. VIII. §. 3. ad eum casum, quo inter partes tentatur concordia, verb. iedoch nur bey Pflegung der Güthe.

non exigi posse, vulgo tradunt, BERGERVS §. *21. seq.* (a) sed verius est eam praestandam esse, si probabilis reconueniendi causa allegetur; saltim pro expensis cautio cur postulari nequeat, rationem idoneam vix puto afferri posse. Vid. CENTVR. OBS. FOR. ECCLES. *Obs. 52. vbi praet.*

§. V.

Iuramenti delatio.

Contra matrimonium *iuramenti delatio* non admittitur, (a) immo ne quidem super circumstantiis, ex quibus suspicio promissi matrimonii (b) enasci possit: quamuis doctrina haec magis vsu fori, quam lege (c) aut solida iuris ratione nitatur. Vid. *d.* CENT. *Obs. 46. 47.*

§. VI.

4. (a) Per O. R. T. XIII. cautio pro reconuentione sublata est, adeoque sine dubio in his etiam causis cessat.

5. (a) BERG. §. *23. seqq.*

(b) Ne per hanc delationem purgatorio vel suppletorio detur locus. Ita pronunciarunt *ICti Vitembergenses an. 1711.*

(c) Neque enim ORDINATIO ECCLESIASTICA *rubr.* von Ehegelöb.

§. VI.

Interrogatoria alii admittunt, alii reiiciunt, rectius, si producens contradicat, non admittuntur. *Obs.* 53. Dissentit CARPZOV. *Iur. Consist. Lib. III. def.* 28. cuius sententiam Lipsienses nunc quoque sequuntur. (a) *Interrogatoria.*

§. VII.

Iudices testes Consistoriis sistere tenentur in causis summariissimis, e. g. zur Confrontation und bey Untersuchungen, RES. GRAV. *Testes sistendi.*

nissen, §. Wo auch zwo Personen; ad casum pertinet, quo super publicis sponsalibus iusiurandum defertur. conf. I. S. STRYK. *Diss. de iuramenti delatione in causis matrimon.* Extra Saxon. Elector. iuramenti delationi locum esse pronunc. Fac. Iur. Lips. 1730.

6. (a) Iure nouiss. Sax. El. si causa probationem ordinariam (eine ordentliche Ausführung) desideret, interrogatoriis locus est, quae in cognitionibus summariis non admittuntur. *Append.* O. R. §. 2.

de anno 1661. tit. von *Consistorial*-Sachen *Grau. XI.* non aeque in quibuscunque causis summariis, (a) e. g. si examinandi sint super articulis demonstrationis ac remonstrationis. Vid. *Obs. 63.* (b)

§. VIII.

Fatalia.

Fatale oblationis ad iurandum in causis *matrimonialibus non obseruatur*, (a)

† ORD.

7. (a) Inprimis cum in Consistoriis quibusdam omnes causae habeantur pro summariis, iudices vero in omnibus causis ad sistendos testes compelli RES. GRAVAM. non permittant.

(b) Hodie sublato processu summario in causis, quae pleniorem discussionem postulant, ordinaria procedendi ratio obtinet, adeoque iudices ad sistendos testes compelli nequeunt, sed examen illorum ipsis committitur.

8. (a) ORD. PROC. SAX. *Tit. 18.* quae dispositio etiam ad casum pertinet (1) quo reus super exceptione e. g. stupri iuramentum defert. Ita *Consistorium Vitembergense anno 1710. Mens. Sept.* (2) quo contra matrimonium iuramentum praestandum, BERG. *El. Pr. Matr. th. 7.*

† ORDIN. PROC. MAGD. *c. 29. §. 7.* immo nec in actione, quae a stuprata dotis (b) causa instituitur: (c) in vtraque ob neglecta fatalia tam actor, quam reus in integrum facile restituuntur. *Obs. 48. 49. 50.*

§. IX.

Regulariter praestito iuramento purgatorio *expensae* compensantur, sed in causis matrimonialibus quandoque aliud obtinet, immo contingere posse, vt reus absoluatur, et expensas tamen restituere compellatur, (a) monitum est *cit.* *Expensae.*

CEN-

(b) Quia etiam in ea stuprator ducere tenetur, quam dotare non potest: Aliter sentiunt *Scabini Lipsienses*, vti monitum *dict. Obs. 49.*

(c) Iure Sax. Elect. nouiss. fatale oblationis ad iurandum prorsus sublatum esse, diximus L. I. C. 4. S. 2. §. 3. lit. (a) O. R. T. XVIII. §. 7.

9. (a) E. g. si reus, qui sponsalia celebrauit clandestina, ob dissensum parentum, quos superstites esse dissimulauit, aut ob metum infausti matrimonii absoluatur. Aliud exemplum vid. *dict. Obs. 56.* idemque etiam apud

CENTVR. *Obſ.* 55. 56. inque eandem ſententiam pronunciarunt *Scabini Vitemb. Menſ. Iul.* 1712.

§. X.

De proc. deſertionis Ad ſingularia *proceſſus deſertionis* pertinet, quod citatio fieri debeat in tribus diuerſis territoriis, (a) et reus, qui non comparuit, hodieque condemnari poſſit in legitima impedimenta. (b)

CAP. IV.
DE
PROCESSV EXECVTIVO.

§. I.

Proceſſus executiui natura. SEquitur *proceſſus Executiuus*, in quo *ex inſtrumento guarentigionato* agitur, (a) et recognitio eius a reo poſtulatur, (b)

† *Addi-*

nos poſt O. R. obtinebit, quam vid. T. XXXVI. §. 5.

10. (a) Vid. BERG. *El. Proc. Matrim.* p. 50.
(b) O. R. T. X. §. 2.

1. (a) Addere autem debet actor libello documenti copiam, vt ea reo vna cum citatione transmitti poſſit.
(b) Si editio ſimul poſtuletur, proceſſus

† *Additis instrumentorum copiis et liquidatione, quae reo transmittenda, eique iniungendum, vt actori intra mensem a tempore insinuationis satisfaciat, praefixo in euentum non factae solutionis termino, quo documenta recognoscat.* ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 47. *§.* 3.

quam sequitur condemnatio,

† *Remediis suspensiuis ac deuolutiuis haud obnoxia, dict. cap.* 47. ORD. REC. *§.* 7.

nisi reus per exceptiones in continenti liquidas intentionem actoris elidat.

§. II.

Hoc processu ne quidem opus est, si quis *ex re iudicata, vel transactione iudiciali* experiatur, sed *executio statim peti potest*, cum recognitione haud indigeant sententiae *Diuersitas a petitione executionis.*

executiuus locum non habet, sed libellus tanquam ineptus reiicitur, MENCKEN. *Disp.* 1. *th.* 55. add. *App.* O. R. §. 3.

tiae et recessus iudiciales. Vid. RES. GRAV. *de anno 1661.* §. 2. (a)

§. III.

Instrum. guarentigiata. *Quae instrumenta guarentigiata* esse censeantur, prolixe exponit in *El. Proc. Execut.* BERGERVS §. *10. seqq.* Summa rei huc redit: Constare debere ex ipsis documenti verbis, Quis, Quid, Quantum, Cui, ex qua causa (a) et quo tempore, (b) quid praestare debeat.

§. IV.

2. (a) Atque hoc ad omnia documenta publica, quae recognitione non opus habent, vid. O. R. T. XXV. §. 2. extendit KRAVS. *L. 7. C. 2. S. 2. §. 3.*

3. (a) Add. O. R. *Append.* §. 4. quae instrumentum guarentigiatum esse dicit, ex quo omnia causae momenta, ad ferendam sententiam condemnatoriam necessaria, in continenti probari possunt, eadem ex instrumento, quo causa debendi expressa non est, executiue agi posse constituit §. 5.

(b) De obligatione, quae contineat clausulam: so bald als möglich, mit ehesten, nach und nach, Vid. Id. BERG. §. 13. add. O. R. *Append.* §. 6. quae, quid hoc casu, aut eo etiam, si clausula nach und nach, instrumento obligatio-

§. IV.

Executiue ergo *agi nequit* ex documento a debitore non subscripto, (a) ex eo, quod tempus solutionis, (b) aut quantitatem certam non exprimit, et aliud se refert, (c) vel conditionem continet, *Documenta ab his diuersa.*

† ORDIN. PROC. MAGDEB. REC. *c. 47. §. 2. qui nec cessionario executiue agere permittit, antequam cessionem legitime factam fuisse probauerit.*

nisi

nis contineatur, obseruari debeat, definit.

4. (a) *Subsignatio* autem *non requiritur*, nec sine subscriptione sufficit. vid. CONSTIT. *El. veter* von klaren Brief und Siegel. *App.* O. R. §. 4. verb. ob gleich darunter kein Siegel. Olim secus obtinuit, et sigillorum maior fides et auctoritas fuit quam scripturae. *Subsignatio.*

(b) Hodie apud nos ex instrumento, quod terminum solutionis non exprimit, post annum executiue agi potest. O. R. d. l. §. 6. Quodsi ante eum elapsum agatur, condemnari reus potest, sed ita vt post annum finitum demum soluere iubeatur.

(c) Add. O. R. d. l. §. 4. verb. wenn der Tenor des Relati, oder doch sonst ein

nisi de existentia conditionis (d) perinde in continenti constet, (e) aut relatum simul producatur, vel tenor eius instrumento referenti fuerit insertus.

§. V.

---

vollkommener Sensus darinnen enthalten.

probatio condit. existentis.

(d) Sc. ex instrumento liquido. Non igitur sufficit confessio rei qualificata, e. g. si in termino fateatur, alterum conditionem impleuisse, additis tamen exceptionibus. Nam tunc ad demonstrationem illarum exceptionum admittendus est, salua actoris remonstratione.

(e) Non tamen omnino cessat Processus executiuus, si de conditionis existentia haud constet. Sed demonstratio existentiae actori iniungi, ac interim suspendi executiuus Processus potest. BERG. *§. 12. et Suppl. T. II. p. 112. seq.* quo casu reus in remonstratione opponere et vrgere nequit exceptiones, quae ipsam causam principalem spectant, sed tantum illas, quae ad conditionis defectum pertinent. add. O. R. *Append.* d. *§.* 4. quae et, qua ratione coerceri debeat, qui conditionem impletam esse temere negauit, cauet.

§. V.

In termino (a) *actor documentum* in originali, vt loquuntur, *producit*, eius recognitionem a reo postulat, (b) quam si hic recuset, sub poena *Modus procedendi.*

5. (a) Ad quem reus sub poena recogniti citandus est, O. R. T. IV. §. 1. Citatio autem continere debet spatium termini Sax. d. §. 1.

(b) Satius vero est simpliciter postulare recognition des documenti, quam Einlassung und recognition. Inprimis autem cauendum, ne responsionem etiam actor exigat, Antwort und *recognition*, alias enim processum summarium elegisse censetur. BERGER. §. 22. *et Suppl. T. II. p. 386.*

† *Iure Magdeb. eiusmodi naeuus a mandatario commissus in principalis praeiudicium non attenditur.* ORD. PROC. MAGD. REC. *c.* 28. §. 2. *c.* 47. §. 8. Vnde cum instituto Processu Executiuo reo per sententiam iniuncta esset Antwort und recognition, postea ob vires rei iudicatae ad exceptionum demonstrationem eum admiserunt *ICti Vitembergenses anno* 1713. *Mens. Mart.* Iure nouissimo Sax. Elect. cautum est, non factam rite petitionem non obstare debere iudici, quo minus prout ratio executiui processus postulat, sententiam ferat. *Append.* §. 7.

na recogniti recognoſcere iubetur, (c) quo ipſo tamen diffitendi arbitrium ipſi non cenſetur ademtum. (d) Quod ſi in contumacia pergat, documentum pro recognito habetur, (e) atque *reus condemnatur.* (f)

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 47. §. 4.

§. VI.

Diffeſſio contentorum. *Ad diffeſſionem contentorum* reus non

† *De Iur. Magd.* vid. O. P. M. R. c. 28. §. 2. c. 47. §. 8.

(c) Hodie apud nos, cum reus ſub poena recogniti citetur, ſi non compareat, aut non recognoſcat, documentum ſine interlocutione ſtatim pro recognito habetur, niſi ad diffeſſionem ſe obtulerit. O. R. *Append.* §. 9.

(d) O. R. *Append.* d. §. 9.

(e) Modo integrum ſpatium Saxonicum citatio, qua ſub poena rocogniti vocatur, contineat.

† *Quod iure Magdeburgico non requiritur. vid.* L. I. C. I. S. II. §. 4.

(f) De contumacia actoris non comparentis, aut documentum non producentis, vid. O. R. *Append.* d. §. 9. et Tit. X. §. 1.

non admittitur, (a) nisi manifesta falsi indicia adsint. *Conf. Lib. I. Cap. III. Sect. III. §. 9.*

§. VII.

Exceptiones non *admittuntur*, nisi quae sunt in continenti *liquidae*, v. *App.* O. R. §. 8. (a) *Exceptiones.*

† *Et quatuordecim diebus ante terminum recognitionis in scriptis oppositae additis copiis, quarum authentica in termino producenda secundum* ORD. PROC. MAGD. REC. *c. 47. §. 5.*

6. (a) O. R. *Append.* d. §. 9. Ceterum si actor reum ad diffessionem admittere nolit, integrum ei est, misso executiuo processu, ordinarium instituere, quousque reus per rem iudicatam ad diffessionem non est admissus, expensas tamen processus reo restituere tenetur. d. §. 9.

7. (a) Hae vero tam ante factam recognitionem, quam post eam opponi possunt. MENCKEN. Diss. prooem. ad O. P. S. §. 56. Sed haec ad exceptiones peremtorias pertinent, dilatorias enim, Cautionis pro reconuentione, fori incompetentis, termini angusti, ante recognitionem vrgeri

Iuramenti delatio. *Iuramenti* ergo *delatio* in hoc processu locum non habet. (b)

† *Iure Magd. ea reo permittitur.* ORD. PROC. RECOGN. *cap. 29.* §. 2. VET. §. 3. c. 47. §. 11.

§. VIII.

Except. non adimpleti contractus. *Admittitur* tamen, si quis ex contractu bilaterali agat, *exceptio non adimpleti contractus*, et contra chirographum intra biennium exceptio *non numeratae pecuniae*, saltim ex vsu fori, BERGERVS §. 43. seq. Alias enim verior videtur sententia SCHILTERI, qui in processu executiuo hanc exceptionem, si illiquida sit, opponi posse negat. (a) *et non numeratae pecuniae.*

† *Conf.* ORDIN. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 47. §. 6.

CAP.

debere dubio caret. De exceptione spolii vid. MENCKEN. d. §. 56.

(b) Sed nec liquida est exceptio, quam reus per documenta, quae non habet, probare vult. Editio enim in hoc Processu a reo etiam postulari nequit. RIVIN. *T. XXVI. En. V.*

8. (a) *Ad ff. Exerc. 22. th. 30.* add. BERG. *de except. non num. pecun. adu. cam-*

CAP. V.

DE PROCESSV CAMBIALI.

§. I.

PRocessus Cambialis ita instituitur: Creditor petit, debitorem citari, (a) vt compareat (b) et literas cambiales recognoscat, (c) eundemque facta recognitione, donec soluat, in custodia detineri. (d) *Processus cambialis.*

† IVS CAMB. MAGDEB. *art.* 4.

bium. th. 5. Quid iure nouiss. El. Sax. circa has exceptiones constitutum sit, apparet ex §. 4. et §. 8. *Append.* O. R. 1.

(a) Quae citatio ne quidem trium septimanarum spatium requirit, sed arbitrarium, inprimis si periculum in mora sit.

(b) Neque vero mandatarius admittitur, per quem si compareat, reus perinde contumax censetur, ac si plane non comparuisset.

(c) Nisi sc. diffiteri velit.

(d) Qua ratione hodie procedere iudici liceat, docet O. R. *Append.* §. 12. add. infr. h. c. §. 5. lit. (b).

§. II.

Contumacia rei non comparentis.

Si reus non compareat, postulante actore recognitio ei *sub poena recogniti* iniungi potest, addita in expensas condemnatione. (a) Sed satius est petere, vt denuo citetur bey Vermeidung anderer Anordnung, quem modum in ius vocandi inprimis iudicium mercatorium Lipsiense tenet. (b) Huius enim comminationis is effectus est, vt reus ob vlteriorem contumaciam carceri includatur; Atque tunc quidem integro termino Saxonico non est opus, nec requiritur, vt quis sub poena recogniti recognoscere iubeatur. Conf. RIVINVS *Tit. XXV. En. XX.*

§. III.

2. (a) Hoc casu proceditur, vt in processu executiuo, nisi quod, vbi cambium pro recognito declaratur, arrestum simul per eandem sententiam decernatur.

(b) Et quidem etiam in causis non cambialibus.

§. III.

Quod *si reus compareat*, sed recognitionem aeque ac diffessionem recuset, non opus est, vt per sententiam interlocutoriam ei illa iniungatur, sed statim in carcerem mitti potest, donec aut diffiteatur, aut recognoscat et soluat.

Contumacia non recognoscentis.

§. IV.

Facta enim *recognitione*, petente actore *reus non dimittitur*, nisi vbi per solutionem, aut alio modo creditori suo satisfecit.

Recognit. Carcer.

† IVS CAMB. MAGD. art. 4.

Neque contra decretum arrestum interposita *appellatio a carcere* appellantem *liberat*, (a)

 † *Aut*

4. (a) Quod si a citatione statim, aut a sententia interlocutoria reus appellet, vix integrum erit vlterius procedere, antequam appellatio sit reiecta. J. MENCKEN. *Disp. I.* §. 59. vid. tamen O. R. *Append.* §. 12. verb. auch da er gleich dawider appelliren solte.

† *Iuxta IVS CAMBIALE MAGD.*

† *Aut ab executione*, ORDIN. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 47. §. 1. *Add.* IVS CAMB. MAGD. *art.* 40.

quamuis iudex inferior ad ſuperiorem apoſtolos dare teneatur.

§. V.

Reſcriptum incarcerationis.

Celerrime expediuntur cauſae cambiales, ſi a creditore *reſcriptum incarcerationis* (ein *Captur*-Befehl) impetretur; (a) vi huius enim ſtatim debitor, nulla praeuia citatione cuſtodiae traditur, a qua non niſi ſolutione aut diffeſſione ſe liberare poteſt. Sunt, qui cuiuis iudici ita in cauſis cambialibus etiam absque reſcripto procedere licere

in caſibus per illud deciſis nullum remedium ſuſpenſiuum admittitur, in reliquis tum demum, ſi et ſumma cambio contenta, et in caſum ſuccumbentiae coram regimine 50. alibi 30. thal. deponantur. art. 40.

5. (a) In primis ſi reſcriptum contineat clauſulam: appellatione remota: Und euch dawider kein Appelliren irren laſſen.

licere existimant; sed satius est rescriptum eo nomine exorare. (b)

§. VI.

Non admittuntur in processu cambiali *exceptiones*, nisi quae in processu executiuo locum habent: (a) *Exceptiones.*

A a 5 † *Iure*

(b) Namque hac ratione facile etiam ex falso cambio is, qui nihil debet, in carcerem coniici potest, cui parum consultum est per actionem iniuriarum contra eum, qui dolose huiusmodi decretum a iudice impetrauit, instituendam. Iure Sax. El. nouiss. integrum est iudici, etiam absque rescripto ea, qua diximus ratione debitorem ad solutionem compellere. O. R. *Append.* §. 12. Quod intelligendum est de iudice, cuius iurisdictioni debitor subest, wo derselbe sein Forum hat, oder sonst nach Beschaffenheit der Umstände, aus dem Wechsel-Brief belanget werden kan. Creditor autem, qui debitorem custodiae tradi petit, cauere debet de sumtibus necessariis (zu des Schuldners Arrestirung und Unterhalt, nebst denen Sitz-Gebühren) praestandis, quos a debitore repetit nach Wechsel-Recht d. §. 12.

6. (a) Ex quo consequitur, nec per modum actionis aut prouocationis ex *L.*

† *Iure Magdeb. ne istae quidem.* IVS CAMB. *art. 4.*

sed et exceptio *non numeratae pecuniae* aduersus cambium frustra allegatur, nisi non numeratam sibi esse pecuniam debitor in continenti probare possit. *Conf.* BERGERVS *Diss. de except. non num. pec. adu. camb.* (b)

§. VII.

---

si contendat. exceptiones illiquidas contra cambium in iudicium eo cum effectu deduci posse, vt rigor cambialis per eas impediatur. BERG. *d. Diss. th. 15.* MENCKEN. *Diss. II. th. 18. Diss.* SCHILT. *ad ff. Exerc. 13. th. 19.* Potest tamen debitor ex hac lege agere, et reconuentionem etiam instituere ante finitam, immo et ante coeptam conuentionem. vid. L. 1. C. 7. S. 5. §. 2. lit. (a).

(b) Iure Sax. El. nouiss. haec exceptio, nisi sit liquida, ne in processu executiuo quidem locum habet. Quod si autem, instituta reconuentione, debitor probet, pecuniam sibi non numeratam esse, actor incidit in poenam *Append.* O. R. §. 4. et 8. definitam.

§. VII.

Quin immo *ne exceptiones quidem* in continenti *liquidae*, quae aduersus creditorem competunt, *contra* cambium *indossatum vrgeri possunt.* Vid. MANDAT. NOVISS. REG. *de anno 1699.* quod licet de exceptione compensationis et solutionis tantum nominatim agat, rationes tamen eius ad ceteras exceptiones aeque pertinent. (a) Sed et de exceptione non numeratae

Except. contra cambium indossatum.

7. (a) Scil. quae aduersus cedentem valebant, e.g. pacti de non petendo. Vid. *dict. Disp. th. 23.* In contrariam tamen sententiam nouissime responderunt *ICti Vitembergenses* et *Scabini Lipsienses*, quorum responsa exhibet BERG. *Philocal. p. 157. seqq.* O. R. *Append. §. 15. Mandat. ann. 1699.* extendit ad omnes exceptiones, quae ex facto indossantis oriuntur, et nominatim ad exceptionem pacti de non petendo. Indossans autem ad praestandum id, quod interest, conueniri potest, si cambium indossauit, contra quod exceptiones debitori competebant, immo et indossatarius, si doli fuerit particeps, ad restitutionem

ratae pecuniae expresse cauet ORDINATIO CAMBIALIS LIPSIENSIS, eam contra indossatarium non admitti, quamuis ex instrumentis liquidis in continenti probari possit.

§. VIII.

Clausula cambialis. Potest autem processus cambialis non solum ex literis cambialibus institui, sed etiam ex quocunque alio instrumento guarentigiato, quod clausulam continet: Nach Wechsel-Recht; (a) Contra ne ex

pecuniae acceptae adigi. *Id.* BERG. *Suppl. P. II. p. 351. et 355.* sed et iure nouiss. El. Sax. dupli restitutione, atque arbitraria etiam poena coërcentur, qui dolo malo vsi sunt, atque si suspiciones doli adsint probabiles, debitor ad depositionem pecuniae admittitur. d. §. 15.

8. (a) Vid. *Append.* O. R. §. 11. verb. oder sich nach Wechsel-Recht verschrieben. Idem obtinet, si quis literis cambialibus subscribat, aliam se quoque summam creditori debere: vid. *Append.* O. R. §. 17. Sed et rigor cambialis aduersus fideiussorem, qui cambio subscripsit, locum habet, d. *Ap-*

ex cambio quidem ita agere licet, si *vox cambii* omissa sit. (b)

Vox cambii.

§. IX.

Neque vero inter solos mercatores processus cambialis obtinet, sed rigor cambii ad *quoscunque*, *qui literas cambiales dederunt*, extenditur; modo excipias mulieres non-mercatrices (a) et Clericos. (b)

Rigor camb. contra quoscunque, exceptis non-mercatricibus et clericis,

† *Iure*

pend. §. 18. a quo ne excussionis quidem exceptio eum liberat. d. §. 18.

(b) Nam huiusmodi literae vix habentur pro cambialibus, si omissa sit vox cambii, RIVINVS *Tit. XXV. En. XXII.* BERG. *Suppl. Tom. I. p. 48.* MENCKEN. *Disp. I. th. 58.* Sed nec iure cambiali agi potest, si quadriennium elapsum sit, von der Verfall-Zeit, oder letzten Prolongation, d. *Append.* §. 16.

† *Ne quidem in Ducatu Magdeburgico, in quo cambium proprium a mero chirographo manifeste distinguitur,* IVR. CAMB. *art. 24. trassati vero robur nuspiam tribuitur merae assignationi. Vnde non opus erat notissimam hanc partem essentialem inculcare, cum requisita cambii traderentur art. 1.*

9. (a) Item qui contrahere nequeunt, vt minores, sed et SCti Macedoniani exceptio contra cambium inprimis

† *IVRE CAMB. MAGD. nemo excipitur, nisi minor. art. 4. Postea tamen mulieres non mercatrices, nisi cum Curatore aut saltem assistente extraiudiciali subscripserint, exemit Rescriptum Regium d. 17. Iun. 1710. quod exhibet LVDOVICI d. Mulier. Cambiant. §. 26. ID. Introd. ad Proc. Camb. Cap. I. §. 11.*

Contra heredes debitoris processus

proprium opponi potest, cum mutuum in eo, si alia debendi causa expressa non sit, praesumatur. add. *Mandat. Reg. d. 29. Dec. 1718* et *21. Apr. 1724* nec non *Append. O. R. §. 11.* quo ii, qui nondum 25. aetatis impleuerunt annum, mercatoribus tamen exceptis, studiosi item in academiis degentes, et qui in patria potestate constituti sunt, nisi peculium castrense, quasi castrense, aut aduentitium irregulare habeant, porro rustici, nisi praedia conduxerint, aut licitam mercaturam exerceant, a cambiali processu eximuntur.

(b) MENCKEN. *Disp. I. §. 58.* Nouissimo *Mandat. Regio d. an. 1711.* Clerici sub poena suspensionis aut remotionis literas cambiales dare prohibentur. add. *Append. O. R. §. 11.* qua cautum, rigori cambii locum esse, si literae cambiales datae sint, antequam clerici muneri ecclesiastico ad-

ſus executiuus (c) tantum, non cambialis locum habet.

† *Eum tamen concedit* ORD. CAMB. MAGD. *art.* 4.

Indoſſantem vero etiam cambiali processu conueniri poſſe non dubito, (d) *etiam contra indoſſantes.*

† *Conf.* IVS CAMB. MAGD. *art.* 14. *et* 20.

licet non ignorem alios aliter ſentire. Vid. BERGERVS *El. p.* 1771. et MENCKEN. *Diſp.* 1. §. 58.

CAP.

mouerentur, aut aliis officiis ſimul illi fungantur.

(c) BERG. *El. p.* 135. *Append.* O. R. §. 12. ſaluo tamen Iure Cambii. *d. Diſp. th.* 17. Vnde quae de Cambio indoſſato conſtituta ſunt, etiam locum habent processu aduerſus heredes inſtituto, ita pronunc. *F. I. L. Menſ. Ian.* 1728.

(d) Atque hoc ſancitum eſt O. R. *Append.* §. 14. modo indoſſatarius rite proteſtatus fuerit, ſolutione a debitore non facta. *d.* §. 14. MENCK. *Supplem. Synopſ. Pandect. p.* 44.

CAP. VI.
DE
PROCESSV ARRESTI.

§. I.

Processus Arresti.

CAmbiali Processui iungimus *Processum Arresti*, (a) quo creditor ius reale in debitoris bonis consequitur. Huius *tria fatalia* veluti sunt, I. Impetratio, II. Prosecutio siue Renouatio et III. Iustificatio.

§. II.

Fatale I. impetrationis.

Impetratio fieri potest per mandatarium, *absque speciali* etiam *mandato*, vid. *Disput. de Mandat. spec.* §. *14.* Neque vero conceditur arrestum, nisi impetrans demon-

1. (a) Iure Sax. El. nouiss. hic processus sublatus est, cum per arrestum nec reale, nec praelationis ius impetrari possit. O. R. T. XLVIII. et T. LI. Integrum tamen est creditoribus, si debitor soluendo esse desierit, inhibitionem alienationis et oppignorationis impetrare. d. T. LI.

monstret et creditum, (a) et debitorem aere alieno laborare,

† *Alios casus habet* ORD. PROC. MAGD. *c. 48. §. 2 - 9.* ORD. REC. §. *2. nec Regiminis arbitrium excluditur.* ORD. VET. *ib.* §. *10.*

Vbi tamen plena probatione non est opus, sed per vidimatam copiam sufficit iudici fidem crediti facere. (b)

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c. 48. §. 1. liquida documenta aut testimonium iuratum omni exceptione maius requirit.*

Qui si *arrestum* decernat, *debitori* id denunciare debet. BERGERVS *Elect. p. 1637.* (c)

† Vid.

2. (a) Adeo vt, si absque demonstratione debiti concessum fuerit, inualidum arrestum esse censeant. RIVINVS *Tit. LI. En. V.*

(b) Immo simplicem etiam copiam (eine unvidimirte Copie) admittit RIVIN. *d. l. En. VII.* Vid. tamen BERG. *El. p. 1704. add. Suppl. Tom. II. p. 989.*

(c) Singulare prorsus fuit ius, quod olim inter mercatores obtinuit Lipsiae per *Ordin. Mercat. art. 24.* et *Mandat. Elect. d. 26. Sept. 1682.* Sed iure nouo

† *Vid. ad §. 5. et intra 14. dies, quoties arrestum coram Regimine impetratum, iudici arrestati immediato, d. c. 48. §. 4. quod nisi petierit arrestans, arrestum vel pignus coram iudice inferiore postea obtentum, quoad bona sub eo sita priori arresto praefertur.* ORDIN. VET. *ib.* §. *18.*

§. III.

Fatale II. Prosecutionis.

Prosecutio fit *binis vicibus* ab vna quaterdena ad alteram. Vbi primam alii a tempore petiti, alii a tempore impetrati arresti computant, (a) anticipatio autem omnis illicita habetur. (b)

† *Iure Magdeburgico prosecutio abrogata est*, ORDIN. PROC. *c. 48.* §. *2.*

§. IV.

Hora.

Interim sufficit, prosecutionem fieri *hora quacunque* diei decimi quar-

etiam huic derogatum est per *Append.* O. R. §. 2.

3. (a) Sufficit igitur alterutrum, et in arbitrio impetrantis est, a quo die fatale hoc computare velit. RIVINVS *En. XXV.* BERGERVS *pag. 1733.*

(b) Innoxia tamen est, si iusto tempore

quarti, integer enim dies creditori conceditur, neque de momento in momentum hoc fatale currit. BERGERVS *El. p. 1736.*

§. V.

Vna cum vltima prosecutione *libellus arrestatorius* offertur iudici, quem creditor implorat, (a) vt debitorem citet, atque iustificationi terminum constituat. *Libellus arrestatorius.*

§. VI.

Tandem *in termino iustificatio-* *Fatale III. Iustificationis.*

 nis

repetatur renouatio. RIVINVS *En. XXVI.*

5. (a) Haec imploratio ad formam arresti pertinet, RIVIN. *En. XXXI.* vt et oblatio libelli arrestatorii, BERG. *Suppl. Tom. II. p. 992.* Sola autem libelli oblatio non sufficit, nisi et imploratio officii iudicis accedat, atque ita pron. F. I. L. anno 1732. Mense Martio.

† *etiam Iure Magdeburgico, quo simul instrumenta, quibus libellus in continenti probetur, adiungere, atque, vt debitor de arresto certior reddatur, petere, oportet, intra 14. dies a tem-*

nis (a) plene creditor creditum ſuum probat. In quo ſi non comPareat, arreſtum deſeruiſſe cenſetur, BERGERVS *Oecon. pag. 1168.* licet poena haec nulla lege conſtituta ſit. (b)

CAP. VII.

DE PROCESSV POSSESSORIO, TAM SVMMARIO IN SPECIE, QVAM INHIBITIVO.

§. I.

Poſſeſſorium ordinarium.

OMnis cauſa poſſeſſoria natura ſua ſummaria eſt, ſed vſus fori *poſſeſſorium ordinarium proceſſu* etiam

pore impetrati arreſti. ORD. PROC. MAGD. c. 48. §. 11.

6. (a) Haec quoque perinde ac renouatio absque mandato ſpeciali fieri poſſe videtur, licet vulgo aliter ſentiant. vid. *cit. Diſſert.* §. 14.

(b) Quare verior videtur ſententia SCHWENDEND. qui hanc poenam negat obtinere *ad Fibig. pag. 1201.* MENCKEN. *ad O. P. S. tit.*

etiam *ordinario* tractari docet (a) *In summario autem* siue summarissimo *summarium.*

† *Quod, nisi periculum armorum, aut in mora subsit, non admittit* ORD. GEN. *de emend. re iudic.* §. *39.*

processus summarius locum habet, atque celerius etiam, quam in aliis causis summariis proceditur, (b)

† *Lite vno termino finienda d.* ORDIN. GEN. §. *39.*

siue processu summario in specie sic dicto, siue inhibitiuo causa peragatur.

§. II.

Inhibitiuus in Curiis Prouincialibus potissimum apud nos obtinet, BERGERVS *El. p. 144.* (a) *Processus inhibitiuus.*

 Vbi

51. §. *31. atque ita resp. F. I. L. anno 1732. Mense Decembr.*

1. (a) Quod in Saxon. Elect. sublato processu summario O. R. *Append.* §. *1.* sine dubio obtinet.

(b) Vid. O. R. *Append.* §. *19.*

2. (a) In Cancellaria Regia non aeque, teste BERG. *Suppl. Tom. I. pag.* 47.

Vbi is, qui in possessione turbatur, (b) praeceptum inhibitiuum sibi expetit, vi cuius aduersarius sub poena triginta aureorum (Gold-Gülden) (c) iubetur, aut statim a turbatione desistere, atque paritionem in termino proximo docere,

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c.* 4. §. 3.

aut iustificare, i. e. se non pro turbatore, sed possessore habendum esse, in proximo termino probare.

§. III.

Neque in iudiciis inferioribus, quibus tamen integrum est, mandata poenalia decernere aduersus eos, qui eis, quae imperata sunt, satisfacere detrectant. vid. MENCKEN. *Disp. I.* §. 54.

(b) Non tamen in solis caussis possessoriis processus inhibitiuus locum habet, sed etiam in aliis, vid. *Ref. Grau. d. a. 1612. §. 9. A pend. O. R. §. vlt.*

(c) In Curia Lipsiensi quinquaginta aureorum. vid. MENCK. d. *Disp. I. §.* 44. aurei autem valor est 1. th. 22 gr. 6. numm. vid. *Rescr. Reg. d. d. 2. Oct. 1711. v. Cod. August. P. I. p. 1179.*

§. III.

Antequam inhibitio decernatur, plerumque *monitorium praemittitur*, (a) *Monitorium.*

† ORD. PROC. MAGD. *c.* 4. *§.* 6.

(nisi periculum sit in mora, aut de turbatione liquido constet) cui et quandoque *excitatorium* (b) additur, (c) neque *in* quibusuis *caussis* inhibitorio processui locus est, sed tantum inhibitiuis, quas commemorat CARPZOVIUS, *in Dissert. de inhibitionibus.* add. BERGERUS *in El. Proc. Poss.* et MENCKEN. *in Disp. Processuali I.* §. 46. *Excitatorium.*

3. (a) Satis autem est, si monitorium contineat spatium 3. septimanarum, quamuis ne hoc quidem requirat O. R. T. I. §. 7. verb. eine gewisse, und långstens 3. wöchentliche Frist. Ceterum monitoria litis pendentiam, aut praeuentionem praestant. *d.* *§.* 7.

(b) Si personae aut causae ratio id postulet, O. R. *d.* §. 7. add. SCHWENDEND. *ad Fibig. pag.* 1226. vbi formulas exhibet.

(c) Sed et de insinuatione monitorii

§. IV.

Clausula iustificatoria.

Mandatum principis exceptum.

Ipsi etiam praecepto inhibitiuo *clausula iustificatoria* inseritur; (a) vnde qui in possessione constitutus est, eam derelinquere non tenetur. Sed et *mandatum Principis excipi* nominatim solet, (b) quo si quis nititur, inhibitionibus Curiarum Prouincialium morem gerere non obstringitur.

§. V.

Inhibitionis confirmatio.

Si quis in termino neque paritionem

constare debet, antequam inhibitio decernatur. Quod si autem is, contra quem petita fuit inhibitio, possessionem doceat, denegatur inhibitio; si causa sit dubia, praefigitur terminus zur Verhör.

4. (a) Atque terminus definitur ad iustificandum, aut docendam paritionem.

(b) Quod de Inhibitionibus Curiae Prouincialis Lipsiensis testatur MENCKEN. *d.* §. 46. Sed et si haec clausula non adiiciatur, (vt fere omitti solet in Inhibitionibus, quae decernuntur a Curia Prouinciali Vitembergensi) tacite tamen subintelligitur.

nem doceat, neque iustificet, *inhibitio confirmatur.* (a) Huius sententiae is effectus est, vt et in possessorio *causa cadat*, et *mulctam* praecepto inhibitiuo expressam iudici *praestare teneatur.* (b)

† ORD. PROC. MAGD. *c.* 4. §. 6.

Haec tamen exigi nequit, si inhibitus possessorium ordinarium aut petitorium instituat, (c) nisi in hoc etiam succumbat. (d)

† ORD. PROC. MAGD. c. 4. §. 1. REC. §. 3.

5. (a) Siue plane non compareat inhibitus, siue officio suo non satisfaciat. Nec liberat eum, si paruerit praecepto, nisi paritionem doceat in termino. Atque hanc etiam is docere tenetur, qui facere aliquid prohibitus fuit, e. g. daß er nicht fortfahren solle. Quamuis enim alias negantis non sit probare, hoc tamen casu hac generali praesumtione a multa inhibitionis se liberare nequit, ita *Curia Prouincialis Vitembergensis anno 1712. Term. Quasimodogen.*

(b) Atque haec poena etiam committitur, si inhibitio ex parte confirmetur.

(c) Ad quod instituendum, si aduocatus

§. VI.

Inhibitionis cassatio post paritionem

Si paritionem doceat, (a) *inhibitio cassatur*, inhibitus tamen in expensas condemnatur. (b)

§. VII.

et Iustificationem

Contra *si iustificet*, non modo cassatur (a) inhibitio, sed et ipse ab expensis liberatur, immo in possessione sua contra impetrantem defenditur.

§. VIII.

Inhib. resolutio in vim simpl. citationis.

Si per iustificationem inhibiti cau-

fisci id vrgeat, terminus ei peremtorius praefigi potest.

(d) A sententia, qua inhibitio confirmatur, appellatio interponi potest, leuteratio non aeque. *O. R. Append.* §. *vlt.*

6. (a) E. g. per attestatum iudiciale, aut rotulum testium, vel instrumentum Notarii.

(b) Contra sententiam, qua inhibitio aut cassatur, aut in vim simplicis citationis resoluitur, nec leuteratio nec appellatio locum habet. *Append. O. R.* §. *vlt.*

7. (a) Perinde si, qui inhibitionem im-

causa fiat *dubia*, nec, quis pro possessore habendus sit, satis constet, inhibitio in vim simplicis citationis resoluitur, ac causa deinceps *processu summario* in specie sic dicto, non inhibitiuo, pertractatur. (a)

† *Iure Magd. possessio dubia arbitrio iudicis interim sequestrari debet.* ORDIN. PROC. REC. *c. 18. §. 9.*

§. IX.

In processu vtroque etiam *vnus testis iuratus* plene *probat*, scilicet ad eum effectum, vt, qui testem produxit, in possessione defendi (a) pos- *Testes.*

petrauit, non compareat, inhibitio cassatur. BERGERVS *El. p. 145.* MENCKEN. §. 48.

8. (a) Neque opus est nouo libello, BERGER. *El. Proc. Possess.* §. *6.* Integrum tamen est actori, omisso possessorio summarissimo, ordinarium aut petitorium etiam instituere.

9. (a) Vid. *Decis. El. I. O. R. Append.* §. *20.* Iustificatio quoque ab inhibito per vnum testem fieri potest, atque si is de inhibiti possessione deponat, inhibitio cassatur. MENCKEN. *d. l.* §. *49.*

possit; immo et *iniurati duo*, sed eo demum casu, si metuendum periculum causae decisionem iubeat maturari. DECISIO ELECTORAL. I.

§. X.

Interrogatoria.

Cumque hic soli iudici fides fiat, *interrogatoria non admittuntur*, (a)

† ORDIN. PROC. MAGD. *c. 18. §. 6. ne quidem vice remonstrationis oblata* ORD. REC. §. *8. nec probationum disputationes in scriptis. ib.*

Remonstratio.

immo *nec remonstratio* rei expectatur, nisi eam absque mora offerat, aut de ea sibi reseruanda protestetur. (b)

§. XI.

Rotuli Notariorum.

Admittuntur etiam in hoc processu

10. (a) *Append. O. R. §. 19.*

(b) Huiusmodi tamen protestationes hodie non attenduntur. Quod si neque actor, neque reus possessionem probauerit, reus absoluitur, et pronunc. daß Kl. Suchen nicht statt hat;

cessu *rotuli Notariorum*, MENCKEN. *d.* §. *48.* qui alias nec in processu ordinario, nec in summario locum habent. (a)

† ORD. PROC. MAGD. *c. 17.* §. *2.*

§. XII.

Saepissime huiusmodi attestationes statim in primo termino exhibentur, cum *anticipari* possit in hoc Processu *demonstratio*, vt cautelae loco sit, aduersarium praeuenire. (a) Si tamen id factum non fuerit, actori demonstratio iniungitur, reseruata, vt in aliis causis summariis, reo remonstratione. *Anticipatio demonstrationis.*

§. XIII.

Extra Saxoniam Elect. hoc casu actori demonstratio iniungitur, reseruata reo remonstratione.

11. (a) Iure nouissimo Notariorum rotuli non admittuntur, sed tantum iudiciales, qui coram quocunque iudice confici possunt. *Append. O. R.* §. *19.*

12. (a) Iure nouiss. debent rotuli statim offerri, atque, si reus in termino eos non exhibeat, non expectata remonstratione, statim fertur sententia. d. §. 19. Si tamen reus gaudeat beneficio restitutionis in integrum, etiam

§. XIII.

Iuramenti delatio.

Sed et super possessione *iuramentum* deferri potest, ex sententia Collegiorum Vitembergensium; (a) Qua admissa facile reus impediet, ne statim oblatis ab actore rotulis definitiue pronuncietur, puta, si super compossessione aut simili circumstantia actori iuramentum deferat, aut si asserat, testes non rite examinatos fuisse, et desuper iuramenti delatione vtatur, quam admissam fuisse recordor

post terminum ei spatium ad demonstrationem possessionis concedi posse videtur.

13. (a) BERGERVS *El. Proc. Possess.* §. *31.* Atque huic sententiae nouissime etiam *ICti Lips.* accesserunt. *Scabini* autem Lips. iuramenti delationem non admittunt, teste RIVINO *Tit. XXI. En. XXXIV.* Atque hanc *Scabinorum* sententiam confirmauit *O. R. Append.* §. *19.* Vtrum autem iuramentum suppletorium in hoc processu locum habeat, non satis expeditum est; sane F. I. L. anno 1714. et 1730. ei locum reliquit.

dor in *Curia Prouinciali Viteberg. anno 1712. Term. Quasimodogen.* (b)

§. XIV.

A sententia definitiua in possessorio summarissimo lata *appellare non licet*, *nec leuteratio* contra eam admittitur, (a) sed pronunciatur: daß die eingewandte Appellation oder Leuterung nicht zuläßlich. Vid. BERGERUS *Suppl. T. I. p. 327.* (b) *R mediorum suspensiuorum inadmissibilitas.*

† ORD.

(b) Documentorum autem etiam in hoc processu habetur ratio, si ex iis aut possessio, aut possessionis vitium in continenti doceri possit.

14. (a) Ita Collegia *Vitembergensia* censuerunt, *Lipsiensia* autem leuterationes et appellationes admittebant. Vid. RIVIN. *Tit. XXXV. En. VIII.* Sed *Vitembergensium* sententiam approbauit O. R. d. §. 19.

(b) Nota tamen, (1) Inferiorem iudicem ne hoc quidem casu appellationem reiicere posse, sed teneri apostolis datis rem ad superiorem referre. O. R. d. §. 19. (2) Restitutionem in integrum locum habere, si lata sit sententia contra minorem aut vniuersitatem, ita *Curia Prouincialis an. 1712. Term. Quasimodogeniti.* Iure nouiss. loco restitutionis in integrum

† ORD. PROC. MAGD. *c. 28, §. 6* ORD. REC. *c. 42. §. 2.* ORD. GEN. *d. emend. re iudic. §. 39. nisi quoad possessorium ordinarium praeiudicium per sententiam nascatur.* ORD. REC. *c. 43. §. 3.*

§. XV.

Casus excepti.

Sed hoc ita demum obtinet, si (1) in sententia *damnorum* et expensarum nulla (a) sit facta *mentio*, (b) (2) si vna tantum, non si *vtraque pars* remedio suspensiuo vtatur. (c)

CAP.

leuteratio, aut appellatio huiusmodi personis conceditur, eine Leuterung, oder Appellation, weiter aber kein Remedium. d. §. 19. Quodsi autem leuteratione interposita sententia reformatoria lata sit, parti alteri aduersus eam leuteratio aut appellatio non permittitur.

15. (a) Iure nouiss. etiamsi damnorum et expensarum restitutio iniuncta sit, leuteratio tamen aut appellatio aeque locum non habet. d. §. 19. Multo minus igitur si damnorum et expensarum nulla facta sit mentio, atque ita pronunc. S. C. P. L. anno 1728. Quodsi post sententiam definitiuam de damnis et expensis lata sit sententia, leuteratio et appellatio locum habet, ita S. C. P. L. anno 1730.

(b) Quo casu quaeritur; an separatim

CAP. VIII.
DE PROCESSV PROVOCATORIO.

§. I.

AGamus etiam paucis de Processu Prouocatorio. *Duplex* autem potissimum occurrit *remedium prouocatorium*: alterum ex L. Si contendat, alterum ex L. Diffamari. Quamuis vtriusque natura et indoles magis ex moribus, quam ex illis legibus sit repetenda.

Remedia prouocatoria.

§. II.

Ex L. Si contendat, prouocat is, qui exceptionibus se tutum esse existimat, aduersarium suum non ad agendum, sed *ad replicandum,*

Prouocatio ex L. si contendat.

(a) MEN-

damna et expensae peti possint? Et negatiua sententia potior videtur. In contrarium tamen responderunt *Scabini Vitembergenses anno 1711.*

(c) Hodie hoc quoque casu remedia suspensiua cessant. d. §. 19.

(a) MENCKEN, *Disp. II. th. 18.* actionem enim actori competere, qui prouocat, concedere videtur: (b) vnde satius est ex remedio *L. Diffamari* prouocare, quam huius legis remedio vti. (c)

§. III.

2. (a) Vel: zur Einlassung auf die *Exceptiones*, vid. O. R. T. V. §. 5. quas si neget prouocatus, prouocans probare tenetur.

(b) Ceterum in hoc remedio minus recte petit prouocans, prouocato perpetuum silentium imponi, nisi forte hanc petitionem ad replicam referre velis. Rectius ita: Daß Prouocanten seine Exceptiones wider Prouocatens Ansprüche bey Kräfften bleiben. BERGERVS *Oecon. pag. 1193.* vel, Daß Prouocant mit seinen Exceptionen wider Prouocatens Ansprüche gesichert seyn solle. O. P. S. R. Tit. V. §. 7. atque sub hac comminatione etiam contumax prouocatus ad replicandum compellendus est. Quodsi autem prouocatio minus recte facta fuerit, ad officium iudicis pertinet, admissum errorem emendare. d. T. V. §. 5.

(c) Ad singularia vtriusque processus prouocatorii pertinet, quod prima citatio non fiat sub comminatione. O. R. d. T. V. §. 6.

§. III.

Is tamen *prouocare nequit*, cuius exceptiones non sunt ita comparatae, vt instituta actione principali opponi possint: vnde frustra, *qui ex chirographo aut cambio debet*, creditorem suum prouocat, vt ad exceptiones illiquidas responde-at. Vid. *supra Cap. V.* §. *6. lit. a.* BERGERVS *El. Pr. Prou.* §. *52.* (a)

Exceptiones, in quibus non habet locum.

§. IV.

Fit haec prouocatio *in foro prouocantis.* Cum enim is vices rei sustineat et excipiat, prouocatus ibi replicare tenetur, vbi actionem instituere poterat. (a) Quod si tamen

Forum.

3. (a) Sed cum iure nouo reconuentio etiam ante conuentionem institui possit, O. R. T. VI. §. 1. probabile est, hanc quoque prouocationem eadem ratione fieri posse, add. O. R. T. V. §. 4.

4. (a) Vid. O. R. T. V. §. 6. verb. vor dem ordentlichen foro, wo die Haupt-Sache hingehöret.

tamen *duplici* foro gaudeat prouocans, in arbitrio prouocati eſt, vtrum, vbi prouocatus eſt, reſpondere, an in altero loco contra prouocantem agere velit. MENCKEN. *loc. cit.* §. 19.

§. V.

Prouocatio ex L. Diffamari.

Prouocatio ex L. Diffamari fieri poteſt *coram quocunque iudice*, etiam incompetente, (a) MENCKEN. §. 22. inque ea prouocans alterum ad agendum compelli, et ad perpetuum ſilentium condemnari poſtulat.

§. VI.

Demonſtratio diffamationis.

Is, *qui* ex hac Lege *prouocat*,

† *A cautione pro reconuentione et expenſis immunis.* ORDIN. PROC. MAGD. REC. *cap.* 23. §. 3.

diffamationem aduerſarii *demonſtrare tenetur*, alias prouocatus ne citari

5. (a) Hoc mutatum eſt iure Sax. El. nouiſſ. d. §. 6. T. V. O. R. adeoque haec quoque prouocatio fieri debet coram iudice competente.

citari quidem debet, (a) sufficit autem qualiscunque etiam minus plena (b) demonstratio, non tamen iurisiurandi delatio eius loco admittitur. RIVINVS *Tit. I. En. XX.* BERGERVS *Elect. Pr. Prou. th. 28.*

§. VII.

Possessor prouocationi non obnoxius.

Ad agendum *prouocari nequit, qui possidet*, et possessione sua satis tutus est, cum is rei, non actoris, vices sustineat. RIVINVS *d. l. Enunc. XXIV.*

§. VIII.

Fatale probandae diffamationis.

Si prouocatus diffamationem confiteatur, et actionem se insti-

6. (a) Saltim Iur. Saxon. El. *O. P. S. Tit. I. §. fin.* add. *Ordin. Camer. p. 2. t. 25.*

† *Conf.* ORDIN. PROC. MAGD. REC. c. 18. §. 10.

(b) E. g. per vnum testem, aut per attestatum, per copiam documenti vidimatam etc. BERG. *Proc. Prou. th. 26. seq.* add. O. R. T. V. §. 5. quae copias iudicialiter vidimatas, aut vnius testis iuratam depositionem requirit.

tuere velle ostendat, (a) *duplex terminus Saxonicus* ei concedi solet sub poena perpetui silentii, SCHWENDENDOERFFERVS *ad Fibig. pag. 1562.* quamuis etiam *vnicum* terminum Saxonicum *sufficere* recte moneat BERGERVS *in El. Proc. Prou. th. 32.* et MENCKEN. §. 28. (b)

† *Iure Magdeburgico mensis spatium sufficit.* ORDIN. PROC. REC. *c. 18. §. 10.*

§. IX.

8. (a) Sed *si non compareat*, aut non respondeat, sub poena perpetui silentii respondere iubetur, et in expensas condemnatur. BERG. *l. c. §. 30.* Atque haec comminatoria statim ferri potest, neque necesse est, vt prouocatus prima vice bey Straffe Ungehorsams sui officii admoneatur. BERG. *§.* 31. add. O. R. T. V. §. 6.

(b) O. R. d. *§.* 5. ad instituendam actionem principalem diffamanti non nisi termini Saxon. spatium concedi debere constituit. Integrum autem ei etiam est, statim ad probationem se offerre, aut iuramenti delatione vti. d. *§.*

§. IX.

Non tamen tenetur (a) *prouocatus* actionem principalem instituere in foro, vbi prouocatus est, aut ibi diffamationem probare, *Forum.*

† *Secus iure Magd.* ORDIN. PROC. REC. *cap. 18. §. 10. cap. 1. §. 25.*

sed *prouocantem in foro competente* recte *conuenit.* (b)

§. X.

Si quis sententiae comminatoriae non satisfaciat, tandem perpetuum ei *silentium* iniungitur, et in expensas etiam condemnatur. BERGERVS *Suppl. Proc. Prou. pag. 22.* (a) *Sententia.*

9. (a) Potest tamen, si velit. BERG. *El. Pr. Prou.* §. 22.

(b) Iure nouo El. Sax. ipsa prouocatio fieri debet coram iudice causae principalis. d. T. V. *§.* 6. Quodsi tamen prouocans duplex forum habeat, non videtur prouocato electio, vbi prouocantem conuenire velit, ademta esse, conf. MENCKEN. *d. Disp. II.* §. 19.

10. (a) Add. O. R. d. §. 6.

§. XI.

Diffamationis negatio.

Si prouocatus diffamationem neget, prouocanti eius demonstratio iniungitur, quamuis iam antea qualemcunque probationem anticipauerit: immo et prouocato remonstratio nequit denegari. MENCK. *d. l.* §. *26.* (a)

CAP. IX.

DE PROCESSV, QVI IN CONCVRSV CREDITORVM OBTINET.

§. I.

Concursus initium.

ORitur *Concursus Creditorum*, (a) quoties aut plures creditores ab

11. (a) O. R. d. §. 5. iubet prouocantem in termino constituto, si prouocatus diffamationem neget, documentorum originalia producere, et, si plena probatio deficiat, ad iuramentum suppletorium admitti.

1. (a) De Concursu Creditorum iusti plurium Tractatus extant, et ORD. PR. SAX. *Tit. XLI. seqq. vsque ad*

ab eodem debitore ſolutionem vrgent, atque inter ſe de prioritate contendunt, (b) vel, ne aliis creditoribus in ipſorum praeiudicium ſoluatur, intercedunt, aut ipſe debitor, ſe non ſoluendo eſſe, fatetur, et creditores poſtulat citari.

† *Quo caſu tamen non audiendus, priusquam bonis, edito inuentario facultatum et creditorum ceſſerit, et vna cum aduocato iuramentum malitiae praeſtiterit.* ORD. PROC. MAGD. *c. 49. §. 1.*

§. II.

Creditorum citatio.

Citandi autem ſunt *creditores*, de quibus conſtat, nominatim, RIVINVS *Tit. XLI. En. XXV.* (a) † ORD.

Tit. LI. prolixe diſponit. Sed claſſes et priuilegia creditorum alibi rectius, quam in principiis Proceſſus Iudiciarii exponuntur. Itaque pauciſſimis caput hoc de Proceſſu, qui in Concurſu creditorum obtinet, abſoluere licebit.

(b) Vel ſi plures arreſtum ſibi concedi poſtulent, O.R. ſublato arreſtorum iure concurſum oriri tradit, ſi plures creditores concurrant, et debitorem bonis lapſum eſſe appareat T. XLI. §. 1. add. T. LI.

2. (a) Iure nouo etiam quoad eos credi-

† ORD. PROC. MAGDEB. REC. *d. c.* §. *1.*

ceteri edictaliter (b) in tribus diuersis iurisdictionibus, RESOL. GRAV. *de anno 1661. Grau. 10.* (c) aut, vt vsus fori fert,

† *et d.* §. *1.*

in tribus diuersis territoriis. Vid. BERGER. *El. p. 1740.* (d)

§. III.

tores, de quibus constat, edictalis citatio sufficit. O. R. T. XLI. §. 2.

(d) Debet autem haec citatio continere terminum Saxonicum triplicatum, RIVINVS *Tit. IV. En. XLV.* O. R. d. §. 2. cauet, citationem triplex spatium Sax. continere debere in concursibus eorum, qui feuda possident, et mercatorum, alias sufficere terminum Sax. duplicatum.

(c) O. R. d. §. 2. iubet iudicem sequi modum, quem *Resol. Grauam.* praescripsit.

(d) Aliud in feudis, vbi citatio affigitur in tribus ciuitatibus des engern und weitern Ausschusses. *Ref. Gr. l. c.* vid. BERG. *El. Discept. Forens. pag. 1182.* RIVINVS *Tit. IV. En. XLII.* Expedit autem, diem praefixum etiam per nouellas indicari. O. R. d. §. 2.

§. III.

Si debitor bona *immobilia* possideat, eorum *subhastatio* (a) suscipitur, (b) et plus licitanti ea adiudicantur, saluo iure primae licitationis. (c) *Immobilium Subhastatio.*

§. IV.

Vbi creditores ius suum deduxerunt, (a) iisdemque aut ipse debitor, aut eius mandatarius, aut curator concursus respondit, (b) per *sententiam locationis* determinatur *Liquidatio.* *Sententia locationis.*

3. (a) Per quam hypothecae et similia iura exstinguuntur, non aeque seruitutes, nec der Auszug. O.R.T. XXXIX. §. 11.

(b) Qua ratione autem subhastatio fieri debeat, exponit O. R. T. XLI. §. 1. T. XXXIX. §. 11. seqq.

(c) De quibus singulis ad Digesta. add. *Supr. L. I. C. 6. Sect. 3.* Iure nouiss. sublatum est ius primae licitationis. O. R. T. XXXIX. §. 16.

4. (a) Quod, qua ratione fieri debeat, definit O. R. T. XLI. §. 3.

(b) De iureiurando, quo debitor eiusue mandatarius, aut curator litis hodie

natur, quo cuiuis ordine ſolui debeat. (c) Conſtituuntur autem *tot claſſes, quot creditores ſunt*, qui *non pari iure* gaudent. (d)

Claſſes creditor.

§. V.

Exceptiones illiquidae.

Si creditor debitum probet ex *inſtrumento guarentigiato, non admittuntur* contra id *exceptiones illiquidae*, ſed in reconuentionem reiiciuntur, ex ſententia, quam nunc pleraque Collegia Saxonica ſequuntur. BERGERVS *El. pag. 192.* (a)

§. VI.

obſtringendus eſt, vid. O. R. T. XLI. *§.* 4.

(c) Qua ratione iure nouiſſ. Sax. Elect. creditores collocandi ſint, tradit O. R. T. XLII. ſeqq. add. KRAVS. *L. 2. C. 5. §. 19. ſeqq.*

(d) E. g. ſinguli hypothecarii ſeparatim locantur, ſi vna hypotheca ſit antiquior altera.

5. (a) Aequius autem omnino eſſe videtur, in hoc vniuerſali iudicio etiam illiquidas exceptiones attendere, earundemque demonſtrationem ſtatim curatori litis permittere, ob difficultatem reconuentionis et praeiudicium creditorum. Atque hanc ſen-

§. VI.

Curator, vt dixi, singulis creditoribus respondet, *potest* tamen etiam *creditor contra alterum excipere*, si ei praeferri, aut eum excludere cupiat. (a)

Exceptiones creditorum contra se inuicem.

§. VII.

Expensae concursus *ex massa* eius *praestantur*, et *primo loco* quidem:

Expensae concursus.

† *Solis tamen illis, qui ex concursu solutionem impetrant, pro rata accepti imputandae ac deducendae, quoties omnibus creditoribus massa bonorum non sufficit.* ORD.PROC. MAGD. *c. 49. §. 7.*

quod intelligendum de iis, quae ante sententiam designationis praestandae sunt; nam postea ipsi cre-

tentiam, quam olim quoque *ICti Lipsienses* secuti sunt, vid. MENCK. *ad Tit. XLI.* §. 5. approbauit O. R. ad d. Tit. §. 4.

6. (a) Neque enim ad curatoris litis officium pertinet, de prioritate cum creditoribus contendere, vid. O. R. T. XLII. §. 1.

creditores pro rata (so viel ein jeder verursachet) eas soluere tenentur. (a) Cetera eodem modo, vt in aliis causis, pro cuiuscunque actionis natura et indole expediuntur. (b)

Reliquus processus.

Processus Magd.

† *Iure Magd. summarie procedendum, et constituendi quatuor termini peremtorii IV. aut VI. septimanarum (in concursibus minoris momenti coram inferiore iudice I. aut II.* ORD. PR. REC. *cap. 49. §. 3.) a die notitiae. In primo creditores ius suum demonstrant ac documenta producunt sub poena praeclusi. In altero debitor aut curator sub poena recogniti et confessi recognoscit, exceptionesque sub poena amissionis demonstrat. In III. creditores replicant, in IV. curator duplicat, vtrumque sub poena praeclusi. Tum acta sine vlterioribus positionibus inrotulantur ac transmittuntur. Citatio vero ad omnes hos actus simul et semel fit peremtoria.* ORD. PROC. MAGD. *c. 48. §. 5.*

CAP.

7. (a) Add. O. R. T. XLI. §. 6. et XLII. §. 1.
(b) Add. O. R. T. XLI. §. 3. et 5.

CAP. X.
DE
PROCESSV CRIMINALI.

§. I.

DE *Processu Criminali* ex instituto egerunt BRVNNEMANNVS, LVDOVICI aliique plures. Nos hic summa tantum eius capita veluti coronidis loco exhibebimus. *Processus criminalis.*

§. II.

Est autem *processus criminalis* alius *accusatorius*, alius *inquisitorius*. Accusatorius vel *in specie* talis, vel *bannitorius*: ille extra Saxoniam *Accusatorius.*

† v. ORD. PROC. MAGDEB. REC. *c. 50. §. 1. 2.*

magis quam apud nos in vsu est, ab accusatorio tamen iuris Romani non parum differt. Vid. CARPZOVIVS *Prax. Criminal. qu. 106.* MENCKEN. *Disp. II. §. 3. seqq.* Accusatoris partes plerumque *Aduocatus*

catus fisci sustinet, qui libellum accusatorium edit, et post responsionem rei, delicti commissi probationem suscipit, et exceptiones accusati elidere conatur, (a) vbi tamen vltima positio semper accusato relinqui debet.

§. III.

Bannitorius Imperii.

De *processu bannitorio*, qui in banno *Imperii* obseruatur, agere, non est instituti nostri. Vid. BLVMIVS *Proc. Cam. Tit. 29. n. 87. seqq.* MENCKEN. *d. l.* §. 5. *ibique cit.* In bannitorio *iuris Saxonici*

† *Cui non nisi in casu iam dictati vltimi supplicii locum relinquit* ORD. PROC. MAGD. REC. *c. 50.* §. *13. add. c. 51.* §. *7.*

ita proceditur: vt, constituto accusatore, reus per edictalem citationem in tribus diuersis territoriis affigendam in ius vocetur, contumax

2. (a) Conf. omnino MENCKEN. *loc. cit.* §. *4. seq.* et BERG. *Oec. p. 1194. seqq.*

† ORDIN. PROC. MAGD. REC. c. 51.

tumax primo in legitima *impedimenta*, dein in *bannum inferius* declaretur: postea annuum spatium reo indulgetur, quo elapso, si in contumacia persistat, iterum in legitima impedimenta, et tandem in bannum *superius* declaratur. (a) Vtrum autem ita condemnatus postea statim *vltimo supplicio* tradi possit; de eo non immerito dubito, quamuis id affirmare videantur MENCKEN. §. *8.* et BERGERVS *Oecon. p. 1197.* cum ex DECISIONE *LXXVII.* ad quam prouocant, id omnino colligi nequeat. (b) Ceterum de modo se liberandi a banno vid. BEYERVS *de Guarand. in Epistola, ibique* MVL-

3. (a) Ex hoc banno prouinciali, si illud vltra vnius anni spatium perduret, bannum imperiale fieri, scribit GIOVANNI *Germ. Pr. L. III. c. 4. n. 27.*

(b) Haec enim tantum quodammodo auf gewisse maasse, eum pro confesso et conuicto haberi debere constituit. Vnde non dubito, quin haec sola ficta confessio ad supplicium vltimum infligendum haud sufficiat, immo ipse MENCKEN. *d. l.* defensiones banniti admittere videtur.

MVLLERVS. Add. MENCKEN. *d.* §. 8. (c)

§. IV.

Inquisitio in delictis leuioribus,

Inquisitio vel *generalis*, vel *specialis* est. (a) In delictis *leuioribus reus* carceri non includitur, sed tantum aut summarie, aut ad articulos examinatur. (b) Dico autem leuiora, quorum poena vix ad relegationem temporalem, aut certe non vltra eam extendi potest.

§. V.

In grauioribus.

Contra *si* et grauia adsint *indicia et delictum graue*, quod capitali aut corporis afflictiva poena, vel relega-

(c) De processu banni in crimine, quod dicunt non pernoctatum, v. KRAVS. *L. 2. C. 10. S. 2. §. 4.*

4. (a) Illa, qua Iudex in genere, an et a quo delictum sit commissum, haec, vbi iam contra certam personam ob indicia sufficientia

† *non depositionem testium iniuratam regulariter. ORD. PROC. MAGD. REC.* c. 50. §. 3.

inquirit.

(b) Quoties ad relegationem perueniri

relegatione etiam perpetua coercetur, suspectus criminis, qui *praesens* est, statim custodiae traditur; † *Incarceratio.*

† *Iure Magdeb. ne tum quidem, nisi saltem aliquas circumstantias neget, aut quaedam ad mitigandam poenam facientia alleget.* ORD. PROC. REG. *c. 50.* §. 2. ORD. POLIT. *c. 60.* §. 5.

quamuis eo casu, quo poena criminis vltra relegationem perpetuam extendi nequit, reus facile, praestita cautione pecuniaria dimittatur.

§. VI.

Absentem et *fugitiuum iudex persequitur* literis incarcerationis patentibus, mit Steck = Briefen, si ne sic quidem deprehendi possit, *edictaliter* ad respondendum sub poena confessi et conuicti (a) cita- *Inquisitio contra absentem.*

potest, etiam temporalem, ad articulos responsio exigi solet.

6. (a) Quae citatio integrum spatium Saxon. continere debet, quod etiam concedendum est reo praesenti, si contumax ad articulos inquisitiona-

tur, (b) aut ei petenti saluus conductus conceditur; vi cuius eo vsque a carcere liberatur, donec aut poena aut tortura per sententiam decreta fuerit, bis was peinliches wider ihn erkannt worden.

§. VII.

Defensio pro auertenda inquis.

Defensio pro auertenda inquisitione nemini facile deneganda est, nisi vrgentissimis indiciis oneretur;

† *Excepto possessore immobilium ac persona in dignitate vel officio honoratiori constituta, nisi crimen vltimum supplicium mereatur.* ORD.PROC.MAGDEB. REC. *c. 50. §. 5. Contra de fuga suspectum incarcerare licet, etiamsi adhuc dubium sit, vtrum speciali inquisitioni locus sit.* ORDIN. PROC. VET. *d. c. §. 8.* ORD. POLIT. *c. 60. § 34.*

immo

les respondere recuset. Vid. BERG. *Oecon. p. 1199. not. 4.*

(b) Tandemque pro confesso et conuicto habetur, quae fictio tamen ad irrogandam poenam capitalem non sufficit, sed tantum efficit, vt torturae facilius subiiciatur inquisitus.

immo iterum et saepius etiam concedi potest. (a)

§. VIII.

Si reus delictum *confiteatur*, statim per sententiam ICtorum poena in eum statuitur; vbi tamen *defensiones ei* permittuntur, poenae auertendae vel minuendae causa. *Modus procedendi contra confitentem.*

§. IX.

Sin neget, indicia, quae ipsum vrgent, exponuntur, et testes praeuio iuramento † examinantur, et cum ipso, vt loquimur, confrontantur, atque post iterum, vel si conuictus sit, poe- *contra negantem.*

† *Quod praesente inquisito praestandum,* ORDIN. POLIT. MAGD. *c. 60. §. 6.* ORDIN. PROC. REC. *c. 50. §. 4.* *super articulis atque interrogatoriis ab ipso dandis. d. cap. 50. §. 4.*

7. (a) Nec actorum copia deneganda est ei, qui hanc defensionem instituit, quum sine illis haec vix feliciter peragi possit.

poena ei dictatur, (a) vel si nondum plene probatum crimen sit, aut *purgatorium* ipsi iniungitur, aut *tortura* contra eum decernitur.

§. X.

Defensio. Antequam tamen acta transmittantur, *defensio*

† *In qua etiam rotuli Notariorum admittuntur. ORD. PROC. MAGD. c. 17. §. 2.*

reo, qui eam sibi concedi postulat,

† *Iure Prussico, qui vltro oblatae non renunciat, quod in delictis vltimo supplicio dignis ne quidem licet. ORDIN. GEN. d. emend. re iudic. §. 57.*

permitti debet, immo et postea

† *ORD. PROC. MAGD. c. 50. §. 16.*

siue pro declinando purgatorio, siue pro auertenda tortura semel atque iterum, et quandoque saepius, defensio ipsi indulgetur.

† *Immo*

9. (a) Falluntur enim, qui conuicti confessionem requirunt.

† *Immo a iudice eo nomine ex officio admonendus etiam est ante sententiae executionem. ORD. POLIT. MAGDEB. c. 62. §. 1. In Processibus fiscalibus saltem semel, cum mulcta non excedit 50. th. alias bis conceditur. ORD. PROC. REC. c. 50. §. 7. Appellatio vero in criminalibus non admittitur, sed supplicatio. ORD. PROC. REC. c. 43. §. 11.*

§. XI.

Iuramento purgatorio praestito *absoluitur* reus, etiam ab expensis, nisi ipse culpa saltem sua inquisitioni causam dederit, aut factum aliquod confiteatur, quod animaduersione dignum sit; (a) sumtus tamen defensionis et alimentorum absque discrimine praestare tenetur. *Absolutio post purgatorium,*

§. XII.

De gradibus torturae, deque ratione, qua procedatur aduersus inquisitum, qui aut respondere detrectat, aut confessionem reuocat, *post torturam.*

 ad

11. (a) *Mandat. Reg. d. d. 7. Iul. 1717.* eos, qui purgatorium praestiterunt, ad sumtus restituendos condemnari iubet.

ad Digesta exponitur; hic tantum monemus, eum, qui per torturam innocentiam suam obtinuit, licet inquisitioni causam dederit, ab expensis tamen immunem esse, (a) modo non supersit factum illicitum, de quo conuictus aut quod confessus sit: hoc enim casu non ambigendum est, quin ad expensas praestandas condemnari possit. (b)

§. XIII.

Conclusio. Atque haec quidem sufficiant pro instituti ratione, (a) quae plenius singula persequi non permisit.

DE

12. (a) Modo excipias (1) sumtus alimentorum, (2) in defensionem factos. Vid. BERGERVS *El. Iur. Crim. pag. 350.* Sunt tamen, qui iure Sax. Elect. nouiss. tortum sine discrimine in expensas condemnandum esse censent, arg. d. *Mand. Reg. d. ann. 1717.*

(b) Quod eo vulgo extendunt, vt cui plurima crimina obiecta fuerint, si vnum tantum confiteatur, omnes inquisitionis sumtus persoluere cogatur.

13. (a) Quanta celeritate olim apud Germanos causae criminales peractae fuerint, ex WECKII *Chron. Dresd. p. 482. seq.* et MVLLERI *Annal. ad ann. 1470.* apparet.

DE LITIVM AMBAGIBVS RECIDENDIS

DISSERTATIO EPISTOLICA.

§. I.

ANtiqua ſatis et iuſta querela eſt, quam de diuturnitate litium et difficultate ius ſuum in iudicio perſequendi mouerunt olim haud pauci, et quotidie miſeri repetunt clientes, dum anxie dubium exſpectant cauſae euentum, plerumque iis etiam infelicem, qui poſt longas moras et ſumtus maximos inanem victoriam reportant. *Diuturnitas litium.*

§. II. Huic calamitati, qua grauiſſime respublicae plurimae laborant, remedium aliquando afferri cupiunt legislatores, deſiderat populus, et bonus quisque, niſi quem rei difficultas a votis irritis deterret, maxime exoptat. *Votum commune remedii.*

Emendationis difficultas, §. III. Neque vero diffiteor, adeo inueteratum esse hoc malum, tantasque iam dudum accepisse vires, vt vix certo sibi quisquam possit meliora fata polliceri, non tamen adeo desperatam esse hanc causam existimo, vt de tollendis aut minuendis saltem his molestiis frustra sit cogitare, praesertim cum iam nouissima optimorum Principum mandata, iudiciorumque quorundam ordinationes, et virorum celeberrimorum consilia expeditam ostendant viam emergendi ex his difficultatibus, vt ad medelam morbi nihil deesse videatur, quam vt propositis remediis vtamur. *possibilitas.*

Excusatio auctoris. §. IV. Quae cum Te non lateant, Vir Amplissime, miratus equidem fui, cur meam hoc de argumento exposceres sententiam, quem meliora dare posse satis scio, quam a me exspectare. Parui tamen auctoritati Tuae, eoque lubentius parui, quo certius, si non alium,

alium, nunc saltem operae meae fructum promittere poteram, Tibi vt ea occasionem praestaret, accuratius discutiendi singula, et pro felicitate ingenii ac vi iudicii, qua polles, me rectiora docendi.

§. V. Quemadmodum vero, qui libello exhibito non satis feliciter clientis sui causam proposuerunt patroni, nunc omissa priore actione aliam instituere, nunc immutare libellum, aut ea tantum, quae minus recte expressa fuerant, emendare solent: ita triplici ratione illi, quod nos premit, malo occurri posse existimo, si aut prorsus tollatur recepta huc vsque procedendi ratio, aut immutetur insigniter, aut seruato antiquo ordine ea tantum, quae praecipue moras nectendi causam praestent, resecentur.

Triplex modus medendi.

Medela I. Abrogatio processuum omnibus causis intra paucos dies finiendis.

§. VI. Grauissimas etiam causas intra paucas dies aut horas quoque expediri posse, gentium, quibus olim illa in litibus breuitas placuit, hodieque placet, exempla euincunt,

cunt, quae si sequi velimus, nulli vnquam superererit de tarditate finalis sententiae querendi causa.

Eius periculum. §. VII. Sed medendi illa ratio suis incommodis non destituitur, et ad illa remediorum genera pertinet, quae non nisi conclamatis rebus, vbi alia eluctandi ratio non superest, adhiberi solent. Neque enim sine incommodo et irreparabili saepius litigantium damno intra tam breue tempus magnae causae deciduntur, et periculi plenum est, eodem momento fere finire litem et inchoare. Iam nisi insignem optimorum, prudentissimorum, honestissimorumque iudicum copiam, consummatissimosque patronos praestruas, litesque omnes rite praeparatas et instructas, non poterit non is, de cuius corio agitur, cliens, aut iudicis, aut aduocati culpa nunc in optima causa cadere, nunc pessimam obtinere.

Incommoda alia. §. VIII. Quae mala si cum iis, quae patimur, comparentur, non deerunt

erunt equidem, qui ſtrenue mori, et vnius ſententiae accelerato iudicio ſuccumbere malint, quam poſt longas fatalium et terminorum ambages, veluti poſt paroxismos plurimos, deficere ac exanimari; plerique tamen credo diutius ſaltem ſpirare et ſperare optabunt potius, quam tam forti remedio praeſentem aut ſalutem aut interitum debere. Taceo, rerumpublicarum, iurisdictionum iudiciorumque rationes vix permittere, vt absque incommodis tanta rerum permutatio fieri poſſit. Taceo etiam, aduocatorum ſcribarumque iam ita apud nos excreuisſe numerum, vt ſerio omnino cogitandum ſit, qua ratione, ſublato antiquo procedendi genere, tot viris bonis proſpiciatur, ne fame pereant, qui ex honeſto munere ampliſſimos adhuc reditus perceperunt.

Medela II. Immutatio.

§. IX. Quod ſi ergo abolere prorſus receptas litigandi rationes, in earumque locum tam diuerſum

tam-

tamque expeditum agendi genus substituere displiceat; immutari saltim admodum ac certis cancellis eas includi, non adeo difficile, opinior, fuerit, vt intra annuum ad summum spatium quaeuis etiam grauissima causa finiatur. Quod equidem absque negotio putem posse obtineri, si non nisi bene instructae et elaboratae causae in iudicium deducantur, atque interlocutionum ambages et terminorum multitudo euitentur.

Noua ratio lites intra annum aut biennium finiendi.

§. X. Itaque si libellus reiiciatur, nisi statim aut iuramenti delatio, aut articuli probatorii cum testium nominibus et documentorum copiis ei subiiciantur, (a) si reo postea ad respondendum excipiendum-

(a) Id vero quis fieri posse neget, cum integrum actori sit, non instituere actionem, nisi eam instruxerit antea et satis praeparauerit? Sed iustus praescriptionis imminentis metus festinationem aliquando imperat, vt vix libellus intra constituta tempora offerri possit. Huic vero rei facile fuerit occurrere, si protestatione interposita interrumpere praescriptionem ei liceat, qui iam in eo

dumque, ad exhibenda item interrogatoria, et articulos reprobatoriales offerendos termini Saxonici, aut duorum etiam mensium spatium indulgeatur, replicans articulos, si quos velit, elisiuos, et ad reprobatoriales articulos interrogatoria intra mensem addere, et reus duplicans concludere in causa iubeatur, post iudex, prout res postulat, testes examinet, atque ad documentorum diffessiones partes admittat, tandemque definitiuam statim ferat sententiam, aduersus quam non nisi vnum aut alterum remedium liceat interponere; non equidem ambigendum fuerat, facilius lites finiri, atque anni aut biennii spatium quibuscunque, et quam maxime arduis etiam causis sufficere posse.

§. XI. Neque tamen diffiteor, fore non paucos, quibus illa quoque procedendi ratio improbetur, qui regerant, non posse tam arctis *Dubia circa illam.*

se esse profitetur, vt actionem contra reum instituendam adornet.

ctis spatiis spem omnem, occasionemque sua iura deducendi includi, dilationes petendas esse saepius, si documenta quis non possideat, neque impetrare a tertio possit; denique super fide et recognitione documentorum, super delatione et relatione iuramenti necessarias esse sententias interlocutorias, neque vni tantum soli causae aduocatum se addicere posse, ceteras tantisper negligere, id vero necessarium omnino fore, si intra tam breue spatium omnia causae momenta recte expendi et exponi debeant.

Medela III. Celeritatis promotio et ambagum remotio.

§. XII. Quibus etsi dubiis occurri singulis, et obuiam iri posse existimem, multa tamen obstant alia, quae vix sperare iubeant tam insignem legum abrogationem. Superest igitur, vt videamus, annon retenta tantisper illa, qua hucusque vsi sumus, procedendi ratione, sine tanta iurium immutatione contrahi et minui processuum possint prolixitates.

§. XIII.

§. XIII. Eamus paulisper per singulas litium progressiones, ac quid potissimum tolli possit, quid coarctari et restringi expediat, summatim indicemus potius, quam exponamus. *Ratio dicendorum.*

§. XIV. Concordiam tentare in ipso iudicii limine, iudicis officio incumbit, neque dubium est, litigantes in caussis aut leuioribus, aut valde dubiis saepius bonis consiliis relicturos esse locum, si serio iudices id agerent, partibusque praesentibus difficultatem causae, fataque ac taedia litium exponerent, et componendi litem conditiones commendarent. Nunc, dum alii vix obiter et solennitatis veluti causa id agunt, alii cum damno etiam suo coniunctum esse credunt, non est mirandum, tam raro impetrari, quae non rite tentatur, concordiam, partesque fere declinare inanem terminum, nec nisi per procuratores, eosdemque ne transigendi quidem potestate instructos, comparere, *Naevus 1.* Compositionis amicabilis neglectus.

 cum

cum frustra se comparituras credant.

Industria Regiminis in ea promouenda.

§. XV. Est ea gloria summi inter Saxones Regiminis Regii, quod cum tot causis vnum prouideat, tamen nunquam desinat, serio et sedulo amicabiles, vt loquimur, compositiones vrgere. Intra breue temporis spatium bene multas nouimus lites in ipso principio suffocatas, quae in infinitum duraturae erant, si coram alio iudice motae fuissent.

Maior quam aliorum iudiciorum.

§. XVI. Hinc partes videas auide ad hoc tribunal confugere, et omissa etiam prima, qua vti poterant, instantia, ad id contendere, et audientiam, vt vocant, sibi exorare, vt vel interposita appellatione occasionem inueniant, de lite auctoritate summorum Virorum transigendi; cum contra in aliis iudiciis, etiam vbi ex instituto ad concordiam citantur partes, plerumque solemnes tantum excipiendi formulae recitari, et post qualescunque de concordia admonitio-

I. nitio-

nitiones litigantes ad procedendum ſoleant ablegari, qui nullum alium fructum ex huiusmodi termino referant, quam vt conſuetas ſportulas procuratoribus et ad concordiam conſtitutis patronis atque actuariis perſoluant.

§. XVII. Citationes non debere expediri, antequam guaranda (b) et pro reconuentione cautio praeſtita, atque legitimatio ſufficiens exhibita fuerit, publica lege cautum eſt; ſed optimam conſtitutionem omnes fere iudices negligunt, neſcio vtrum incuria, an data quandoque etiam opera, quod ſatius putent eſſe, per vnum alterumue terminum partes de his altercari, neque occaſionem ſportulas acquirendi omittendam

Naevus 2. Intermiſſa exactio guarandae, cautionis et legitimationis ante citationem.

(b) Sed guaranda plane carere poteramus, ſi libelli oblationi tribuas eundem, quem illa praeſtat, effectum. Atque hunc ei fere tribuunt leges, quae guarandam volunt, antequam citatio decernatur, expediri.

Remedium: mulcta negligentis iudicis.

dam censeant. Actum itaque puto erit de hac lege, nisi mulcta constituatur in negligentem iudicem, ab eoque citra spem veniae exigatur.

Naeuus 3. Incuria iudicis in aliis. *Remed.* idem.

§. XIIX. Qua et illi omnino digni esse videntur, qui libellum manifesta ineptitudine laborantem non ex officio reiiciunt, qui ad nimis arctum terminum, contra praescripta legum, partes in ius vocant, aut circa insinuationem registraturae suo non rite officio defunguntur.

Naeuus 4. Terminorum amplitudo. *Remedium:* coarctatio poena adiecta.

§. XIX. Citationum spatia coarctari, in leuioribus negotiis in primis, et si pars vtraque praesens sit, forte expediret; grauioribus in caussis etiam integrum terminum Saxonicum reo concedi, non adeo iniquum foret, modo prima statim citatio comparendi et respondendi necessitatem sub poena confessi et conuicti iniungeret; quod mercatorii iudicii Lips. ordinatio, ni fallor, iubet. Neque dura huiusmodi constitutio cuiquam

quam videri poteſt, qui cogitet, eo quoque, quo vtimur, iure ob contumaciam in primo termino admiſſam cauſa cadere, qui legitima impedimenta probare nequit, ſi actor eum ad illa probanda petierit condemnari.

§. XX. Fateor tamen, eandem poenam non facile extendendam ad eos eſſe, qui non rite ſint litem conteſtati, ne ob omiſſam, aut non congrue ad vnum comma factam, reſponſionem, ex nimia ſubtilitate, per ſolam aduocati, interdum alias ſatis induſtrii, negligentiam cliens ſuccumbat. Quin immo ſi a legibus latis recedas, generalis negatio litis conteſtationis rationem omnino habere poterat, et quid impedit, quo minus in dubio quis negaſſe cenſeatur ea, ad quae minus commode reſpondit? *Naeuus 5.* Vitioſa litis conteſtatio. *Remedium:* admiſſio eius inſtar negatiuae.

§. XXI. Sunt, qui ſuadent, eum, qui litem negatiue conteſtetur, amiſſione exceptionum mulctari. Iure, quod conſtitutum eſt, poena haec non eſt definita, ſed et quo minus *Naeuus 6.* Negatiua L. C. cuius, ob *remedii*, amiſſionis exceptionum,

 nus

nus ea ſanciatur, non pauca mihi, quod pace eorum, qui diſſentiunt, dixerim, obſtare videntur. Si par conditio rei foret, qui affirmat, et qui negat, poſtulari forte poterat a reo ingenua confeſſio, etiam vbi exceptionibus ille ſatis tutus eſt: nunc, cum, qui litem affirmatiue conteſtatur et excipit, actoris partes in ſe ſuſcipiat, iura et priuilegia reorum in aduerſarium transferat, neſcio, annon perdidiſſe, ſi non prodidiſſe cauſam cenſeri poſſit, qui in adeo iniqua conditione clientem ſuum conſtituit. Quid vero intereſt, vtrum qui iuſtam cauſam habet, ob exceptiones oppoſitas vincat, an actore non probante abſoluatur? Accedit, quod ſaepius bona fide quis neget, quae aut ignorat, ita ſe, aut credit, aliter ſe habere; quod alii, quae non temere negarunt, animi quadam religione et magnitudine dare actori deinceps, quam iusiurandum praeſtare malint. Hos vero omnes exceptionum iactu-

ſeueritatem,

iactura coercere, innocentes eſt et innoxios punire. Sin dolum requiras, vt poenae inficiationis locus ſit, probatio doli difficilis diuerticula et nouas litium ambages pariet, ſatius vt forte ſit, in ea, qua vtimur, legum diſpoſitione acquieſcere. tolerantia ſuadetur.

§. XXII. Exceptionibus declinatoriis et dilatoriis euentualem litis conteſtationem annecti debere, iam legibus iudiciariis cautum eſt; ſed fas erat, dilatorias plane non attendere, ſi non ſint liquidae in continenti. Quo enim maiore cum temeritate eae ſaepius obiiciuntur, eo minus occaſio relinquenda eſt illis, qui moras nectere cupiunt, per probationes ſolemnes et reprobationes exceptionis dilatoriae proceſſum remorandi. *Naeuus* 7. Mora e declinatoriis et dilatoriis exceptionibus. *Remedium:* reiectio illiquidarum.

§. XXIII. Qua de cauſa neſcio, annon ſatius fuerit, de ſpolio exceptioni plane eam, quam habet, vim denegare, neque permittere amplius, vt ea obiecta quis in quacun- *Naeuus* 8. Anomalia exceptionis ſpolii. *Remedium:* abrogatio.

 que

que litis parte illudere aduersario, et retardare festinantem possit.

Naeuus 9. Dilationes probationum.

§. XXIV. Maxima circa probationes contingit mora. Dum inchoantur, dum ducuntur, dum peraguntur, non vnus, sed plures saepius anni abeunt. Tres dilationes, et quarta etiam, praeuio iureiurando, quod et ipsum non raro iudices exigere negligunt, conceduntur actori, antequam articulos ille probatorios offerat, quos intra primum terminum sine spe dilationis exhibere compellendus erat, qui antequam litem mouet, iam tum de probandi mediis serio debuit cogitare.

Remedium: a) Abrogatio quoad articulos probatorios. b) coarctatio quoad elisiuos.

§. XXV. Soli, qui ad replicas elidendas pertinent, articuli plus fauoris merentur, ad quos addendos si vna dilatio ei concedatur, aut praeuia solemnitate legali altera, non equidem de angustia dati spatii iure quis conqueri posse videbitur. Nunc dum cognitio causae, quae dilationes praecedere debebat, satis frigide a pluribus instituitur,

uitur, iusiurandum ei, qui quartam petit, non ſemper iniungitur, et quinta etiam ac vlterior iis, qui reſtitutionis in integrum beneficio gaudent, indulgetur; antequam articuli porrigantur, elabitur ſaepius tempus, quod finiendis ciuilibus cauſis olim ſatis omnino longum Iuſtinianus conſtituerat.

§. XXVI. Simul ac articuli oblati ſunt, iudex productioni terminum ſtatuit, et recte facit, ſi ſine mora ſtatuat. Solent autem ſaepius non comparere teſtes, vt non abs re fuerit, ſtatim eos ſub mulcta 10. vel 20. thalerorum vocari, cum poenam hanc non incurrat, qui aut comparet, aut iuſtam non comparendi cauſam habet, ceteri qui temere emanent, ea non ſint indigni. *Naeuus 10.* Mora teſtium. *Remedium*: mulcta.

§. XXVII. Remorantur poſt haec in ipſo productionis termino curſum litium diſceptationes de teſtium habilitate, articulorumque et interrogatoriorum ineptitudine, *Naeuus 11.* Diſceptationes de admiſſibilitate teſtium, artic. et interrogatoriorum.

 quae

Reme-dium: iudicis officium.

quae si non tolli omnino, minui tamen poterunt, si iudex ex officio testes plane non idoneos reiiciat, articulos et interrogationes ineptas et illicitas non admittat, neque de his disceptandi, et iudicis boni arbitrium impugnandi facultas concedatur, nisi quis in casum, si succubuerit, mulctam 5. vel 10. th. deponere sit paratus, sumtusque sententiae solus praestare velit.

Naeuus 12. Multitudo sententiarum super recognitione documentorum. *Reme-dium:* abrogatio.

§. XXIIX. Iam quod ad recognitionem documentorum attinet, non opus, puto, erat tot sententiis comminatoriis, aut interlocutoriis super recognoscibilitate documentorum, si omnia documenta absque praeuia comminatione pro recognitis habeantur, quae quis in termino productionis nequeat diffiteri, contentionesque super valore eorum differantur auf das Verfahren über Beweiß und Gegen-Beweiß. Quo quidem admisso perinde partes, puto, sumtibus parcere poterunt, qui pro sententiis declaratoriis, daß die Documen-

ta

ta zur Nothdurfft recognoscirt, soluuntur.

§. XXIX. Editio documentorum plus morae facit, sed minus faciet, si quoties ab aduersa parte petitur editio, statim sub poena editi, aut simili comminatione illa imperetur, tertius vero sub mulcta, quoties iure ab eo postulatur editio, edere instrumenta iubeatur.

Naeuus 13. Mora edendi instrumenta. *Remedium:* poena.

§. XXX. Haec perinde in reprobatione locum habent, cuius fatale statim currere poterat a die termini ad productionem testium vel documentorum constituti, sine citatione praeuia zum Verfahren, etiamsi documenta nondum sint recognita, aut probatio nondum absoluta.

Naeuus 14. Reprobationis tarditas. *Remedium:* praeter dicta fatalis coarctatio.

§. XXXI. Iuramenti delatio in ipso libello, non demum in termino fieri debebat, sed hic lege noua non est opus, cum guaranda per *Resolutiones Grauaminum* praestanda sit, prius quam citatio conficiatur; praestita autem illa iuramentum deferri amplius nequeat.

Naeuus 15. Mora iuramentum deferendi. *Remedium:* a) exactio tempestiua guarandae.

b) quoad articulos elisiuos coarctatio fatalium.

queat. Quod si super articulis elisiuis non nisi in ipsis articulis ea delatio permittatur, reusque in prima statim citatione sub poena confessi et conuicti respondere iubeatur, carebimus termino et sententiis, quibus die Einlassung auf das Vorbringen iniungitur.

Naeuus 16. Defensio conscientiae. *Remedium*: abrogatio illiquidae, et mulcta temeritatis.

§. XXXII. Defensio conscientiae per probationem plane non admittenda erat, nisi liquida ex liquidis documentis, iisque saltim in ipso iurandi termino in originali exhibendis, mulcta etiam in eum constituta, qui temere defensionem et frustra moliatur. Solent enim plerumque huiusmodi probandi conatus irriti et inanes esse, neque causa apparet, cur alii iurare debeant, ne is, cui iuramentum delatum est, iurare cogatur. Romanis incognita fuit haec conscientiae defensio, et manifestae turpitudinis ICtus ait esse, nec iurare velle, nec iuramentum referre.

Naeuus 17. Mora ex citatione

§. XXXIII. Ita vero multis carebimus ambagibus, si, simulac per senten-

ſententiam alicui iuramentum iniunctum ſit, iudex ex officio terminum iurandi conſtituat, integrum tamen ſit, in ipſo iurandi termino conſcientiam per documenta defendere, aut iuramentum deferenti, qui ob iuramentum calumniae praeſtandum abeſſe nequit, referre. Ita fatali etiam oblationis commode carebimus, cuius, cur anticipatio prohibita ſit, non equidem noſtrum eſt diuinare.

et oblatione ad iurandum. *Remedium:* Citatio ex officio, et fatalium mutatio.

§. XXXIV. Venio ad diſputationes atteſtationum. Semeſtre ſpatium, quod his tributum eſt, nimis diuturnum eſſe, etiamſi nulla vnquam dilatio concederetur, nemo negabit. Sunt, qui aboleri eas plane optent, coarctari certe ſine incommodo poſſunt, et intra menſis aut Sax. termini ſpatium facile abſolui.

Naeuus 18. Tardae atteſtationum diſputationes. *Remedium:* acceleratio.

§. XXXV. Superſunt grauiſſima maturandorum iudiciorum impedimenta, leuteratio et appellatio. Quibus niſi limites ponantur, parum profuerit cetera coarctaſſe.

Naeuus 19. Abuſus remediorum ſuſpenſiuorum.

Poſt

Post septem sententias conformes, nulla intermedia contraria, octaua expectari potest, si quis a magistratu amtsassio ad praefectum, a praefecto ad curiam, a curia ad regimen appellet, et in singulis instantiis leuteratione etiam vtatur. Iam si alternis vicibus nunc mutetur prima, nunc confirmetur sententia, quod facile contingere potest, si super dubio iuris articulo nunc huc, nunc illuc acta transmittantur, vel coram eodem iudice decies, et saepius super eodem capite idem remedium interponi potest, vsque dum illa, quam primum leuterandi satietas subit, pars prouocet ad iudicem superiorem. Neque enim leuteratio leuterationis dicitur, nisi quae post duas conformes, non intercedente alia, latas tentatur. Sed et contra sententias interlocutorias, et ob grauamina leuissima iudices videas leuterationes admittere, sollicitos, ne, si denegent hoc beneficium, causae cognitio appellatione interposita ipsis subducatur. §. XXXVI.

§. XXXVI. His inprimis diuerticulis praecludenda via eſt, et vſus beneficii, qui adimi omnino nequit, reſtringendus, ne in abuſum vergat. Neque vero iniquum foret, leuterationem coram eodem iudice non niſi vnam concedi vni, neque iterum ad eam admittere, qui iam ſemel in eadem inſtantia hoc remedio vſus eſt, iis vero, quibus plures inſtantiae conceſſae ſunt, leuterationes plane negari poterant, niſi appellationi ad intermedium iudicem renuncient. Cur enim ruſtico aut ciui, qui iudicio amtſaſſio ſubeſt, ſeptem remedia contra eandem ſententiam relinquenda ſunt, cum ſchrifftſaſſiis, ſi coram ſupremo iudicio conueniantur, non niſi vna leuteratio, et interdum oberleuteratio permittatur?

Remedium: quoad leuterationes *a*) abrogatio plurium vna tantum admiſſa.

cum renunciatione appellationis intermediae,

§. XXXVII. Sed et temerarias leuterationes facile eſt coërcere, ſi mulcta in caſum ſuccumbentiae exigatur ab iis, qui ad hoc remedium cupiunt admitti. A qua, ſi per

b) mulcta ſuccumbentis.

per ſententiam eos liberare iudici liceat, qui in cauſa admodum dubia ſuccumbunt, ceteri non immerito pruritum intempeſtiuum luent.

Remedia: quoad appellationes: *a*) applicatio dictorum. *b*)compendium fatalium;

§. XXXVIII. Quae de leuteratione dicta ſunt, ad appellationes etiam maximam partem poſſunt referri. Mulcta temere appellantibus metuenda multos in officio retinebit. Si appellantes ſumtus apoſtolorum ſtatim, dum ſchedulam offerunt, exhibere iubeantur, fatali carebimus eorum petendorum et redimendorum, poteritque iudex, a quo appellatum eſt, facile intra octiduum de cauſa ad iudicem ſuperiorem referre. Inhibitionum vice lex publica eſſe poteſt, neque opus fuerit iuſtificationis termino, ſi ſimulac admittendam decreuerit appellationem iudex, copiam eius ad excipiendum appellato transmitti curet, et ipſa interpoſitio ſit loco iuſtificationis. Si haec Tibi leuia et inania videntur compendia

pendia, at cogites, velim, quantum intersit, pauca habere fatalia, et quam diu, quamque multum nunc coram iudice a quo, nunc apud illum, ad quem appellatum est, disceptari soleat super appellationum desertione. Quae controuersiae cessabunt, si ipsa fatalia, quae illis causam praestant, fuerint sublata.

§. XXXIX. Appellationes per saltum, vt vocamus, fieri, iudices intermedii non aequo animo admittent. Curiae prouinciales facile patiuntur se praeteriri, causamque a schrifftsassiis, omissa Curia, ad appellationum tribunal deferri. Nam ad quos ex sportulis nullum emolumentum redit, ii non aegre ferunt, labore de pluribus cognoscendi causis se leuari. *) Saltus.

§. XL. Omiseram propemodum, quod non omittendum omnino erat, quotidianum et perpetuum *Naeuus 20.* Contumacia leuterati et appellati.

petuum illud appellationum et leuterationum impedimentum. Appellato et leuterato impune licet non comparere. Dudum est, quod illo beneficio litigantes abutuntur. Tolli ergo id expedit, atque statim non comparente, aut non respondente illo, contra quem remedium est interpositum, definitiuam, perinde ac si, quod integrum cuiuis est, submiserit ad acta, sententiam pronunciari, aut si omnino quauis iudicis industria licet adhibita ad decisionem causae perueniri nequeat, absentis mulcta et expensis contumaciam coërceri.

Remedium: Sententia in contumacem, vel mulcta

§. XLI. Multum praeterea temporis perit clientibus, si, postquam in causa conclusum est, sententiam per aliquot menses expectare necesse sit. Quod non potest non contingere, si certis tantum statisque temporibus ius dicatur, aut collegia, ad quae acta inferior iudex deferre adstringitur, non nisi post plurium mensium,

Naeuus 21. Retardatio sententiae.

ſium, et annuam ſaepe moram ea remittant.

§. XLII. Vereor iam tum, Vir Ampliſſime, ne taedium Tibi pariat mea verboſitas, et ne, quam in litibus improbas, epiſtolae etiam meae Tibi prolixitas diſpliceat. Itaque deſinam, vbi vnum tantum attigero, quod finit lites, argumentum. Cernimus quotidie, etiam poſtquam ſententia finalis in rem iudicatam tranſiit, per annum, immo per annos plures etiam impediri actores, quo minus id obtineant, quod ipſis amplius negari non debeat. Itaque expendas velim, an non ſatius ſit, ipſi ſententiae difinitiuae ea iura, quae vulgo executioni et immiſſioni tribuunt, largiri, vt ſtatim poſt terminum Saxonicum, aut quatuor ſeptimanarum ſpatium ad ſubhaſtationem perueniatur, niſi currente eo creditori fuerit ſatisfactum.

Naeuus 22. Ambages executionis et immiſſionis.

Remedium.

Naeuus 23. Incommoda, subhastationis et exceptionum.

§. XLIII. Circa ipsam quoque subhastationem exceptionesque, quae intra terminum executiuum oppositae, aut in ipsa etiamnum executione admittuntur, quae ab aliis desiderentur, non ignoras.

Silentium autoris de naeuis processuum extraordinariorum.

§. XLIV. Ego nihil addo, ne Tibi, homini minime omnium otioso, molestus sim, atque adeo omitto ea et in aliud tempus reiicio, quae circa processum summarium, executiuum et possessorium, ac cetera agendi genera, et inprimis de concursu creditorum dicere constitueram, quae iudicia, cum quamprimum prae reliquis finiri deberent, per longum et longissimum tempus hodie saepissime ducuntur.

Votum pro frenanda malitia iudicum et aduocator.

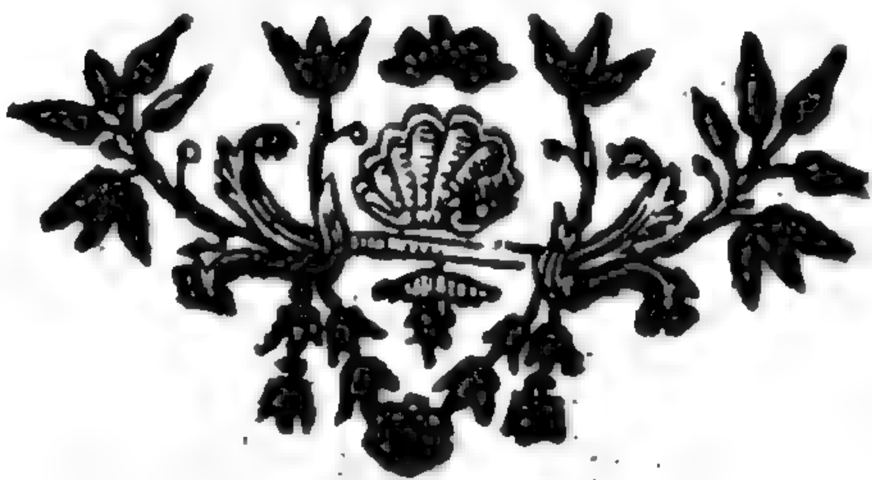
§. XLV. Ceterum calliditati et malitiae hominum nullae forte leges sufficiunt. Nam, lege lata, fraudem inuenire adeo non est dif-

difficile, vt, nisi alia ratione iudicum et aduocatorum, si ita appellari merentur, qui sanctissimis officiis abutuntur, fraudibus occurratur, nullam sperare aut fingere omnino liceat procedendi viam, quam impeditam, qui in id intendit, et difficilem reddere, si velit, non possit.

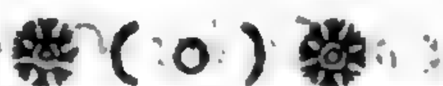
Tollendoque dissensu collegiorum iuridicorum.

§. XLVI. Vtinam vero dissensus Collegiorum Iuridicorum vel ii saltim, qui circa processus formam et fatalia occurrunt, aliquando tollerentur. Neque enim infrequentes sunt illae controuersiae, vt si quis colligere cupiat, quae circa singulos ordinationis iudiciariae titulos mouentur, eum facili negotio plures ego existimem centurias illarum cumulaturum esse, quae non possunt non singulae leuterationibus, appellationibus aliisque remoris frequentes ansas suppeditare.

Conclusio. §. XLVII. Sed haec Tu singula, Vir Consultissime, qui et caussis olim perorandis ipse dedisti operam, et nunc in amplissimo ordine iudicis quotidie officio defungeris, rectius et melius expendes, cui si leui hac et subitaria opera obsequium meum approbauerim, parum aliorum ego iudicia, et aduersas forte sententias, formidabo. Dat. Kal. Mart. Anno MDCCXIV.

CON-

CONSPECTVS OPERIS.

PROLEGOMENA

LIBER I.
DE
Processu Ordinario.

CAPVT I.

De Iis, quae fiunt ante primum terminum.

SECTIO I.

SECTIO II.

CAPVT II.

De Iis, quae fiunt in primo termino vsque ad Litis Contestationem.

SECTIO I.

SECTIO II.

SECTIO III.

CAPVT VII.

De quibusdam capitibus, quae in proceſſibus quandoque occurrunt.

SECTIO I.

SECTIO II.

SECTIO III.

SECTIO IV.

SECTIO V.

LIBER II.

DE

Proceſſibus ab Ordinario diuerſis.

CAPVT I.

CAPVT II.

CAPVT III.

CAP.

INDEX
RERVM ET VERBORVM
in hoc opere occurrentium,

Vbi numerus primus paginam, alter §. litera vero notam §. subiectam designat.

A.

in

in

obla-

Auctio

in

eius

 in

vtrum

non

E.

quo-

tei

fit

exceptio-

an

solen-

negati-

ad

cita-

in

non

tempe-

vtitur

in possessorio summariissimo

Steck=

Tags

T.

statim

F I N I S.

